



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

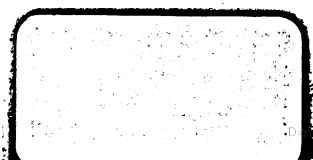
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

NYPL RESEARCH LIBRARIES



3 3433 08171321 0



Kr. Hálund.

Gón Pétursson, Trúnaðs 1-4 hl. 1869-73.

frá :

Alþingisflokkurinn (Jf.) I, 1-3, II, 3-16.

Lögumti samninga (Bísmi Brynj.) III, 1-27.

Máldagur (Lúðmúsi m.) I, 57-73, II, 73-92, III, 75-91,
IV, 37-57.

Stjóð gömúl I, 26-45, II, 39-51, III, 58-61, 98-104,
IV, 58-85.

Sýslumanna-ófi (Kúlás.) I, 46-56, II, 51-73, III, 61-71,
IV, 86-104.

Testamenti forst. Lögfr. Eydolfss. II, 115-17.

Þriðjungamót i Rangárbírgi og Arnæs þ. (Brynj.
Jóns) I, 73-88, II, 92-114.

Öðrir alþingismanna 1867 I, 9-35, II, 17-39,
III, 28-57, IV, 1-36.

C →

OF:
Nathn
5/17.34

✓
TÍMARIT
0

GEFID ÚT

AF

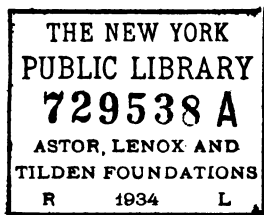
JÓNI PÉTURSSYNI.

1. BINDI.

REYKJAVÍK.
PRENTARI: EINAR ÞÓRÐARSON.
1869.

1869.

ENG



ARCY WAB
OLBIA
YHABAL

KOSTAR í KÁPU 38 SK.

FORMÁLI.

Véðast þar, sem eg hefi verið hér á landi, hefir mér virðst, að allur þorri almennings væri mjög gefinn fyrir alls konar fróðleik, einkum sagnafræði, og þá, eins og eðlilegt er, helst þá, er snertir land vort; líka hefir mér og virðst, að margir alþýðumenn hefði mikið gaman af, að hnýsast í lög; hefir og alþýða hér á landi jafnan haft það orð á sér, að hún væri betur að sér og fróðari, en alþýða er í mörgum öðrum löndum. Nú hefir mér og ávallt fundist, að það bæði hlyti að vera skylda og gaman fyrir hvern þann, er finði hjá sér nokkurn styrk til þess, að efla almenna uppfræðingu, að því er honum unnt væri.

Sökum þessa lét eg í fyrra sumar prenta boðsrit, er eg sendi flestöllum prestum og einstöku leikmönnum, þess efnis, að eg vildi gefa út tímarit nokkurt, ef eg fengi svo marga kaupendur, að eg yrði skadlaus; skyldi tímarit þetta hafa meðferðis: 1. stuttar ritgjörðir um eitt og annað í lögum vorum: 2. landamerkjaskjöl fyrir jörðum. 3. máldaga fyrir kirkjum. 4. einstöku landsyslrréttardóma einkum í einkamálum. 5. smá ritgjörðir um ýmislegt í sögu vorri, þar á meðal syslumannatöl, prestatöl, o. s. frv. 6. ýms forn bréf og dóma, er fræðandi væri um sögu vora og fornar venj-

ur, og 7. ættir nú lifandi embættismanna og heldri manna, einkum karlleggina, o. s. frv. Skyldi ritið koma út í 3 eða 4 heptum um árið, og í hverju hepti vera 3. 4 eða 5 arkir, og örkin kosta að eins 6 sk.; hugsaði eg nú, að rit þetta yrði að vera alþýðu kærkomið.

En annaðhvort er það, að löngun alþýðu eptir þessum fróðleik er minni en eg hafði hugsað, eða þá sem líklegra er, að hún heldur að það sé eigi mikils fróðleiks að vænta af mér í þessu efni, og játa eg fúslega, að eg er langtum ófróðari bæði í þessu og öðru enn eg vildi; eða þá hið þriðja, að sumir þeirra, er eg sendi boðsritin, hafa eigi nemnt, að vera að gjöra sér það ónæði, að sýna mönnum þau, því eg hefi valla fengið alls 300 áskrifendur, sem er langtum of lítið til þess eg geti verið skaðlaus, þar eð prentun og einkum útsending bóka hér á landi er svo kostnaðarsöm.

En með því þó að þeir fáu leikmenn, er eg sendi boðsritin, hafa því nær allir útvegað mér langtum fleiri áskrifendur, en eg gat vænst, og eins prestar þeir er fróðleik unna, hafa útvegað mér nokkra kaupendur, hefi eg ráðist í, að láta hepti þetta út koma, sem sýnishorn upp á það, hvernig ritið mundi verða, í þeirri von, að kaupendur kunni að fjölga, ef mönnum geðjast að ritinu; en fjölgi kaupendur eigi, og ritið eigi gángi út, svo að eg af því að eins hafi skaða og tímatöf, þá vona eg, að enginn láti mér, þó eg hætti við það.

Eg skal nú gjöra litla grein fyrir því, er nú er

í ritinu, og er þar þá 1. ritgjörð um alþingistollinn, er enda ætti í næsta hepti. Það getur verið, að sum- um þyki ritgjörð þessi lættvæg, því að hún nái eigi til sín; og eins kunna þeir að hafa annað álit um það málefni, en þar er framsýlt. En að því er fyrri atriðið snertir, þá er í raun og veru engin sú grein til í lögunum, er lættvæg sè, og eigi sè betra, að skoð- uð sè rækilega, og er þetta eigi síst, er um ný útkom- in skattalög er að ræða; vona eg og, að ef seinni hluti ritgjörðar þessarar kemur út, þá muni margir verða að játa, að hann geti snert sig. Og hvað hitt áhrærir að aðrir kunni að hafa annað álit um þetta mál, en eg, þá getur ritgjörð þessi þó ætíð orðið orðsök til þess, að þeir fari að skýra mönnum frá því áliti sínu.

2. Annar kaflinn er um ættartölur þingmanna árið 1867. Þar eru raktir karlleggirnir frá lánögsum og lánögmmum upp eptir, að því mæi hefir verið unnt. Í þessu hepti komst eg að eins yfir ætt konúngsfulltrú- ans og hinna konúngkjörnu; þessu yrði haldið áfram í næstu heptum og síðan teknar fyrir ættir embættis- manna og annara merkra manna, að því mæi auðið verður. Ættartölur þessar verða að vera nokkuð þur- ar, því rúmið í slíku riti sem þessu, leyfir eigi að ætt- irnar sèu raktar lengra út, eða að minnst sè á lítið meira en næfnin; enda geta þeir, er vilja, skrifað ættir sínar upp eptir þessu, aukið þær ef þeir verða þess færir, og skýrt þar frá því, er þeir vita um forsedur sína. Ef mæi auðnasi að halda riti þessu nokkuð lengi áfram, vildi eg byrja á landnámamönnum þeim, er

menn nú á dögum geta rakið ættir sínar til, taka síðan hverja öld fyrir sig, og rekja ættirnar samhliða niður gegnum hana, og bæta þar við ættum þeim, er í öldinni byrjuðu, þó ætti þetta eigi að ná nema yfir merkustu ættkvíslirnar; með þessu sæist best, hverjir merkismenn hefði verið samtíða uppi, og hvernig ættirnar hefði kvíslast saman. Byrjunin yrði að vera ófullkomin mjög, en það væri síðan hægra að bæta það og fylla í skörðin.

3. Síðan koma í heftinu nokkur landamerkjabréf, og hirði eg eigi að tala um þau meira; allir vita, hve áriðanda það er, að vera eigi í villu um landamerki jarða sinna. Bréf þessi eru með öllu prentuð orðrætt og með sömu stafsetningu, og þau, er þau eru prentuð eptir; böndin hefi eg þó orðið að uppleysa, því hér eru þau eigi til.

4. Fjórdi hlutinn er byrjun sýslumannatals hér á landi; er það eptir Boga Benidiktsson, er var á Staðarfelli; hann var eigi með öllu búinn að ganga frá þessu riti sínu, er hann dó. Eptir að hann var búinn að hreinskrifa það, hefir hann seinna gjört ýmsar athugasemdir við það hér og hvar út á röndinni; eru þær sumar viðaukar, sumar breytingar á því, er stendur í ritinu sjálfu, sumar endurtekning af því, er þar stendur annarstaðar. Þetta er mjög fróðleg bók. Eg hefi nú tekið upp í ritið athugasemdir þessar, að því mér hefir verið unnt, og ætla að halda því áfram, ef mér auðnast að gefa það út, en til þess að geta fyllt þetta saman, hefi eg sumstaðar orðið að víkja lítið eitt

við orðunum. Eg hefi leyst mæð, að gjöra neðanmála nokkrar skýringar og athugasemdir, þar sem mæð hefir þótt henta, og því ætla eg mæð að halda áfram.

5. Þar eptir kemur byrjun hinna fullgiltu kirknamáldaga Hólabiskupsdæmis, og verður þeim haldið áfram, verði ritinu framhaldið. Eg vona, að allir álitir þetta nauðsynja verk, og því fremur, sem máldagarnir við biskupsdæmið eru farnir að trosna mjög og fúna. Við biskupsdæmið eru tvö eptirrit af máldagabókunum fyrir Hólabiskupsdæmi; er annað þeirra rit að árið 1639, en hitt ár 1645, og er hvorttveggja rit að eptir frumritunum, en sá er munur á þeim, að hið seinna er staðfest af tveim skilríkum mönnum, en hið fyrra er óstaðfest. Það er auðsèð, að þau bæði eru rituð með hinna mestu nákvæmni, en þó er stafsetningin á þeim nokkuð mismunandi, og hafa þau líklega hvortigt fylgt stafsetningu frumritanna; þó hafa þau, þar sem frumritin hafa haft einhverja frábreytilega stafsetningu á einhverju orði, tekið hana upp. Hèr er orðrètt prentað eptir seinna eptirritinu og með þeirri stafsetningu, sem þar er, nema hvað böndin eru leyst. Eg kalla þetta eptirrit A, en hitt B. Frá orðamun er sagt neðanmáls.

6. Seinasta ritgjörðin í hepti þessu, er eptir ýngismann nokkurn, er heitir Brynjólfur Jónsson og heima á á minna Núpi í Gnúpverja hreppi í Árness sýslu. Ritgjörð þessi er prentuð með öllu, eins og hún er komin frá höfundinum, og vona eg, að hverjum manni þyki hún sérlega fróðleg. Hún lýsir því best, hversu

VIII

sumir bændamenn hér á landi enn þá eru ágætavel að sér, og hversu þeir geta ritað bæði ljóst og skipulega. Ritgjörð þessi er hér valla hálfnuð, en verður enduð í næsta hepti, verði ritinu haldið áfram.

LEIÐRÆTTING.

Páll prestur Ólafsson, faðir Ólafs prófests Pálssonar, bls. 30, var prestur til Guttormshaga, er hann drukknaði 1823.

I.

Nokkrar athugasemdir um alþingistoll þann, er lagður er á jarðagózið hér á landi.

Alþingistollurinn var fyrst lagður á landið með opnu bréfi 18. júlí 1848, og eru 3 hlutir hans lagðir á jarðagózið, en hinn fjórði á lausafjártúndar hundruðin, þó undantók lagaboðið frá álögu þessari, lénjarðir presta, kirkjujarðir og spítala og þær jarðir aðrar, er til guðs þakka eru lagðar; jarðirnar eiga að bera þessa þrjá hluti tollsins þannig, að honum á að jafna niður á þær eptir leigumála þeirra. Með opnu bréfi 2. marz 1853 var sú breyting gjörð, að tollurinn var einnig lagður á sjálfseignarkirkjugózið, nema að því leyti prestsmötuna snertir, enda er prestsmatan eigi neinn hluti afgjalds þess, er landsdrottinn fær af kirkjueigninni.

Vér skulum nú hér eigi tala um það, hvort eigi mundi mega finna annan betra og hentugra grundvöll fyrir alþingistollinum, en gjört er; eigi heldur um það, hve mikið alþingið hafi kostað jarðeigendurnar í hvert skipti, er það hefir verið haldið, eða hve háfan hluta þeir hafi árlega orðið að lúka af jarða afgjaldi sínu upp í tollinn; né eptir hverjum reglum afgjaldið sé reiknað til peninga; né hverjar jarðir heyri til þeirra, er í lagaboðinu 1848 eru undanþegnar alþingisgjaldinu, er mjög fróðlegt væri þó, að allt væri skoðað nákvæmlega, heldur viljum vér að eins reyna til, að skýra nokkuð fáein

atriði önnur um sjálfan tollinn, að því leyti er hann liggur á jarðagózinu.

1., er þá sagt í 1. grein opins bréfs 18. júlí 1848, að þessum hluta alþingisgjaldsins skuli jafna á jarðirnar eptir leigumála þeirra (*þaa Jordegodset i Forhold til de jorðdrottelige Afgifter). Það liggur þannig eigi í orðum lagaboðsins, og er almennt eigi heldur viðtekið, að jafna eigi tollinum á *húseign* eina er ekki fylgir land, hvort heldur húsið er af steini timbri eða torfi, nè heldur þó húsinu fylgi grunnur sá, er það stendur á, eða og lítið svæði í kring; þannig hafa hús hér í Reykjavík, bæði múrhús, timburhús og torfhús, þó þeim fylgi matjurtagarður eða annar lítilfjórlegur blettur, látin vera laus við álögu þessa. En þá ris aptur sú spurníng, hvar menn eigi þá að setja takmörkin millum jarðeignar og hússeignar? Til þess að geta svarað þessari spurníngu rétt, virðist að menn fyrst verði að aðgæta, að fyrir utan verzlunarstaðina skoðast landið eða jörðin, ef á henni má hafa landbúnað eða halda pening, einkum er nokkru nemi, sem aðalpartur eignarinnar, og nefnist þá eignin öll eptir henni jörð og þvílíkar eignir í jörðum jarðagóz, en sé landið í kring annaðhvort eigi neitt, eða þá mjög lítið, svo þar verði enginn peníngur hafður, síst er nokkru nemi eður að nokkurt heimili geti lifað þar af landbúnaði, skoðast húsið eða húsin sem höfuðhlutinn, og nefna menn þá eignina eptir því þurrabúð eða tómthús, og menn segjast ekki að eiga jarðagóz, þó menn eigi slíkar serskildar þurrabúðir. Þessi skoðun er og samkvæm gömlum lögum hér á landi. Það kynni nú að virðast réttast, þegar spurníng risi um það, hvort einhver eign væri heldur jörð eða tómthús, að útnesndir

væri á löglegan hátt skoðunarmenn, er dæmdi um þetta eptir hinu fyrrtæða; en við þetta er það þó aðgætanda, að löggjöfin virðist nú vera búin að fast ákveða, hve mikið land skuli fylgja býli, til þess menn geti álitid, að nokkurt heimili geti lifað þar af landbúnaði, því lausamanna og húsmanna tilskipunin 26. maí 1863 setur í 14. greininni, þá er eigi hafa stærra jarðarpart til ábúðar enn 1 hndr., í flokk með húsmönnum eða þurrabúðarmönnum (sjá 13. greinina), og neitar slíkum býlum um þann rétt, er þau hafa, er stærra land fylgir, eða jarðir almennt hafa; og hlýtur þetta að koma til af því, að löggjafinn hefir álitid, að eigi neitt heimili gæti lifað af svo litlum landbúnaði, er hafður verður á eigi stærra landi enn 1 hndr. og að aðalatvinnuvegur þess heimilis yrði því að vera annar, eins og allra þurrabúðarmanna líka er. En af þessu virðist nú aptur beinlínis leiða, að nú beri eptir löggjöfinni, að telja allar þær eignir eigi meðal jarðagóðins heldur með þurrabúðum eða tómthúsum, er eigi fylgir stærra land enn 1 hndr., en þær, er meira land hafa, meðal jarða, og að hinar fyrrnefndu eigi því eptir hinu fyrrtæða að vera lausar við alþingisgjaldið, en eigi hinar síðarnefndu, nema þær sè meðal jarða þeirra, er eptir lögunum eru undanþegnar gjaldinu; þó gildir þetta eigi nema um þær þurrabúðir, er eru *sérstakar eignir*, og eigi fylgja neinni jörðu; því fylgi þurrabúðin jörðu, er án efa rétt, að jafna alþingistolli á hana eptir leigumála hennar, því leiguna eptir þurrabúðina má þá með réttu telja með afgjöldum þeim, er landsdrottinn fær af jörðunni eða torfunni. Þó virðist það auðsætt, að þegar landsdrottinn á að viðhalda þurrabúðinni, verður að draga svo mikið frá leigunni, sem árlegu viðhaldi búð-

arinnar nemur, og að alþingisgjaldið þá eigi að lúka að eins af afganginum, því hið sanna afgjald, er landsdrottinn þá hefir af þurrabúðinni, er þessi afgangur og ekki meira. Það leiðir og af hinu fyrr sagða, að þá, er landsdrottinn eigi á þurrabúðina sjálfa, heldur að eins landið, er hún stendur á, þá ber að lúka alþingisgjald eigi nema af lóðartolli þeim, er landsdrottinn fær, en eigi af búðinni sjálfri. Af því, er vèr nú höfum sagt, verðum vèr að álíta, að, þegar einhver eign hefir lög-giltan dýrleika, geti skoðunargjörð sú, er vèr fyrr nefndum, eigi komist að, heldur að hún þá að eins geti átt við, er einhvert býli hefir orðið, síðan seinasta jarðamatið framfór, að sérstakri eign, og að skoðunargjörðin þá verði að eins að lúta að því, að ákveða dýrleikann, eða hvort eignina sé að álíta stærri en eitt hundrad að eða eigi; því eptir hinu fyrrtæða virðist undir þessu komið, hvort alþingisgjald geti þá lögum samkvæmt lagst á hana eða eigi; annars er það mjög vafasamt, hvort þvílík sundurskipting jarða í smá parta, geti haft nokkurt gildi gagnvart hinu opinbera, nema það sjálft viðurkenni hana.

Að því nú er verzlunarstaði þá snertir, er eigi eru kaupstaðir, þá verða að gilda um þá hin- ar sömu reglur. Vèr skulum hér geta þess, að í fyrndinni var hér á landi eigi mælt land út til verzlunarstaða, heldur hafa þeir verið settir hér og hvar, líklega þó með leyfi landeigandanna, án þess ákveðið hafi verið, hvort þeim skyldi fylgja nokkurt land eða ekki, eða hve háfa leigu skyldi greiða eptir stæði þeirra og afnot lands þess, er kaupmenn viðþurftu til verzlunar sinnar. Það er fyrst á seinni árum, að þeir, er hafa sett sig niður á þessum verzlunarstöðum við

hljóðina á hinum eldnum kaupmönnum, eða á hinum ný-
uppteknu verzlunarstöðum, hafa beðið um, að sér væri
land útmælt, og hefir þá leigan til landsdrottins optast
nær verið ákveðin um leið; eins man nú leigan eptir
hin fornu verzlunarhús víða vera orðin ákveðin og eins
fyrir því, þó eigi hafi enn verið sett föst takmörk fyrir
landi því, er þeim skuli fylgja. Það getur og eigi verið
neitt á móti því í sjálfu sér eða eptir löggjöfnni, að
verzlunarstaðir þessir eður hús þau, er þar standa,
skoðist sem jarðir, ef þeim fylgir svo stórt land, sem
jörðum, eða svo mikið, sem lögin álíta að býlum skuli
fylgja til að geta nefnst jarðir, og virðist það eigi geta
skipt máli í tilliti til alþingistolls skyldunnar, þó jarðir
þessar kunni að vera betur hýstar, en jarðir almennt
eru, eður þó þeim fylgi nokkur réttindi fram yfir aðrar
jarðir.

Að því loksins er kaupstaðina áhrærir, þá virðist
nokkuð öðruvísi ástatt með þá, og ber í því tilliti að
geta þess, að samkvæmt tilskipun 17. nóvembermán.
1786, 4. gr., gaf konungur land til að byggja á kaup-
staði þá, er stjórnin þá hafði í huga að koma hér upp,
og var það áður nákvæmlega mælt og takmörk þess
ákveðin. Á þessu svæði átti aptur eptir tilskipunarinnar
5. gr., að mæla mönnum út húsastæði, og var leyft að
hverri húseign mætti þar ávísa, ef auðið væri, svæði til
lítils matjurtagarðs. Að vísu var ákvörðun þessi gefin
fyrir kaupstaði þá, er tilskipunin nefnir, en hún verður
og að gilda um allt það land, er útmælt er til kaup-
staðarstæðis, meðan eigi er öðruvísi ákveðið. Af þessu
virðist það andsett, — eins og það og eigi gæti sam-
rýmst vel með hugmyndinni um kaupstað — að heil
jörð getur eigi lögum samkvæmt myndast á svæði því,

er kaupstaður á að standa á, heldur að eins húseignir — en á þær er eigi lagt alþingisgjald með lagaboðinu 1848, — og fylgi því einhverri húseign þar stærri blettur en lög leyfa, er bæði getur komið til af því, að hann í upphafi hafi verið útmældur stærri en löglegt var, og eins að tveim eða fleirum húseignum síðan hafi verið steypt saman í eina o. s. frv. þá verður að skoða mismuninn sem serskyldan blett, er eigi beinlínis sé fólgin inn í húseigninni, heldur sé að nokkru leyti laus frá henni og fyrir utan hana, en hvort alþingistolli verði jafnað á slíka bletti skulum vér síðar tala um, en hér viljum vér að eins geta þess, að það væri skakkt, að leggja alþingisgjald á þessa bletti í sameiningu með húsnm þeim, er þeir eru látnir fylgja, því alþingistollurinn gæti þá á stundum hæglega orðið meiri af slíkri eign samanlagðri, en leigan væri eptir blettinn, svo tollurinn kæmi þá að liggja að nokkru leyti á húseigninni sjálfri, er rangt væri, þar hún á að vera laus við tollinn sem fyrr sagt. Þegar blettur sá, er húsi fylgir, eigi er stærri, en lög leyfa, virðist auðsætt, að engu alþingisgjaldi verði jafnað á hann, fremur en húseignina yfir höfuð, því hann er þá að skoða sem löglegan part hennar.

Það getur borið við, að kaupstaður vaxi svo, eins og Reykjavík hefir gjört, að húsa þorpið nái út fyrir takmörk þau, er með fyrstu voru sett kaupstaðarstöðinu, án þess að nýju landi hafi verið bætt við kaupstaðarstöðið með reglulegri útmælingargjörð; og virðist þá eðlilegast, að menn álíti, að allar hinær sömu ákvarðanir gildi um þenna nýja viðauka bæjarins, sem hinn forna hluta hans, nema þar sem lögin sjálf gjöra mismun á þeim (sjá reglugjörð fyrir Reykjavík 27. nóv.

1846, er engan slíkan mismun gjörir, og ópið bréf 26. september 1860, er hefur aðrar ákvarðanir um hinn forna hluta Reykjavíkur, en hinn nýja).

Þó bæir standi á útförð kaupstaðar eða fyrir utan sjálft húsaporpið, er engin ástæða til að álíta, að aðrar reglur skuli gilda um þá, enn bæi, er með öllu standa fyrir utan kaupstaði, og verður því að liggja á þeim alþingistollsskylda, ef þeim fylgir meira land en í hndr.

Þegar kaupstað fylgir land, er meira er en í hndr., má skoða kaupstaðinn sem jörð í tilliti til blettsins og verðnr þá að mega jafna alþingisgjaldi á blettinn.

Á eyðijörðum, sem fyrrum hafa verið bygðar, en nú eru fallnar í eyði, virðist eins liggja alþingistollsskyld, sem þeim, er bygðar eru, því lagabodid tilgreinir eigi, að húid skuli vera á þeim jörðum, er alþingisgjaldi skuli jafna á, heldur talar um allar jarðir jafnt yfir höfuð, og gjörir þannig byggingu jarða eigi að skilyrði fyrir alþingistollsskyldunni.

Vér höfum nú þannig álitið, að hús yfir höfuð í kaupstöðunum, hvort sem þau væru úr steini, timbri eða torfi og eins þurrabúðir fyrir utan þá, væri allt annað enn jarðir eða jarðagóz, og að alþingistollur því eigi væri lagður á slíkar húseignir við lagabodid 18. júlí 1848, er að eins leggur hann á jarðagózið og lausafjárfundarhundruðin; Nka álítum vér, að sé undanþegnin alþingisgjaldi blettir þeir í kaupstöðunum, er lögum samkvæmt fylgja þar húsum, og þeir, sem fyrir utan kaupstaðina fylgja þurrabúðum, þegar þeir eigi eru stærri en í hndr., svo að býlið sé að álíta þurrabúð en eigi jörð.

Önnur mótsetning við jarðir, enn húseign, eru lendur þær, er engin byggð er í, og sem aldrei hafa verið

byggt ból. Það virðist nú auðsætt, að þegar lendur þessar liggja undir jarðir, ber að lúka alþingistoll af þeim, sem hverjum öðrum arðberöndum hlutum jarðarinnar, með því leigu þá, er af þeim geldst, má og telja meðal afgjalda þeirra, er af jörðunui gjaldast yfir höfuð. Og þó lendur þessar eigi liggi undir aðrar jarðir heldur sè sèrskildar eignir, þá virðist sem lúka eigi alþingistoll eins af þeim fyrir það. Að vísu standa tæðar lendur í mótsetningu við jarðir, sem fyrr greint, en mótsetning sú er með öllu óveruleg, því hún er að eins fólgin í því, að þær hafa aldrei verið byggðar, en lönd þau, er menn kalla jarðir, eru annaðhvort byggð ból, eður hafa einhverntíma verið það, en undir byggingunni er alþingistollsskyldan, sem fyrr á vikið, eigi komin, þar eð hann á að gjalda eins af eyðijörðum, sem byggðum býlum; þar á móti eru slíkar lendur, sem fyrr eru nefndar, með öllu samkynja eign og eyðijarðir, og gefa eigendum sínum með öllu samskonar arð og þær, enda eru þær í daglegu tali að nokkru leiti taldar með jarðagózi. Eignir þessar geta verið eyðieyjar, skær, hólmar, fjörur, afréttir, eður og aðrir sèrskildir landspartar. Samkvæmt þessu virðist og mega leggja í kaupstöðum á landsparta þá alþingisgjald, er eigi geta álitist að vera löglegir partar af húseign.

Það virðist og auðsætt, að þegar ítak í annara manna lönd t. a. m. veiður, reki, eng, eða skógur o. s. frv. fylgir jörðu, ber að lúka alþingisgjald af því sem öðrum hlunnindum, er jörðu fylgja; en sè ítakið laust og fylgi engri jörðu, sem á stundum er, virðist alþingisgjald eigi geta legið á því, því slík ítök eru réttindi ein og eigi neinn jarðarpartur; leigan eftir þau getur þá eigi heldur talist meðal jarðargjalda, eins og maður

getur eigi kallast landsdrottinn, þó hann eigi þesslík rétti-
indi í annara manna landi.

(Framhald síðar.)

II.

Ættir alþingismanna árið 1867.

A. Konungsfulltrúi:

HELMAR FINSEN, stiptamtmaður yfir Íslandi, riddari
»Dannebrog» orðunnar. Hústrú hans Ólufa
dóttir Cancellráðs Severins Adrians Bojesens í
Kaupmannahöfn.

A. Föðurætt:

1. gr.

1. *Jón Finsen*, faðir stiptamtmanns Hilmars Finsens,
var Cancelliráð og héraðsfógeti á Jótlandi, dó
1848; hans faðir
2. *Hannes Finnsson*, biskup í Skálholti, Dr. í guð-
fræði, dó 1796; hans faðir
3. *Finnur Jónsson*, biskup í Skálholti, Dr. í guðfræði,
dó 1789; hans faðir
4. *Jón Halldórsson* hinn lærði, prófastur í Hítardal,
dó 1736; hans faðir
5. *Halldór Jónsson*, prófastur í Reykholti, dó 1704;
hans faðir

6. *Jón Böðvarsson*, prestur í Reykholti, dó 1657; hans faðir
7. *Böðvar Jónsson*, prófastur í Reykholti, dó 1626; hans faðir
8. *Jón Einarsson* (bróðir Gissurar biskups Einarssonar), prófastur í Reykholti, dó 1591 eða 1592; hans faðir
9. *Einar Sigvaldason* (bróðir Halldóru, abbadýsar á Kirkjubæjarklaustri), hans faðir
10. *Sigvaldi Lángalíf Illugason*, bjó austur á Síðu; ætt sú er frá honum er, nefnist *Lángalífs* ætt; hans faðir
11. *Íllugi hinn svartí*; hveirrar ættar hann hafi verið, er eigi nefnt, en móðir Sigvalda var Ólöf, dóttir Lopts hins ríka Guttormssonar; hefir Íllugi verið fæddur snemma á fyrra hluta ámtánda aldar, á að gitska 1410 eða litlu seinna.

2. gr.

3. *Guðríður Gísladóttir* hét hústrú Finns biskups og móðir Hannesar biskups (hún var systir Magnúsar amtmanns Gíslasonar); hennar faðir
4. *Gísli Jónsson* í Máfahlið vestra, dó 1715; hans faðir
5. *Jón Vigfússon*, biskup á Hólum, dó 1690; hans faðir
6. *Vigfús Gíslason*, sýslumaður á Stórólfsshvoli, dó 1647, hans faðir
7. *Gísli Hákonarson*, lögmaður sunnan og austan á Íslandi, sat í Bræðratúngu, dó 1631; hans faðir
8. *Hákon Árnason*, sýslumaður í Klofa á Landi, dó 1608; hans faðir

9. *Árni Gíslason*, sýslumaður á Hlíðarenda, dó 1587; hans faðir
10. *Gisli Hákonarson* á Hafgrímsstöðum í Skagafirði, hans faðir
11. *Hákon Hallsson* á Vindheimum á Þelamörk; hans faðir
12. *Haltur Finnbogason*; hans faðir
13. *Finnbogi gamli Jónsson* á Ási í Kelduhverfi; hans faðir
14. *Jón Lángur* í Axarfirði, frá honum er *Lánga ætt*; hann hefir lifað um miðja fjórtánda öld; þó Espólin segi, að hann hafi verið sá Jón Lángur, er féll í Grundarbardaga 1362, þá virðist það hæpið, því sá Jón Lángur var með Smið hirðstjóra, er kom sunnanað; útkomu Jóns Lánga frá Norvegi er og getið í annálum við árið 1429; en það hefir hlotið að vera enn annar Jón Lángur. Ættartölur sumar telja Jón Láng föður Finnboga son herra *Sveins Þorsteinssonar Lánga*; getur herra Sveins seinast í annálum árið 1310, og virðist þetta vel geta verið satt tímans vegna, eins og líka Lángaætt hefir verið mjög góð og merk ætt. Það eru og nokkrir, er telja föður herra Sveins Þorsteinssonar, þann *Þorstein Lángabein, eða lág*, er nefndur er í Sturlúngu og í liði Sturlu Sigvatssonar, og getur þetta einnig vel samrýmt tímans vegna, eins og líka nöfnin virðast að benda á, að þetta muni rétt vera.

3. gr.

2. *Valgerður Jónsdóttir* hét hústrú Hannesar biskups

- og móðir Jóns Cancelliráðs Finsens, hana átti síðar Steingrímur biskup Jónsson; hennar faðir
3. *Jón Jónsson*, sýslumaður á Móeiðarhvoli, dó 1788; hans faðir
 4. *Jón Jónsson*, prófastur í Stafholti, dó 1740; hans faðir
 5. *Jón Sigurðsson*, sýslumaður í Mýrasýslu dó 1728; hans faðir
 6. *Sigurður Jónsson*, lögmaður sunnan og anstan á Íslandi, dó 1677; hans faðir
 7. *Jón Sigurðsson*, sýslumaður í Einarsnesi, dó 1648; hans faðir
 8. *Sigurðsson Jónsson*, lögrættumaður í Einarsnesi, dó 1606; hans faðir
 9. *Jón Guðmundsson* í Einarsnesi, hans faðir
 10. *Guðmundur Magnússon*, hans faðir
 11. *Magnús*, virðist að hafa lifað á seinna hluta fimt-
ánda aldar; hverrar ættar hann hafi hafi verið,
vita menn eigi; þetta nefnist *Einarsness-ætt*.

4. gr.

3. *Sigríður Þorsteinsdóttir* hét kvinna Jóns sýslumanns á Móeiðarhvoli, og móðir frúr Valgerðar; hennar faðir
4. *Þorsteinn Maynússon*, sýslumaður á Móeiðarhvoli, dó 1785; hans faðir
5. *Magnús Björnsson*, á Stórhóli; hans faðir
6. *Björn Pálsson*, sýslumaður á Stórhóli, dó 1679; hans faðir
7. *Páll Guðbrandsson*, sýslumaður á Þingeyrum, dó 1622; hans faðir
8. *Guðbrandur Þorláksson*, biskup á Hólum, dó 1627; hans faðir

9. *Þorlákur Hallgrímsson*, prestur seinast að Melstað; hans faðir
10. *Hallgrímur Sveinbjarnarson*, á Egilsstöðum í Vopnafirði; hans faðir
11. *Sveinbjörn Þórðarson*, officialis í Múla, kallaður *Barna-sveinbjörn*, dó 1490; hans faðir
12. *Þórður*, ætt hans ókunn, hefir lifað á fyrra hluta fimtándu aldar; móðir sira Sveinbjarnar telst Þórdýs Finnbogadóttir, systir Halls Finnbogasonar (sjá 2 gr. nr. 12).

B. Móðurætt.

5. gr.

1. *Dorthea Katrine Bruun* hét kvinna Jóns Canselliráðs Finsens og móðir Hilmars stiptamtmanns Finsens; hennar faðir
2. *Knud Bruun*, kaupmaður og ráðamaður („Raadmand“) í Kolding, dó 1792; seinni kona hans og móðir frúr Dortheu Katrínar hét Elísabeth Dorothea Thomsen. Faðir Knúds Brúns hét
3. *Bertel Johansen Bruun*, ráðamaður í Fredericiu, dó 1751; hans seinni kona og móðir Knúds Brúns hét Kirsten dóttir Níelsar Gudmes, prests í Herslev og Viuf. Faðir Bertels Johansens var
4. *Johannes Iversen Bruun*, ráðamaður í Fredericiu, dó 1731; hans kvinna og móðir Bertels Brúns hét Ane Kirstine Christjansdóttir; faðir Jóhannesar Brúns
5. *Iver Bruun* hefir lifað um miðja 17. öld; var sonur hans Jóhannes fæddur 1671.

B. Konungkjörnir þingmenn¹.

1. **PÈTUR PÈTURSSON** biskup yfir Íslandi, riddari «Dannebrog» orðunnar, Dr. í guðfræði. Fyrri kona hans var Anna Sigríður, dóttir Ara læknis á Flugumýri, systir Ara Arasonar, er nú er þar. Seinni kona hans er Sigríður Bogadóttir frá Staðarfelli Benedikssonar, systir Brynjólfs í Flat-ey Bogasonar

A. Föðurætt:

1. gr.

1. *Pètur Pètursson*, prófastur á Víðivöllum í Skagafirði, dó 1842; hans faðir
2. *Pètur Bjarnarson*, prestur á Tjörn á Vatnsnesi, dó 1802; hans faðir
3. *Björn Pètursson*, bóndi í Húnavatnssýslu; hans faðir
4. *Pètur Eiríksson*, hans faðir
5. *Eiríkur Jónsson*, á Núpi í Húnavatnssýslu; hans faðir
6. *Jón Eiríksson*, á Núpi, hans faðir
7. *Eiríkur Egilsson*, á Stóruborg; hans faðir
8. *Egill Jónsson*, á Geitisskarði, dó 1560; hans faðir
9. *Jón Einarsson*, sýslumaður á Geitisskarði; hans faðir
10. *Einar Oddsson*, sýslumaður á Geitisskarði kvæntist í fyrra sinni 1480; hans faðir
11. *Oddur Pètursson*, á Hvoli í Saurbæ; hans faðir
12. *Pètur*, hefir lifað um byrjun fimtándu aldar; ætt hans er eigi fyllilega kunn.

1) Í stað Helga biskups, er dó 1867, mætti á þinginu hinn konungkjörni varapíngmaður, dómkirkjuprestur Ólafur Pálsson.

2. gr.

3. *Haldóra Árnadóttir*, hæt móðir Péturs prests Bjarnarsonar; hennar faðir
4. *Árni Haldórsson*, bóndi í Húnavatnssýslu; hans faðir
5. *Haldór Helgason*, bóndi í Arnarholti í Stafholtstungum; hans faðir
6. *Helgi Vigfússon*, lögrættumaður í Borgarfirði, bjó seinast í Stórugröf; hans faðir
7. *Vigfús Jónsson*; hans faðir
8. *Jón Grímsson*, í Norðtúngu dó 1570; hans faðir
9. *Grímur Jónsson*, lifði 1517; hans faðir
10. *Jón Guðmundsson*; hans faðir
11. *Guðmundur*, var samtíða sonum Lopts ríka Guttormssonar, því Jón son hans átti Sesselju Sumarliðadóttur Loptssonar; um ætt þessa Guðmundar vita menn ekki.

3. gr.

2. *Guðrún Jónsdóttir*, hæt kvinna Péturs prests Bjarnarsonar, móðir Péturs prófests á Viðivöllum; hennar faðir var
3. *Jón Jónsson*, bóndi í Tungu í Fljótum; hans faðir
4. *Jón Jónsson*, smiðar, bjó víða í Svarfardal; hans faðir
5. *Jón Oddsson*, á Melum í Svarfardal; hans faðir
6. *Oddur Bjarnason*, á Melum; hans faðir
7. *Bjarni Sturluson*, á Óslandi lögrættumaður, fæddur á fyrra hluta 16. aldar; hans faðir
8. *Sturla*, kallaður *Smíðasturla*; ætt hans er eigi kunn, þó nefna hann sumir Vilhjálmsson. Ætt sú, er frá Oddi er komin, nefnist *Melaætt*.

4. gr.

3. *Íngiríður Eiríksdóttir*, hæt kvinna Jóns í Tungu og

móðir Guðrúnar kvinnu Péturs prests Bjarnarsonar; hennar faðir

4. *Eiríkur Þorsteinsson*, á Brekku í Fljótum; hans faðir
5. *Þorsteinn Eiríksson*, bjó og á Brekku, ætt þá, er frá honum er, nefna menn *Stórubrekku ætt*; hans faðir
6. *Eiríkur*, bjó í Siglufrði, foreldra hans er eigi getið; hann hefir lifað á seytjándu öld; var og kona sonar hans Þorsteins Þóra Pétursdóttir Þorleifssonar prests á Hnappstöðum, er sumir segja Tómasson Brandssonar ríka í Fljótum.

B. Móðurætt:

5. gr.

1. *Þóra Brynjólfadóttir*, hét kvinna Péturs prófasts og móðir Péturs biskups; hennar faðir
2. *Brynjólfur Halldórsson*, gullsmiður, bjó seinast á Þrastastöðum í Skagafrði, dó undir aldamótin 1800; hans faðir
3. *Halldór Brynjólfsson*, biskup á Hólum, dó 1752; hans faðir
4. *Brynjólfur Ásmundsson*, lögrættumaður á Íngjaldshóli; hans faðir
5. *Ásmundur gamli Eyólfsson*, prófastur á Breiðabólstað á Skógarströnd, dó 1702; hans faðir
6. *Eyólfur Helgason*; hans faðir
7. *Helgi Eyólfsson*; hans faðir
8. *Eyólfur Grímsson*, prestur á Melum í Borgarfrði, bróðir Freysteins prests í Stafholti, og Eiríks prests á Gilsbakka; þeir bræður voru allir uppi 1540. Þeirra faðir
9. *Grímur*, hefir lifað á seinna hluta ámtándu aldar,

og ef til vill, fram á seytjándu öld; um ætt hans vita menn ekki.

6. gr.

3. *Póra Björnsdóttir* hét hústrú Halldórs biskups, og móðir Brynjólfs gullsmiðs; hennar faðir
4. *Björn Jónsson Thørlacius*, prófastur í Görðum á Alptanesi, dó 1747; hans faðir
5. *Jón Þorláksson*, sýslumaður á Viðivöllum í Fljótsdal, dó 1712, hans faðir
6. *Þorlákur Skúlason*, biskup á Hólum, dó 1656; hans faðir
7. *Skúli Einarsson*, bóndi á Eyriksstöðum í Svartárdal; hans faðir
8. *Einar Þórarinnsson*, í Bólstaðahlíð; hans faðir
9. *Þórarinn Steindórsson* í Bólstaðahlíð, hans faðir
10. *Steindór Bergsson* í Bólstaðahlíð hans faðir
11. *Bergur*; hann er sagður kominn af Dálki í Bólstaðaslið. Dálkur Einarsson keypti Bólstaðahlíð 1388 af síra Marteini Bessasyni; hans dóttir hét Póra, er hann arfleiddi, og hennar son Einar er getur hafa verið faðir Bergs, föður Steindórs.

7. gr.

2. *Íngibjörg Eggertsdóttir* hét kvinna Brynjólfs Halldórssonar og móðir Þóru kvennu Péturs prófasts, hennar faðir
3. *Eggert Sæmundarson*, prestur á Undirfelli, dó 1781; hans faðir
4. *Sæmundur Hrólfsen*, prestur í Stærtaárskógi, dó 1738; hans faðir
5. *Hrólfur Sigurðarson*, sýslumaður í Þingeyarsýslu, dó 1704; hans faðir

6. *Sigurður Hrólfsen*, sýslumaður í Þingeyarþingi, dó 1635; hans faðir
7. *Hrólfur sterki Bjarnason*, lögrættumaður á Álfsgeirsvöllum í Skagafirði, var fæddur á fyrra hluta sextándu aldar; hans faðir
8. *Bjarni Skúlason*, lögrættumaður, hann var í dómi á alþingi með Pætri Loptssyni; hans faðir
9. *Skúli Hákonarson*; hans faðir
10. *Hákon Skúlason*; hans faðir
11. *Skúli Jónsson*; hans faðir.
12. *Jón Grímsson*; hans faðir
13. *Grímur Eyólfsson*; hans faðir
14. *Eyólfur Rafnsson*; hans faðir
15. *Rafn Þorkellsson*; hans faðir
16. *Þorkell Halldórsson*; hans faðir
17. *Halldór Guðmundsson*; hans faðir
18. *Guðmundur Eyjólfsson* ríki á Möðruvöllum; hans faðir
19. *Eyólfur Einarsson* (ámennt kallaður *Valgerðarson* og þannig kenndur við móður sína); hans faðir
20. *Einar Auðunesson*; hans faðir
21. *Auðunn rotin Þórólfsson*; hans faðir
22. *Þórólfur smjör Þorsteinsson*, er út kom með Hrafnaflóka; hans faðir
23. *Þorsteinn skrofi Grímsson*; hans faðir
24. *Grímur Kamban*, er sagt er að fyrstar hafi byggt Færejar.

Ætt sú, er komin er af *Hrólf sterka*, nefnist *Hrólfssatt*, hún er almennast rakin þannig upp eftir til Guðmundar ríka, en það virðist að svo sem 2 eða 3 liði vanti í hana, þar sem eftir þessu koma að einu líðuglega 2 liðir á öld, frá *Hrólf* og til Guðmundar

ríka, en þó er hér víð aðgætanda, að sumar ættir ganga stundum mjög seint fram, og þetta hefir átt sér einmitt stað í sumum kvíslum af Hrólfs ætt. Þeir eru til, er telja föður Hrólfs, Bjarna Hrólfsason Þorsteins-sonar, og láta þá Hrólf Bjarnason og Þorberg sýslumann Bessason hafa verið bræðrasönu; en það er þó engin ástæða til að efast um, að Bjarni Skúlason hafi verið faðir Hrólfs, eins og talið er, og það því síður, sem af skjölum sést, að Bjarni Skúlason hefir átt jörðina Skálá í Fljótum, er Hrólfur síðar seldi sem óðalsjörð sína.

8. gr.

3. *Sesselja Hallsdóttir* hét kvinna síra Eggerts og móðir Ingibjargar kvinnu Brynjólfs Halldórssonar; hennar faðir
 4. *Hallur Ólafsson*, prófastur í Grimstúngum, dó 1741; hans faðir
 5. *Ólafur Hallsson*, prófastur í Grimstúngum, dó 1681; hans faðir
 6. *Hallur Ólafsson digri*, prestur á Höfða; hans faðir
 7. *Ólafur Árnason*, prestur; hans faðir
 8. *Árni Pétursson* í Stóradal í Eyjafrði; hans faðir
 9. *Pétur Loptsson*, lögrættumaður; hans faðir
 10. *Loptur Ormsson*; hans faðir
 11. *Ormur Loptsson*; hans faðir
 12. *Loptur Guttormsson ríki*, er dó 1486; hans faðir
 13. *Guttormur Örnúlfsson* í Þykkvaskógi; hans faðir
 14. *Örnúlfur Jónsson* á Staðarfelli; hans faðir
 15. *Jón [Örnúlfsson]*.
- Ath. Ætt þessi mun runnin úr Eyjafrði og mætti, ef til vill, rekja hana betur. Espólin telur Ólaf föður Halls prests digra, prest, og son Árna Péturssonar, eins og hér er gjört, og seianni konu hans

Þuríðar Þorleifsdóttur frá Möðruvöllum; þessi síra Ólafur er án efa sá síra Ólafur Árnason, er prestur var á Höfða næst undan síra Ólafi Guðmundssyni, er þar var næstur prestur á undan síra Halli; það var í þá daga mjög títt hér á landi, að sonurinn fékk brauð það, er faðir hans hafði verið prestur á. Þetta samsvarar sèr og allt í tímanum.

Sesselja Hallsdóttir var systir síra Halldórs á Breiðabólstað í Vesturhópi Hallssonar, er síra Pétur Björnsson ólst upp hjá; en móðir Halldóru Árnadóttur, móður síra Péturs Björnssonar, var Málmfríður Eiríksdóttir frá Núpi, systir Péturs Eyrikssonar, föður Björns, föður síra Péturs; Björn og Halldóra voru þannig systkynabörn.

-
2. BERGUR ÓLAFSSON THORBERG, amtmaður yfir vesturumdæminu á Íslandi, kvinna hans var Sesselja Þórðardóttir klausturhaldara á Sviðholti Bjarnasonar, en móðir frú Sesselju var Guðlaug Aradóttir læknis, systir Önnu Sigríðar fyrri kvennu Péturs biskups. Faðir Bergs amtmanns er:

1. gr.

1. Ólafur Hjaltason Thorberg, seinast prestur á Breiðabólstað í Vesturhópi; hans faðir var
2. Hjalti Þorbergsson, prestur til Kirkjubóls í Lángadal; hans faðir
3. Þorbergur Einarsson, prestur á Eyri við Skutulsfjörð, dó 1784, hans faðir
4. Einar Jónsson, bóndi í Reykjarfirði á Ströndum; hans faðir
5. Jón Bjarnarson, samastaðar; hans faðir

6. *Björn Sveinsson*, járnsmiður; hans faðir
7. *Sveinn Símonarson*, prestur í Holti í Önuðarfirði, dó 1644; hans faðir
8. *Símon Jónsson*, prestur í Runa, vígðist 1544; hans faðir
9. *Jón*, hefir lifað um 1500. Ætt hans ókunn.

2. gr.

3. *Ingibjörg Þorleifsdóttir*, hæt kvinna Þorbergs prests og móðir Hjalta prests; hennar faðir
4. *Þorleifur Þorláksson*, prestur á Laugabóli á Langadalsströnd, dó 1779; hans faðir
5. *Þorlákur Þorleifsson*; hans faðir
6. *Þorleifur Jónsson*; hans faðir
7. *Jón Þorleifsson*, á Kirkjubóli á Bæjarnesi; hans faðir
8. *Þorleifur Jónsson*, á Skálmarnesmúla; hans faðir
9. *Jón Þorleifsson*, prófastur í Gufudal, dó 1580; hans faðir
10. *Þorleifur Guðmundsson*, í Þykkvaskógi, dó 1536; hans faðir
11. *Guðmundur Andrèsson*, á Felli í Kollafirði; hans faðir
12. *Andrès Guðmundsson*; hans faðir
13. *Guðmundur Arason*, ríki á Reykhólum, rekinn af eignum sínum 1442; hans faðir
14. *Ari Guðmundsson*; hans bróðir var Rafn lögmaður Guðmundsson; þeirra faðir
15. *Guðmundur*, ríkur maður á Vestfjörðum, hefir lifað á seinna hluta fjórtándu aldar. Ætt hans upp eftir vita menn eigi með vissu.

3. gr.

2. *Guðrún Ólafsdóttir*, hæt kvinna Hjaltaprests og móðir Ólafs prests Þorbergs; hennar faðir

3. *Ólafur Einarsson*, prófastur á Ballará, dó 1828; hans faðir
4. *Einar Bjarnason*, á Vatneyri; hans faðir
5. *Bjarni Jónsson*, í Kollsvík; hans faðir
6. *Jón Tómasson*, á Sellátrum í Tálknafirði; hans faðir
7. *Tómás*, ætt hans upp eptir ókunn; hefur lifað um seinna hluta seittjándu aldar.

4. gr.

3. *Anna Þórðardóttir*, hét kvinna Ólafa prófasts á Ballará og móðir Guðrúnar; hennar faðir
4. *Þórður Hákonarson*, í Norðtungu, dó 1764; hans faðir
5. *Hákon Hannesson*, sýslumaður í Raugarþingi, dó 1730; hans faðir
6. *Hannes Árnason*, lögrættumaður í Norðtungu, dó 1671; hans faðir
7. *Árni Gíslason*, lögrættumaður á Ytrahólmi, dó 1654; hans faðir
8. *Gísli Þórðarson*, lögmaður sunnan og austan á Íslandi, dó um 1618; hans faðir
9. *Þórður Guðmundsson*, lögmaður sunnan og austan, dó 1609; hans faðir
10. *Guðmundur Gíslason*, í Deildartungu (eptir því sem almennast er talið); hans faðir
11. *Gísli Arnþjarnarson*, prestur í Gaulverjabæ, hans faðir
12. *Arnþjórn Salomonsson*, prestur samastaðar um og fyrir 1400.

Þessi uppætt Þórðar lögmanns Guðmundssonar er þó vafasöm, sjá lögmannatal Jóns Sigurðssonar.

B. Móðurætta:

5. gr.

1. *Gudfrinna Bergsdóttir* hét kvinna Ólafs prests Thorbergs og móðir Bergs amtmanns; hennar faðir
2. *Bergur Siyurðarson*, timburmaður; hans faðir
3. *Sigurður Markússon*, bróðir Bjarnar lögmanns Markússonar, dó 1810; hans faðir
4. *Markús Bergsson*, sýslumaður í Ögri, dó 1753; hans faðir
5. *Bergur Benidiktsson*, lögrættumaður á Hjalla, dó 1705; hans faðir
6. *Benidikt Þorleifsson*, lögrættumaður á Háeyri; hans faðir
7. *Þorleifur Bjarnason* í Búðardal; hans faðir
8. *Bjarni Oddsson* á Skarði, dó 1621; hans faðir
9. *Oddur Tómasson* í Öskjuholti; hans faðir
10. *Tómas Oddsson* á Borg á Mýrum; hans faðir
11. *Oddur Sigurðarson* á Hvoli í Saurbæ, dó 1506; hans faðir
12. *Sigurður Geirmundsson*; hans faðir
13. *Geirmundur Herjólfsson*; hans faðir
14. *Herjólfur* lifði á 14. öld.

6. gr.

3. *Póra Gísladóttir* hét kvinna Sigurðar Markússonar og móðir Bergs; hennar faðir
4. *Gíslí Hannesson*, prestur á Stað í Grunnavík, dó 1753; hans faðir
5. *Hannes Benediktsson*, prestur á Stað á Snæfjöllum, dó 1708; hans faðir
6. *Benidikt Tómasson*; hans faðir
7. *Tómas Böðvarsson*, strauk 1612, átti heima á Sólheimum í Sæmundarhlíð; hans faðir

8. *Böðvar*, ókunn ætt.

7. gr.

2. *Sigríður Guðlaugsdóttir* hét kvinna Bergs timburmanns og móðir Guðfinnu kvinmu síra Ólafs; hennar faðir

3. *Guðlaugur Þorgeirsson*, prófastur á Görðum á Álptsnesi, dó 1789; hans faðir

4. *Þorgeir* (eg hefi séð hann kallaðan Þórðarson) á Melshöfða á Álptanesi. Ætt hans er ókunn.

8. gr.

3. *Guðný Erlendsdóttir* hét kvinna Guðlaugs prófasts og móðir Sigríðar; hennar faðir

4. *Erlendur Illugason*, prestur á Tjörn á Vatnsnesi, dó 1690; hans faðir

5. *Illugi Íngjaldsson*, prestur samastaðar, dó 1661; hans faðir

6. *Íngjaldur Illugason*, lögrættumaður á Reykjum í Miðfirði, dó 1642, hans faðir

7. *Illugi Guðmundsson*, prestur í Múla, hafði verið ráðsmáður á Hólum í tíð Ólafs biskups Hjaltasonar; hans faðir

8. *Guðmundur* hefir lifað fyrir og eftir 1500; ætt hans vita menn eigi.

—

3. JÓN JÓNSSON HJALTALÍN, landlæknir, riddari «Dannebrog» orðunnar, og Dr. í læknisfræði; hústrú hans var Jakobina dóttir Bogðes, er lengi var verzlunarstjóri á Húsavík og kvinnu hans Solveigar Jónsdóttur, er ættuð var úr Skagafirði.

A. *Föðurætt:*

1. gr.

1. *Jón Oddsson Hjaltalín*, prestur á Breiðabólstað á Skógarströnd, dó 1835; hans faðir
2. *Oddur Jónsson Hjaltalín*, lögrættumaður á Rauðar-
á; hans faðir
3. *Jón Oddsson*, sýslumaður í Gullbringusýslu, dó
1754; hans faðir
4. *Oddur Jónsson*, ráðsmaður á Hólum; hans faðir
5. *Jón Magnússon* á Reykjarhóli í Fljótum; hans
faðir
6. *Magnús Eiríksson* í Njarðvík syðra; hans faðir
7. *Eiríkur Maynússon* í Djúpadal í Skagafirði; hans
faðir
8. *Magnús Björnsson* á Hofi á Höfðaströnd; hans
faðir
9. *Björn Jónsson*, prófastur á Melstað, dó 1550; hans
faðir
10. *Jón Arason*, biskup á Hólum, dó 1550; hans faðir
11. *Ari Sigurðarson* í Miklagarði; hans faðir
12. *Sigurður Jónsson*, prior á Möðruvöllum; hans
faðir
13. *Jón Ólafsson*; hans faðir
14. *Ólafur*, hefir lifað á 14. öld.

2. gr.

3. *Metta Jensdóttir* hét kvinna Jóns sýslumanns Hjaltalíns, móðir Odds: hennar faðir
4. *Jens Jóhannsson*, bæjarfógeti í Árhúsum á Jótlandi;
hans faðir
5. *Johann Jörgensson*; hans faðir
6. *Jörgen*.

3. gr.

2. *Oddný Erlendsdóttir* hét kvinna Odds Hjaltalíns móðir Jóns prests Hjaltalíns; hennar faðir
3. *Erlendur Brandsson*, lögrættumaður í Reykjavík, hans kvinna og móðir Odduýar hét Sesselja ættuð af Kjalarnesi, hennar ætt ókunn; faðir Erlendar
4. *Brandur Bjarnhðinsson* bjó á Suðurnesjum; hans faðir
5. *Bjarnhðinn Guðmundsson*; hans faðir
6. *Guðmundur Ólafsson* í Langagerði; hans faðir
7. *Ólafur*, á Stórólshvoli, ættaður langt að austan; hans ætt ókunn, virðist hafa lifað um 1600.

B. Móðurætt:

4. gr.

1. *Gróa Oddsdóttir*, hét seinni kvinna Jóns prests Hjaltalíns, móðir Jóns Hjaltalíns landlæknis; hennar faðir
2. *Oddur Þorvarðarson*, prestur á Reynivöllum, d. 1804; hans faðir
3. *Þorvarður Einarsson*, lögrættumaður í Brantarholti; hans faðir
4. *Einar Þorvarðarson*; hans faðir
5. *Þorvarður Erlendsson*, á Hvítanesi; hans faðir
6. *Erlendur Þorvarðarson*; hans faðir
7. *Þorvarður Þórólfsson*, á Suðurreykjum í Mosfells-sveit; hans faðir
8. *Þórólfur Eyólfsson*, á Hjalla; hans faðir
9. *Eyólfur Jónsson*, á Hjalla, átti Ásdýsi Páladóttur systur Ögmundar biskups; hans faðir
10. *Jón*, hefir lifað á 15. öld.

5. gr.

3. *Sólveig Kortsdóttir*, hét seinni kvinna Þorvarðar í Brautarholti og móðir Odds prests; hennar faðir
4. *Kort Jónsson*, á Kirkjubóli á Miðnesi, lögrættumaður; hans faðir
5. *Jón Einarsson*, klausturbaldari á Þykkvabæ; hans faðir
6. *Einar Þorsteinsson*, sýslumaður í Hegranessþingi; hans faðir
7. *Þorsteinn Magnússon*, sýslumaður á Þykkvabæ; hans faðir
8. *Magnús Árnason*, í Stóradal, bróðir samfeðra Ólafs prests Árnasonar á Hálsi, sjá ætt Péturs biskups hér að framan 8. gr. nr. 7.

6. gr.

2. *Kristín Hálfðánardóttir*, hét kvinna Odds prests á Reynivöllum og móðir Gróu; hennar faðir
3. *Hálfðán Gíslason*, prestur á Eyvindarhólum, dó 1785; hans faðir
4. *Gísli Þorláksson*, í Mörk; hans faðir
5. *Þorlákur*, hefir lifað á 17. öld. Ætt hans fram eptir okunn.

7. gr.

3. *Margræt Jónsdóttir*, hét kvinna Hálfðánar prests móðir Kristínar; hennar faðir
4. *Jón Þorsteinsson*, sýslumaður í Skaptafellssýslum; hans faðir
5. *Þorsteinn Jónsson*, prestur í Hoki undir Eyjafjöllum, dó 1668; hans faðir
6. *Jón Þorsteinsson*, kallaður píslarvottur, prestur í Vestmannaeyum, dó 1627; hans faðir

7. *Þorsteinn Sighvatsson*, í Höfn í Borgarfirði; hans faðir
8. *Sighvatur*, um ætt hans vita menn ekki, hefir lifað á fyrra hluta 16. aldar.

4. JÓN PJETURSSON, yfirdómari albróðir Péturs biskups; hans fyrri kona Jóhanna Bogadóttir frá Staðarfalli alsystir frúr Sigríðar Bogadóttur, seinni kvennu Péturs biskups; seinni kvenna Jóns er Sigprúður Friðriksdóttir prests í Akureyrum og Arndýsar Pétursdóttur kvennu hans.

5. HALLDÓR FRÍÐRIKSSON, kennari við latínuskólann í Reykjavík, kvenna hans heitir Leopoldína dóttir Degens kapteins í Kaupmannahöfn.

A. *Föðurætt:*

1. gr.

1. *Friðrik Eyólfsson*; hans faðir
2. *Eyólfur Kolbeinsson*, prestur á Eyri við Skutulsfjörð átti Önnu Pétursdóttur Kúlds, kaupmanns í Flatey, er var norðmaður að kyni; faðir Eyólfs prests var.
3. *Kolbeinn Þorsteinsson*, prestur í Miðdal, dó 1783; hans faðir
4. *Þorsteinn Kolbeinsson*; hans faðir
5. *Kolbeinn*, hefir lifað fyrir og eptir 1700. Fram ætt ókunn.

2. gr.

3. *Arndýs Jónsdóttir*, hæt kvenna Kolbeins prests, móðir Eyólfs prests; hennar faðir

4. *Jón Jónsson*, prestur á Gilsbakka, dó 1771; hans faðir
5. *Jón Eyólfsson* eldri, (svo nefndur til aðgreiningar við bróður sinn, Jón yngri) prestur samastaðar dó 1718; hans faðir
6. *Eyólfur Jónsson*, prestur á Lundi, dó 1672; hans faðir
7. *Jón Hallsson*, hans faðir
8. *Hallur Jónsson*, hans fram ætt ókunn, hefir lifað á seinna hluta 16. aldar.

B. Móðurætt:

3. gr.

1. *Sigríður Ólafsdóttir* hét kvinna Friðriks, móðir Halldórs skólakennara; hennar faðir
2. *Ólafur Þorbergsson*, dó 1808, hann var albróðir Hjalta prests, afa Bergs amtmanns, sjá ætt hans hér að framan 1. gr. nr. 2.

4. gr.

2. *Ragnhildur Jónsdóttir*, hét kvinna Ólafs, móðir Sigríðar; hennar faðir
3. *Jón Jónsson*, á Krossi; hans faðir
4. *Jón Bjarnason*, í Stórholti; hans faðir
5. *Bjarni Bjarnason*; hans faðir
6. *Bjarni Guðmundsson*, á Selvelli; hans faðir
7. *Guðmundur Bjarnason*, í Öxl; hans faðir
8. *Bjarni Jónsson*; hans faðir
9. *Jón Guðmundsson*, prófastur í Hítárdal, dó 1634 hans faðir
10. *Guðmundur Jónsson*, á Hvoli í Saurbæ, lögrétta-
maður, dó 1595; hans faðir

11. *Jón Þórðarson*, samastaðar, lögrættumaður; hans faðir

12. *Þórður*, kvinna hans og móðir Jóns var Elín Pálsdóttir systir Ögmundar biskups.

5. gr.

3. *Sigríður Einaradóttir* hét kvinna Jóns Jónssonar á Krossi móðir Ragnhildar; hennar faðir

4. *Einar Jónsson*, á Oddastöðum; hans faðir

5. *Jón á Geirmundarstöðum*, hans fram ætt ókunn.

6. ÓLAFUR PÁLSSON (varapingmaður, en mætti á þinginu í stað Helga biskups) prófastur og dómkirkjuprestur, riddari «Dannebrogs» orðunnar; kvinna Guðrún dóttir Ólafs jústitsráðs í Viðey Magnússonar og fyrstu konu Ólafs, frúr Sigurðar Stefánsdóttar frá Hvítárvöllum.

A. Föðurætt:

1. gr.

1. *Páll Ólafsson*, kappellán hjá föður sínum, dó 1823; hans faðir

2. *Ólafur Pálsson*, prestur á Hólum undir Eyafjöllum; hans faðir

3. *Páll Jónsson*, klansturhaldari á Elliðavatni, dó 1819; hans faðir

4. *Jón Snjólfsson*, á Fljótum í Meðallandi, dó 1774; hans faðir

5. *Snjólfur Bjarnason*; hans faðir

6. *Bjarni Sveinsson*, prestur í Meðallandi, dó 1687; hans faðir

7. *Sveinn Bjarnason*, prestur til Dýrhóla og Kirkjubæjar á Síðu, dó um 1650; hans faðir

8. *Bjarni Helgason*, á Skambeinsstöðum, móðurbróðir Odds biskups Einarssonar, dó 1604; hans faðir
9. *Helgi Eyólfsson*; hans faðir
10. *Eyólfur*, hefir lifað á seinna hluta fimtándu aldar.

2. gr.

3. *Valgerður Þorgeirsdóttir*, hét fyrri kvinna Páls klausturbaldara Jónssonar og móðir Ólafs prests Pálssonar eldra; hennar faðir
4. *Þorgeir Oddsson*, á Arnardranga; hans faðir
5. *Oddur Bjarnason*; hans faðir
6. *Bjarni Þorgeirsson*; hans faðir
7. *Þorgeir Snjólfsson*; hans faðir
8. *Snjólfur sterki Finnsson*; hans faðir
9. *Finnur*.

3. gr.

2. *Helga Jónsdóttir*, hét kvinna Ólafs prests í Hólum Pálssonar, móðir síra Páls; hennar faðir
3. *Jón Steingrímsson*, prófastur á Felli í Skaptafells-sýslu, dó 1791; hans faðir
4. *Steingrímur Jónsson*, á Þverá í Skagafirði; hans faðir
5. *Jón Steingrímsson*, á Bjarnarstöðum hjá Flugumýri, lögrættumaður; hans faðir
6. *Steingrímur Guðmundsson*, er sagt að húlið hafi á Hofi í Skagafjardardölum; hans faðir
7. *Guðmundur* á Lóni í Viðvíkursveit, kvinna hans var Steinunn, systir síra Bjarnar Jónssonar á Hvanneyri í Siglufirði. Guðmundur hefir lifað á fyrra hluta 17. aldar.

4. gr.

3. *Þórun Hannesdóttir* hét fyrri kona síra Jóns Steingrímssonar og móðir Helgu; hennar faðir

4. *Hannes Lárusson Skeving*, sýslumaður á Möðruvöllum í Hörgárdal, dó 1726; hans faðir
5. *Lárus Hansson Skeving*, sýslumaður samastaðar, dó 1722; hans faðir
6. *Hans Lárusson Skeving*, sorenskrifari í Bergens stípti í Norvegi, dó 1701; hans faðir
7. *Lárus Hansson*, prófastur í Skevinge á Sjálandi; hans faðir
8. *Hans*, hefir lifað snemma á 17. öld.

B. Móðurætt:

5. gr.

1. *Kristín Porvaldsdóttir*, hét kvinna síra Páls Ólafssonar og móðir Ólafs prófests Pálssonar; hennar faðir var
2. *Porvaldur Bððvarsson*, prófastur á Holti undir Eyafjöllum; hans faðir
3. *Bððvar Högnason*, prestur á Mosfelli, dó 1779; hans faðir
4. *Högni Sigurðsson*, prestur á Breiðabólstað í Fljótshlíð, dó 1770; hans faðir
5. *Sigurður Högnason*, prófastur í Einholtum dó 1732; hans faðir
6. *Högni Guðmundsson*, prestur í Einholtum, dó 1679; hans faðir
7. *Guðmundur Ólafsson*, prestur í Einholtum, dó um 1652; hans faðir
8. *Ólafur Guðmundsson*, sálmaskáld, prófastur á Sauðanesi; hans faðir
9. *Guðmundur*, hefir lifað á 16. öld, var bóndi á Svalbarðsströnd.

6. gr.

3. *Giríður Þorvaldsdóttir*, hét kviðna síra Bððvars og móðir síra Þorvaldar prófasts; hennar faðir
4. *Þorvaldur Ófeigsson*, á Múla; hans faðir
5. *Ófeigur Þorláksson*; hans faðir
6. *Þorlákur*.

7. gr.

2. *Guðrún Einarisdóttir*, hét miðkona Þorvaldar prófasts Bððvarssonar, og móðir Kristínar móður Ólafs prófasts Pálssonar; hennar faðir
3. *Einar Haflíðason*, lögrættumaður, á Þrándarholti; hans faðir
4. *Haflíði Bergsveinsson*, prestur í Hrepphólum dó 1773; hans faðir
5. *Bergsveinn Sólmundarson*, lögrættumaður í Gullbringusýslu; hans faðir
6. *Sólmundur Ívarsson*; í Sandgerði
7. *Ívar*, hefir lifað á 17. öld.

8. gr.

3. *Sigríður Jónsdóttir*, hét kviðna Einaris Haflíðasonar og móðir Guðrúnar; hennar faðir
4. *Jón Magnússon*, á Stóranúpi; hans faðir
5. *Magnús Sigurðsson*, í Bræðratúngu, dó 1707; hans faðir
6. *Sigurður Magnússon*, sýslumaður á Skútustöðum, dó 1668; hans faðir
7. *Magnús Arason*, sýslumaður á Reykhólum, dó 1635; hans faðir
8. *Ari Magnússon*, sýslumaður í Ögri dó 1652; hans faðir
9. *Magnús Jónsson*, prúði, sýslumaður í Bæ á Rauðasandi, bræður hans voru þeir Jón lögmaður

Jónsson, Staðarhólsþáll og Sigurður á Reyni-
stað. Verður sú ætt alðar betur rakin.

7. **ARNI BJARNASON THORSTEINSSON**, varaping-
maður, Cancelliráð, landfógeti á Íslandi og bæj-
arfógeti í Reykjavík; húsfrau hans er Sofía,
dóttir Hannesar kaupmanns í Reykjavík Stein-
grímssonar biskups og kviannu Hannesar Sig-
ríðar dóttur Símonar kaupmanns Hansens.

A. *Föðurætt:*

1. gr.

1. *Bjarni Thorsteinsson*; Conferentsráð; hans faðir
2. *Þorsteinn Steingrímsson*, í Kellingardal, hann var
albróðir Jóns prófests Steingrímasonar, sjá hér
að framan ætt Ólafs prófests Pálssonar.

2. gr.

3. *Sigríður Hjálmsdóttir*, hét kvinna Steingríms Jóns-
sonar á Þverá, móðir þeirra bræðra Þorsteins
og síra Jóna Steingrímssona; bennar faðir var
4. *Hjálmur Stefánsson*, á Keldulandi; hans faðir
5. *Stefán Rafnsson*, lögrættumaður á Silfrastöðum;
hans faðir
6. *Rafn Jónsson*, lögrættumaður í Bjarnastaðahlíð,
kvæntist 1677; hans faðir
7. *Jón Arnfinnsson*, í Bjarnastaðahlíð; hans faðir
8. *Arnfinnur Guðmundsson*, á Bæ í Hrútafirði; hans
faðir
9. *Guðmundur Oddsson*; hans faðir
10. *Oddur Arnfinnsson*, í Auðbrekku; hans faðir
11. *Arnfinnur*, bjó í Auðbrekku og er sagt að dáið

hafi 1495; hann er án efa sá Arnfinnur Jónsson er sýslu hafði í Vaðlaþingi seinast á 15. öld.

3. gr.

2. *Guðríður Bjarnadóttir*, hét kvinna Þorsteins Steingrímssonar og móðir Bjarna Conferentsráðs; hennar faðir var
3. *Bjarni Nikulásson*, sýslumaður í Skaptafellssýslu; hans faðir
4. *Nikulás Bjarnason*, í Teigi; hans faðir
5. *Bjarni Nikulásson*; hans faðir
6. *Nikulás Michaelsson*; hans faðir
7. *Michael*, var norðlenzkur.

4. gr.

3. *Sigríður Böðvarsdóttir*, hét 3. kona Bjarna sýslumanns Nikulássonar og móðir Guðríðar; hennar faðir
4. *Böðvar Erlendsson*, í Hrútafelli; hans faðir
5. *Erlendur*.

B. Móðurætt:

1. *Þórunn Hannesdóttir*, móðir Árna Cancelliráðs og húsfúru Bjarna Conferentsráðs; albróðir hennar var Jón Cancelliráð, faðir Hilmars stiptamtmanns og er sú ætt hér að framan nokkuð rakin.

III.

Eptirrit af nokkrum gömlum skjölum.

1.

Bréf um kirkiuhvam vestra¹.

In nomine Domini Amen var þetta kaup þeirra Einars Daðasonar og Ásgríms Snorrasonar með handabandi, að nefndur Einar selldi áður greiðndum Ásgríme Jörð alla í kirkiuhvamme í miðfirði með öllum þeim fonngum og giæðum rekum og hlunnendum sem lörðinne hafa filgt að fornru og nyiu, og hann varð eigandi að, að onngu fraskildu. Sagði Einar að være í Hvamme graprtrar kirkia og fæða prest, og gialda iiij merkur og tiunnd biskupe annaðhottt ár. Og ætti kirkian vi kyr og vi ær, vic voru, iij hross, Item siðan Einar kom gafst kyrkiunne ij kyr, ix ær og ij hestar iije voru. Item í Portione ecclesiæ er reiknnast iiij^{or} voru enn fyrstu ix ár, er einar bio og að auk hundradað er sijra grimur gaf, og skildi fyrnefndur einar af sier alla þa fyrnd og hrornan sem orðit hefði á so longum tíjma og alla abyrgð á kirkiunne.

Hier í mot gaf fyrgreinndur Asgrimur fimmtige hundradað m3 þessum solum og friðleika að næstum fardogum XXX hundradað, og taka unnder siálfum sier þa XXX hundradað sem Einar var kyrkjunne skyldugur eptir þui sem aður vottar í brefinu og Asgrimur batt sig unnder að luka so fellda peninnga kirkiunne sem Einar var henne skyldugur, hier a ofan skildi þrattnefndur Asgrimur luka einare vi kyr og v asauðar ku-

1) Þetta bréf er orðrætt ritað upp úr bók, er Guðbrandur biskup hefir ritað, og sem liggur við biskupsdæmið. Búndin eru uppleyst.

gilldi, ve I slatrum tándar virtt og ve I vaðmalum og skreið og lukast ut I iij arum, leigja tólf alnnum epter hvortt hunddrað sem eigi lukast I fardogum enum næstum. Sagði einar þesse landda merke mille synsta hvammz, að lækur sa ríeðj að fielli I mille nausta ofan I sio og upp ríett syne I lækjarbug, og vr lækjar bug I haga garðð ennda og þaðan ut í á, enn áen upp þaðan a fiall. Og kirkiu hvammur sette manaðar beit á veturinn ollum fienaði í synnsta hvammz Jorð, enn synnsti hvammur setti hjer I mót beit fyrir ofan keldu I kirkjvhvammz fiall annað hvortt dægur ollu bufe kross messnna á mille á sumarið. Item sagði einar at efsti hvammur sette tveggja áttífeðminga skurð a hvamms holtt I hvamms kirkiu Jorð og þar være þinnngstaður skilddi einar svara laga ryftingum a Jorðunne I hvamme enn Asgrimur halddi til laga. For þetta kaðp framm á þinngeyrum I vatsdal þrettannda dag Jola, þa liðð var fra þinnngaðburð vors herra Jhesu Christi þushundruð iij hundruð vi ár þessum monnum hja heyronndum, Broður asgrime vigfussyne profaste, loptur guttormsson, Eyolfur þorvarðsson. Og til sanninnda hjer umm setti Einar Daðason og asgrimur Snorrason siñ innsigle með vorum Innsiglum fyrir þetta bref er skrifað var að ose I miðfirðj In festo agati virginis a sama áre sem fyrr seiger.

2

*Vitnisburður Marteins Ívarssonar um landamerki
Molastaða¹.*

Þat giori ek marteinn ívarsson goðum monnum

1) Þetta bréf er orðrætt ritað eptir transskriptarbréfi Cand. Elzka Jónssonar af frumbréfinu, sem er í bréfasafni Árna Magnússonar.

kunníkt, at meðan ek var heima a molastöðum hia föð-
ur mínum fra því sem ek ma fremzt muna ok til þess
er ek for þaðan fulltiða heit ivarr faðir minn þessi
landamerki ok einghan vissa ek at finna. At garðstaðr
sa er upp geingr fyrir utan molastaði neðan fra a ok
upp at hliðargorðum ræður en síðan rettsyni upp i
biarnar gils læk en hann upp i fjall. en fyrir sunnan
ræðr lækr sa er ofan fellr or fialli fyr sunnan miðfua
rygg ok fyrir utan hroðagerði at garði þeim sem liggr
ofan eptir myrinni fyrir sunnan molastaða torfgrasuir ok
ofan á hafna backan ok ofan at a. hafði faðir minn
steck fyrir neðan laugha garðinn. fyrir utan hafna
backan torf grasuir sem sea má. nesið smáranes hyl-
inn. burhyl ok allar landz nytjar m3 eign i þessum
takmörkum upp i fiall ok ofan at á, ok má ek her fullt
um bera ef þurfa þykir ok til sanninda her um setta
ek mitt insigli fyrir þetta bref gjort i haghanesi syðra
á petrs messu ok pals þa er liðið var fra burð Crists
MCCCXC ok niu ár.

3.¹

Það giorum vier Gunnar Gijslason, Biarnne stulla-
son, Isleifur Þorbergason, Jon Björnason goðum monn-
um kunnígt með þessu voru opnu brefe, að þá er liðit
var frá Guðsburð :m:dlxxx vii ár, á holum i hialltadal,
manudaginn næstann fyrir krossmessu vm vorið vorum
vier þar viðstadder, saum á orð og handsöl herra Guð-
brandz Thorlakssonar og peturs þorsteinssonar 2að suo

1) Þetta bréf og næsta bréf hér eptir, eru orðrætt skrifuð upp úr
sömu bókinni, og bræðið No. 1 hér að framan.

2) Pétur Þorsteinsson átti Margretí Jónsdóttur Finnbogasonar, en
móðir Jóns Finnbogasonar var Margrét Halldórsdóttir frá Barði í
Fljótum Brandssonar, hafði sú ætt átt Ósland.

fyrirskildu, að petur þorsteinsson selde herra Guðbrande I loglegu vmböðe sona sinna fimboga og magnasar Jarðernar Biarnnar Gil I flötum og stafshól á höfðaströnd m3 öllu því sem þær Jarðer eiga m3 rettu og herra Guðbrandur bæðe áður selt petre, fyrir L^{or} I eslande, suo sem bref þar vmm giortt wtvisar. Hier I mót gaf herra Guðbrandur petre og sonum hans, Jarðernar Hraun I slöttu hlíð, og skálá, m3 ollum þeim gognum og glæðum nefndar Jarðer eiga með rettu og eptar þai sem gomul Bref hlíða, sem er, að skálá á reka frá forna Ose, og til Rauðar Bergs, og I öðrum stað, frá skarfasteine til hlaðbergs, flórðung I hvorum tveggja stað, bæðe huals og víðar, og allt það sem rekamaður á að hafa að logum. Afrett I hrolleifsdal öllum giellðffenaðe, skipsatur og skalagiorð á straum nese I Keldnörð. Lofaðe petur og I Borgan gíeck m3 hand-solum að syner hans Jon og petur, sem þá voru eigi við, skyldu þennan kaupskap samþyckia m3 fallnaðar giornninge, þá þeir klæme heim og þess være við þa leitað. Skyldu hvorir hállda thil laga þeim Jörðum er keypte, en sá suara laga Ráptingum er selde; Suo og tilskilde petur, ef þessar Jarðer ganga af með logum, þá skyldu hans syner eiga aðgang að þeirra andvirðe eða öðrum Jörðum Jafngóðum, hiá herra Guðbrande eða hans erfingium; Og til sannfáda hier vñ, setium vier fyr nefndir menn vor Insigle fyrir þetta Bref; Skrifað á sama áre sem fyr seiger.

4.

Qvittans Hrolfs¹ vñ ockar kaupskap. Það giore eg hrolfur Biarnnason kunnigt með þessu mínu opnu brefe,

1) Þetta er Hrólfur stærki Bjarnason er Hrólfur sett er frá.

að eg hef mætekið og vppborið fullt og allt verð af herra Guðbrande Thorlakssyni, sem mier líkar og á-næger, og I okkar kaup kom, fyrir þá Jörð og Jarðar-parta þall, halft hraun, halfann stafshól, sem eg hese honum sellt, og bref þar um giorð wtvijsa, þú gef eg og giore aður nefndan herra Guðbrand Thorlaksson Aulldungis kuittann og ákærulausana fyrir mier og oll-um mínum erfingium um afgreiðslu alla og wtgialld á fyrnefndum Jarðarverðum og til sanninda hier um set eg mitt Jnsigle fyrir þetta bref, skrifað á helum I hialltadal þan 26 dag Januaríi Anno m:D:L:xxx|iii|.

5.

Dómur sira Flosa vmm ix^c sektið buanda manns á faskr:¹

In nomine Domini Amen: var þessi domur síjra flosa Jonssonar profastz og guðmundar snorrasonar systlumanns og þeirra xii manna er þeir nefndu til með sier imillum þeirra herra þorsteins ábota snorra sonar og staðarins a Helgafelli og Ara grimssonar að faskrwð-ar bæka, er þar bio: þa dæmdu þeir fyrnefndir domz menn staðnum og Abot anum ix^c með þessum frijðleika, fyrir það að hann hafði farið J veiði staðarins að Helga-felli J straumflarðará J þeirra banni er attu og þessi fyrnefnd á var suarin staðnum J millum fiallz og floru framm um bwdar hamra var þessi sol a logð að giallda að næstum fardogum kw og ne voru, og færa heim til

1) Þetta bréf og 5 fylgjandi bréf (5—10) eru orðrætt rituð upp úr bók, er Jón lögmaður Sigurðsson á Reynistað hefir skrifað, og er fyrirsögn þess kassa bókarinnar, er þetta er tekið úr þannig: Hier epter fylgia mældagar nockrer og brief, sem liggja fyrir Arnastapans dordum og gotze.

helgafelli; annað sal skal gjalda á faskrúðarbacka hundr-
aðs grip og hundræðs þross, þriðja sal að hæste II e
J slatrum á faskrúðarbacka og að fullu og frammkominn
skildu þeir alsættum satter vm þetta mál, og til sann-
inda etc.¹

6.

Þennann eið soru þau Steinn Þorarinsson og Vig-
dys Aladotter mior Gísla Sygurdssyne, að þá er þau
vora J staðar hrepp og liotur Þorkielsson atte gaul og
ofeigur eptir hann, þá atti gaul alla Jorð vt fra grón-
læk fyrir ofann gotu og vt til vygralækjar og sionhend-
ing vr grouhollte fyrir ofan groulæk.

7.

Milli Hofstaða og lagafella landamerki

Þessi eru landamerki á millum hofstaða og laga-
fella, að gata su skilur er liggur eptir langahollte og
suo til motz við gaular land: Steinar thueir standa sínu
meiginn gotu huor sionhending vr hinum neðra J hinn
efra, enn vr hinum efra sionhending J frackaskarð, enn
vr austann verðu skarðinu J stein þann er stendur J
þrunga brun og þaðann J gialparstapa og sionhend-
ing J víðihækjar botn vr stapanum enn fyrir vtan er
sionhending J grouthiorn J stackgarðs brot það er stend-
ur vnder sandabotz hollti en vr holltinu J kieldu þá er
fellur J floa læk, þó skilur lækinn² vpp þar til að kem-
ur að efra floa og þaðan J stackgarðs brot það er stend-

1) Á rúndinni stendur með nýrri hendi "alti add: setjum vör
fyrnefndir dómsmenn vor ínsigli fyrir þetta dómsbréf, er gjört var
á Helgafelli A^o Dñi 1890 in primo,.

2) Þetta virðist ætti að vera: "þá skilur lækurinn,.

ur neðan vnder sandabotz ás og þaðann epter asnum vpp þar sem hann er huassastur og J stackgarðz brot það er fyrir ofann steininn asinn¹ og þaðann vpp sionhending J marggil² enn markgil ræður til uppsprettu þeirrar, er það fellur vr.

8.

Landamerki mille lagafellanna beggia.

Þesse landamerki sögðu þeir Olafur Bjornsson og þorlakur markusson J mille lagafellanna beggia, að vr Valhamri er stendur fyrir ofan. Reiðgotur er sionhending ofan J broklæk, ræður þa lækurinn ofan J grouthiorn.

9.

Landamerke mille Lagafellanna og Elliða

Þesse landamerki sagði Olafur Bjornsson að snorri Biarnarson og Jon Barðarson hefði reiknað so að hann heyrði J mille Elliða og Lagafellz að þar ræður lækur sá, er fellur ofan af bruninne fyrir austann elliða tinda er hann þrijklofinn vpp J bruninne, en hinn Jnare fyrir neðan brunina og so fyrir vtan þann stein er stendur á brishollte eða deilidarholtti því það er kallað huortueggia, og vr hrijsbollte ofan J læk þann³ fellur J slattukielldu fyrir vtan bulluhollt. Sua sagðist hann og heyrtt hafa sagtt af sier elldri monnum að Lagafell hið syðra ætti tavengi⁴ J elliða og það bar þorlakur markusson með honum.

1) Þetta sýnist eitthvað misskrifað, en sést án efa, hvernig vera ætti, er menn koma á staðinn.

2) Á víst vera "markgil".

3) vantar "er".

4) Þannig skrifað.

kaupbref fyrir + akranese og holum.

In nomine Domini Amen: var þetta kaup þorkelz abota og brandz Arnasonar að firnefndur brandur selur honum halft akranes fyrir 15 or með öllum þeim gögnum og giæðum sem þui hefur fylgt að fornu og nyiu þui sem brandur hefur eigandi að orðið hier J mot selur Brandur Hoola land halft a nese vt og hier a ofan ve frijð J vor ije voru og iij kugilldi af huortueggia kwm og ám voru þesser kaupvottar Þorsteinn skjaltsson prestur skafte prestur bergsson Bondinn þorður bergþorsson og margir aðrir dugandi menn.

Þat giori eg sira Jon Jonsson goðum mönnum kunnigt með þessu minnu brefe. at eg hefir uerit prestur vm .ii. ar og .xx. og heyrði eg vmtalað. huer eyna Olmoðzey ætti. er liggir i þiorsá fyrir vtan Arbæ, heyrði eg ekki annat ellztu menn seigia aualt er til uar talat. enn kirkian i Skarði a landi ætti sagða ey. var faðer minn Jon Palsson Lxxx. uetra hann deyði. heyrði eg hann þratt þui lysa. að kirkian i Skarði ætti sagða ey. Og til sanninda hier um setta eg mitt innsigli fyrir þetta bref giort i Klofa Demetrii martyris Anno Domini. m.cd.xxxx.iiij.

1) Þetta og fylgjandi bréf eru orðrætt rituð upp úr bók í 16. blaða broti úr handrita safni Hannesar biskups; bók þessi er í stiptabóka safninu og ritað framan á hana: "eptir bræfabók Ög mendar biskups og ex originali.". Þetta bréf í bókinn ritað með hendi Árna Magnússonar.

Um Þórólfsdal:

Það gíore eg Hermundur Árnason goðum monnum kunnugt með þessu mínu opnu brefe, að eg hese sellt Teiti Gunnlaugssyni Jorðina Þórólfsdal í Lóni í Stafafells kirkju sóka með þessum landamerkið, sem her seger: alla iaurð á millum Laxár ok Jokulsár inn under Jokul, ok so langt ofan á oddana að þeim kíl að næstur er þioðbróittinni er heitir Vaðe. ok þaðan Sandin allan fyr-
er austan Hriseyjar og Solur ok Glamsmyre, og Herbiarnar ey, Jorð og floru alla, utanflarðar og innan, á millum Os höfða og Papafarðar os. etc.

um Möðrudals landamerki

Þat gíorum vier Einar prestur Árnason, Ormur Loptsson, Halldór Ólafsson goðum monnum vitanligt, m3 þessu voru opnu brefe, að vier heyrðum Jon Guðmund3 son lya svo vorðnum frammburðe, að hann hefðe vereð barnsfæddur í Mauðrudals stað á Fialle, hia fauður sinum sera Guðmunde heitnum Jonssyne, sem guð hans sal friðe. ok ságðe hann hefðe halldeð staðinn fyrrgreindann sex ar oc xx. og kveðst hafa alist þar upp til þess hann var nitian vetra gamall. ok sinn fað-
er hefðe halldeð landeign Mauðrudals staðar að þeim læk sem fellur undan Sulundum ofan í Haulkná, sem ríðeð er ofan í vopna flaurð, ok svo langt austur í heiðina under Þrívarðna háls á Skioldolfstaða veg, ok halft

1) Fyrir ofan þetta bréf stendur skrifað: "bréfabók biskups Ögmundar.,.

2) Þetta bréf er skrifað með hendi Árna Magnússonar. Nöfmin undir eru eiginhandar nöfn, eða frumritað.

Seningar vatn, ok oll Griotgarðs votn, ok framm á Þrí-
varðna fiallgarð er stendur a hestleið, Bruarveg ok half-
an Arnardal að ollum giæðum, ok atta hrossa göngu
best i Vegge ok krok-mel, ok taka ecki undan fololld, a
Myvats auræfe fyrer norðan Jokulsá, ok hálfar Herðe-
breiðs tungur. Her með lyste hann, að Skalholltz stað-
ar eign hefðe þá vereð halldin halfer Grímstaðer a fialle,
enn Mauðrudals staðar halfer. ok sinn faðer hefðe þar
haft egg og fugl, skog ok gras, ok allar landz nitlar,
enn landamerke ofan að á þeirre sem kaulluð er Vats-
leysa. her sagðe hann ongvann hafa atalað meðan hann
vísse, utan um Þrívarðna hals hefðe skíoldolfstaða menn
uppá talað, þó þar yrðe ecke frammkvæmd á. þennann
frammburð ok lysing handsalaðe greindur Jon Guð-
mundz son bókar eið velbornum dandi manne Guðna
Gottskalks syne, sem þa hieilt Mauðrudals stað epter
sinne frammsaugn. og til meire auðsyningar oc staðfestu
epter laganna utvísan, settum vier aðurskrifaðer menn
vor insígle fyrer þetta vítnesburðar bref, skrifað i Valla-
ness stað á Vollum, ok greind lysing for þar framm
líka vel Níkulas messudag arum epter guðz burð
m^o.D^o.xxx, ok tvö ár.

Svo hlióðande bréf, sem hier fyrir framan skrifað
stendur, höfum vier underskrifaðer sieð og yferleseð i
bók i folio, ritaðre með hende síra Jóns Erlendssonar,
sem prestur var i Villingahollte i Flóa, hveerrar bókar
meste hlute innehieltt bref og gjörninga Ögmundar Skal-
holltz biskups. Til sannenda merkes skrifum vier vor
nöfn hier under i Skalhollte þann 9. octob. Anno 1711.
Arne Magnusson Ormur Daðason Þórður Þórðarson
Páll Hákonarson.

IV.

*Sýslumanna Æfir.*A. Sýslumenn í Múlasýslu¹:*Páll Runólfsson*

Um hann finn eg ekki annað enn það, að Skál-holts biskupa annáll og Árbækur segja, að hann hafi verið sýslumaður í millum Jökulsár og Norðfjarðar² 1418; þar er og getið um Árna biskups milda kvittun, er biskup sama ár gaf honum; en biskup Árni hafði þá og hirðstjóra embætti. — Faðir Páls mun líklega hafa verið Runólfur Pálsson, er 1391 deildi við Sumarliða Þorsteinsson.³ Runólfur mun og hafa haft sýslu eystra.

1) Bogi heldur, að hér hafi verið sýslumenn fyrir Pál Runólfsson, Runólfur Pálsson fyrir og fram að 1890, svo Páll Þorvarðarson á Eyðum, faðir Ingibjargar, kvennu Lopte ríka Guttormssonar, og til þess að hann dó 1408, síðan Gamli Marteinsson um hríð, og til þess er Páll Runólfsson tók þar sýslu. Ern þetta að eins sennilegar getgátur, en engin vissa, sem hann sjálfur segir.

2) Þessi kvittun Árna biskups er í skjalasafni Árna Magnússonar og í eptirriti af henni stendur: "Norðfjarðarnýpu,."

3) Runólfur Pálsson deildi og við Pál Þorvarðarson 1392 og 1393, er þá var hirðstjóra umbodsmáður, um eigur síra Páls Þorsteinssonar, er utan hafði farið 1391 og þá dáið í Norvegi; hafði Hákon Jónsson, er fæhriðir hafði orðið í Björgvin 1390, kyrrsetti eigur síra Páls. Nafi lögmaður sagði Páll Þorvarðarsyni, er viljað hefir að sé það, er síra Páll ætti hér, yrði og upptækt, góðs það allt, er þeir Runólfur deildu um, en Runólfur hélt sem áður (sjá ísl: annála Árn: Magn.). Runólfur virðist eptir þessu, að hafa verið sonur þessa síra Páls Þorsteinssonar, er verið hefir ríkismaður á sínum tímum.

Seinast í máldaga Núpufells kirkju Péturs biskups, sem gjörður er 1394, er sagt að Magnús Runólfsson hafi gengt jörðina Formóðsstaði kirkjunni þar eptir Pál bróður sinn; en þó allar líkur eru

Gunnlaugur Guðmundsson

Til eru vitnisburðir nokkurra manna á skinni, dagsettir 1450, er segjast hafa verið áheyrandi og viðstaddir á þingstað réttum, Eyvindarstaða hvömmum — þeir eru skamt frá Egilestaða þingstað — á Völlum, er hann hafi dóm út nefnt, og síðan dæmt og ákveðið, að sá, er á Kollstöðum á Völlum byggi, væri skyldur að geyma geldneyti í afrett á Völlum fyrir austan Grímsá. En afreitur var talin ofan frá Kaldaqvísl að Mjólkrám gegnt Túnguseli. Hér á móti skyldi sá, er byggi á Kollstöðum hafa 6 vikna beit á Knútseli. Af þessu sést, að Gunnlaugur hefir verið sýslumaður fyrir 1450. Eg held, að hann sé sami Gunnlaugur Guðmundsson, er 1428 hafði jarðaskipti við Þórð bónda Þorsteinsson í Skagafrði.¹

Bjarni Marteinsson

Ætt hans veit eg eigi;² en að hann hafi verið kom-

fyrir því, að þessu sé viðbætt af hinum seinni biskupum, en þó áður enn Ólafur biskups Rügenvaldssonar máldagi var gjörður, þá getur þó sá Páll Runólfsson verið annar, en sá, er hér um ræðir. Það er annars optirtektavert, að Hæsknidur Runólfsson, er lífði á dögum Lepts ríka, eða synir hans, átta Núpufell.

1) Kvinna Gunnlaugs hét Herdýa Þorgeirsdóttir, hennar dóttir Solveig Runólfsdóttir, kvinna nefnds Þórðar; lét Þórður er annars er nefndur í fleirum bréfum, Gunnlaug fá nokkra jarðarparta eystra í Hornafrði, er Solveig kvenna hans stóð til optir Herdýa móður sína, kvenna Gunnlaugs, fyrir Kúskerpi í Skagafrði. Gunnlaugur hefir verið dáiinn 1451, því Skúli Leptsson uppbað þá erfingjum hans LX hundr. fríð fyrir Uppsali í Blönduhlíð. — Það virðist vel geta verið, að Solveig hafi verið dóttir Runólfs Pálssonar, er eignir hefir átt eystra, og eins að Gunnlaugur hafi verið faðir Telts ríka í Bjarnarnesi (sjá lögmannatal Jóns Sigurðssonar). —

2) Bogi hefir þó talið annarstaðar, að faðir Bjarna hafi verið

inn af stórmönnum á þeirri tíð, sèst af því, að hann í sinni tíð hefir þar eystra verið haldinn einhver hinn mesti og ríkasti maður, og kallast valdamaður og stór höfðingi, því 1460 kvongaðist hann Ragnhildi Þorvarðsdóttur frá Möðruvöllum í Eyjafirði (sjá Árbækur, Biskupasögur o. fl.). Hann var kallaður Hákalla Bjarni, en ekki veit eg hvers vegna. Hann var orðinn sýslumaður í Múlaþingi um 1455. Líklegt er að faðir hans Marteininn hafi þar eystra valdamaður verið, en ekki hefi eg skjöl fyrir því. Eigi veit eg, hvert ár Bjarni fékk Múlaþing. eða hvenær hann dó. Bjarni og ættmenn hans bjuggu lengi á Ketilstöðum í Múlasýslu. Árið 1465 voru Bjarna lúktir peningar Ragnhildar Þorvarðsdóttur konu hans 3 *œ* hndr. í jörðum og annað af Jóni Narfasyni á Eyðum í umboði hústrúr Margrètar Vigfúsdóttur, móður hennar.

Börn Bjarna Marteinssonar og Ragnhildar teljast:

- 1., *Erlendur* sýslumaður Bjarnason, er hér getur síðar.
- 2., *Þorvarður* bjó á Eyðum eystra, hans dóttir *Margrèt* er giptist Sigurði sýslumanni Finn-bogasyni (sjá Hegraness sýslu).¹
- 3., *Ragnhildur* kvinna Björns sýslumanns Guðnasonar, sjá Ísafjarðar sýslu.

Marteinn Gamlasen Marteinssonar, en móðir hans Rannveig Sturludóttir, og væri Marteinna Gamlasenar getið bæði 1420 og 1431. Þau hjón Marteinns og Rannveig gáfu í præsentu með sær til Múnkaþverár klansturs jörðina Illugastaði í Fújéskadal; heldur Bogi að Marteinns Gamlasen hafi getað verið sýslumaður í Múlaþingum milli Páls Rannólfsenar og Gunnlangs Guðmundssonar.

1) Sigurður var fyrri maður Margrètar; en seinni maður hennar hét Magnús, bjuggu þau á Eyðum eystra, þeirra dóttir var Þorbjörg fyrri kvinna Vigfúsar sýslumanns Þorsteinssonar (sjá Þingeyar sýslu).

4. *Hólmfríður* hennar maður Páll Pálsson; ár 1488 gefur Henrik Mæding, umboðsmaður Diðriks Pinnings hirðstjóra, Pál bónda Páls-son ákærulausan um það silfur, er Bjarni heitinn Marteinsson hafði að halda optir Gerk gullsmíð og Hólmfríður Bjarnadóttir, kvinna fyrrnefnds Páls, erfði optir föður sinn móts við bræður sína, o. s. frv., um kirkjubók og tíundarreikning og þá aðra hluti, er Bjarni var ásaður og varð brotlegur um, konungdómsins vegna, svo mikið sem Hólmfríði kvinnu Páls snerti. Af þessu lítur svo út sem Bjarni Marteinsson hafi þá verið dæinn.¹

1) Þetta bréf er gjört á Hoffelli í Hornaúrdi, og má vera að Páll þessi hafi búið þar. Einn eru talin börn Bjarna Marteinssonar: 5. Íngibjörg, er Fúsi (o: Vigfús) ríki á Borg á Mýrum átti, bróðir Jóns á Hvanneyri; faðir þeirra var Þórður á Borg, hans faðir Sigurður ríki á Borg, er á að hafa verið kominn af Auðunni Hyrnu, en Auðunn af Egli Skúlasyni, er getur í Bandamanna sögu, eða jafnvel verið sonur hans, á þetta án efa að vera lángfæðgatal, en hiðir eru eigi taldir. Sagt er að Borg hafi verið allan þennan tíma í ætt Borgarmanna, og þeir líka hafi átt Lund í Lundareykjadal, en Auðunn fargað honum úr ættinni. Þórði Sigurðssyni lúktu þeir Magnús og Auðunn Salomonssynir kirkjufé á Borg 80 ásanðar, 20 kýr og 6 hndr. í hrossum; en í föðurarí 13 hndr. í geldfé og nautum, 20 hndr. í silfri, 9 hndr. í hrossum, kirtil (eða ketill) og voð fyrir 1 hndr.; ítem 20 kúgildi búlæg, og 1 hndr. hndr. í jörðum og lausafé, og þar til Beigalda fyrir 12 hndr. Þjótstaði 12 hndr., og Læk 12 hndr., summa 1 hndr. hndr. og 90 hndr. Afkomendur Íngibjargar dón út; en Vigfús átti laundóttur er Guðrún hét, hana átti Tumás Oddsson Sigurðarsonar Geirmundarsonar; en Geirmundur átti Guðrúnu Ólafsdóttur Tona á Hvoli í Saurbæ, Þorleifssonar frá Reykhólum Svartarsonar. Frá Tumási og Guðrúnu eru beztu ættir komnar.

6. Marteininn Bjarnason.

Snjólfur Rafnsson

Um sýsluvöld Snjólfss hefi eg enga aðra vissu, en það, er Páll Víðalín segir í Katlamáls skýrslu, að hann hafi verið sýslumaður í Múlaþingi frá 1483 til 1513; hygg eg, ef svo er, að hann eigi hafi haft alla sýsluna, eða þá verið umboðsmaður Erlendar sýslumanns Bjarnasonar, er um sama leyti var þar og sýslumaður. — 1507 vitnar hann, að Rafn lögmaður Brandsson hefði úrskurðað ættleiðingu Stefáns Loptssonar löglega. 1527 ritaði hann undir kaupmálabréf þeirra Rafns lögmanns Brandssonar og Þórunnar Jónsdóttur biskups Arasonar.¹ Faðir Snjólfss var Rafn lögmaður Brandsson,² hinn fyrri.

Móðir, Margrét Eyólfsdóttir riddara Arnfinnssonar riddara Þorsteinssonar lögmanns Eyólfssonar; bjuggu þeir lángeðgar á Urðum í Svarfaðardal.

1) Í eptirriti, er eg á, af kaupmálagjörningi Rafns lögmanns og Þórunnar eptir síra Eyólf á Völlum, stendur Brynjólfur Rafnsson, sem fyrsti kaupvottur af leikmönnum, en á áu efa að vera Snjólfur Rafnsson; Brynjólfss Rafnssonar getur hvergi, svo eg viti, en það er eðlilegt, að Snjólfur súðurbróðir Rafns væri þar við, og teldist með helztu kaupvottunum.

2) Brandur faðir Rafns lögmanns Brandssonar eldra (sjá lögmannatal Jóns Sigurðssonar) var Haldórsson og bjó að Barði í Skagafirði, er hann kaýpti að Magnúsi Presti Búðvarssyni 1417, kvenna hans og móðir Rafns lögmanns var Ragna Rafnsdóttir lögmanns Guðmundssonar; Haldór keypti á Óslandi (þá jörð áttu niðjar hans seinna) 1390 hálf Marbæli, en faðir Haldórs hét Arngeir, átti hann jarðirnar Læk og Bakka í Slèttuhlíð um miðja 14. öld, er faðir hans Skúfur Pálsson hafði keypt af Guðrúnu Rūgnvaldsdóttur; hefir því Páll þessi lifað á 13. öld. Eptir Brand Haldórsson skiptist Barð í Fljótum syni hans Haldóri; Ólafur biskup Rūgnvaldsson sūlsaði það undir sig af niðjum hans, en lögmaður Jón Jónsson keypti seinna tilkall til þess af niðjum þeirra, og fékk sér það dæmt, en gaf það síðan til beneficiums eptir tilmælum hūfuðmanusins.

Systkyni: 1. Brandur, prior á Skriðuklaustri, hans börn

a, Rafn lögmaður Brandsson hinn yngri, er átti Þórunni dóttur Jóns biskups Arasonar, þeirra afkvæmi komst eigi upp.

b, Árni, er átti Úlfheiði dóttur Þorsteins sýslumanns Finnbogasonar (sjá Þíng-eyarsýslu), þeirra börn Eyríkur sýslumaður Árnason, sjá hér síðar, og hans systkyni

2. Solveig Rafnsdóttir, seinasta abbadýs á Reynistað.

Kvinna Salný Pálsdóttir, systir Ögmundar biskups, hana átti síðar Torfi Þórgrímsson, er sóaði fæ þeirra.

Börn, 1. Eyríkur Snjólfsson undir Ási í Héraði austur, hann átti fyr Ólöfu Eyólfsdóttur frá Hjalla í Ölvesi.¹ þ. b.

a, Þorgerður, hana átti Jón Indriðason í Árnanesi } úreltdar
b, önnur dóttir þeirra átti Björn } ættir
Björnsson vestra

síðan átti Eyríkur Snjólfsson Þuríði Þorleifs-
dóttur frá Möðruvöllum Grímssonar (sjá Vaðlaþíng), þeirra börn

c, Haldóra, kvinna Magnúsar Björnssonar Jóns-
sonar biskups Arasonar.

1) Móðir Ólafar var Ásdýs, systir Ögmundar biskups, svo þau hjónin hafa verið systrabörn, en eigi var leyfilegt í papísku, að hjón væri svo skyld, hafa þau því eigi gípt fyrri enn optir siðaskiptin, því í fyrstu optir þau var lítið skipt sèr af skyldugleika hjóna; eða Eyríkur hefur eigi verið son Salnýar og Snjólfur þá verið tvígiptur.

d, Ólöf, kvinna Vigfúsar Þorsteinssonar Finn-
bogasonar (sjá Þíngeyjar sýslu).

2. Ásbjörn Snjólfsson,¹ hans börn

a, Þórður.

b, Jón.

3. Valgerður (eða Salgerður) seinni kvinna Vig-
fúsar lögmanns Erlendssonar, bl.

Snjólfur Rafnsson bjó undir Ási í Héraði austur.

Erlendur Bjarnason

Faðir hans var Bjarni sýslumaður Marteinnsson (sjá hær
að framan).

Móðir: Ragnhildur Þorvarðsdóttir Loptssonar ríka.

Kvinna: Vilborg Loptsdóttir² hún hafði tekið fram hjá
manni sínum og gaf Ögmundur biskup Bjarna
kvittun þar fyrir hennar vegna 1526.

Börn: 1. Margrét kvinna Páls sýslumanns Grímsson-
ar frá Möðruvöllum (sjá Húnavatnspíng).

2. Bjarni sýslumaður, er hær getur síðar.

Erlendur bjó á Ketilstöðum eptir föður sinn og hefi
stofnsett hálfkirkju hins heilaga Andrésar postula,
Ketilstöðum á Völlum ár 1500, gaf Erlendur henni
ívör rekasand og vi kúgildi. Item gaf hann kirkjunni
Vallanesi í uppgjöf fyrir tíundir og lýsitolla xncr jö
Viðastaði á Útmanna sveit; hefir sá gjörningur og sk
málar síðan haldist. Erlendur þessi kallast sýslumaður

1., Ásbjörn Snjólfsson nefna sumar ættartölubækur elgi með
barna Snjólfis Rafnssonar, þó getur það verið, að hann hafi verið
hans; sú kvísl hefir úrkynjast, en viðheist þó enn, og það í karle

2., Eg hefi elgi æð þessa kvittun Ögmundar biskups; en í ept-
riti af kvittun húfnðsmannsins Johans Bucholta, dagsettri 1527, ne-
ist hún Vilborg Jónsdóttir; hitt getur verið réttara.

en eigi er nefnt ártalið. Er líkast hann hafi verið samtíða Snjólfri og fyrir og eftir hann sýslumaður, og Snjólfur verið umboðsmaður hans, eða þeir hafa þá skipt sýslunni millum sín, meðan Snjólfur hélt við. Æfintýrisins um lífið Erlendar er getið í Árbókanna III undir árinu 1518; en eg hygg þann viðburð eigi hafa orðið fyrir árið 1525 eða 1526, annars er það allt munnleg sögn, í rit færð af Jóni sýslumanni Jakobssyni, og getgáta ein um ártalið. — Jón sýslumaður Jakobsson heldur að Erlendur hafi verið sýslumaður fyrir 1500, og það er líkast, að hann hafi tekið við sýsluvöldum af föður sínum Bjarna Marteinssyni.

Bjarni Erlendsson

Faðir hans var fyrirtæður Erlendur sýslumaður Bjarnason.

Móðir: Vilborg Loptsdóttir.

Systkyni: Margrét áðurnefnd.

Kvinna: Guðríður Þorsteinsdóttir sýslumanns Finn-
bogasonar (sjá Þingeyar sýslu).

Börn: 1. Vilborg kvinna Einaris Eyólfssonar¹ frá Dal

1., Eyólfur faðir Einaris var Einarsson Eyólfssonar lögmanns Einarssonar (sjá lögmannatal Jóns Sigurðssonar), Árnasonar; segir Espóka sýslumaður að Árni þessi hafi verið Árni Dalekeggur, er bjó í ytra Djúpadal eða Stóradal í Eyjafrði, og að Árni sá hafi verið Magnússon, heldur hann að Magnús þessi hafi verið sá Magnús Hafþórsson, er 1401 deildi um skóg að ytra Djúpadal við Björn jórsalafera Einarsson; en þetta er eigi með öllu rétt, því Einar faðir Björns jórsalafera var Byríksson, en Einar faðir þess Björns, er deildi við Magnús Hafþórsson, var Björnsson, eftir því sem stendur í dómsbréfinu; þrætan var og um skóg, er Djúpidalur áttti í Nápufellshæði; hafði Magnús er hélt Nápufell, látið vinnu í skóginum, en Björn, er áttti Djúpadal, átalði. Björns getur og í Péturs biskups

undir Eyjafjöllum; þau áttu ekki barn, og drukknaði hann þar í fljótinu.

2. Málmfríður, hana átti fyrst Jón á Espihóli Einarsson Brynjólfssonar (sjá Vöðluþing), en síðan Einar Ásmundsson; þeirra son hét Bjarni, er þau gáfu hálfan Espihól og Merki-gil 1591.¹

Bjarni er orðinn sýslumaður í Múlaþingi 1530, því þá finnst dómur eptir hann. Kristján konungur hinn

máldagabók seinast á 14. öld, að hann þá hafi verið í Djúpadal. Það getur þannig eigi verið nein ástæða til að halda, að Magnús Hafiðason hafi verið faðir Árna Dalskeggs, er sagt er að búið hafi í Djúpadal, þó hann deildi við Djúpadalsmenn. Eg man eigi heldur til að eg hafi séð Árna Dalskegg nokkurstaðar kallaðan Magnússon, nema hjá Espólín; aðrar settartölubækur nefna eigi föður hans. Í Ólafs biskups máldagabók er sagt, er hann tekur reikning Djúpadals kirkju 1471, að Eyólfur og Björn hafi gjört reikning eptir föður þeirra látinn Einar Árnason, er búið hafi í Djúpadal í 45 ár, en að þeir eigi hafi viljað svara fyrir Árna, en Árni faðir Einars hafi búið þar í 27 ár. Enn fremur stendur þar, að árið 1478 hafi Árni Einarsson gjört reikning við biskupinn á tekjum kirkjunnar. — Nú stendur í settartölubókum, bæði Jóns Magnússonar og fleirum, að börn Einars Árnasonar hafi verið meðal annara fleiri:

1. Eyfíkur lögmaður (auðsjáanlega skakkt, fyrir Eyólfur lögmaður), faðir Einars er átti Hólmfríði Erlendsdóttur.
2. Björn.
3. Árni (allir skakkt Bjarni). Þegar menn nú bera þetta saman, þá virðist ættin að hafa verið þessi: Björn, er lifað hefir á fyrria hluta 14. aldar, hans son Einar lifði enn 1401, hans son Björn, er í þrættunni átti við Magnús Hafiðason í Gnúpufelli 1401, hans bróðir Árni, hans son Einar, hans synir Eyólfur lögmaður Björn og Árni.

1) Það er sagt, að Einar Ásmundsson hafi verið vinnumaður Málmfríðar og settaður að suunan.

þriðji skrifaði Bjarna, ásamt öðrum höfðingjum 1557, að veita móttstöðu Jóni biskupi Arasyni. Til er og dómur af honum útnesdur á Bessastöðum 1559, um fátæka menn og letistráka, er Bjarni þar kallaður heiðarlegur og velbyrðigur umboðsmaður yfir alla austfjórðu; virðist af því, sem hann hafi þá og haldið Skaptafellssýslu, og verið hinn mesti valdamaður. Hann lifði 1566; en hvaða ár hann hefir dáið, eða hve lengi haft sýsluvöld, veit eg eigi.

Eiríkur Árnason

Faðir hans Árni Brandsson, bróðir Rafns lögmanns Brandssonar hins síðara (sjá hér að framan).

Móðir: Úlfheiður Þorsteinsdóttir sýslumanns Flónboga-sonar (sjá Þingeyjarsýslu).¹

Kvinna: Guðrún Árnadóttir Péturssonar Loptssonar.

Eyríkur tók Skriðuklanstur og hélt það lengi. Síðan, er Bjarni sýslumaður Erlendsson slepti Múlaþingi eða dó, tók Eyríkur Múlaþing um 1570 eða litlu fyrri og hélt sýsluna til þess kona hans Guðrún dó um 1579; slepti hann þá sýslunni og sigldi til Hamborgar, og giptist þar í öðru sinni. Eigi veit eg, hvort hann hefir átt barn með þessum konum sínum, eða hvort nokkur ætt er af honum komin hér á landi, eða hvað merkilegt er um hann að skrifa, eða nær hann dó. 1573 að Eg-

1) Systkyni Eiríks teljast:

1. Guðlang Árnadóttir, kvinna Þórðar Björnssonar á Eyvindará.
2. Þórdís Árnadóttir, kvinna síra Sigurðar Árnasonar á Skorastað.
3. Íngibjörg Árnadóttir, kvinna síra Þorvarðar á Vallanesi Magnússonar.
4. Helga Árnadóttir, kvinna Jóns Björnssonar á Eglstöðum.
5. Guðrún Árnadóttir, kvinna Erlendar Hjaltasonar á Borg undir Eyjafjöllum.

íslstöðum voru í dóm nefndir 5 lögréttumenn og 7 leikmenn,¹ af prófasti og sýslumanni Eiríki Árnasyni yfir Austfjörðum um vetrarsela á ís fyrir annars landi; dæmdust selarnir þess er land ætti, ef í fiskhelgi væri. Eiríkur var kallaður *prestahatori*, því hann tók presta í hald. Bætti Eiríkur 300 spesíudali fyrir afbrot sín til Jóhanns Bucholts 1577.²

Sigurður Jónsson

Um hann veit eg ekki annað, en það, er árbækur Espólins segja, að hann hafi látið dóm ganga að Egilsstöðum í Fljótisdals héraði 1579 um skattgjald þeirra, er missa fé sitt um vetur, og við árið 1580 nefnist hann sýslumaður í Múla þingi; en hvort hann hefir verið virkilegur, eða eigi utan umboðsmaður, er mér óljóst; eins hvað mikið hann hafði af sýslunni. Líklegast hefir hann að eins verið umboðsmaður.

1) Þetta verður að vera misskrifað, því úr því sýslumaður og prófastur útnesfndu dóminn í sameiningu, hefir það blotið að vera helmsingadómur, eða nokkur hluti dómenda andlegir en hinir leikmenn.

2) Espólín segir, að það mundi hafa verið „íunkomin kynfyllga, hjá Eiríki, að hatast við presta, frá Rafni lögmanni Brandssyni eldra, er deildi við Ólaf biskup Rögnvaldsson. Það sýnir og, að Eiríkur eigi hefir haldið upp á presta, að í helmsingadómi nokkru, er hann útnesfndi með prófasti, telur hann leikmennina eða bændurna á undan prestunum, er var með öllu gagnstætt því, er þá tíðkaðist.

V.

Maldaga Bækur Hoola domkyrkiu**Coperaðar og samanteknar epter þeim****Gömlu kalskins Maldaga Bókum****Sem liggja á Hoolum Orð epter****Orð Epter Befalningu vorz****Naðugasta Herra Konungi****Christians þess flórða thil****Danmerkur og Noregs etc.****Og epter thilsogn vel****burðugs mans Pros****mundz Kong Majesta****tis Befalnings manns****Yfer Island****Aptur að nyu vppskrifaðar og vnderskrifaðar****á Hoolum í Hialltadal 1645.****Maldaga Bok Auðunar Byskups****hvorrar Datum er 1318 ar.**

Maldaga Bækur Hóla dómkyrkiu coperaðar og samannlesnar epter þeim Gömlu kalfskins Maldag Bokum, sem liggja á Holum Orð epter orð, Epter Befalniugu vors Náðugasta Herra konungs: Christians þess flórða thil Danmerkur og Noregs etc. Og epter thilsögn velburðugs manns Prosmunds Kong Majestat is Befalnings manns yfer Island. Aptur að nýu vppskrifaðar og vnder-skrifaðar á Hólum I Hialltadal 1645.

Mäldaga Bók Auðunar Byskups, Hvorrar
Datum er 1318 vör.

Þá liðið var frá hingaðburð vorz herra Jesu Christi þúshundruð, þriu hundruð og xviii ár, á dogum byskups dæmis virðuligs herra Auðunar Byskups:¹ liet hann Innvirðilega skoða og reikna Goðz allra kyrkna I sijnu Byskupsdæme og það á þessa bok skra, sem hann fann sannlegast og riettelegast, huað huor kyrkia ætte að fornu og nýu I lausu og fustu:

Sauðaness kyrkia

Kyrckia á Sauðanese á halft heima land, og vmm-framm kyrkiu reka, og Eggvers holm I Holma vatne Löns land halft. Elldjarns staði alla, og þar reka með-ur. Sauðanes hið syðra. v. kugilldi, kluckur vi. alltar-is klæði iij. sár og kista, Elldbere og Biarnfell, klaka hoggur. ij. marka skínargur. ij. messu klæðe og hokull. vmframm stola og handlijn, kaleykur og yfer sloppur.

1) Útá rönðinní stöndur: Nota, Auðun biskup, kallaður Rauði, var 10. biskup á Holum, kom til Hóla anno 1314, en deyði anno 1322 sem sta ma I Islandz annalum.

Tekur prestur heima iiij. merkur. iiij. Bænhūs, og vi. aurar af huorjiu. Kyrkia ä vppsatur og skäla giorð I Dritvijk og halfann viðreka og fuglberg. Selfor hia Bala-felle. fells lækur er keyptur var fyrer kugilldi. siettung J hualreka fyrer Hallgeyrzstoðum, milli Tofta og Öss. Dedicatio Ecclesiæ Olafs messu syðare. Þetta gaf Arne Bonde J sölugíof epter sig. Reka frá vorðu a Bockum og thil sandkross hinn xvi htut. [rkiuskerium hinn xvi blu] og hálfst Brimnes með viðreka og landgognum. siettung J øllum hualreka a mille Toftar og Óss. á þar nu kyrkia þriðjung og äsauðar kugilldi. iiij. kyr. vxa iiij vetra. hundraðs reckiu. x. aura lās. kistu. kantara. kapu og kistu. kyrkiu lās. [lamps elldi] vmm oll þijng, biarg-festar flogur hundruð.^x

Sualbarð i Thistilfrði

Kyrkia a Sualbarðe ä allt heimaland. land I Hialmarsvijk. vii. kugilldi og hest. xiiij. lamba eldi. ij. alltar-is klæði. Peturs lykneski. ij. krossar. Glergluggur sacrarium. munnlaug. Biarnfell. Tekur prestur heima viij* merkur. v. Bænahus. xii. aurar af florum. v. aurar

- [] þetta stendur út á ründinni í „A“, en er vísað hér inn í; í „B“ vantar það. það er andsæð, að fyrstu stafrnir eru fallnir burtu vegna fúa; það stendur þannig í 2 línun:

rkiuskerium

hinn xvi blu.

Mun þetta eigi eiga að vera: „í kyrkiuskerium [og?] hinn xvi bluti“?

- [] fyrir „lampseldi“ hefir B „skurð“; en þetta hefir verið dregið þar út aptur og skrifað í þess stað út á ründinni „lampseldi“, með annari hendi.

x I B standa hér epter 3 lánstrik, hvert eptir öðru, er lýsir því, að ritarinn hefir álltið, að nokkuð væri eptir, er hann eigi gætileysið.

* í B standa iiij.

af einu. xii hundruð I Testamentum Ara prest3, er það Brecknakot og vi. hundruð I Gripum sæmelegum Inn-ann kyrkiu. Kyrkiu að Sualbarði fylgia v. kyr. og iij asanðar kugilldi og Hermundarsfell. hálfst flórða hundruð I flitianda eyrer. —, — —, —*

Fiskatollur presti vmm eñ þyng.

Presthóla kyrkia.

Kyrckia I Holum a allt heimaland, hun a skurð vmm oll þýng sijn, og vmmframm annann skurð I öllum þeim rekum, sem þeir Hialti og Kietill áttu, og nu heijta Hafnarrekar. Landgogn aull þau sem fylgia eigu skala landi og Þorbiorn gaf Arnors son. Fiska tollur vmm
 ✓ alla Sliettu. Kyrkiann á kyr iij. cc. I Bokum. c. frijðt, messufot. kapítularium. iij. Gloðar kier. Elldbere. Kluckur iij. Tiolld vmm kyrkiu. Alltaris klæði iij. Klaka hogg, skript, og krossar iij. Sær. stoll, kola, munlaug, borð. Sauður. Iarnstikur iij. hier liggur thil half kyrkia, og v Bænahus. vi aurar af iij, half mork af tueijmur.

Kyrkia I Hafra fells Tungu.

Kyrkia I Hafra fellz Tungu a halft heima.** Jonstaði alla og flórðung I viðreka I Ormars lone. Teyg þann er Leystur heyter, skog I Lækiardals landi. I kugilldi. iij. messuklæði að aullu, og að auk messuserk ogx hofuð songbok. messu bok per anni circulum. Elld-

* Allan endan hér frá vantar í B, en hefir seinna verið skrifaður með annari hendi þar, orðrætt og hér.

** Í „B“ stendur: „Lonstaði“.

x Í B hefir fyrst verið ritað: handlijn: Söngbók; en síðan hefir „hand“ verið dregið út og ritað útá rúndina í þess stað með annari hendi „hofuð“.

here. Gloðarkier. merke. ij. kross smeltur. kaleykur.
kluckur iij. *tiolld vmm kyrkiu. Altarisklæði. iij. iiij.
merkur heima I leigu, aðrar iij vtann garðs.

Skinnastaða Kyrkia.

Kyrkia á Skinnastöðum á halft heimaland og Reka
allann mílle Skoga reka, og Ærlækjar Reka. I vellann
kautlu Eystre flórðung I hual ef rekur, og so I viðreka.
I Raufar hofn hinn xvi. hlut í hual ef rekur og Egg-
vere,^x flórðung I viðreka mílle hruta vogs og hols ær.
Kyrkia a og iij vätter af ollum reknum Ketils helga son-
ar I huorium hual er kemur, ef hann er xii vätter eður
meijra. Austur fra Gía til Odds staða Osa a kyrkia
iij vätter er Brandur gaf. Kyrkiu fylger að raða fyrir
skotmans hual að helminge a Griot ness Reka, Það
gaf Erlendur er bio a Akur hofða. Kyrkia a xi kyr.
halfur flórði tangur asaúðar, hestar iiij. c. frjót.
ccccccc I virðingar fle. Kyrkia a messu bok, og giorn-
inga bok, martyrologium, sylfur kaleika iij og kistur ij.
forn messu fot og guðueflar hokul, Alltaris klæði iiij.
yfirstoppa iij. kantara kapur. ij. og hin þriðja balldur
skiner: Tiolld vmm kyrkiu. kierta stíkur iij. með kolu.
Lás, Roðu krossa iiij, og einn er smeltt I. Gradualia
ij. plenaria ij. Glergluggur, kluckur. Biarnfell og munn-
langar ij. Elldhere. gloðar kier, skryn og Bakstur jarn.
Suffragium sanctorum. iij. bækur. psalltare; I kietill nyr, ✓
fontz vmbunaður. steinklæði iij. þar skulu vera^{xx} ij

* tiolld vmm kyrkiu, hefir fyrst vantað í B, en er þar seisna út á
röndinni bætt inn í með annari hendi.

x í B stendur: Eggver.

xx í B vantar „vera“, en er bætt inn í með annari hendi út á
röndinni.

prestar, tekur heima prestur iiij merkur leigu,* enn annar af vij. Bænhusum, af einu tolf aurar. öðru vi. af tueimur mork af hvoriu, af einu v. aurar. Af Klifz haga .iiij. merkur.

Garðz Kirkia

Kyrkia J Garði er helguð Mariu Drottningu og Jone postula og Thomase postula, kyrkia a allt heima land með Reka og ollum gognum þeim sem Garðz landi fylgia. Dedicatio Ecclesiæ. 11 nottum fyrer Laurentius messu. Þetta J kuikfle. viij. kyr. xii. ær, hundraðz hokull, messu fot ein, og hokull vmm framm, Alltaris stein. Mariu sogu, og niður stigningar sogu, Artyða Rijm, Seqventiu Bok, og vorbok að song, lestur bok vmm sumarið. Kluckur iiij. krossa iiij. Mariu skript. Thorlaks lykneski, glergluggur. Bok, fontur, psalltarar ij. lyka abreyðsle vont, kyrckíu kola, Elldkier, munnlaug ein, alltavis klæði ij. Brykar klæði ij. kyrkiuläs, klaka hogg, kierta klofe, og spyta með. Buðkar ij. og lectarar ij, kiertis stockar ij, lysis kijsta, messu fata kista. Jarn stikur iiij. stolar ij, fota skinn ij, skriðlios, kyrkiu bolle, merki j. Sotdrift, kyrkia altiollduð og biorar ij. Bolstrar ij. Blatt klæði, og saumað a og Refill vmm framm. Garðz menn eigu beyt J Byrgis land allz fiar a sand vt, tekur prestur heima^x iiij. merkur leigu. ij. merkur vtann garðz og halft annað J hafnarvoð, ij hundr-

* í B hefir staðið með fyrsta „I leigu“, en „I“ er þar aptur út dregið og er auðsæð af blekiuu, að það hefir verið seinna gjört.

x í B hefir og staðið „heima“, en því hefir seinna verið breytt þar í „heim“.

uð J staðar spiell, Thomas lykneski, sloppur vondur, ✓
messu Bok per annum*, Eldbere.

Hvsa vykur Kyrkia.

Kyrkia I Húsavíkj á heimaland. x kyr. stocka kier,
og ork, kaleikar. ij. ij messuklæði forn. sloppar ij. allt-
arisklæði iij. kluckur iiij, kross smelltur, ein messingar
stika. ij. jarn stikur. paxblað sæmelegt, munnlaugar ij.
kyrkiu sar. lyka abreiðsl. vond kantarakapa. stolar ij.
messu klæða kista, skryn. Marfu lykneski. Magnus lykn
eski sæmelegt, og dukur veigadur yfer oðru. Texti,
messubok per anni circulum, Seqventiu Bok, Graðall að
nafne. songbok vm fostu** að skipuðu, Aspiciens bok.
de Sanctis vmm sumarið, viii aðrar Bækur að tölu, ✓
kyrkiu kola, fontur, merki ij. tiöld vmm alla kyrkiu,
Fimtan lamba eldi liggur hier thil. skulu þeir bændur
ala, og abyrgiast er sa vill er hier býr. a millum Biarnar
ar og Biklækjar. enn þeir aðrer Bændur, er þingfarar
kaupe eigu að giegna, þa skulu giallda presti flórðung
vættar fiska huort haust, þeir bændur er minna fle eiga,
fae presti flórðung. kyrkia a og siettung hualreka, og
flutningar fyrer Kaldbaks landi, milli Suarthamars og
foruaða. þriðjungur I Backa Reka, og suo flutningur,
mille Backa garðs og Reyðar ar I hual reka, skal ei
minna thil kyrkiu skrautz vera af þessum hual huorum
tueggia enn hinn fimte blutur. Þar er ii. presta
skyld, af ii. halfkyrkium iiij merkur. af vi. Bænhusum,
lýsistollur og heytollur af xviii Bæjum. Flutninga halfa
a Rýnguere.

* „per annum“ hefir fyrst vantað í B, en er seinna ritað þar útá
röndinni.

** í B stendur: fostu, að skipuðu Aspicius Bok.

As Kyrkia.

Kyrkia I Ase a þriðjung I heimalande. vi. kýgilldi, þriðjungur viðreka a harðbak, flórðung I Vellan kautlu, og hinn tyunde hlutur I hualreka I Vermsla Reka, og skipan að þeim hluta ef rekur enn ecke ella, og skipan að þeim hluta, og allann Reka a Sandi vt, þuðljakann sem að fornum Landamerkið hefur fylgt. Aður Hall-dor for vr Ase, gaf hann kyrkinnne Botna teyg og halfa alfta veyður, það er fylgt hefur Byrgis landi og annann teyg Skafrofa. Kyrkia I Ase á lamba eldi allt ofann vnder fioll, og skulu þeir abyrgiast er við taka. Þetta I skruða, Tioðd iij, kiertastikur viij. kluckur v. Gler-gluggur, munnlaug, ij messuklæði. yfersloppur, alltari klæði iiij. Corporalia ij. krossar iiij, kaleykur, sar, font-ur, og font klæði, kyrkiu kela, kiertestockar ij. merki ij. Brijkar klæði, alltari dukur, psalltari sa er tekur mork, og annar psalltare. Communis Bok að messum: Hymnarium, gloðarkier, eldbere, Thomas saungur* og Thomas saga, sotdrift, fota skinn ij. messingar lampar ij. bolstrar ij. klaka högg ij. kyrkiu bolli og spijta af Jarne. Kierta klofe, artijða Rijm, skriðljós, kyrckiu kambur, kierta grind, Mariu skript, Thomas lyknesne, pazblað**, tabula yfer alltare. Tekur heima iiij. merkur af iij. Bænhusum. xii. aura. Kyrkia a og song bok er Bergur gaf og tek-ur fra nyu vikna fostu og thil Paska, vii kugilldi og v hundruð i flytianda eyre*** og Thomas sogn.

* Í B hefir með fyrsta staðið „lykneski“, en er aptur seinna dregið út, og í þess stað sett út á rúndina með annari hendi „saungur“.

** hefir fyrst vantað í B, en er ritað út á rúndina með annari hendi.

*** Orðið: „og“ vantar í B.

Reykiahlyðar Kyrkta.

Kyrkia I Reykiahlyð a halft heimaland með ollum
 gognum og giæðum. Þetta Innan kyrkia, messu klæði,
 j kaleykur, krossar iij. Laurentius lykneski, Mariu lykn-
 eski, altaris klæði iij. Jarnstika mykil, og fiiij. litlar,
 klæckur iij. mærki ij. kyrkiu kola, Gloðar kler, Elldbera,
 munlaug, Nicholas lykneski, skrijn, iii. Bækur vondar,
 kista olæst, Tielld vmm alla kyrkiu. Steintialld gott*
 vmm saunghus, v. kyr, hundraðs hross iii. merkur. Hier
 er prestz skyllð, iij. merkur heima, vtanugarðz half
 flórða mork af half kyrkiu og þrem Bænhusum. Af vi
 bæum heytollur og lyeistollur. Ofeigur skal leggja thil
 kyrkiu x** aura a huorium xij. manaðum so leingi sem
 hann byr. Rauður hokull nyr, er herra Eigill*** byskup
 gaf, einn kross**** í brottu, liereptz hokull gulur. Dedi-
 catio Ecclesiæ iu festo Sixti Papæ. Kyrkian a Raunx
 ey fyrer vestan vatn, ogxx halfann Frétvog, Landið allt
 samann a Geytur ey, og Kalfz holm, og hott og vott,
 og kingurxxx. Liereptz hokull, aðnar gulur, er virður var
 af voga byrne fyrer vi aura, half mork í Bokum, psallt-
 ara sæmelegann, lyka krak, v. aura abreidsl.

* Í B hefir fyrst verið skrifað goðtt, en síðan breytt í „gott“.

** Í B hefir eitthvað fyrst staðið fyrir framan x, en hefir seinna verið dregið út.

*** Er bætt inní B með annarri hendi og stendur í A.

**** Í B hefir fyrst verið ritað obreyttur, en er með. annarri hendi breytt aptur í ábrottu.

x Í B hefir staðið Hraun, en er þar leiðrétt í Raun.

xx Í B hefir staðið Kirpian á, en þetta er dregið út og skrifað meðannarri hendi fyrir ofan „og“.

xxx Í B hefir staðið klæckur, en er þar breytt í kingur.

Skutustaða Kyrkia.

Kyrkia á Skutustöðum á prest3 skylld í heimaland, og ííí. merkur í leigu, kyr íj. í skruða tuenn messu klæði, og kaleykur, íí. altaris klæði, Tiolld vmm kyrkiu. Brykar klæði íj. merki íj. vont abreijðsl, krossar íij. lykneski íj. kluckur íij. Biarnfell, Glóðar kier, Ellðberi, Skriðlios, fontur og fontklæði, ein Jarnstíka, messu Bækur íj. per anni Circulum. Segventiu Bok, Lesbok goð tekur thil að Jola föstu og thil páska að Dominicum. ✓ Aspiciens Bok goð de Sanctis. tekur thil, að Jóns messu. og framm vmm allra heilagra messu, Grallare forn, Lesbok, tekur thil að páskum og thil Jola föstu, og fram- ann thil páska, og er að skipuðu, lesbok a veturinn De ✓ Sanctis. ✓ íx Bækur,* osttollur, og skreiðatollur á xi Bæjum. Lójga prest3 vtann Garð3, Halft annað hundrað, x. hundruð í messu klæðum, í Bokum og Gripum, að ✓ Dag presti hundrað3 gripur. íij. Bækur litlar, er Áre prestur gaf, og taka v. aura. Kyrkia a og x hundruð frijð, er gefin voru fyrir kyrkiu uppsmíð. halfur ví eyrer. Eyulfur gaf ku fyrir móður sinnar sal og systur. ✓ Ítem hest. klucku. Ólaf3 skrift, kietill, C. gaf Þórður Hareks son.

Puerær Kirkia

Kyrkia að þuera í Laxardal, ein messu klæðe, íij. Altaris klæði, kaleykur, munulaug, tiolld vmm kyrkiu, merki íj. kluckur v. glóðar kier. Ellðbere. fontur, og fontklæði. Hier er prest skylld í landi, greijða hiner ííij. merkur. v. Bænhus, half mork af hvoru, af vííí. ✓ Bæjum heitollur og lysisstollur. Petur3 lykneski. Mariu

* Í B hefir fyrst verið ritað „Líostollur“ og slept út úr íx Bækur, en er síðan leiðrétt þar með annari hendi.

lykneski, bakstur Jarn, klucka lijtil, stola forn, Alltaris blæja. v. aurar frijder, glergluggur, kyrkiu kola. Þetta I kuikfie, kyr iiij. x. hundruð vœru.

Greniastaðar kyrkia.

Kyrkiann á Greniastodum er helguð Martino By-skupe, hun a allt heima land með ollum vmm merkium. Bruarland. Asgeyrstaði. Birnostaði. Hrijsaland, Klambrar land, Silalæk*, Eyiarland, Geijtafell, Breiðavyk alla með gognum. Vatt ey. Knapp ey. Arngerðar ey, Odælu holmur. Þorkrox holmar, Graslaugs holmur, og aller sma holmar, lækiar teijgur, Nesiar teigur, Garðhuerfua, Kraka vollur, Soleyar teigur, Fins teygur, Kietils teigur, fyrer ofann hraungarð. Þorunnar ey, holmur hinn mijkli, Husabacke, Angi myre. Eski ey. Selfor thil krijnglu vat, selfor halft I skarði uppi, hrossum^x vi. hage á efri mela, enn iiij a neðre mela. Afriett I Nattfaravijk, halfu flórða hundraði sanda, helmijngur I þingeyiu við Ein-arstaði og Backaland, þriðiung I Reka fyrer alla Natt-faravijk, og aull flutning fyrer Ysta Bol, æn fyrer mið bol half og so viðum, og fiskuer að helmíngæ, og so fyrer Skala reka a sandi. xii hundruð faðma með aullum friðendum, halfur Tungu Reki með aullum friðendum. Þriðiungur hualreka á Hialltanesi,^{xx} flórðungur langa Reka. Attungur hualreka a Kallbak, með flutningu. Lax-

* Í B hefir staðið „Silalæk“, en er breytt með annari hendi í Sila læk.

x þannig bæði í A og B, en í B er þessu síðar breytt og „um“ dregið út, svo þar er nú, hrossu vi. Í A hefir þessu ekki verið breytt, en þó hefir verið dregið seitt blýants atrik undir þessi tvö orð þar.

xx Í B stendur Hialltanesi.

veijði I Ose, Tueijr bluter ins vi. hundraðs eru þaðann fra aull, halft egguer J Ose, selveyður oll I flíote. Reka með ollum gognum a sandi er Guðmundur gaf. viðreki a Sandi, er fylgt hefur Garðz landi; flórðungur I hualreka a litlu floru og vt thil Suijn ær, Rekar þessir hafa fylgt Klifshaga, enn nu eigu þaðar samann staðerner, Greniaðar staður ij hlute, en Mwla staður þriðjünginn. vi. vætter I Kleyfar Reka, ef a eru xx vætter, iij. ef minna er, enn x. vætter af hluta þeim er att hafði Einar prestur Hoskuldsson. Gijgiar horn skal liggia við Gnupinn, það Reka mark sia afreiðsla er þar, huort sem fluttur er eður rekur. I Husa reka vi. vætter ef a eru xx. vætter, iij. vætter ef minna er, ecki ef minna er, enn x vætter, huort sem rekur eður fluttur er. I Leyrböfn attungi minna enn halfur hualur ef rekur, ekki ef fluttur er, I Griotness reka halfur hualur, huort sem rekur eður fluttur er, afreiðsla xii vætter, vt fra Hofða skala af oskiptu ef rekur, en ecke ella, Sa Reki geingur vt I Gia I Raððagnup, I vellan kotlu vestri halfur hualur ef fluttur er, en ef rekur þriðjünginn og vi. vætter, Enn I Eystri vellann kotlu, halfur hualur, huort sem rekur eður fluttur er, af oskiptum hual skal reijða xii vætter, af oskiptu ef rekur, Af hestanese vi vætter, ef aður hefur Mulastaður helming sinn, og sie þa epter xx vætter eður meýra, enn iij vætter ef minna er enn x vætter. I Straumlone Reka og flutning með ollum gognum og so fyrer Sigurðarstöðum, þui að staðirnir eiga londinn bæði, og so Þorbiarnarstaði. Þesse reki er austur fra Straumslonsosi, og thil oss hins forna. Hier fylgir og Eggver, half flutning meðal osa. A Rifs

x í B hefir verið með öðru bleki sett lánstrik yfir u, svo þar stendur „oskiptu“, sem er sama sem „óskiptum“.

reka vi. vætter, ef a eru xx vætter, en iij ef minna er, so I Skinnaloni, so að Tiornum, huort sem rekinn er eður fluttur. A Harðbak xx vætter ef fluttur er og sia á hundrað vætta I fyrsta hual, enn vi vætter þaðann fra iij vætter ef rekur, skotmans blutur að helminge með þeim Reka. A Asmundarstöðum flordung huals af o-skiptum ef rekur. I Orfyrir Ey flmtungur, huort sem rekur eður fluttur er, þeim flordung I siettung, enn giallda af hinn xvi hlut ef rekur af oskiptum hual. I Raufarhofn helmingur ef rekur, og giallda af attung af ollum samann, og iiij og xx vætter. A Hundradþnese xii hlutur ef rekur. I Krossa vyk vi vætter, ef a eru xx vætter, enn iij. ef minna er, ecki ef ei eru x vætter, hvort sem rekur eður er fluttur. I Bollavíjk slikt hið sama, og I Flantafells Reka, slykt I Heriolfsvíjk ef rekur, af þeim hlut er Einar prestur átti. Hier skulu vera prestar ij. og hinn þriðie ef þjng fylgia thil Reykia, diakn og subdiakn, og ij. aðrer klerkar, þeir er lesa mega I tíðum, einn veitslu maður kuenngilldur, hvorn dag skal messað vera yfer ha alltare. Aðaldælar skulu omaga fa kuenngilldan vmm Jol, enn Reykhuorðingar vmm langafostu, hallda Biargar Brun, hellagt er hier halldið að vincula Petri, og Theodorus messu, Uincentius messu. Auguthu messu. Reka meður ollum friðendum a Sandi er Guðmundur gaf Eyulfsson, þa er Isleyfur liet stað, þa skal sa hafa Geytafelli land, er viðtekurx og þriggia marka omaga. Suo mykið atte Greniaðar staður epter syra Koðrann. I kuikfie xiiii kyr meður þeirre er Einar af Myre gaf, nxa þrevetrann, ij. naut veturgomul, iiij. kalfa, halft siotta kugilldi asauðar. v hestar, flogra hundraða skip, vi hundruð virðingar fiar, xx hundruð

x B hefur: við rekur.

voru, v. hundruð I hafnar voðum. Þetta I skruða, þrenn messuklæði hin bestu með hoklum, figu goð meður pellz hoklum: iiij verri; Dalmadykur tuær, einn liereptz hokull vmmframm, vii yferhoklar, ij. baldurskinns kapur, ij. pellz kapur, iiij verri, kaleykar vi. alltaris klæði vi. Tiolld vmm alla kyrkiu, merki ij. Biarnfell, ✓ krossar ij. Mariu skrift, Marteins lykneski, skrijn, Texte, ✓ Epistolarius, Alltaris steinar ij. lauser, gloðar kier og Elld bere, iiij. goðar kluckur, iiij. messingar stikur og 1 Jarnstika stor. ij. Glergluggar, lijka abreyðsl vont ✓ saung bækur og les bækur, og að ollu per anni circ-
 ulum, og þo eij secundum ordinem. Marteins saga uppa ✓ norrænu, ij forner psalltarar, og 1 nyr, Bækur fornar og vondar, munnlaugar ij. Þetta gaf og auk syra Koðr-
 an Greniaðarstað, lx hundraða I Jordum, er so heyta Hraun, ljotz staði og Rauf. xxx. kugillda. xxx. hundraða Innann kyrkiu, þar með ij baldurskinn — stoli, kaleyk-
 ur, hurðar iarn, propiciatorium og stendur mork. Gler-
 gluggar ij. Er nu allt saman kugilldi lx og ij kugilldi I voru hafnar voðum, virðingar fle 1 hundrað og xxx. Lysistollur og heytollur af xix bæjum. Taka prestar heima I leigu og vtan garðz liij. hundruð.

Mwla Kyrkia

Kyrkia I Mwla er helguð Guðe og vorre frw, Sanctæ Mariæ og hinum heilaga Nickolase. Til kyrokiu liggur allt heimaland, millum Saurlækjar og Eyuindar lækjar, Laxær og Kalfa lækjar: Hier fylger Hafur ey og Skal ey, Hris ey og Miðey, meður ollum vestur holmum, og austur holmum, og ix holmar fyrer neðan Eingey, og veyður oll i Laxæ fra Kalfa læk og ofan vmm Eingey. Hiær fylgja Einarstaðer, Ingerijðarstaðer, Skarastaðer, Biarkar-

staðer, Skeyðs land, Kraumastaðer, fotaskinn, fjalls land meður ollum Vala hrysum. Teiðg eiga menn í vala hrijsum, enn ongua beyt. Þeista reikja land og Mælefell, Barkar hrijs í Kiellduhverfe, lamba rekstur á Huams heyði. Gömlu fle í nattsaravíkj cLxx, veiður vestur í vatne meður slyium og holnum. Reka skal smala þangað thil skiola í vatj hlyð Jamnā er vill. Hier fylger Bryggiu teygur og Kara teygur, Hier fylger allur reki af liotsandi í millum Greniaðarstaða Reka og Myrar Reka, halfur Eyrar Reki, með flutning tueim megininn Laxar Osa. flórðungur í langa Reka, Attungur í Kiellduness Reka og allann víðreka, og oð flutning, og xvi vætter af oskiptu, halfur Harðbake Reki, og halfur Hesta ness Reke; halfur hualreki og víðreki og flutning í Hoskulldýz nese. A Hundz nese allur víðreki og flutning, nema Tofstungur. Tueijr hluter í Bollavíkj og flutning og so í Krossavíkj. Halfur Sæfarlandz Reki og flutning millum a flórðungur hualreka og flutning [fyrer Breckna land, bæði, flórðung hualreka og flutningur], fyrer Guðmundarlone millum steins og staur; halfer þriir hluter hualreka og flutningar, enn þaðann fra halfer hualrek-ar, og flutningar thil marks við Sandaness menn. Fyrer Hrossavollum Tofstungur hualreka og flutnyngar. Mvlastaður a og þriðing í aullum Klifz haga Rekum við Greniaðarstað. Suo mykið í kúkkle. xx. kyr, halfur

x í B hefir Jafnan verið dregið út og annað sett í staðinn, er ekki verður glöggst lesið, en sýnist þó helst vera „Jamna“.

[] Þetta vantar í B; en selana hefir hér einhverju verið bætt inn í út á rúndinni, er ekki verður lesið, en sýnist þó helst mundi vera sama, sem hér stendur.

- fimte tugur assuðar. vii^x hundruð I gieldfæ. vi naut
 veturgomul, og ij túsævetur. Vxi þrevetur, flogur þross,
 halft x^a hundruð — co I flytjanda eyre, halft xiii hund-
 ruð Innann veggia. Þetta Innann kyrkiu, Mariu skrift,
 þross mykill með ij lykneskium, latuns krossar ij smelt-
 er og einn fonn, og [kross og] reuill xiiij verður er gafst
 thil, Tiolld vmm kyrkiu, vii messu klæði með v hoklum
 kaleykar ij, meður þeim er gafst thil. Alltaris klæði v.
 ✓ Brijkarklæði iij. Nickolas lykneski, skjirn ij. messingar
 stikur ij. og ij Jarnstikur litlar og ein mykil. Texti bu-
 ✓ in, legendu bækur per anni cirkulum. Expositiones Gre-
 ✓ gorii. Sermo Jeronymi, de assumptione sanctæ Mariæ,
 ✓ miracula ejusdem á einni Bok. (Passiones Apostolorum
 ✓ a einne Bok), Actus Apostolorum, legenda de sanctis a
 ✓ ij selskins Bokum. Vlti patrum, sermones Augustini,
 ✓ messu Bækur fornar per anni circulum, ymnaxx bækur
 ✓ iij. Enskur Gradall, annar de sanctis, Sepventiu Bok,
 ✓ forn Christinndoms Riettur. Alkuinus Martyrologium.
 ✓ Aspiciens Bok, epter Paskar forn Bok, de sanctis a
 ✓ sumarið, þerusem Bok a sumarið, enskur psalltare. In-
 ✓ ventio Crucis og enn fleyra. A bok passio Olavi a kueri.
 ✓ Historia Nicholai a kueri, ij Biarnfell. kistur ij. kluck-
 ur iij, og ij litlar, munnlaugar ij. vond munnlaug, Gloð-
 arkier, iij. sloppar, Bakstur Jarn vond, þetta hefur gef-
 ✓ ist thil, Kot i Kielldu huorfi. Saga Guðmundar Byskups.
 Elldberi. Lysis tollur og hey tollur af xi Bæium. Tekur
 prestur I leygu vtanngarðz halfa fimtu mork, enn ann-

x í B hefir staðið ij. en dregið seinna út og sett með annari
 hendi út á ründina í þess stað vi.

[] hefir seinna verið bætt inn í út á ründiani í A.

xx í B hefir staðið hyma, en er spær leiðrætt til ymna.

ar heima iiij merkur, Tijund tali anno. cc. Hier er* 1-0-1 presta skyld og ija diakna. [Tijund olokinn x hundruð og v. aurar]. Balldurskins kapa og aunnur kapa með pell, iiij merkur allt samann vax og Reikelsi. Kaleykur er Kiartan gaf. Alltaris dwk. hofuð lijn, sloppur, kyr og asaunar kugilldi. Hestur. hundrað I flytianda eyre.

VI.

Um þriðjüngamót í Rángár þingi og Árness þingi á söguöldinni og ýmislegt þar að lútandi.

Það er alkunnugt, að í fornöld var Ísland skipt í 4 fjórðunga, hverjum fjórðungi aptur í 3 þing, nema hvað undantekning átti sér stað með Norðlendingafjórðung, að í honum voru 4 þing. Hvert þing skiptist aptur í 3 þriðjunga, og var hver þriðjungur lögfullt goðorð. Fjórðungamót og þingamót voru fast ákveðin, og það eingöngu eptir ásigkomulagi landsins, og þriðjunga- (og goðorða-) mót hafa verið það líka. Því hvert goðorð náði yfir landnám vissra manna, eins eða fleiri, en þau voru takmörkuð við ár og vötn, fjöll og fjöru, en lögfullt goðorð myndaði þriðjung þings, og er án efa óhætt að taka það sem *aðalreglu*, að *einn þriðjungur* væri *eitt goðorð*. Það var raunar leyft í lögum, að fleiri væri en 3 goðorð í einu þingi, en þau voru þá ekki

* Í B hefir staðið tuesday, en er seinna dregið út og ekkert sett í staðinn.

[] hefir með fyrsta vantað í B, en er seinna með annari hær bætt inn í út á rúndinni.

lögfull, og urða slíkir goðar að sameina goðorð sín til alþingis þannig: að einángis 3 úr þingi hverju komu fram sem goðar á alþingi. Þannig gat þriðjungi myndast af fleiri goðorðum, en ei að síður hefir hann verið aðskilinn með vissum takmörkum frá hinum þriðjungi þingsins, og goðorðin innan þriðjungs hafa líka haft sín takmörk innbyrðis, ef þau runnu ekki saman í eitt, sem optast mun hafa orðið tilfellið, því það miðaði til að sameina kraptana, en var í sjálfu sér engin réttindamissir, því það var bæði löglegt og altítt að fleiri áttu goðorð saman, en einn fór með það í senn. Það er auðvitað að þriðjungs-búar hafa verið sjálfsagðir þingmenn þriðjungs-goðana, nema þegar einn eða fleiri sögðu sig löglega úr þingi frá honum, og í þing með öðrum goða, en það var hverjum lögheimilt og var það undantekning en raskaði ekki takmörkum goðorðanna fremur enn þinganna eða fjórðunganna. Flosi, t. a. m. tók sér þingfesti með Áskatli goða, en hélt sem áður heimilisfangi að Svínafelli, og má nærri geta að Þingeyar þing gat ekki fyrir það náð inn í Skaptafells þing, og þá ekki heldur Reykdæla goðorð blandast saman við Skaptfellinga- (Freysgyðlinga-) goðorð, og sama regla hefir gilt þó bóndi segðist í þing með samþingisgoða þeim er næstur var, að það hafa æfínlaga verið undantekningar. Hefði ekki hvert goðorð náð yfir víst afmarkað svæði, þá hefði goðanum næstum verið ómögulegt, að hafa þá yfirumsjón með búnaðar ástandi þingmanna sinna, sem hann þó hafði. Til hans kasta kom að afstýra eða ráða úr bjargarskorti og öðrum vandræðum hjá þeim, að því leiti unnt var, þess vegna kallaði hann þá líka saman á haustfundi eða *haustþing*, til að ræða um «hreppaskil og ómegðir manna» og ýmis-

legt fleira. Af þessum haustþíngum, sem stundum hafa ef til vill verið haldin haust og vor, hafa «hreppa samkomurnar» síðan myndast, þegar hreppar mynduðust. Þessi haustþíng hafa verið haldin á vissum þar til völdum þíngstöðum, því þó þau hafi máskæ stundum verið haldin á heimili goðans eða einhvers ríkasta og mærkasta bóndans, þá munu það hafa verið undantekningar, og ef til vill helst átt sér stað í hallærum, þegar ýmsir af þíngheyendum voru lítt færir um að búa sig út með vistir til þíngsins, og þurftu því að þiggja sæði um þíngtímann, sem optast mun hafa verið nokkrir dagar. Þar hafa menn samið reglur og ákvarðanir um ýmsa hluti, sem þeim við komu sameiginlega innbyrðis, eptir því sem við átti það og það sinnið. Hafa þau að því leyti verið hið sama fyrir goðorðið, eða þriðjunginn, sem alþingi var fyrir landið, og eptir því hafa þau verið löguð, að svo miklu leyti sem mátti. Menn hafa t. a. m. haft þar nokkurs konar lögrættur, er þeir menn hafa setið í, sem atkvæðisrætt áttu á þínginu. Sér þessa enn merki á sumum þessum þíngstöðum, t. a. m. við Þíngholt í Landmannahreppi (það er vestur frá Flagveltum við *Holtavæð* forna), þar sjást 7 búðarústir allglöggvar, og er hjá hvorri þeirra önnur lítil (matreiðslubúð?), en mitt á meðal búðanna er kringlótt gyrðing mjög víð og miklu víðari heldur enn t. a. m. dómbríngurinn í Árnesinu. Hefir það án efa verið lögrættu. Í Laxárholti í Gnúpverjahreppi sér og til búðarústa og mótar fyrir lögrættu, en allt er það mjög óglögg, því foksandur hefir rokið þar yfir ofan af holtinu og næstum slétt að allar ójöfnur framan undir því. Gömul munnmæli segja, að Hreppa- Skeiða- og Flóa-menn hafi átt þar sand með sér á hausti hverju í fyrri daga. Víða er

bæanöfn og örnefni kend við «þíng» annarstaðar en á vor þíngstöðunum fornu, og munu *flest* þeirra vera frá þessum haust þíngum, en þó ekki öll, því sum eru miklu yngri. Það var alltítt að sýslumenn settu «þíng» á víðavangi á þar til völdum stöðum, þegar sakamenn voru «réttaðir», eru sumir þeirra staða kendir við «þíng». Optast mun samt mega þekkja þá frá hinum, því á þeim eru engin fornvirki, en opt eru þar dysjar í nánd eða örnefni kend við «gálga» eða þess konar. Svo er t. d. hjá Haga í Gnúpverjahreppi, að «Þíngnes» heitir þar krókur einn við Þjórsá, en «Gálgaklettur» heita þar litlu neðar með ánni. «Þínghóll» heitir hjá Stórólfsbhvoli, og skamt þaðan «Gálgaklettur», en Stórólfsbhvoll var laungum sýslumannssetur. Aþiur eru fornvirki vön að sjást á hinum fornu þíngstöðum, nema þar sem þau eru eydd af manna völdum eða náttúrunnar, en það er nú helzt of víða tilfellið, því er von að margir þeirra séu gleymdir, þegar þeir höfðu ekki nafn sitt af þíngi eða þvílíku, heldur einhverju öðru, eins og t. a. m. Laxárholt, svo ekki er að búast við því, að menn geti fundið alla haustþíngstaðina. Þar að auki er eðlilegt, að haustþíngið hafi verið haldið á vorþíngstaðnum í því goðorði, sem þar átti þínghelgi. Þó er þetta ekki tilfellið með Laxárholt, því vorþíngstaðurinn Árnes er líka í Gnúpverjahreppi, en það mun hafa verið undantekning. Enn fremur má leiða talsverðar líkur að því, að «Leið» hafi verið haldin í goðorði hverju, eða þriðjungi hverjum *fyrst framan af*, og er þá eflaust að þær hafa verið haldnar á haustþíngstöðunum, mun því sumra af þeim að leita á þeim stöðum, sem eru kend við «Leið» t. a. m. Leiðarhólmur, Leiðarhöfn(?), Leiðaröxl, Leiðvöllur — en «Leiðarskeið», sem Landnáma nefnir (5. p.,

5. k.), og sem tekið er upp í örnefnaregistur aptan við hana, mun ekki vera örnefni, heldur mun meint það tíma-«skeið», sem vant var að halda leið (sbr. dagmála-skeið, nónskeið o. s. frv.). — Það er vant að sjá hvernig þessi leiðarörnefni eru undir komin, ef þau eru ekki kend við leiðarþing; ekki er ástæða til að ætla að þau hafi nafn af «leið» = vegi eða vegarkasta, t. a. m. «bæarleið», þingmannaleið». Heldur gæti verið — þar sem örnefnin eru nálægt sjó — að þau hafi nafn af «sjóleið». Þar sem svo hagar til, að útfjörur eru miklar, en þó útræði, er vanalega kölluð «leið» eða «leiðin» úr lendingunni út á djúpsundið, er menn þræða eptir lónum. Ef þetta á sér stað nálægt þeim stöðum, sem við «leið» eru kendir, *getur* nafnið verið dregið af því; þó sýnist varla líklegt, að örnefni sé kend við slíkar sjóleiðir, nema því að eins, að örnefnið sé miðað á «leiðinni», eða þá að «leiðin» eigi sérstakt eiginnaft, sem endar á «leið», og sé þar að auki á einhvern hátt svo einkennileg, að vert megi þykja að kenna örnefni við hana. Sé því nú ekki þannig háttað, þá mun hitt vera tilfellið, að nafnið bendi á Leiðar- og haust-þingstað fornanna, jafnvel þó þess sjáist engin vegs ummerki nú á dögum. Það er auðvitað, að leið hefir almennt verið haldin á vorþingstaðnum í því goðorði, sem þar átti þinghelgi. Þannig má ætla að í Skaptafells þingi hafi Síðumannaleið verið haldin á Leiðvelli, Freysgyðlinga leið að Skaptafelli, en Hoffellínga (Hornfirðinga-) leið að þinganesi. Eins má ætla að í Þórness þingi hafi Dalamanna leið verið haldin í Leiðarhólmi, Þórnessínga leið (á Þingvelli) í Þórnesi, og Rauðmellinga leið má þá ekki síður hafa verið suður þar, þó ekki sé hægt að ætla á staðinu, að svo stöddu. Ljósveitínga saga nefnir Ljósveit-

ínga leið, og Reykdæla leið sem tvær leiðir (2. kap.), sem báðar hafa hlotið að vera í Þíngeyar þíngi, því má ætla þar hafi líka verið Exfirðinga leið, og svona hefir alstaðar verið í fyrstu, það liggur í eðli hlutarins. Þó breyting væri komin á þetta, eins og fleira, þegar Grágás var rituð, má þó ráða af henni, á hvaða grundvelli leiðir voru byggðar. Hún getur þess (Grág. Kmh. 1852. I., III. 61. kap.), að þar skyldi auglýsa laga nýmæli, samkomutíma alþingis, ýmislegt um tímatal og s. frv., og að það var skylda hlutaðeigandi goða, að «tína» þetta. Sú skylda var nú auðsjáanlega ekki spröttin af öðru í fyrstu, en stöðu hvers einstaks goða gagnvart þíngmönnum hans sjálfs. Goðavaldið var eiginlega framhald af valdi hinna fornu fylkiskonunga í Norvegi. Konungsvaldið var innifalið í lögstjórn, herstjórn og helgi-haldastjórn, og Goðavaldið var eins að sínu leyti. Goðinn átti að halda uppi lagareglu meðal þíngmanna sinna, og vernda réttindi þeirra, allra og hvers einstaks. Því var skylda hans að sjá um, að þeir af þeim, sem hann kvaddi ekki til alþingisreiðar, en lét gjalda sér þíngfararkaup, ætti þó kost á að fá að vita, hvað títt var um löggjöfina, ekki síður en hinir sem fóru til þíngs með honum, — annars nutu þeir ekki jafnréttis. — Er mjög líklegt, að þetta hafi í fyrstu — og ef til vill allt af þángað til farið — var að rita lögin — náð til allra laga, þeirra er voru uppsögð í lögrættu sama sumar. Því hvaða lög sem ekki voru uppsögð þar þriðja hvert ár, fellu úr gylði, og þurftu menn að vita það, ekki síður en hitt, sem aukið var við hin gyldandi lög. Goðinn hafði vald til að kveðja upp almenning í héraði sínu þegar hann vildi, og til að kveðja fleiri eður færri af þíngmönnum sínum til þíngs með sér, eptir því sem

honum sýndist. En þá stóð honum líka til, að láta þá vita fyrirfram, ef svo var tilætlað, að næsta þing skyldi byrja fyrr en venja var, svo þeir gæti verið við búnir. Goðinn átti að stýra helgihöldum, og í heiðni þess vegna halda upp blótum, en þau voru sett í samband við vissa tíma (t. a. m. misseraskipti, en misseraskipti stóðu í sambandi við sumarauka, og sumarauki við hlaup-ár o. s. frv.), því bar goðanum að tilkynna þingmönnum sínum, hvernig tímum hagaði næstkomandi ár í þessu tilliti. Og þó kristni væri komin, hélzt það við, að segja upp tímatal á leiðum, með þeim hætti, sem þá átti við. En í staðinn fyrir blót og blótveizlur skyldi þá boða föstur og minningardaga. Þetta hefir án efa verið hinn upprunalegi aðaltilgangur «Leiða», en þó stundum væri notað tækifærið til að auglýsa þar fleira um leið — t. a. m. sektir eða sýknur manna, sem ekki höfðu verið uppsagðar á alþingi — þá hafa það verið undantekningar, en virðist þó lýsa þeirri skoðun, að allt það sem birt var á leið, yrði þar við gyldandi, nema því væri þegar löglega mótmælt (Ljósv.s. 2. kap. Reykd. s. 20. kap.), sýna að sekur maður varð sýkn, að minsta kosti innan fjórðungs, þegar búið var að helga hann þar á 3 leiðum. Má þetta hafa komið af helgi Leiða en hún sprátt af helgi goðavaldsins, laganna og trúarbragðanna. En þó það væri þannig í eðli sínu, að sín Leið væri í hverju goðorði í fyrstu, þá er hægt, að sjá hvers vegna menn hafa smátt og smátt leitt það í vana og síðan í lög, að ein Leið skyldi haldin í þingi hverju á vorþingstaðnum. Eptir því sem tímar liðu, og lög-gjöfin varð margbrotnari, þá varð æ meira vandaverk að «tína» það, er birta skyldi á leið. Raunar var goðanum í sjálfsvaldi, að fá annan til þess í sinn stað, og

má ætla að hann hafi ætíð gjört það, þegar annar var betur til fallinn, hefir sá þá komið fram sem *fullmektugur* goðans til *Leiðar framsagnar* — svo mun mega kalla það —. En þó það hefði verið föst regla, að velja til þess þann mann sem hæfilegastur var, án tillits til þess hvert hann átti manna forráð eða ekki, þá gefur að skilja, að hægra var að finna *einn* hæfilegan mann í hverju þingi, heldur enn sinn í hverju goðorði, því hafa meun fækkað Leiðum og fært þær saman, til að girða fyrir ósamhljóðun í útbreiðslu laganna. Þetta hefir sjálf-sagt verið að lögum, löngu áður enn Grágás var rituð, og víst hefir það snemma, eða ef til vill einna fyrst komist á í Rángár þingi, það sést af Njálu (Cap. LXIV). Njáll var á Þíngskála þingi um haustið. Það hefir hlotið að vera Leið, því ekki var Njáll þingmaður þeirra Hofs feðga, svo hann þyrfti að sækja haustþing í þeirra sveit, og ekki heldur Leið ef sín Leið hefði verið í hverjum þriðjungi þingsins. Af sama stað má jafnvel ráða, að Njáll hafi haft þar Leiðar framsögn, enda var enginn betur til þess fallinn, «þá friðhelgaða eg Gunnar» sagði hann; hefir hann lýst því yfir, að það væri lög: að þó einn hefði unnið til óhelgi sér, þá væri hann friðhelgur, þá er hann hafði boðið óvin sínum al-sætti, og með því honum væri falið á hendur að birta mönnum lög, gat þessi yfirlýsing orðið bindandi fyrir hlutaðeigendur, sem *formlega* auglýst lög. Og þó þetta hafi máské ekki verið óumflýjanlega nauðsynlegt, þá er hitt þó eptirtektavert, að þegar Njáll kom því til leiðar, að flmtardómur var settur, taldi hann sig með þeim, «sem lögunum ætti að *stýra*» (Njála kap. 98, bls. 149), og var þó Njáll ekki goðorðsmaður.

En þó þannig allt lúti að því, að hver þriðjungur

eða hvert goðorð hafi verið þinghá fyrir sig og náð yfir afmarkað svæði, þá er öðru nær en að takmörki þeirra sé auðfundin víðast hvar. Það sem helst má ráða nokkuð af í því efni er Landnáma, borin saman við náttúrlega skipting héraðanna. Sumstaðar má og ráða nokkuð af sögunum og enda af haustþingstöðunum, þar sem þeir verða fundnir. En það getur villt sjónir fyrir mönnum í þessu efni, að takmörkin hafa á ýmsum stöðum verið breytingum undir orpin, þó mun það einkum hafa átt sér stað áður en stjórn landsins komst á fastan fót, eða eptir að henni fór að hnigna en á meðan hún stóð í blóma mun það hafa verið föst regla, að þegar einn eignaðist hlut í nokkru goðorði, í arf eða á annan hátt, að hann átti hann síðan sem hlut í sama goðorði, en skeittu honum ekki við annað goðorð, þó hann ætti það áður. Annað, sem líka getur vilt fyrir manni, er það, að goðinn bjó ekki allt af meðal þingmanna sinna, þó það væri optast, hann bjó stundum í öðru goðorði, öðrum þriðjungi, öðru þingi og jafnvel í öðrum fjórðungi, en hann átti mannaforráð í þannig átti t. d. Arnsteinn þriðjung í Ljósvefninga goðorði, en bjó þó í Ókarfirði, og hefir ef til vill verið Óxirðinga goði. VígaGlúmur hélt goðorði sínu þó hann flytti úr héraði, hann átti að helga haustþing í Eya-firði eptir það. Það sést af Ljósvefningasögu, að Guðmundur hinn ríki átti Reykdæla goðorð, mun hann hafa fengið það af Þorsteini Áskelssyni, þegar hann seldi af höndum goðorð þeirra Skótu. Þorkell Geitisson fékk með Jöranni konu sinni hlut í Þveræinga goðorði, — þar Einar tengdafaðir hans hefir náð goðorðinu undir sig þegar Glúmur var orðinn örvasa, þó bjó Þorkell í Krossavík eptir sem áður. Og hér eptir mun sýnt, að

Hjalti Skeggjason átti goðorð á ytri Rángárvöllum (nú Land- og Holtamanna-hreppum), þó hann byggi í Þjórsárdal, og að Ásgrímur Elliðagrímsson átti mannaforráð milli Þjórsár og Hvítár (Ölvusár), þó hann byggi í Túngu.

Þegar finna skal takmörk hinna fornu goðorða í Rángár þingi, þá verður manni fyrst fyrir, að líta yfir héraðið, og virðist þá, sem náttúran hafi skipt þinginu í 3 hluti. Er hinn austasti hlutinn milli Jökulsár (Fúlalækjar) og Markarfljóts, miðhlutinn milli Markarfljóts og ytri Rángár, en hinn vestasti milli ytri Rángár og Þjórsár. Verða þá 2 goðorð í landnámi Ketils hængs, og er það sennilegt, enda er bæði austasti og vestasti hlutinn, einkar vel lagaður til að hafa verið goðorð fyrir sig, en miðhlutinn er skiptur í fleiri hluta, einkum eru Landeyar nokkuð afskekktar, því Þverá, sem er allmikið vatn, skilur þær frá. Þegar maður á hinn bóginn lítur yfir landnáms ættirnar í þinginu, þá sést af sögum, að goðorð hafa gengið í tveim þeirra, Hofsverja- og Dalverja-ættum, þar að auk er Mörður gýgja talinn með mestu höfðingjum og líkur eru til, að goðorð hafi gengið í Hólsmanna ætt. Nú lítur svo út í fljótu álit, sem allir þessir nema Hólsmenn, hafi átt mannaforráð í miðhlutanum, milli fljóts og Rángár, því Jörundur goði byggði fyrir vestan fljót og reisti þar hof mikið, og Runólfur í Dal átti þingmenn um Landeyjar, en auðvitað er að Hofsverjar hafa átt þingmenn um Rángárvöllu ena eystri. Virðist þá vera um tvennt að gjöra, annaðhvort að hvorirtveggja hafa átt hið sama goðorð — en þá verða þar svo margir höfðingjar á sama tímabili, að það getur ekki staðist — eða þessar tvær ættir hafa haft tvö forn goðorð í landnámi Ketils hængs, en þá er ómögulegt að

hugsa sér nokkra reglulega skipting þeirra goðorða, svo sennilegt sé, nema þá, að Þverá hafi skilið þau, og mun það að nokkru leyti satt vera. Svo er án efa háttur á að í fyrstu hefir mannaforráð Jörundar goða verið fyrir austan fljót að mestu eður öllu leyti, en þó hann «bygði fyrir vestan fljót», þá hefir hann varla átt þar marga þingmenn, eða haft veruleg yfirráð, fyrr en hann giptist seinni konu sinni Þorlaugu Hrafnadóttur, með henni hefir hann fengið mannaforráð um Landeyjar, og lagt það til þess er hann átti áður fyrir austan fljót, en það hefir einmitt verið um sama leyti sem þriðjúngaskipti í þinginu voru að komast á, og verið var að undirbúa alþingissetningu svo þetta veldur engum ruglengi í því efni. Það verður þannig niðurstaðan, að hinn austasti þriðjúngur þingsins hefir, eftir að alþingi var sett, náð frá «Fúlalæk» út að Þverá. Hólmenn hafa nú að vísu átt nokkuð mannaforráð undir Eyafjöllum, og hafa þeir án efa átt goðorð í sameiningu með Dalverjum, en varla er líklegt þeir hafi tekið upp sérstakt goðorð, og enda þó svo hefði verið, þá hafa þeir verið samgoðar til alþingis og kemur þá í samastað niður. Hvert heldur sem var, hafa þeir orðið að koma sér saman um hver með goðorðið færi á alþingi það og það sinnið, en edlilegt er, að Dalverjar hafi optar orðið fyrir því, er þeir voru menn ríkari.

Það mun ekki fjærri, að hugsa sér æfíatriði Dalverja í þessari röð: Hrafn heimski mun vera fæddur nálægt 850, en Jörundur son hans nálægt 880, hafa þeir komið út nálægt 900, og má Jörundur valla hafa verið yngri til að geta talist með landnámsmönnum, hann mun hafa gipst Þuríði hálfþrítugur 905 eða þar um bil, mun hún vera á aldur við hann. Úlfur örgoði mun

fæddur um 910, en hér um bil 928—9 mun Jörundur hafa gípt í stöðara sinni, Þórlaugu Hrafnadóttur. Valgarður grái er því fæddur um eða litlu eftir 930. Jörundur goði mun ekki hafa lifað langt fram yfir 950. og þó orðið vel sjötugur. Hefir Valgarður þá verið stam, en Úlfur tekið við goðorði fyrir fullt og allt, þá hefir Úlfur verið um fertugs aldur, en Runólfur son hans hér um bil 10 vetra. Úlfur mun hafa komist á áttræðis aldur, því hans er getið á þingi 983, (Njáls. kap. 51.), ef sagan fer þar ekki feðgavilt, að minnsta kosti var Runólfur þá farinn að búa í Dal, og hefir má ske verið búinn að taka við goðorði, þó faðir hans væri á lífi, enda hefir Runólfur þá verið kominn yfir fertugt. Runólfur hefir haft goðorðið fram til 1004—5, þá má ætla hann hafi selt það í hendur Þorgeiri skorargeir, þeir frændur áttu blót í því. Mætti hugsa að Þorgeir hafi ekki verið búinn að taka við því 1004, því hann hefði ef til vill selt Höskuldi goðorð sitt fyrir sakir Njáls frænda síns, en hitt er víst að eftir Njálsbrennu telur Þorgeir sig óheiminnis með höfðingjum; „þó ek sé ekki mikill höfðingi“, sagði hann. (Njáls, kap. 132). Það liggur í orðunum, að hann væri þó í rauninni höfðingi, þ. e. yfirmaður, og þá líka goðorðsmaður, því þó þess séu dæmi, einkum í hinum miður áreiðanlegu sögum, að aðmenn, aðrir enn goðorðsmenn, sé kallaðir höfðingjar, þá mun það ekki vera meiningin á þessum stað, því ef Þorgeir hefði ekki haft mannaforráð, þá mundi hann hafa sagt: þó ek sé ekki höfðingi. Enda var Runólfur ekki sjálfsgæður til alþingisreiðar 1010, annars hefði Flosi ekki þurft að skora á hann til þess, en goðorðsmenn voru skyldir að ríða til þings. Njáll hefir

þannig lengst af verið þingmaður Rannsóls, enda var Rannsólfur aldrei móti honum, né Gunnari vin hans.

Haukþingstaður Dalverja verður ekki til nefndur að svo komnu, þó má geta til að hann hafi verið í Steinaheili. Dalverjar skípuðu Dalverjabúð á alþingi, og má það vera hin sama sem nú er kallað Njálabúð, því í henni hefir Njál verið.

Fyrir utan Þverá tekur þá við miðhlutinn, og er eðlilegast, eins og áður er sagt, að ytri Rángá skilji hina vestri þriðjunga þingsins. En það virðist í fyrstu ætla að verða vafasamt, þegar þess er gætt, að Hrafn Hængsson hafði lögsögn framundi 950, og virðist sjálf-sagt, að hann hafi alla þá stund verið Rángæinga goði, en Mördur gýgja var þegar 940 orðinn mestur höfðingi í Rángarþingi, er að sjá sem þeir Hrafn hafi haft sitt goðorð hvor. Liggur þá næst að ætla, að Sighvatur randi hafi tekið upp goðorð, er gengið hafi í ætt hans, og Mördur gýgja fengið að erfðum. Á þessu eru þó fús ólíkindi.

Sighvatur hefir verið tvíkvæntur; hefir fyrri kona hans heitið Rannveig, en ekki hefir hún verið dóttir Eyvindar lamba. Sigmundur hefir verið þeirra son, faðir Þorgerðar konu Önundar bílds, Unnar, er Sæbjörn átti, Mardar gýgju og Rannveigar móður Gunnars á Hlíðarenda. Aftur mun óhætt að trúa Egla til þess (Egilss. kap. 22, bls. 43), að Geirlaug hét dóttir Eyvindar lamba, sú er Sighvatur átti, hefir hún verið seinni kona hans. Þeirra synir munu þeir hafa verið. Lambi faðir Sigmundar og Sigfús faðir Sigfússona, Lambi hét einn þeirra, og er það ættarnafn frá Eyvindi lamba. Sighvatur og Geirlaug hafa víst verið nýgipt er þau komu út, og getur það ekki hafa verið fyrir 900, en ef til vill heldur síðar, því svo

virðist sem þeir Lambi og Sigfús hafi ekki kvongast fyrr enn eptir 940, en það getur raunar verið, að þeir hafi þá verið rosknir. Sighvatur hefir heldur verið yfir enn undir flimtugt er hann kom út, en Sigmundur fulltiða, og líklega kvænast um það leiti. Þá hefir víða verið numið landið, enda var það Einhyrningsmörk sem Sighvatur nam, þar er nú afréttur (Grænaþjall?) mun landnám hans aldrei hafa orðið svo fjölbyggt, að það gæti myndað sérstakt umdæmi eða goðorð. Og naumast er líklegt að Sighvatur hefði fengið marga af mönnum Hængs í þing með sér, þó hann hefði viljað taka upp goðorð. Enda er svo að sjá sem þeir frændur hafi ekki átt mikið undir sér, þegar Önnundur mágur þeirra féll í sekt, annars hefði þeir ekki látið það viðgáangast. Raunar má ætla að Sighvatur hafi þá verið dáiinn, en synir hans í æsku, en þá má líka jafnframt ætla, að goðorðið hefði gengið úr ættinni — þó hún hefði átt það — þegar enginn var til að veita því forstöðu. Ef goðorð hefði gengið í ætt Sighvats, þá hefði Sigfússynir átt hlut í því, og þá hefði Höskuldur son Þráins verið borinn til mannaforræðis, en af Njálu er svo að sjá, sem það hafi ekki verið. Hér að auk er óskiljanlegt að Hrafn lögsögumaður skuli ekki vera talinn með höfðingjum, eins og þeir Mörður og Jörundur, ef hann hefði haft hið þriðja lögfullt goðorð í Rángárþingi. Það verður annars ekki varið, að ríki Marðar kemur næstum því eins og upp úr miðju kafi, og gefur þann grun, að Mörður hafi á einhvern hátt fengið goðorð sitt frá þeim Hofsfedgum, Hrafn og Sæbyrni syni hans. Það er nú ekki öldungis ómögulegt, að Hrafn hafi sleppt goðorði sínu löngu áður en hann lét af lögsögn — því til að vera lögsögumaður þurfti ekki veldi, heldur persónulega

kosti —. Hann gæti hafa selt goðorð og mannaforráð í hendur Sæbyrni syni sínum, þegar hann var vaxinn — því Sæbjörn er þó nefndur «goði» —, en von bráðar hefði Sæbjörn selt Merði gýgju, mági sínum, goðorðið. Til þessa má hugsa sér ýmsar orðsakir, en þó enga sem geri þetta rétt sennilegt, endar er við ekkert sögulegt að stiðjast. Hitt er líklegra, — og ef til vill hið sanna —, að þeir feðgar hafi ekki að öllu leyti sleppt goðorðinu við Mörð, heldur að eins látið hann fá hlut í því, líklega hálfst við sig, þegar mægðir þeirra tókust. Má vera að Hrafn hafi fósttrað Mörð, og kennt honum lög, hefir Mörður þá verið fóstbróðir Sæbjarnar, enda mun nær um aldur þeirra. Er ekki ólíklegt að Mörður hafi stillt svo til með viturleik sínum, að Sæbjörn skyldi fá Unnar systur hans, lèti nærri það hefði gjörst fyrstu árin eptir 930, meðan hlè var á málunum, frá því Öundur bíldur féll, til þess er «synir hans vóxu upp», síðan var hægra í högum fyrir Mörð að velta þeim bræðrum, er Hofsverjar voru orðnir tengdir við ættina, og það var orðin sameiginleg nauðsyn þeirra allra að snúast við málunum, en af því Mörður hefir verið bezt fallinn til forystu, hafa þeir feðgar fengið honum goðorðið til meðferðar og jafnframt til eignar til móts við sig. Síðan hefir Mörður verið fyrir þeim um allan höfðingskap, en skipst hafa þeir um að fara með goðorðið á alþingi. Það er valla áhorfsmál, að fallast á þessa ætlun. En þó hitt væri nú sannara, að Mörður hafi tekið goðorð sitt og mannaforráð í arf, þá mun ei að síður mega fullyrða, að þeir Hrafn og Mörður hafi verið samgoðar (sambriðjungsgoðar). Með því einu móti getur maður skilið hvernig á því stendur, að Hrafn er ekki talinn með höfðingjum. Mörður var honum fremri að höfð-

íngskap, en ríki þeirra eitt og líð sama. Þá má og skilja orðin: „þóttu engir dómar löglegir, nema hann væri í“ (Njálsa. kap. 4, því þeir fæðgar hafa sem optast nefnt hann í dóm þegar þeir fóru með goðorðið, og hann var á þingi; en sá goði sem með goðorðið fór nefndi aldrei sjálfan sig í dóm. Hitt orða tiltekið: „þótti þarhvert lokleysu þing er hann kom ekki til“ (Landu. 5. P. 3. kap.), sýnir líka að hann hefir ekki silt af hæft goðorðið á hendi, því þá hefði hann verið skyldur til að koma á hvert þing. Hann mun líka optast hafa gjört það, en þó sæst af þessum orðum, að hann hefir stundum setið heima, þegar honnum bar ekki að fara með goðorðið.

Hrafn Hængsson mun hafa andast um 950, getur verið að Sæbjörn hafi þá fyrst tekið sér „goða“hafn, og haft síðan goðorðið ásamt Merði lengur eða skemur, þó hana hafi lítið gætt. Hafi hann búið að Hofi eptir súður sinn, þá mætti ætla hann hafi andast litla fyrr en Mörður, og hafi þá Valgarður systurson hans tekið Hofsland — áður mun Valgarður lengstum hafa verið utan —. Þegar Mörður var dæinn 971, hefir Valgarður gengið að eiga Unni dóttur hans, og tekið upp Rángæinga goðorð; var þar vel á komið með þeim, er bæði voru til goðorðsins borin. Svo er að sjá sem Valgarður hafi farið utan, jafnvel optar en einusinni, meðan hann bjó að Hofi, en ekki hefir hann þé langvistum utan verið. En 990 getur hans síðast á þingi, hefir hann þá farið utan um sumarið eptir þing, en selt áður goðorðið „í hendur“ Merði syni sínum, 18 vetra gömlum; — því ekki mnndu þeir Högni og Skarphæðinn hafa gjört sér jafndælt við Mörð og þeir gjörðu sama haust; ef Valgarður hefði þá verið hér; enda sagði hann við Mörð, er hann var aptur kominn: „Máttu svo hefna þess við Skarphæðinn er hann tók fæð af þér eptir lát Gunnars“. Það var fyrst á 19. ári, 1009, að Valgarður kom út, og er næstum ósáð að hann hefir átt eignir erlendis, sem hann hefir á þeim tíma setið að. Hann dó sama árið og hann kom út, og mun Mörður hafa haldið goðorðinu meðan hann lifði. Þannig verður uiburstaðan sú: að miðþriðjungur Rángarþíngs hafi verið milli þvegar og ytri Rángar.

Haukþingstaður Rángæinga mun hafa verið hinn sami og vörþingstaðurinn, að þingskálum við Rángá — því þinghóll hjá Stórólshvoli mun hafa nafn sitt frá seinni tímum, sem fyrr segir. Hofverjar skipuðu Rángæinga búið á alþingi.



TÍMARIT

GEFID ÚT

AF

JÓNI PÉTURSSYNI.

2. BINDI.

REYKJAVÍK.

PRENTARI: EINAR ÞÓRÐARSON.
1870.

I.

Aframhald um alþingistollinn.

2., Eins og vèr gátum um í fyrra bindi blaðsíðu 2., er sagt í 1. gr. opins bréfs 18. júlí 1848, að þeim hluta alþingisgjaldsins, er á jarðagózinu liggur, skuli jafna á jarðirnar eptir *leigumála* þeirra («paa Jordegodset i Forhold til de jorddrottelige Afgifter»), og í 3. grein lagaþóðs þessa fól konungurinn dómsmálastjórnarherra sínum, að segja fyrir með reglugjörðarbréfum til embættismanna, hvernig fara skyldi að finna þann hluta, er hver jörð ætti að gjalda, hvort heldur sem á henni sæti eigandi eða leiguliði, og eptir þessari skipun gaf stjórnarherrann bæði sýslumönnum og hreppstjórum reglur fyrir því, hvernig finna skyldi afgjaldið; eru bréf þau dagsett sama dag og lagaþóðið. Þar er boðið í bréfinu til hreppstjórnanna meðal annars :

α, að þeir skyldu láta hvern landseta gjöra sèr sem nákvæmasta grein fyrir jarðarafgjaldi sínu, og í því skyni sýna sèr byggingarbréf sitt, ef hann hefði. Ef landseti einhver eigi vildi láta uppskált við þá jarðarafgjald sitt, eða hermdi rángt til, svo þeir sæju, og þeir eigi gætu komist eptir, hvað rétt mundi vera á annan hátt, skyldu þeir meta afgjaldið á sama hátt, og ef eigandi sjálfur byggi á jörðunni.

β, ef eigandi sjálfur byggi á jörðunni, skyldi meta afgjaldið jafnt afgjaldi því, er lykist af jafndýrum jörð-

um þar í sveit, er sanngjarnlega væri leigðar; og væri engin slík jörð þar til, þá í samanburði við dýrleika annara jarða, er sanngjarnlega væri leigðar. En, ef dýrleiki þeirrar jarðar, er meta skyldi til eptirgjalds, væri ósamkvæmur dýrleika annara jarða þar í hreppnum, skyldi hreppstjóri gízka sem best á, hvort eptirgjald mundi sanngjarnlegast af þeirri jörðu, eptir því sem títt væri að byggja slíkar jarðir þar í hrepp, og

γ, ef eigandi að eins sætti nokkurn part í jörðunni, þá skyldi reikna afgjaldið af honum eptir afgjaldinu af þeim jarðarhundruðum, er hann hefði til byggingar.

Af þessu lagaboði og reglugjörðum er það nú auðsætt, að tollurinn á *að öllu leiti* að fara eptir *leigumála* jarðanna, og að þess vegna eigi beri að reikna hann eptir gjöldum þeim, er af þeim ganga til almennra þarfa; er þetta og með þerum orðum ákveðið um prestasmótuna, eins og fyrr sagt, í opnu bréfi 2. marz 1853; og hið sama verður og að gilda um bænústolla og aðra líka tolla, er af einstökum jörðum eru goldnir til presta, kirkna, eða á annan hátt eru til guðs þakka lagðir.

Enn fremur er það ljóst, að þótt tollinn beri að reikna eptir leigumála jarðanna, þá á þó eigi hvervetna að gjöra það eptir sömu reglu, heldur gildir önnur regla, er *leiguliði* býr á jörðu, en er *eigandi* sjálfur býr á henni, því í seinna skiptið á að fara eptir því sem optast, hvernig jörðin *sanngjarnlegast* mundi verða leigð, en í fyrra skiptið mestmegnis eptir því, hvernig hún er leigð, án alls tillits til þess, hvort sá leigumáli í rauninni er sanngjarn eða eigi.

Vér skulum nú skoða þessar reglur nokkuð nákvæmar, og gæta að því, til hvers þær leiða í ýmsum tilfellum.

α, Þá er maður leigir af öðrum eitthvað það, er alþingistoll ber að lúka af, t. a. m. eyðijörðu, fjöru, o. s. frv., verður sama regla að gilda um það, og gefin er í bræfi dómsmálaráðherrans og getið var hér að framman, um það er leiguliði býr á jörðu, að alþingistollinn ber að reikna eptir leigunni, en alls eigi eptir arði þeim, er sá, er leigir, hefir af hínu leigða.

β, Ef leigan er eingin, verður alþingistollurinn einginn; þegar því leiguliði situr afgjaldalanst á jörðu, gelzt af henni einginn alþingistollur; þetta leiðir beinlínis af reglunni *α*, því, ef hreppstjórar þá mætti setja sanngjarnt afgjald á jörðina, upphefði reglan sig sjálf, því samkvæmnin krefði þá og, að þeir ætíð mætti gjöra það, er þeim þætti afgjaldið of lágt.

γ, Af jarðabótum getur eigi borið að greiða alþingisgjald, og eigi þó þær sé áskildar af landsdrottinni annaðhvort auk landskuldar eða upp í ákveðinn hluta hennar; þær eru einginn útborinn eyrir eða tekjur, er gangi til landsdrottins, heldur geta þær að eins með tímanum gefið honum tekjur, er landskuldin vegna þeirra fer að vaxa.

δ, Þá er landsdrottinn hefir fleiri kúgildi til leiguburðar á leigujörðu sinni, en innstæðukúgildin mega vera að lögum, ber eigi að greiða alþingisgjald af leigunni eptir hin lausu, nema þau sé sett upp á leiguliðann í byggingarskilmálunum, því þá má skoða leiguna eptir þau, sem part af afgjaldi því, eða hlunnindum, er landsdrottinn hefir af jörðunni. Það er sem sé ljóst, að hin lausu kúgildi eru óviðriðin jörðunni, þegar þau eigi eru sett í samband við hana, og að leigan eptir þau því eigi geti talið meðal jarðarskuldanna. Það væri og ósanngjarnt, að heimta toll af þeim

lausum kúgildum, er landsdrottinn ætti hjá leiguliða, en eingan af þeim, er aðrir kunna að eiga hjá honum, og því ósanngjarnara væri þetta, sem það er langtum eðlilegra, að landsetinn fremur taki leigupening, ef hann annars vill nokkurn taka, af honum en öðrum.

e, Af festu virðist alþingisgjald eigi verða tekið; hvorki talar bréf dómsmálastjórnarherrans um hana, og svo er hún eigi heldur gjald, er leiguliði geldur landsdrottni fyrir afnot þau, er hann hefir af jörðunni, heldur má skoða hana sem kaupverð, er maður geldur landsdrottni, til að geta feingið sér leigða jörðina með ákveðnum réttindum; og ef festan eigi er goldin áður, en maður kemur til jarðarinnar, verður hún eigi skoðuð öðruvísi, en sem hver önnur skuld, og hefir enganvegin sama rétt og landskuld.

f, Erfðafesta er hér á landi með öllu óvanaleg; þegar hún er samfara eignarrétti, virðist ekki alþingisgjald geta lagst á gjald það, er árlega og eins venjulega við eigandaskipti ganga af jörðunni til seljandans eða eptirmanna hans, því hvorki hann né þeir eru eigendur jarðarinnar leingur, og gjaldið getur því eigi skoðast, sem gjald er gangi af jörðunni til *landsdrottins*, heldur er það langtum líkara vöxtum af skuld, er jörð stendur í veði fyrir. Væri þó gjald þetta lagt til annarar jarðar, ætti að skoða það sem önnur hlunnindi hennar, og ætti það því að rífla alþingistoll þann, er af þeirri jörðu geingur. En sé erfðafestan regluleg, þannig: að erfðafestumaðurinn eigi fái nema ábúðarrétt á jörðunni fyrir sig og afkomendur sína, þá verður að vera rétt að reikna alþingisgjald af árgjaldiau, er til landsdrottins geingur, sem af hverri annari landskuld.

g, Þó jörð sé byggð leiguliða til meir enn venju-

legra leiguliða nota, t. a. m., honum sè leyft að höggva skóg frekar, en leiguliðar mega gjöra, selja torf eða hey af jörðunni o. s. frv., þá virðist samt rétt, að alþingisgjald sè tekið af allri landskulddinni. Að vísu má álfta, að landskuldin vegna þessa sè hærri, en hún elka hefði verið; en gjaldið allt, er samt landskuld, eða endurgjald leiguliða fyrir afnot jarðarinnar, þó þau sè óvanalega mikil.

h, Það ber opt við, að þar sem jörðu fylgja hjáleigur eða þurrabúðir, byggir landsdrottinn eigi sjálfur hjáleigurnar eða þurrabúðirnar, og hefir eigi neitt að sækja saman við leiguliðana þar; heldur byggir hann heimajörðina ásamt með öllum hjáleigunum og þurrabúðunum einhverjum einum manni með þeirri skyldu, að hann viðhaldi auk heimajarðarinnar hjáleigunum og þurrabúðunum; síðan byggir aptur fyrirvarsbóndinn, eða sá, er torfan er byggð, hjáleigurnar og þurrabúðirnar út frá sér með þeim skilmála, er honum lízt; en eigi getur hann þó upp á sitt eindæmi bygt þær til lengra tíma, en hann hefir jörðina í fyrirvari; það er og nokkuð títt, þó eigi standi þannig á; að maður situr í annars byggingu á jörðu; og yfir höfuð má svo vel til bera, að sá, er einhver sú eign er leigð, er alþingisgjald hvílir á, fái leyfi til að leigja hana öðrum. Það er nú auðsætt, að alþingisgjaldið eigi getur hér lagst á báðar leigurnar, bæði frumleiguna og framleiguna, því þá legðist tvöfalt alþingisgjald á sömu jörðu, heldur verður það að liggja á annari hvorri þeirra. Það virðist þá yfir höfuð að tala hið eðlilegasta og næst löggjöfnni, að alþingisgjaldið fari eptir frumleigunni, því bæði er hún aðalleigan, og líka afgjöld þau, er eptir jörðina ganga til landsdrottins; en er menn eigi vita

frumleiguna, virðist réttast, að meta torfunna alla eða jörðina til sanngjarns eptirgjalds, eins og boðið er í dómsmálastjórnarherra bréfinu að gjöra skali, er menn eigi vita afgjald á leigubólum, og eins fyrir því, þó menn viti hver framleigan er.

i, Þegar jarðeigandi sjálfur býr á jörðu sinni, ber að heita reglunni í bréfi dómsmálastjórnarherra, er nefnd er hér að framan undir bókstafnum þ, en með því að nú síðan er nýtt jarðamat á komið og menn mega álíta, að við það sé réttur jöfnaður feinginn milltum dýrleika jarðanna eptir gæðum þeirra, verður regla sú, sem þar er nefnd, að lagast eptir því. — Það er auðvitað, að jörðina ber að meta til afgjalds með öllum hlunnindum sínum, og eins ítökum þeim, er hún á í aðrar jarðir. Nú hefir eigandi leigt einhverjum öðrum eitthvað af hlunnindunum eða ítökunum, t. a. m. engjar, beit, reka eða annað, og er þá eins auðsætt, að alþingistollurinn eigi getur fallið eða minnkað fyrir það.

k, Þegar eigandi yfir höfuð notar einhverja *sérskilda* eign sjálfur, þó eigi sé jörð, er alþingistollur liggur á, t. a. m. fjöru eða landspart, er eigi liggja undir nokkra jörðu, ber auðsjáanlega að heita sömu reglu, og er hann situr á sjálfs síns eign; meta eignina til sanngjarnrar leigu, og reikna alþingistollinn þar eptir, en einganvegin eptir arði þeim, er eigandi kann að hafa af eigninni.

l, Sömu reglu ber og auðsjáanlega að við hafa, er maður notar eða hefir undir ákveðin hlunnindi, t. a. m. reka frá annari jörðu, er hann á, eða landspart frá henni, hvort sem hann er matinn til hundraða eða eigi, að meta verður hlunnindi þau og landspart til sanngjarnrar leigu og reikna alþingisgjaldið eptir henni.

m, Þá er maður að eins á nokkurn hluta af ábylli sínu, á eptir reglunni γ, að reikna afgjaldið af honum eptir afgjaldinu af þeim jarðarhundruðum, er hann hefir til byggingar. Þegar menn nú bera þessa reglu saman við regluna β hér að framan, verða menn að álíta, að öggjafinn hafi viljað hafa það sem aðalreglu, að hver sá, er býr á sjálfs sine eign, skuli lúka alþingistoll af henni eptir því, sem hún verði sanngjarnlega leigð, en að hann og jafnframt hafi haft þá skoðun, að þegar maður hefði leigt af öðrum nokkurn hluta af ábylli sínu, en setti hinn hlutann sjálfur, þá mætti álíta þann leigumála á eignarhundruðum ábúanda nógu sanngjarnan, — og að óvíst væri, að annar sanngjarnari yrði fundinn, — sem hann sjálfur og eigandi hinna hundruðanna hefði orðið ásáttir um, að vera skyldi á þessum síðarnefndu, er hann tók þau til byggingar.

n, Þegar maður á nokkurn hluta af ábylli sínu, en situr leigulaust á þeim hundruðunum, er hann eigi á sjálfur, verður samt að beita reglunni β til að finna alþingisgjaldið af eignarhluta ábúanda. Það virðist auðráðið, að það atvik eptir eðli sínu, er óhæft til að losa nokkurn undan þeirri almennu skyldu, er lögin leggja á eigendur yfir höfuð, að lúka alþingistoll af ábyllum sínum, eptir því er þau sanngjarnlega verða leigð, að hann eykur út bú sitt, og fær sér að auk byggð leigulaust nokkur hundruð í sömu jörðu; og því ljósara verður þetta, sem einginn vafi getur verið á því, að ef þau hundruðin, er hann hefði til byggingar leigulaust, læggi í annari jörðu, setti hann beinlínis að borga alþingistoll af eignarhundruðunum, og það eptir reglunni β. — Það er og auðsætt, eptir hinu fyr sagða, að í reglunni γ er gjört ráð fyrir, að leiga sé goldin af byggingarhundruðunum, og getur því regla sú eigi komizt

þar að, er eingin leiga er goldin eptir þau. Loksins er það auðsætt, að þetta, er hér er sagt, eigi stendur í neinu stríði við það, er vèr höfum sagt hér að framan undir b. Ef ábýlið væri þó svo slæmt, að eigi yrði álitíð, að nokkur leiga fengist eptir það, er auðvitað, að einginn alþingistollur yrði fremur tekinn af þeim hundruðunum, er ábúandi á sjálfur, en hinum, er hann hefði til byggingar leigulaust.

o, Ef maður að eins á nokkurn hluta af ábýli sínu, en ýmsir þann hlutann, er hann eigi á sjálfur, og hann situr á honum við ýmsa skilmála, þá leiðir beinlínis af reglunni γ, að matið sé afgjaldið af eignarhluta hans eptir meðalafgjaldinu af hinum hundruðunum, er hann hefir til leigu.

p, Sama regla virðist og að verði að gilda, er maður sjálfur býr að eins á nokkrum hluta eignarjarðar sinnar, en leigir hitt út öðrum eptir ákveðnum hundradadýrleika, að meta verður afgjaldið af þeim partinum er hann býr á, eptir afgjaldi þeirra hundradanna, er hann leigir öðrum, eða þá meðalafgjaldi þeirra, ef hann byggir þau fleirum en einum með mismunandi skilmálum.

q, Þegar maður á jörðu, er hjáleigur liggja undir, og býr sjálfur annaðhvort á heimajörðunni eða einhverri hjáleigunni, og heimajörðin og hver hjáleigan hefir serskildan dýrleika, þer sömu reglu að við hafa til að finna afgjaldið af ábýli eigandans, og nú var sagt, því heimajörðina með hjáleigunum er að skoða sem eina jörð. En þar er torfan öll er matin til dýrleika, en hvorki heimajörðin né hjáleigurnar hafa serskildan dýrleika, virðist réttast að meta afgjaldið af allri torfunni eptir afgjaldi og dýrleika annara jarða þar í hreppi, er sanngjarnlega virðast leigðar; draga síðan frá afgjaldi því, er þá kemur á alla torfuna, afgjöldin af hinum býlun-

um í henni; og ætti þá mismunurinn, er út kæmi, að vera afgjald það, er af her að reikna alþingistollinn af býli eigandans.

r, Þegar maður á nokkurn hluta ábýlis síns, ber eptir reglunni γ, að meta afgjaldið af eignarhluta hans eptir afgjaldinu af þeim hundruðum, er hann hefir til byggingar. Hafi hann því sambylismann, sem er leiguliði annars, ber ekki að hafa tillit til afgjalds þess, er sambylismaður sá geldur. Og ef maður á sjálfur allt ábýli sitt, ber að meta það til afgjalds eptir reglunni β, í samanburði við aðrar jarðir þar í hrepp, sem eru sanngjarnlega leigðar, svo þó maður þá hafi slíkan sambylismann, sem fyrr var nefndur, ber eigi að taka tillit til afgjalds þess er hann geldur, nema menn verði að álíta það sanngjarnt.

s, Þegar því tvíbýli eða margbýli er á jörðu, og hver á meira eða minna í ábýli sínu, ber að meta afgjaldið hjá þeim, er eiga allt ábýli sitt, eptir því sem jafndýrar jarðir þar í hrepp byggjast sanngjarnlega; en afgjaldið af eignarhluta hvers hinna, er eigi eiga allt ábýli sitt, eptir afgjaldinu af þeim hundruðum, er hann hefir til byggingar.

3., Í lagabodinu 18. júlí 1848 er með berum orðum boðið, að *leiguliðarnir* skuli greiða af hendi þann hluta alþingistollsins, er falli á ábýlisjarðir þeirra, og sömu reglu verður að fylgja við alla þá, er einhverja þá eign hafa leigt, er alþingistollur hvílir á. En þegar jarðeigandi býr sjálfur á eignarjörðu sinni, á hann að greiða alþingistollinn af henni, sem eðlilegt er, sjá bréf dómsmálastjórnarráðherrans til sýslumanna 18. júlí 1848. Höfuðreglan verður því sú: að hverjum þeim, er á löglegan hátt uppber notin af þeirri jörðu eða eign, er alþingisgjald liggur á, ber að greiða alþingistollinn af

henni, hvort sem hann er eigandi hennar eða leigunantur; þó er hér við það aðgætanda, að á torfum, þar sem fyrirsvarsbændur eru, eða þegar leiguliði byggir öðrum út eitthvað af leigujörðu sinni, her án efa fyrirsvarsbóndanum eða þeim, er eignina hefir til byggingar af eigandanum, að greiða alþingistollinn af allri eigninni, bæði þeim hlutanum er hann sjálfur situr á, og eins hinum, er honum hefir verið bygður, en hann aptur leigt út frá sér.

4., Af bréfi dómsmálaráðherrans til sýslumannanna sèst, að þegar leiguliði býr á jörðu, á alþingisgjaldið eigi að eins að fara eptir jarðarskuldunum, heldur liggur það beinlínis á þeim, og á að vera einn hluti þeirra. Því er það með öllu eðlilegt, að hið opinbera hæfi heimtíng á alþingistollinum þar af leiguliðanum, en eigi landsdrottni, því úr því alþingistollurinn liggur á jarðarskuldunum, getur landsdrottinn eigi goldið hann fyrri af þeim, en hann fær þær, en þær fær hann sem optast eigi fyrri en eptir gjalddaga tollsins. Sè samt leiguliði búinn að lúka landsdrottni allar jarðarskuldirnar, áður en tollsins verði að lögum krafist, virðist sem hið opinbera mætti halda sér að landsdrottni, ef það vildi, en samt þarf það þess enganvegin, því eptir lagaboðinu getur það haldið sér til leiguliðans, og það verður að vera hans skaði, hæfi hann eigi notað sér lögin og haldið eptir af skuldunum, sem tollinum nam.

5., Af því að hið opinbera hefir að eins á leigubóllinu aðgang að leiguliðanum með alþingistollinn, en eigi að landeiganda, nema leiguliði sè búinn að borga honum jarðarskuldirnar, leiðir aptur, að sè leiguliði eigi búinn að borga jarðaragjöldin og geti eigi heldur borgað alþingisgjaldið, verður hið opinbera að tapa því, eins

og það og eigi getur heimtað af landsdrottni þar meira af alþingistollinum, en af þeim parti skuldanna, er hann hefir móttakið.

6., Eftir opnu bréfi 2. apríl 1841, hlýtur hið opinbera að meiga hafa rétt til að láta alþingistollinn taka með lögtaki, ef hann eigi er greiddur í gjalddaga, en gjalddagi hans er á manntalsþingum, og þarf sýslumaður eigi að taka í hann annað en peninga. Ef hann eigi er goldinn innan tveggja ára frá gjalddaga, fyrnist lögtaksrétturinn. — Það virðist samt, að þegar leiguliði hefir borgað allar jarðarskuldirnar, og hið opinbera vill halda sér til landsdrottins, beri því eigi lögtaksréttur gegn landsdrottni, því lögin gjöra hann eigi beinlínis að skuldunaut hins opinbera, heldur leiguliðann, og landsdrottinn getur eigi vitað, að hið opinbera vilji halda sér að honum, fyrri en hann er krafinn.

7., Það er auðsmætt af hinu fyrr sagða, að þegar taka á alþingistoll hjá leiguliða lögtaki, getur hinu opinbera eigi borið réttur, til að halda sér til eignar þeirrar, er tollurinn er goldinn af, því i rauninni liggur hann eigi á eigninni, heldur á gjöldum þeim, er landsdrottinn fær af henni; en af þessu leiðir þá og, þegar landsdrottinn eigi borgar toll af eigu sinni, svo taka verði hann lögtaki hjá honum, getur sá er lögtakið gjörir, eftir NL. 1.—22.—19. eigi haldið sér til eignarinnar, nema lausgóz sé eigi til.

8., Í 3. gr. opins bréfs 18. júlí 1848 er sagt, að *leiguliðar skuli greiða af hendi alþingistoll þann, er fellur á ábyli þeirra, en jarðeigendur endurgjalda þeim. En frá þessari reglu verða að geta gefist undantekningar.*

α, Það leiðir af sjálfu sér, og er líka auðskilið af

bræfi dómsmálaráðherrans til sýslumannanna, að leiguliða eigi getur borið endurgjald fyrir alþingiskostnaðinn, fyrri en hann borgar landsdrottinni allar jarðarskuldarnar, eða er búinn að því.

b, Ef landsdrottinn gefur leiguliða eitthvað upp af skuldunum, er auðsætt, að hann eigi þarf að endurgjalda honum þann hluta alþingistollsins, er fellur á þann hluta skuldanna, er upp er gefinn.

c, Ef leiguliði hefir sagt rángt til jarðarafgjaldanna, eða það hefir orðið að meta jörðina til afgjalds, eða og að afgjöldin hafa verið reiknuð skakkt af hreppstjóra eða sýslumanni, svo alþingistollurinn fyrir þá sök hefir orðið meiri, en vera bar, þá getur landsdrottinn eigi borið að endurgjalda leiguliða það, er hann þannig hefir goldið um of.

d, Ef landsdrottinn og leiguliði semja svo millum sín, að landsdrottinn eigi skuli þurfa að endurgjalda leiguliða tollinn, þá hlýtur slíkur samningur að vera gildur, sem aðrir löglegir samningar.

Að vísu hafa nokkrir sagt, að það væri eigi siðferðislega rétt, að landsdrottinn gjörði slíkan samning við leiguliða sinn, en þetta er með öllu ástæðulaus mótbára, er eigi hefir við neitt að styðjast; það er ekki ljótara af landsdrottinni, að setja upp við leiguliða, að hann endurgjaldslaust skuli borga alþingistollinn af ábyli sínu, en að hann endurgjaldslaust skuli greiða jarðartíundirnar af því og aðra tolla og skyldur, er liggja á því til hins opinbera, og því eptir eðli sínu hvíla á eiganda; en slíkir samningar eru eigi álitnir neitt ljótir, heldur siðferðislega réttir og með öllu gildir, og venjan er orðin svo rík í þessu efni, að leiguliða eigi er álitnið að bera nokkurt end-

urgjald fyrir þetta, þó það sé eigi ákveðið með samningum.

En fremur hafa nokkrir látið á sér heyra, að það væri gagnstætt *lögum*, að slíkur samningur væri gildur, því lagaboðið byði með berum orðum, að landsdrottinn *skuli* endurgjalda leiguliða alþingistollinn, en þessi skilningur er og með öllu rángur, því

1. hefir hann enga næga heimild í orðum lagaboðsins; þau eru eingan veginn þannig löguð, að eingin undantekning geti gefist frá því, bæði að leiguliði greiði af hendi alþingistollinn, eða að landsdrottinn endurgjaldi hann leiguliða, heldur höfum vér að framan sýnt, að undantekningar verði að geta gefist frá hvorutveggju. Þess má og geta, að í danska textanum — er þá var eiginlega lagaboðið — stendur eigi orðið «skal», er sumir hafa viljað byggja svo mikið á, heldur stendur þar: «Det i forestaaende § ommeldte Bidrag udredes af Jordens Bruger mod Erstatning af Eieren». Að vísu stendur nú þetta hér um bil á sama, því íslenzka útleggíngin er nógu nákvæm, en samt er það auðsætt, að aðaláherzlan í greininni liggur eptir danska textanum á því, að leiguliðarnir skuli greiða af hendi alþingistoll þann, er fellur á ábyli þeirra, en eigi landsdrottnarnir; að sönnu er þar um leið leiguliðanum áskilinn endurgjaldsréttur af landsdrottni, en aðaláherzlan, sem sagt, liggur þó eigi á þessu, heldur hinu.

2. er svo langt frá því, að slíkur skilningur sé lögum samkvæmur, að hann þvert á móti er þeim gagnstæður. Það er ekkert tíðara, en að lögin gefi reglur fyrir viðskipti manna, og segi, að þetta skuli vera rétt, er svo eða svo ástandi, án þess þó að banna mönnum um leið, að viðtaka um það efni aðrar reglur, ef þeir geta

komid sèr saman um það, og nefna menn lög þessi þýðandi («*declaratorisk*») lög; að ímynda sèr, að öll slík lög sè svo rígbindandi, að menn eigi megi neitt frá þeim vika, væri hið sama sem að vilja útiloka allt samningsfrelsi manna og svipta þá öllum ráðum yfir rétti sínum, en ekkert er gagnstæðara réttarmeðvitund vorri eða lögum, en slíkt ófrelsi, er líka væri óhugsandi að nokkurstaðar gæti þrífist. — Það er máltæki meðal vor, að það sè lög er sjálfum semur, og á þessari grundvallarreglu er ákvörðunin í Jóns Bókar kaup: háls kap. XIV bygð, þar sem segir: nú skulu haldast öll handsöluð mál þau, er haldast eiga að lögum, og lögbók mælir eigi í móti: allir reglulegir samningar, er lögbók o. s. frv., sjá og Kr: 5. lög 5—1—2, þar er setningin orðuð svo, að allir þeir samningar skuli haldast, er eigi sè gagnstæðir lögum eða velsæmi. Það er því auðsætt, að hinn samningur millum landsdrottins og leiguliða hlýtur að vera gildur, þar lögin eigi banna hann.

3. væri það og með öðru tilgángslaust, að lögin bönnuðu slíkan samning; tilgángurinn með þvílíkt bann yrði að vera sá, að vilja verja leiguliðana með því fyrir ágangi landsdrottna, en þar sem landsdrottnum þó með lögnum eingar skörður eru settar fyrir því, hve hátt þeir byggi jarðir sínar, kæmi bann þetta fyrir ekki, því það er auðsætt, að landsdrottinn bygði þá jörðina þeim mun dýrara, sem alþingistollinum gæti numið, ef hann endilega ætti að endurgjalda hann leiguliða, en vildi það ekki.

II.

Ættir alþingismanna árið 1867 (framhald).

C. Þjóðkjörnir alþingismenn:

1. STEFÁN EIRÍKSSON, hreppstjóri í Árnanesi, alþingismaður Austur-Skaptfellinga; kvinna hans Guðrún Einarsdóttir frá Skógum Högnasonar og Sigríðar Sigurðardóttur frá Meyni.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Eiríkur Benidiktsson*; hans faðir
2. *Benidíkt Bergsson* í Árnanesi; hans faðir
3. *Bergur Guðmundsson*, prófastur í Bjarnanesi, dó 1789; hans faðir
4. *Guðmundur Högnason*, prestur á Þvottá og Hofi, dó 1749; hann var bróðir æra Sigurðar í Einholtum Högnasonar, sjá ætt Ólafs prófests Páls-sonar, 5. gr. Nr. 5. 1. bindi bls. 32.

2. gr.

3. *Guðrún Ólafsdóttir* hét kvinna Bergs prófests Guðmundssonar og móðir Benidíkts í Árnanesi; hennar faðir óskilfeinginn.
4. *Ólafur Jónsson*, briti á Hólum, dó 1759; hans faðir
5. *Jón Þorsteinsson*, á Nantabúi, dó 1687; hans faðir
6. *Þorsteinn Steingrímsson*; hans faðir
7. *Steingrímur* hefir lifað um 1600.

Það er víst, að faðir Ólafs brita, hét Jón Þorsteinsson, en að eins sumir telja ættina þannig upp eptir.

3. gr.

2. *Sigríður Eiríksdóttir* hét kvinna Benidíkts í Árnanesi og móðir Eiríks; hennar faðir
3. *Eiríkur Oddsson*, prestur í Örnæsnum; hans faðir
4. *Oddur*.

4. gr.

3. *Vilborg Þórðardóttir* hét kvinna Eiríks prests og móðir Sigríðar; hennar faðir
4. *Þórður Þorvarðarson á Starmýri* í Álptafirði eystra; hans faðir
5. *Þorvarður*.

B. Móðurætt:

5. gr.

1. *Þórun Jónsdóttir* hét kvinna Eiríks Benidiktssonar og móðir Stefáns alþingismanns; hennar faðir
2. *Jón Helgason*, sýslumaður í Skaptafellssýslu, bjó á Hoffelli; hans faðir
3. *Helgi Ólafsson á Svertingsstöðum* í Eyjafirði; hans faðir
4. *Ólafur Helgason*, kom úr Rángárvallasýslu í Eyjafjörð; hans faðir
5. *Helgi*.

6. gr.

3. *Guðrún Hallgrímsdóttir* hét kvinna Helga Ólafssonar og móðir Jóns sýslumanns; hennar faðir
4. *Hallgrímur Jónsson* í Árgerði; hans faðir
5. *Jón Hallgrímsson* í Hlíðarhaga, ættaður vestan úr Dölum; hans faðir
6. *Hallgrímur*.

7. gr.

2. *Sigríður Magnúsdóttir* hét kvinna Jóns sýslumanns Helgasonar og móðir Þórunnar; hennar faðir

3. *Magnús Guðmundsson*, prestur á Hallormsstað, dó 1766; hans faðir
4. *Guðmundur Magnússon*, prestur á Stafafelli, dó 1725; hans faðir
5. *Magnús Guðmundsson*, bóndi á Vindborðsseli; hans faðir
6. *Guðmundur Ólafson*, prestur í Einholti, sjá ætt Ólafs prófests Pálssonar 1. bindi bls. 32, 5. gr. Nr. 7.

8. gr.

3. *Kristín Páledóttir* hét kvinna sèra Magnúsar á Hallormsstað og móðir Sigríðar; hennar faðir
4. *Páll Högnason*, prestur á Valþjófsstað, dó 1738; bróðir sèra Guðmundar Högnasonar, sjá ættina hér að framan, 1. gr. Nr. 4.

-
2. JÓN GUÐMUNDSSON, málafutningsmaður við yfir-dóminn á Íslandi, alþingismaður Vestur-Skaptfellínga; kvinna hans Hólmfríður dóttir Þorvaldar prófests Bóðvarssonar, — sjá ætt Ólafs prófests Pálssonar 1. bindi bls. 32, 5. gr. Nr. 2. — og seinustu konu hans Kristínar Bjarnardóttur frá Bólstaðarkhlíð.

A. Föðurætt:

1. gr.

1. *Guðmundur Bernharðsson*, hjó í Kríngla; hans faðir
2. *Bernharður Jónsson* í Ölversholti; hans faðir
3. Jón.

2. gr.

2. *Sigríður Magnúsdóttir* hét móðir Guðmundar og kvinna Bernharðar; hennar faðir

3. *Magnús Þorleifsson*; hans faðir
4. *Þorleifur Kláússon* prestur á Útskálum, dó 1699;
hans faðir
5. *Kláus Eyólfsson* á Stórhélmi, dó 1674 um nírrætt;
hans faðir
6. *Eyólfur Egilsson*; hans faðir
7. *Egill Einarsson* á Snorrastöðum í Grímsnesi; hans
faðir
8. *Einar Ólafsson*, prestur í Görðum á Álptanesi, dó
1573; hans faðir
9. *Ólafur Þorbjarnarson*; hans faðir
10. *Þorbjörn Íngimundarson*, prestur; hans faðir
11. *Íngimundur*, hefir verið fæddur um 1400.

3. gr.

3. *Guðríður Jónadóttir* hét kvinna Magnúsar Þorleifssonar móðir Sigríðar; hennar faðir
4. *Jón Ólafsson* prestur á Fellsámúla, dó 1720; hans
faðir
5. *Ólafur Gíslason*; hans faðir
6. *Gísli Dibríksson*; hans faðir
7. *Dibrík Þorsteinsson*; hans faðir
8. *Þorsteinn Sighvatsson*; hans faðir
9. *Sighvatur*, hefir lifað á 16. öld.

B. Móðurætt:

4. gr.

1. *Íngun Guðmundsdóttir* hét seinni kona Guðmundar Bernharðssonar og móðir Jóns málaflutningsmanns Guðmundssonar; hennar faðir
2. *Guðmundur Guðmundsson*, prestur í Reykjadal, dó
1822; hans faðir
3. *Guðmundur Teitsson* í Sólheimatúngu; hans faðir

4. *Teitur Arason*, sýslumaður á Reykhólum, dó 1735;
hans faðir
5. *Ari Þorkelsson*, sýslumaður í Haga á Barðaströnd,
dó 1730; hans faðir
6. *Þorkell Guðmundsson*, kláusturhaldari á Þingeyrum,
dó 1662; hans faðir
7. *Guðmundur Hákonarson*, sýslumaður á Þingeyrum,
dó 1659; hans faðir
8. *Hákon Bjarnarson* í Nesi við Seltjörn, dó 1643;
hans faðir
9. *Björn Gíslason* officialis í Saurbæ í Eyjafirði, var
uppi um siðaskiptin og lifði fram yfir 1580;
hann var bróðir Árna sýslumanns á Hlíðarenda
Gíslasonar, sjá ætt Hilmars stiptamtmanns 1.
bindi, bls. 11. 2. gr. Nr. 2.

5. gr.

3. *Guðrún Magnúsdóttir* hét kvinna Guðmundar Teits-
sonar og móðir særa Guðmundar í Reykjadal;
hennar faðir
4. *Magnús Jónsson* á Brennistöðum í Flókadal dó
1764; hann var bróðir særa Jóns Jónssonar í
Staðholti, sjá ætt Hilmars stiptamtmanns 1. bindi,
bls. 12. 3. gr. Nr. 4.

6. gr.

2. *Guðrún Einarisdóttir* hét móðir Ingunnar; hennar
faðir
3. *Einar Erlendsson*, bróðir Hjálmar's Erlendssonar,
afa særa Þorsteins prófests í Hítardal.

3. **SIGHVATUR ARNASON**, hreppstjóri á Eyvindar-
holti, alþingismaður Rangæinga. Kvinna hans

er Steinunn Ísleifsdóttir frá Seljalandi Gissur-
arsonar, systir Sigurðar á Barkastöðum.

A. Föðurætt:

1. gr.

1. *Arni Sveinsson á Utastaskála; hans faðir*
2. *Sveinh Jónsson þar og, dannebrogsmaður; hans faðir*
3. *Jón Sveinsson á Utastaskála; hans faðir*
4. *Sveinn Oddsson á Utastaskála; hans faðir*
5. *Oddur Bárðarson á Utastaskála, átti þá jörð; hans faðir*
6. *Bárður Sveinsson; hans faðir*
7. *Sveinn á Ásólfsskála, ýmist kallaður hinn dygri eða hinn sterki, var uppi um og eptir 1600.*

2. gr.

3. *Arnlaug Árnadóttir hét kvinna Jóns Sveinssonar og móðir Sveins; hennar faðir*
4. *Arni.*

3. gr.

2. *Þurður Sighvatsdóttir hét kvinna Sveins danne-
brogsmanns Jónssonar og móðir Árna; hennar faðir*
3. *Sighvatur Þorsteinsson á Efrahóli; hans faðir*
4. *Þorsteinn, hann dó á Efrahóli 91. árs gamall.*

4. gr.

3. *Arnbjörg Einaradóttir hét fyrri kona Sighvats Þor-
steinssonar og móðir Þurðar; hennar faðir*
4. *Einar Teitsson; hans faðir*
5. *Teitur Einarsson í Selkoti; hans faðir*
6. *Einar.*

B. Móðurætt:**5. gr.**

1. *Jórun Sighvatsdóttir* hét kvinna *Árna Sveinssonar* og móðir *Sighvats alþingismanns*; hennar faðir
2. *Sighvatur Einarsson* í Skálakoti; hans faðir
3. *Einar Einarsson* í Skálakoti, bróðir *Arnþjargar Einarisdóttur*, er fyrr var nefnd.

6. gr.

3. *Steinunn Gísladóttir* hét kvinna *Einars Einarssonar* og móðir *Sighvats Einarssonar*; hennar faðir
4. *Gíslí Jónsson* á Utastaskála.

7. gr.

2. *Kristín Guðnadóttir* hét kvinna *Sighvats Einarssonar* og móðir *Jórunnar*; hennar faðir
3. *Guðni Sveinsson*.

8. gr.

3. *Guðrún Lafransdóttir* hét kvinna *Guðna Sveinssonar* og móðir *Kristínar*; hennar faðir
4. *Lafrans Einarsson*, bjó út í Vestmanneyum.

-
4. **STEFÁN HELGASON THORDERSEN**, prestur í Kálfholti, þingmaður Vestmanneyinga; kvinna hans *Sigríður*, dóttir *Ólafs jústítisráðs* í Viðey og midkonu hans, *Mórtu Stefánsdóttur* amtmanns *Ólafssonar*.

A. Föðurætt:**1. gr.**

1. *Helgi biskup Guðmundsson Thordersen*, dó 1867; hans faðir
2. *Guðmundur Þórðarson*, verzlunarmaður í Hafnarfirði, dó 1803; hans faðir

3. *Pórður Þórðarson á Sámstöðum* í Dölum, dó 1806; hans faðir
4. *Pórður Ólafsson* á Kjörseyri í Hrútafirði; hans faðir
5. *Ólafur Þórðarson* á Kjörseyri; hans faðir
6. *Pórður Árnason* á Narfeyri; hans faðir
7. *Árni Narfason* á Narfeyri; hans faðir
8. *Narfi Sigurðsson*; hans faðir
9. *Sigurður Daðason* í Bjarnarhöfn; hans faðir
10. *Daði Arason* í Smóksdal; hans faðir
11. *Ari Dalaskalli* hefir lífað á 15. öld.

2. gr.

3. *Ragnheiður Andrèsdóttir* var kvinna Þórðar á Sámstöðum og móðir Guðmundar; hennar faðir
4. *Andrès Jónsson* á Hlaðhamri í Hrútafirði; hans faðir
5. *Jón.*

3. gr.

2. *Steinun Helgadóttir* hét móðir Helga biskups og kvinna Guðmundar Þórðarsonar; var Guðmundur hennar fyrri maður. Faðir Steinunnar
3. *Helgi Guðmundsson* í Hrutsholti dó 1782; hans faðir
4. *Guðmundur Jónsson* prestur á Prestbakka, í Hrútafirði dó 1741; hans faðir
5. *Jón Arnórsson* í Ljáskógum, lögrættumaður og lögsagnari, dó 1726; hans faðir
6. *Arnór Ásgeirsson* í Ljáskógum; hans faðir
7. *Ásgeir Arnórsson* í Ljáskógum; hans faðir
8. *Arnór Loptsson* í Ljáskógum sýslumaður; hans faðir
9. *Loptur Guðlaugsson* í Ljáskógum; hans faðir
10. *Guðlaugur Loptsson*; hans faðir

11. *Loptur*; hann er af sumum, og þar á meðal Jóni Espólín, talinn son Lopts Ormssonar; en eg held þetta óvíst, eða að Loptur Ormsson hafi átt aðra sonu en þá Pétur og Stefán; Ætt sú, er komin er frá Lopti Guðlaugssyni, nefnist Ljá-skógætt.

4. gr.

3. *Guðrún Sigurðardóttir* hét kvinna Helga í Hrúts-holti og móðir Steinunnar; hennar faðir
 4. *Sigurður Högnason* á Ánastöðum sýslumaður, dó 1765; hans faðir
 5. *Högni Haldórsson* í Straumfirði; hans faðir
 6. *Haldór Marteinsson* á Ökrum á Mýrum, prestur, dó 1655; hans faðir
 7. *Marteinn Haldórsson* á Álþanesi á Mýrum; hans faðir
 8. *Haldór Marteinsson* sama staðar; hans faðir
 9. *Marteinn Einarsson* biskup, dó 1576; hans faðir
 10. *Einar Snorrason* á Staðastað, Ölduhryggjarskáld, officialis, dó 1538; hans faðir
 11. *Snorri*.

Í ættartölubókum endar ættin með sèra Einari Snorrasyni, og er þar eigi getið föður Snorra; er það og títt, að ættir eru látnar enda á merkum mönnum, og eigi raktar lengra fram, eða að ættir eru raktar niður frá þeim en eigi upp; en það virðist valla geta verið vafa undirorpíð, að faðir sèra Einars hafi verið sá Snorri Sveinsson, er átti Ytra-Skógarnes í tíð Haldórs ábóta Ormssonar, því sèra Einar Snorrason, er lifði þar rétt á eptir, átti þá jörð.

B. Móðurætt:

5. gr.

1. *Ragnheiður Stefánsdóttir* hét móðir Stefáns prests í Kálfholti og hústrú Helga biskups; hennar faðir
2. *Stefán Ólafsson Stephensen* á Hvítárvöllum, amtmaður, dó 1820; hans faðir
3. *Ólafur Stefánsson* stíptamtmaður, dó í Viðey 1812; hans faðir
4. *Stefán Ólafsson*, prestur á Höskuldstöðum, dó 1748; hans faðir
5. *Ólafur Guðmundsson*, prófastur á Hrafnagili, dó 1731; hans faðir
6. *Guðmundur Jónsson* á Þórðdstöðum í Ólafsfirði; hans faðir
7. *Jón Guðmundsson* prestur á Siglunesi; hans faðir
8. *Guðmundur Jónsson*, þar og prestur, lifði á 16. öld, og fram yfir 1600.

6. gr.

3. *Sigríður Magnúsdóttir* hét hústrú Ólafs stíptamtmanns og móðir Stefáns amtmanns; hennar faðir
4. *Magnús Gíslason* amtmaður á Leirá, dó 1756, hann var bróðir frúr Guðríðar, konu Finns biskups, sjá ætt Hilmars stíptamtmanns 2. gr. Nr. 3, 1. bindi bls. 10.

7. gr.

2. *Marta* hét móðir frúr Ragnheiðar og hústrú Stefáns amtmanns; var hún hans fyrri kona; hennar faðir
3. *Diðrik Hölter*, kaupmaður í Reykjavík; hans faðir
4. *Jóhann Pétursson Hölter*; hans faðir
5. *Pétur*; þessir tveir seinast nefndu feðgar, lifðu erlendis.

5. **BENIDIKT SVEINSSON**, yfirdómari á Elliðavatni, þingmaður Árnesinga. Kvinna hans Katrín Einarsdóttir frá Reynistað Stefánssunar, og Ragnheiðar Beníðiksdóttur Víðalíns.

A. Föðurfætt:

1. gr.

1. *Sveinn Beníðiktsson*, prestur á Mýrum eystra, dó 1850; hans faðir
2. *Beníðikt Sveinsson*, prestur í Hraungerði, dó 1839; hans faðir
3. *Sveinn Haldórsson*, prófastur í Hraungerði, dó 1805; hans faðir
4. *Haldór Bjarnason* á Melum í Trèkyllisvík; hans faðir
5. *Bjarni*.

2. gr.

3. *Anna Eiríksdóttir* hét kvinna sèra Haldórs og móðir sèra Beníðikts, hún var systir Jóns Conferentsráðs Eiríkssonar; þeirra faðir
4. *Eiríkur Jónsson* á Skálafelli; hans faðir
5. *Jón Jónsson* á Skálafelli; hans faðir
6. *Jón Sigmundsson* á Skálafelli; hans faðir
7. *Sigmundur úngi Jónsson* á Hnappavöllum; hans faðir
8. *Jón Sigmundsson* á Hofi í Örfum; hans faðir
9. *Sigmundur eldri Ormsson* á Svínafelli í Örfum; hans faðir
10. *Ormur*, hefir lifað á 16. öld.

3. gr.

2. *Oddný Helgadóttir* hét kvinna sèra Beníðikts og móðir sèra Sveins; hennar faðir

3. *Helgi Jónsson á Hliði á Alptanesi.* 4. gr.
3. *Ragnheiður Ólafsdóttir* hét kvinna *Helga á Hliði* og móðir *Oddnýar*, var hún skilgetin dóttir *Ólafs brita*, og hálsystir *Guðrúnar*, kvennu *Bergs prófasts í Bjarnanesi*, sjá ætt *Stefáns alþingismanns Eiríkssonar* hér að framan 2. gr. Nr. 3.

B. *Móðurætt:*

5. gr.
1. *Kristín Jónsdóttir* heitir móðir *Beníðikts yfirdómara Sveinssonar* og ekkja *Sveins prests Beníðiktssonar*; hennar faðir.
2. *Jón Örnúlfsson* eldri, var á *Kjalarnesi*; hans faðir.
3. *Örnúlfur Valdason* í *Álfsnesi*; kona hans og móðir *Jóns* hét *Íngibjörg*, en faðir *Örnúlfs* hét.
4. *Valdi.*
6. gr.
2. *Þorbjörg Sighvatsdóttir* hét fyrri kvenna *Jóns Örnúlfsssonar* og móðir *Kristínar*; hennar faðir.
3. *Sighvatúr Sighvatsson* í *Grjóta* í *Reykjavík*.
7. gr.
3. *Vigdís Símonardóttir* hét kvenna *Sighvats* og móðir *Þorbjargar*; hennar faðir.
4. *Símon.*
6. **PÉTUR GUÐJÓNSSON**, organsleikari í *Reykjavík*, þingmaður *Gullbringu-* og *Kjósarsýslu*; kvenna hans *Guðrún*, dóttir *Lárusar Knúðsens*, kaupmanns í *Reykjavík*, og kvennu hans *Margrætar*, dóttur *Lárusar Hölters*, beykis í *Stykkishólmi*; voru þeir *Lárus* og *Þiðrik* faðir frúr *Mörtu*, sjá

ætt sèra Stefáns Helgasonar hér að framan 7.
gr. Nr. 3, bræður.

A. Föðurætt:

1. gr.

1. Guðjón Sigurðsson, bjó um tíma á Sjáfarborg í Skagaflrði; hans faðir
2. Sigurður Grímsson á Litlahamri í Eyjaflrði; hans faðir
3. Grímur Þorláksson; hans faðir
4. Þorlákur Grímsson, prestur í Miklagarði, dó 1745; hans faðir
5. Grímur Sigurðarson, lögrættumaður í Miklagarði, hann var bróðir Hrólfs sýslumanns Sigurðssonar; (sjá ætt Péturs biskups 1. bindi, bls. 17, 7. gr. Nr. 5).

2. gr.

3. Margrèt Jónsdóttir hét kvinna Gríms og móðir Sigurðar; hennar faðir
4. Jón Jónsson í Kambfelli; hans faðir
5. Jón Jónsson gamli í Hlíðarhaga; hans faðir
6. Jón Jónsson; hans faðir
7. Jón Jónsson í Stóradal, kallaður hreppstjóri; hans faðir
8. Jón Magnússon í Möðruelli; hans faðir
9. Magnús Björnsson á Reykjum í Tungusveit; hans faðir
10. Björn Magnússon, bjó þar og um og eptir 1500.

3. gr.

2. Herdís Einarisdóttir hét móðir Guðjóns og kvinna Sigurðar; hennar faðir
3. Einar Þessason, hann er sagður að hafa verið af

ætt Kolbeins á Uppsölum, er uppi var á dögum Magnúsar lögmanns Bjarnarsonar, en eigi rakið, hvernig; þó mun mega rekja þetta saman og karllegginn nokkuð lengra upp, en hér er gjört.

4. gr.

3. *Guðfrinna Sigurðardóttir* hét kvinna Eimars Bessasonar og móðir Herdýsar; hennar faðir
4. *Sigurður Þórarinnsson* á Kambfelli; hans faðir
5. *Þórarinn Jónsson* í Stóradal, sonur Jóns hreppstjóra, og bróðir Jóns, er nefndur er hér að framan 2. gr. Nr. 6.

B. *Máðurætt:*

5. gr.

1. *Guðlaug Magnúsdóttir* hét móðir Péturs og fyrsta kona Guðjóns; hennar faðir
2. *Magnús Erlendsson*, prófastur á Hrafnagili, dó 1836; hans faðir
3. *Erlendur Jónsson*, prófastur á Hrafnagili dó 1807; hans faðir
4. *Jón Bjarnason* á Eaná á Höfðaströnd; hans faðir
5. *Bjarni Tómasson* á Landi og Tungu í Stíflu; hans faðir
6. *Tómas Jónsson*.

Það er sagt um Jón Bjarnason, að hann hafi verið kominn af Brandi ríka í Fljótum og ættin talin þannig upp eptir, en móðir Tómasar, er sögð Guðrún Tómasdóttir Brandssonar ríka.

6. gr.

3. *Guðlaug Magnúsdóttir* hét kvinna Erlendar prófests og móðir séra Magnúsar, hún var systir Gísla biskups Magnússonar á Hólum; þeirra faðir

4. *Magnús Markússon*, prestur á Grenjaðarstað, dó 1733; hans faðir
5. *Markús Geirsson*, prestur í Laufási, dó 1683; hans faðir
6. *Geir Markússon*, prestur á Helgastöðum, dó 1665; hans faðir
7. *Markús Geirsson* á Felli í Kinn; hans faðir
8. *Geir (Jónsson)*.

7. gr.

2. *Ingibjörg Sveinsdóttir*, hét kvinna Magnúsar prófasts og móðir Guðlaugar; hennar faðir
3. *Sveinn Sölvason* lögmaður norðan og vestan, dó 1782; hans faðir
4. *Sölvi Tómasson*, klausturbaldari á Munkapverá, dó 1759; hans faðir
5. *Tómas Sveinsson* á Stóruglerá í Kræklingahlíð; hans faðir
6. *Sveinn Magnússon* á Guðrúnarstöðum í Eyjafrði; hans faðir
7. *Magnús Þorláksson* á Húgastöðum, hefir lifað á 17. öld.

8. gr.

3. *Málmfríður Jónsdóttir* hét hústrú Sveins lögmanns og móðir Ingibjargar, hún var systir Þórarins sýslumanns á Grund í Eyjafrði; þeirra faðir
4. *Jón Jónsson* sýslumaður í Grenivík, dó 1762; hans faðir
5. *Jón Sveinsson* yngri, á Hraunum og Téngu í Fljótum, dó 1707; hans faðir
6. *Sveinn Jónsson*, prestur á Barði í Fljótum, dó 1687; hann var bróðir Guðmundar, föður Ólafs prests á Hrafnagili, sjá móðurætt sára Stefáns í Kálfholti hér að framan 5. gr. Nr. 6.

7. **MAGNÚS JÓNSSON** í Bráðræði hjá Reykjavík, vara-
þingmaður Reykvíkinga, sat á þingi 1867; kvinna
hans Guðrún, aleystir Justitsráðs Jóns Hjaltalíns.

A. Föðurætt:

1. gr.

1. *Jón Jónsson á Stóra-Ármóti* í Flóa, hann var bróðir
frúr Valgerðar Jónsdóttur, kvennu Hannesar bisk-
ups; sjá ætt Hilmars stiptamtmanns 3. gr. Nr.
2, 1. bindi bls. 11.

B. Móðurætt:

2. gr.

1. *Halla Magnúsdóttir* hét kvenna Jóns á Ármóti og
móðir Magnúsar; hennar faðir
2. *Magnús Jónsson* í Skálmholtshrauni, dó 1818;
hans faðir
3. *Jón Oddsson* á Skálmholtshrauni, bróðir Sveins
Oddssonar í Utastaskála; sjá ætt Sighvats al-
þingismanns Árnasonar hér að framan 1. gr. Nr. 4.

3. gr. . .

3. *Hlaðgerður Sveinsdóttir* hét kvenna Jóns Oddssonar
og móðir Magnúsar á Skálmholtshrauni; henn-
ar faðir
4. *Sveinn Pálsson* á Votumýri; hans faðir
5. *Páll Sveinsson*; hans faðir
6. *Sveinn Pálsson*, hefir lifað á 17. öld.

4. gr.

2. *Margrèt Vigfúsdóttir* hét kvenna Magnúsar í Skálm-
holtshrauni og móðir Höllu; hennar faðir
3. *Vigfús Einarsson* á Húsatóptum; hans faðir
4. *Einar Þorgilsson*.

8. **ARNLJÓTUR ÓLAFSSON**, prestur á Bægisá og Myrká, þingmaður Borgfirðinga; kvinna hans Hólmfríður, dóttir særa Þorsteins Pálssonar á Hálsi í Fnjóskadal og fyrri konu hans Valgerðar Jónsdóttur frá Reykjahlið.

A. *Föðurætt:*

1. gr.

1. *Ólafur Bjarnarson* á Auðólfssstöðum, dó 1836; hans faðir
2. *Björn Guðmundsson* á Auðólfssstöðum, dó 1843, 91 árs; hans faðir
3. *Guðmundur Bjarnarson*, fyrst í Höfnum, svo á Auðólfssstöðum, er hann keypti, dó 1787; hans faðir
4. *Björn Sveinsson* á Valdarási; hans faðir
5. *Sveinn Guðnason* á Þóreyarnúpi; hans faðir
6. *Guðni* hefir lifað á 17. öld.

Sumir nefna annars föður Sveins þessa Brynjólf á Hörghóli.

2. gr.

3. *Margræt Bjarnardóttir* hét kvinna Guðmundar og móðir Bjarnar á Auðólfssstöðum; hennar faðir
4. *Björn* á Valdalæk.

3. gr.

2. *Íngibjörg Steinsdóttir* hét kvinna Bjarnar á Auðólfssstöðum og móðir Ólafs; hennar faðir
3. *Steinn Steinsson* (Miðsteinn) á Hrauni á Skaga; hans faðir
4. *Steinn Jónsson* (elsti Steinn) á Hrauni á Skaga; hans faðir
5. *Jón Jónsson* yngri á Óslandi, bróðir Steins biskups Jónssonar; hans faðir

6. *Jón Þorgeirsson*, prestur á Hjaltabakka, dó 1674;
hans faðir
7. *Þorgeir Steinsson* á Ketu á Skaga; hans faðir
8. *Steinn Þorgeirsson*; hans faðir
9. *Þorgeir* var sveinn Jóns biskups Arasonar og með
honum á Sauðafellsfundi, bjó á Grund í Svarf-
aðardal (aðrir segja, sem víst er miður rétt, í
Svínadal); ætt þessa mætti, ef til vill, rekja
lengra upp.

B. Móðurætt:

4. gr.

1. *Margrèt Snæbjörnsdóttir* kvinna Ólafs á Auðólfs-
stöðum og móðir sèra Arnljóts; hennar faðir
2. *Snæbjörn Haldórsson*, prestur í Grímtúngum, dó
1820, bróðir Brynjólfs Haldórssonar afa þeirra
Péturs biskups og Jóns yfirdómara Péturssona;
sjá ætt Péturs biskups, 5. gr. Nr. 2, 1. bindi,
bls. 16.

5. gr.

2. *Sigríður Sigvaldadóttir* hét kvinna sèra Snæbjarn-
ar og móðir Margrètar; hennar faðir
3. *Sigvaldi Haldórsson*, prestur á Húsafelli, dó 1756;
hans faðir
4. *Haldór Árnason*, prestur á Húsafelli; hans faðir
5. *Árni Haldórsson*; hans faðir
6. *Haldór Ketilsson*, prestur á Kálfafelli; hans faðir
7. *Ketill Ólafsson*, prestur á Kálfafelli, fram yfir 1633,
hann var bróðir sèra Guðmundar Ólafssonar í
Einholti, sjá ætt Ólafs prófests Pálssonar 5. gr.
Nr. 7, 1. bindi bls. 32.

6. gr.

3. *Helga Torfadóttir* hét kvinna sèra *Sigvalda á Húsafelli*, móðir *Sigríðar Sigvaldadóttur*; hennar faðir
 4. *Torfi Haldórsson*, prófastur á *Reynivöllum*, dó 1747, hann var bróðir sèra *Jóns lærða Haldórssonar* í *Hítárdal*; sjá ætt *Hilmars stiptamtmanns* 1. gr. Nr. 4, 1. bindi.
-

9. **HJÁLMUR PÈTURSSON** í *Norðtúngu*, alþingismaður *Mýramanna* og *Hnappdæla*; kvinna hans *Helga* dóttir *Árna Einarssonar* í *Kalmannstúngu* og kvennu hans *Þuríðar Þorsteinsdóttur*.

A. *Föðurætt*:

1. gr.

1. *Pjetur Jónsson* í *Norðtúngu*; hans faðir
2. *Jón Sveinsson* á *Söndum* í *Miðfirði*; hans faðir
3. *Sveinn Sveinsson* á *Skarði* í *Neshreppi*; hans faðir
4. *Sveinn Sveinsson* á *Óspaksstöðum*; hans faðir
5. *Sveinn Ólafsson* á *Saurum* í *Laxárdal*; hans faðir
6. *Ólafur Hallsson* á *Skriðnesenni* í *Bitru*, hans faðir
7. *Hallur* hefir lifað á 17. öld.

2. gr.

3. *Þuríður Pálsdóttir* hét kvinna *Sveins* á *Skarði* og móðir *Jóns* á *Söndum*; hennar faðir
4. *Páll Jónsson*; hans faðir
5. *Jón Pálsson* í *Háfarifi*; hans faðir
6. *Páll Þórðarson*; hans faðir
7. *Þórður Þorsteinsson* dó 1707; hans faðir
8. *Þorsteinn Þórarinnsson*, prestur í *Borgarþíngum*, dó 1695; hans faðir

9. *Pórarinn Illugason á Varmalæk og Hvítárvöllum*
löggrættumaður; hans faðir
10. *Illugi Vigfússon á Kalastöðum*; hans faðir
11. *Vigfús Jónsson á Kalastöðum*; hans faðir
12. *Jón Pálsson*, bróðir *Alexiusar Pálssonar*, er var
seinastur ábóti í Viðey.

3. gr.

2. *Dagbjört Pétursdóttir* hét kvinna *Jóns á Söndum*
og móðir *Péturs í Norðtúngu*, hún var systir
samfeðra *Þorsteins prófests Péturssonar á Stað-*
arbakka; þeirra faðir
3. *Pétur Guðmundsson á Húki í Miðfirði*; hans faðir
4. *Guðmundur Þorsteinsson*; hans faðir
5. *Þorsteinn Guðmundsson*; hans faðir
6. *Guðmundur Þorsteinsson*, bróðir *Diðriks Þorsteins-*
sonar, sjá ætt *Jóns málaflutningsmanns Guð-*
mundssonar hér að framan 3. gr. Nr. 7.

4. gr.

3. *Guðrún Bjarnadóttir*, seinni kvinna *Péturs á Húki*
og móðir *Dagbjartar*; hennar faðir
4. *Bjarni Gerra í Strandasýslu*.

B. Móðurætt:

5. gr.

1. *Ingibjörg Einaradóttir* hét kvinna *Péturs í Norð-*
túngu og móðir *Hjálmis alþingismanns*; hún var
alsystir *Haldórs sýslumanns Einarssonar í Höfn*
þeirra faðir
2. *Einar Þórólfsson í Kalmanastúngu*; hans faðir
3. *Þórólfur Arason á Síðumúla*; hans faðir
4. *Ari Sigurðsson á Fitjum*; hans faðir
5. *Sigurður Arason*, dó 1707; hans faðir

6. *Ari Sigurðsson á Fitjum*; hans faðir
7. *Sigurður Ásgeirsson*; hans faðir
8. *Ásgeir Hákonarson*, prestur á Lundi dó 1580; hans faðir
9. *Hákon Björgúlfsson*, sýslumaður á Fitjum í Skorradal; hans faðir
10. *Björgúlfur Þorkelsson á Fitjum*; hans faðir
11. *Þorkell Vellingur* [þetta kallast Vellingsætt].

6. gr.

3. *Guðríður Einarisdóttir* hét seinni kvinna Þórólfs, móðir Einars í Kalmannstúngu; hennar faðir
4. *Einar Þjarnason á Hvanneyri í Borgarförð*; hans faðir
5. *Þjarni Sveinsson á Ásbjarnarstöðum*; hans faðir
6. *Sveinn Steindórsson*.

7. gr.

2. *Kristín Jónsdóttir* hét fyrri kona Einars Þórólfs-sonar og móðir Íngibjargar; hennar faðir
3. *Jón Magnússon í Kalmannstúngu*; hans faðir
4. *Magnús Nikulásson*; hans faðir
5. *Nikulás Einarsson í Þingnesi*; hans faðir
6. *Einar Jónsson*.

8. gr.

3. *Íngibjörg Bjarnadóttir* hét kvinna Jóns Magnússonar og móðir Kristínar; hennar faðir
4. *Þjarni eldri Þóróddsson í Kalmannstúngu*; hans faðir
5. *Þóróddur á Fitjum í Skorradal*.

-
10. **SVEINN NIELSSON**, prófastur á Staðastað, og riddari »dannebrogs» orðunnar. Þingmaður Snæfellínga; hans fyrri kvinna Guðný Jónsdóttir frá

Grenjaðarstað, hin síðari Guðrún Jónsdóttir
prests í Steinnesi Péturssonar.

A. Föðurætt:

1. gr.

1. *Niels Sveinsson* á Kleyfum í Gilsfirði; hans faðir
2. *Sveinn Sturlaugsson* á Kleyfum; hans faðir
3. *Sturlaugur Pétursson*; hans faðir
4. *Pétur Sturluson* á Brekku í Saurbæ; hans faðir
5. *Sturla*.

2. gr.

3. *Guðrún Ólafsdóttir* hét kvinna Sturlaugs og móðir
Sveins Sturlaugssonar; hennar faðir
4. *Ólafur Arnbjarnarson* á Frakkanesi.

3. gr.

2. *Guðrún Ólafsdóttir* hét kvinna Sveins og móðir
Nielsar; hennar faðir
3. *Ólafur Bjarnarson* í Hvítadal; hans faðir
4. *Björn Guðlaugsson*; hans faðir
5. *Guðlaugur Magnússon* á Svarfhóli í Laxárdal hefir
lifað um 1700.

4. gr.

3. *Puríður Tómasdóttir*, hét móðir Guðrúnar Ólafs-
dóttur; var Guðrún laungetin.

B. Móðurætt:

5. gr.

1. *Sesselja Jónsdóttir* hét kvinna Nielsar á Kleyfum og
móðir Sveins prófasts; hennar faðir
2. *Jón Guðmundsson* í Barmi; hans faðir
3. *Guðmundur Bjarnason*; hans faðir
4. *Bjarni Steinsson*.

6. gr.

3. *Ragnhildur Bjarnadóttir* hét kvinna Guðmundar Bjarnasonar og móðir Jóns á Barmi; hún er af sumum sögð systir Vigdýsar kvinnu Lopts Ormssonar á Miðjanesi, er var merkismaður í sinni tíð.

7. gr.

2. *Íngibjörg Jónsdóttir* hét kvinna Jóns Guðmundssonar og móðir Sesselju; hennar faðir
 3. *Jón Kolbeinsson* í Gufudalssveit; hans faðir
 4. *Kolbeinn Jónsson*.

8. gr.

3. *Guðbjörg* hét kvinna Jóns Kolbeinssonar, og móðir Íngibjargar; hennar faðir óskilfeinginn.
 4. *Össur Haldórsson* á Hallsteinsnesi.

III.

Eptirrit af nokkrum gömlum skjölum.

1.

Það gjörum vier Stefner Björnsson og Aurnolfur Þorlaksson goðum monnum kunnigt með þessu ockru opnu brefi, að við vorum i hiä, säum og heyrðum ä, að Kolbeirn Sigurðarson handfesti Stulla bönda Magnussine svofelldann vitnisburð, að hann visse haft og halldið vera upp á hálfsann sióunda taug vetra kyrkiunnar eign ä Myrum i Dijrafyrði, allann hálfsann reka, viðä og hvala, og allar aðrar siórúnytiar ath helmingi, fra Haukslæk hiä Alviðru, og til þess er sier mann ür skäladryum i sióru i Nesdal, ath hälf föllnum sið, fräteknun.

reitsólum á Fíallaskaga. Svo og sagðist fírr nefndur Kolbeinn víta að hval rak á Fíallaskaga sínum vetrum frer hina rættlu Bókla, og Guðmundur Bónde Arason kom til hvalsins, og liet skíera reekna af honum. Svo og ei síður sagðist hann víta að Guðni bóndi Oddsson kom til áður enn hvalurinn var allur uppskorinn, og hjósti hálfann hvalinn eígn kyrknunnar á Myrum í Dyrafyrði, og fyrer það sama að áðurnefndum Guðna þótti fírr nefndur Guðmundur hafa ránglígá að síer tekið hálfann hvalinn, þá handlagði oftnefndur Guðmundur þráttnefndumm Guðna ví. málmytu kugilldi að næstummm farðógum. Sagðist áður nefndur Kolbeinn hafa verið daglígur mann Guðna bónda Oddssonar, og þar verið með hónum í þann sama tíjma er þesse gíórningur fór frammm með handsaulum þeirra í milli. Svo og vísse eg hval og víðu bera á þennan reka, og skipti síðann í helmínga í millum kyrknanna, hófðu Gnüps menn og Alvíðru menn annann helming, enn Myramenn annann, Og svo heyrða eg fauður minn Sigurð Þórðarson og marga aðra enu hellstu menn seígía, að Myra kyrkia ætti allan hálfann reka og allar hálfar síóru nytíar í fírrsógðu Takmarki. Svo heyrða eg ei síður enn ellstu menn það seígía, að Sigurður bóndi Þórðarson á Myrum, og Þórður bóndi Stullason under Gnüpi hefði gíórt helmínga skífti kyrknanna ímílli af óllum reka, og híer efter víl eg oftnefndur Kolbeinn svería fullan Bókar eíð ef þarfa þíker. Og til sannínda híer ummm settum víer fírr nefnd-er menn oekar Ínsígti fyrir þetta bref, er gíórt var á Myrum í Dyrafyrði mío víkudagían næsta fríir Bótolls messu, þá líðið var frá híngaðburð vors herra Jesu Chrísti þushundrað, síógur hundruð áttatígur og síógur ár.

Ex orig: sira Þorvalds Stephanssonar

Það gíforum vier Eirekur Þoruarðsson Sæmundur Simonarson Auðunn Sygurðsson Jon Jonsson Goðum monnum kunnigt með þessu voru brefi. Arum eptir Goðs þurð. M. D. og xL. j Felli j sletta hlið. Bartolomeus messu dag, worum vier j hla sænum og heyrðum æ orð og handaband þessara manna Biskups jons af annare alfu. og brynjólfs bonda jonssonar af annare. Ath suo fyrirskildu, ath biskup jon selldi greindum brynjólfi jarðinnar yzta Mó¹ og suðata Mó¹, er liggja j Barðs kirkiu sokn, að tilakildre Selfór fram æ ^α ^β (floka) dalnum (j Illugastaða land) þar sem at fornu hefir werið, og með ollum þeim gógnum og gæðum sem greindum jorðum eiga með laugum at fylgia. Hier j mót gaf nefndur brynjolfur jorðina backa og stein. dyr. j Suarfaðar dæl j ualla kirkiu sokn með aullum þeim gógnum og gæðum sem þeim jorðum eiga at fylgia með laugum. skyldu huorir hallda þeim jorðum til laga sem keyptu. Og suara laga rípttingum æ það sem huorir selldu. Og til sannenda hier vm setium uier fyrnefndir menn wor jncigli fyrir þetta bref. Skrifað æ holum j hialltadal. sunnudaginn næstann fyrir faustu jnngang. tveimur arum síðar enn fyrr seigir.

α] Þetta orð floka er með annarri hendi, þó gamalli sett uppi yfir línunni.

β] I Illugastaða land stendur útá spátíunne og er hier innboðað. Það er skrifað með nýarri hendi enn sjálfst brefed og öðru bleke.

γ] synist vera skrifað með sama bleke og brefed.

1) í bréfinu er hér haft tvíðublað 6.

(Þessar athugasemdir og yfirskriftin eru ritaðar með hendi Árna Magnússonar, en honum hefir gleymst að setja merkið γ] í bréfið, því þar er það hvergi.

3.

Suofelldann vitnesburð berum við Erlingur Gíslason og brunmann tumasson at við hófum heyrt af hinum ellztum monnum halldin landamerki og jtauk α millam gnups og alviðru j dyrafirði, j þann sama tíma sem jon bonde bionsson er kallaður var danur. atti gnup og alviðru. og þar fyrir. Inprimis at alviðra ætti land at garði þeim sem geingur ofan ur flalli og ofan j gnups α fyrir innan lambhaga, enn at miganda læk mille gerðhamra og alviðru. Item at alviðra eige selstauðu j gnupsdal, svo sem þarfnæzt α haust framm, enn þar j gen α gnupur j alviðru land skipstauðu og naustgiörð, bio iaurundur heitenn bauðuarsson. xx. uetur j alviðru eða leingur, biellt og hafði þetta ataululaust, og alldrei kom hier misgreining α svo við vissum. fyrr enn þorgautur heitenn olafsson uar raðzmaðr undir gnupe, og hier epter vilium við sueria ef þurfa þyker. Og til sannenda hier vm festum við ockar insigle fyrir þetta vitnesburðar bref. Skrifat j schalhollte faustudagenn næstann fyrir peturs messu og pals arum eptir guðz burð M. D. xL og. v. ær.

4.

Ex originali sira Jóns Torfasonar á Breiðabólstað.

Þath giórvum vær Jon philippusson, Biörn þorgilsson¹ prestar. Magnus Bryniolfsson Ion gynnsteinsson leikmenn Goðvm monnum kynnt með þessv vorv opnv

1) án efa = sèra Björn Gíslason, bróðir Árna Gíslasonar.

brefi. Þá liðit var frætt gvið þvæð mæð ær æ hrafna-
gile I eyiafirði fimmtvdraginn næstan fyrir mikaels messu.
vorum vier j hia sæum og heyrðum æ orð og handa
band verðugz herra Ions með guðz næð biskup æ hol-
vm og Einars Bryniolfssonar at suo fyrir skildu at bisk-
up selldi Einare til fullrar eignar xx æ j jorðvne hialm-
stoðum j eyiafirði er liggr j hrafnagils kirkiv sokn. En
fyrnefndr biskup jon gallt æstriði jonsdóttir xæ vpp j
greinda jorð hialmstaði vegna arnfins Einarssonar j þæ
sæmd er arnfinnr varð henne skyllðvgr j tilgiof. Selldi
æðr skrifaðr biskup Ion fyrnefnda jorð hialmstaði með
avllvm þeim gognvm og giæðvm sem henne hefir fylgt
at fórnv og nyv og eigi er með logum fra komið. Hier
j mot gaf Einar bryniolfsson ytra hol j kræklingahljð
fyrir xæ er liggr fyrir ofan skialldarvijk j glæsibæar
kirkiv sokn með avllum þeim gognvm og giæðvm sem
henne hefir fylgt at fornv og nyv og ecki er með log-
vm fra komið. skyllði hvorir hallda þeirre jorðv til laga
sem keypti. Enn sæ svare laga Riptingv æ þeirri jorðv
sem selldi. Ogh til sannenda hier vm setti herra bisk-
up jon og Einar bryniolfsson sin Incigle með vorvm
fyrirskrifðvm manna jnciglum fyrir þetta jarðakaups
bref. skrifat æ espehole j eyiafirði æ sama ære og
deigi sijðar enn fyr seigir¹.

5.

Dómur um lamba rekstur.

Þeim góðum mönnum, sem þetta bref sia eður
heyra senda Jon Olafsson, Brandur Olafsson, þorgils
Jonsson, þorgrijmur Arngrijmsson, Olafur Oddsson og

1) Þessi 4 bréf hér að framan eru rituð orðrætt upp úr bréfa-
bók þeirri, er nefnd er í neðanmálgreintinu 1. bindi bls. 43.

Jon Einarsson, [gæðum monnum kunnugt]¹ með þessu voru opnu bréfi, að þa liðið var frá guðs burð 1536 J ase j vatýdal, þriðjudaginn næstann eptir Erasmi Episcopi um vorið vorum vier af Erligum manni Pali grijmsyni i dóm nefndir að skoða og fullnaðar domz atkæði ä að leggja um þä äkæru er liotur arngrijmsson bar fram fyrir oss, að bændur og almage villdu eigi reka sijn lomb ä sljna heiði, eptir gomlum vana og aungann toll giallda. Nu af þui að vor landslaga bök uottar að suo skulu rekstrar vera, sem að fornu hafa vereð og suo langt og vijða að reka, þä dæmdum vier fyrgreindir domz meann aðurnefndan liot arngrijmason skilldugann að leiða ij logleg vitni, að það hefði vereð haft og haldit skilidu rekatur ä dalz heiði ä millum giliär og gliufrär xx uetur eður þaðann að lengur, er þeir mundu til. Og vitnum leiddum, dæmdum vier huorn mann skilldugann j greindu takmarke, að reka ä dalz heiði, er ætte x lomb eður fleiri, og giallda gillt lamb af x lombum eður fleirum j tollinn. Enn huor sem eij vill greiða tollinn, gialldi sandian með alldri enn fullrietti ä huorium iij vetrum; suo skal huor maður skilldugur vera að rijða ä heiðina, er ä xx lomb eður fleiri, og einginn af þeim fari fyrir fleiri, ena själfann sig eður suari dömrofe. Samp, etc.¹

6.

Landamerki milli Setbergs og Langadalz litla.

Það giorum við Helge Helgason og Jon Eirecksson goð-

1) [] Þetta er andsjáanlega skakkt ritad fyrir „kveðu guðs og vora, kunnugt gjöraudi“.

1) Þessi dómur er ritadur úr dómabók, er SkóH landsógeti hefir átt.

um monnum kunnigt með þessu öðru opnu brefe, að við vorum þar J hía, saum og heyrðum á fostudaginn næstana epter gregorius messu, J síðra skogarnese J miklaholltz hrepp, Auðunn Oddason sor svo felldann vitnisburð fyrir síra Helga Magnússyni, profaste J millum Híjar ár og skraumu sem hie epter skrifað stendur: þesse er vitnisburður Auðunnar Oddasonar vm landamerke J millum setbergs og langadalz litla á skogarströnd, að hann og hanz faðer biuggu á setberge langa æfe og voru þa eingin landamerke halldinn onnur enn þa fyrgreindra Jarða J millum, að setberg ætti upp að merkegile enn langadalur ofann að upp a fiáll og ofann J æ epter þui sem gilið geingur: og Oddur Lepput sem þa atti Langadal hieitt hin þesse somu landamerke, og eignaði alldri langadal ofan yfer merkegil og onguan heyrði hann eigna langadal ofan yfer merkegil fyrr enn narfa þorvaldsson, og olst fyrskrifður Auðunn þar upp, og var þar leingst vmm fram til þess hann var meir enn siotugur, so hann visse þar til, þótt hann væri vistum J öðrum sueitum. Heyrði hann eg af sier elldre monnum þesse landamerke sogð J mille fyrskrifðra jarða, enn eingin önnur so hann visse||. Þetta er vitnisburður Auðunnar Oddasonar vm landamerki mille valzhamarz og bacha a skogarströnd, að fell það nu er kallað miðsaptanz fell, enn að gomlu var kallað merkefell, ræður landzmerkium J millum fyrskrifðra jarða, stendur stor steinn vpp a fellinu, og sionhending vr steininum og vpp J fuglstapa, þa sem standa vpp epter floanum, huor að rauk annarz og so vpp J gótur eg þaðann og vpp J ána stimlu. Jtem sionhending vr fyrskrifðum steine a merkefelle og fram J sio, heyrði hann af elldri monnum þesse landamerke greind, J r

um fyrskrifaðra jarða, enn einge onnur|| so heyrði hann og sinn foður segia og aðra gamla menn, að oddur Þorðarson, er kallaður var Leppur, hefði ríjðið a landamerki þesse enu sömu, þa er hann selldi Kolbeine keis jorðina backa a skogarstrond, og þetta væri saunn landamerki þar J mille|: og til sanninda hier vmm 13.¹

7.

Það giðri eg Sygurðr prestr Þorlaksson goðum monnum vitanligt með þessu mínu brefe vpp æ xyu vetur, sem eg hieilt Bergstaðe, voru þesse landamerke hallden millum bergstaða og Eirekstaða ath garðz enda þeim er liggur ofan j æ er girtur er af gelldingagerði er liggur vt epter bljðinne, Sogðu mier og gamler menn er suo heitu Steinn Guðmundsson og Jon Geirsson ath þesse landamerke hefðe halldin verit laungu aður, enn eg kom þar enn nockrum vetrum seirna þa eg var j burt bar þeim til agreiningar þorkalli prest þorðar syne er þa hieilt Bergstaði og Andrese boðuars-syne er bio a Eirekstoðum vegna þorleifs Bjornssonar þa kom þeim saman aðrnefndum þorleife og þorkalle prest ath þeir skylldu lata ríjða æ landamerke, Skyllde Eigill Grijmsson og þorvarðr Jonsson vera vegna Þorleifs, enn vegna Sjra þorkiels þesser prestar Sygurðr þorlaksson og kar Jonsson og það giorðum vær, fundum vær lyrta vpp j fiallinu rettsyne af fyrnefndum garðz-enda og vorðu og aðra norðr a sletta fiallinu, stoðu þesse merke rettsyne huert af oðru helldum vær þesser fyrgreindir menn þesse landamerke vera og verith hafa| I annari grein heyrða eg mier elldri menn seigia ath

1) Þetta bréf er ritað orðrætt upp úr bók þeirri; er nefnd er 1. bindi bls. 40.

þesse væri landamerki millum fiosa og Eirekstaða at garði þeim er geingur ofan ur eirixstaða tiorn vtan-verðre og rettsyne af honum og norðr a fiall. Og til sanninda hier vm setta eg mitt insigli fyrir þetta bref er giort var a mælifellsstað j tungusueit þriðjudaginn næsta fyrir Calixtus messu þa liðit var fra burð kristi þusund CCCC tige tiu ára. — Guðbrandr Thorlaksson¹.

8.

Anno 1556 kom eg Jon Jonsson prestur til Bergstaða, og hiełlt eg þann stað j 7 ar, og vm þann tijma var nog osampicke vm fossadal a milli Bergstaða og stafns manna, Bio sa maður þa j stafni, sem Asgrijm-ur hiet, og kom ockur eigi saman huorki vm lambatollana nie helldur vm fossardal, hripsaði eg nockuð af lambatollunum, stundum x stundum xu, epter því sem menn voru goðvildarsamer mier að giallda, en af dalnum hafða eg eingin not vm þau ær, firr enn eg giorði sel þar sem nu er bærinn, enn það að stafn ætti ecke halfan fossardal, motz við Bergstaði epter því sem Bergstaða maldage Jonni helldur, það heyrða eg alldrei nockurn mann umtala J þann tijma, til vitnis hier vm voru þesser epterskrifaðer menn viðstadder þa sijra Jón gaf þennann vitnisburð a holum J hialltadal þar J nya husenu Anno 1607².

1) Þetta er ritað eptir pappírs bréf, með þekkjanlegri hendi Guðbrandar biskups; ártalið er = 1490.

2) Þetta er orðrètt ritað eptir pappírsbréf; voru þar 4 fleiri bréf transskrifuð og eitt af þeim fylgjandi bréf; en aptan af eudanum var búlið að rísa nokkuð, og þar 4 meðal nūfu þeirra 4 manna, er bréfin höfðu transskrifað. Þetta bréf sem hér er prentað hefir verið frumrit og eigi eptirrit af öðru bréfi.

9.

Það meðkiennist eg Jón Björnsson prestur með þessari míni handskrift, að vm þau iij ar eg bio a bergstöðum j suartardal, atti sa maður stafn, er liotur hiet og bio þa j stafni samdi honum. ljitt við Bergstaða prest vm fossadal enn með því að eg villdi eigi eiga ertur við hann, þa giorðum við þann sama j millum ockar meðan við höfðum halld a þessum jorðum, að við skyllidum báðer hafa dalinn til beitar vetur og sumar að Jafnaði og til sanninda hier vm set eg mitt signet hier fyrir neðann, skrifað J Grijmstungum 24 7bris anno 1607¹.

10.

Þat giorre eg Þorsteinn prestur Gunnason goðum monnum kunnigt ath eg var æ bergstöðum j suartardal fimtan ár j samt liet eg beita og slæ þat gierði sem kallat var gielldinga gierði og liggur fyrir utan helg hus huam og talaði þar eingin maður upp æ suo heyrða jeg þæ menn sem til saugðust hafa vitat i xL ár þat segia at bergstaða menn hefðu beitt og sleigut þat sama gierði atolulaust j langan tima Suo heyrða jeg þorlak heiten þoresson segia at þar æ bergstöðvm hefði verit þat landamerkia bref sem suoðan takmork hefði greindt j mille valadals og bergstaða æ fiallinv ut bergstaðir ætte vth j holma myre vr holma myre og i hafu klyptur vr hafu klyptum og austur j þann stora stein, sem þar stendur austur a holltenu vr þeini steine og þuert yfir vm kuarnings dal j þat gil sem kallat var þæ Rauðagil, vr þui gile og riett vpp æ hellna fell. Reið eg norður til Vijkur og spurða eg síra gottskalk jónason

1) Þetta, og næsta bréf eftir, er ritað eftir frumritum.

sem þat atte valadal buat hann hielldi ym greind landamerki og sagði hann mior þat, og bar þar ekki a milli. Og til fulls vitnisburðar hier ym feste jeg mitt junsigle fyrir þetta bref skrifat at holltastöðum j langadal tueim nöttum epter michaelsmessu ym haustit þa liðit var fra guðs hurð þusund og fimmm hundrut Lxx og ix ar.

*

*

Guðbrandur biskup telur app í bréfi einu út af deidu þeirra sèra Brynjólfs Árnasonar á Bergstöðum og Skúla mágs biskups, nekkra presta, er þá höfðu verið á Bergstöðum, og segir hann þar þannig: «sèra Þorsteinn Gunnason bjó fyrst á Bergstöðum, svo leingi sem elztu menn nú muna til, þar næst eptir hann sèra Jón Jónsson, sem kallaður var Prinni¹, þá eptir hann sèra Jón heitinu Björnsson sem [síðan helli]² Grímstúngur, og þá var eingin deila ná ágreiningur með Bergstaða prestum og Stafsmönnum um Fossárdal, en sem sèra Brynjólfur kom til Bergstaða, o. s. frv. Það er og valla neinn vafi á því, að sèra Einar Úlfsson var prestur á Bergstöðum undan sèra Þorsteini Gunnasyni. Eptir þessu og seinustu bréfunum hér á undan ætti því prestaröðin á Bergstöðum að vera þessi: *Sigurður Þorláksson* var þar prestur í 17 ár, seinna varð hann prestur á Mælisfelli og hefir lifað þar enn 1490, en þá verið orðinn gamall; frá Valgerði systur hans er ætt komin. Síðan eptir sèra Sigurð hefir þar verið prestur. *Porkell Þórðarson* og þar á eptir *Einar Úlfsson*; þá *Þorsteinn*

1) Hann var og kallaður primni = primarius; líklega af því að hann hefir alment verið hafður forstöðumaður við stórveizlur; slíkir menn kölluðust annars venjulega síðamenn.

2) Þessi tvö orð eru sett eptir ágizkun, því þar sem þau hafa verið, var gat á bréfinu.

Gunnason í 15 ár, frá 1541—1556; þar eptir *Jón Jónsson Prinni* í 7 ár eða frá 1556—1563, hann var og seinna prestur á Felli í Skagafirði, er hann þjónaði í 6 ár, eptir því sem segir í dómi nokkrum, og hefir það verið frá 1576—82, því árið 1601 gefur hann út vitnisburð um Fell og kallar hann sig þar þá prest á Siglunesi, og segir, að 19 ár sé liðin, frá því hann hafi verið prestur á Felli; en 1609 drukknaði hann í Hraunsárósi. Það virðist ekki ólíklegt, eins og líka alment er talið, að hann hafi farið frá Felli til Sigluness 1582 og verið þar prestur til dauða síns 1609; en hvar hann hefir verið prestur í þau 13 ár, frá því hann fór frá Bergstöðum og þangað til að hann kom að Felli, veit eg eigi. Frá sèra Jóni Prinna er sett komin.

Næst eptir sèra Jón Prinna hefir orðið prestur á Bergstöðum sèra *Jón Björnsson*, kallaður *siðamaður*, og verið þar 4 ár, eða frá 1563—1567, hann fór þaðan til Grímsstúnga og lifði þar enn 1607; eptir hann hefir sèra *Brynjólfur* undir eins orðið prestur á Bergstöðum og þar var hann einlægt prestur til dauða síns 1627; það er og sagt um hann, að hann hafi verið prestur í 60 ár, enda kemur það og heim við þetta; það er og sagt í vísitatu Guðbrandar biskups 1605, að sèra Brynjólfur þá hafi verið búinn að halda Bergstaða kirkju í 38 ár, en 1573 eða 1574 hefir honum þó líklega verið vikið frá um tíma, því hann átti þá, að sögn, barn í hórdómi; eins lét Guðbrandur biskup dæma hann frá kjóli og kalli 1620, en sá dómur varð þýðingarlitill, því Guðbrandur biskup settist við hann undir eins á eptir, og lét sèra Brynjólf eigi að eins halda kallinu, heldur og lofaði að hindra í engan máta vígslu Gísla, sonar sèra Brynjólfs, er þá varð kapellán hjá föður sínum.

Einu sinni áður hafði og biskup ætlað, að taka af særa Brynjólfi Bólstaðarhlíðar kirkju, en úr því varð þó ekki.

IV.

Sýslumanna æfir. (framhald).

A. Sýslumenn í Múlasýslu:

Etnar Magnússon.

Faðir: *Magnús Þorvarðsson* í Njarðvík, Björnssonar skafins í Njarðvík. Margrét Þorvarðsdóttir á Eyðum gaf þeim Birni dóttur sína og Njarðvík; en skafinn var hann kallaður af því, að, er foreldri hans fóru austur eftir pláguna seinni, fæddist hann á Reykjaheiði, og varð eigi laugaður fyrir vatnsleysi, og var því skafinn upp með knífi¹.

Kvinna: *Íngveldur Pétursdóttir*, þeirra

Börn: 1. *Hallur Einarsson* lögsagnari átti Guðrúnu,

1) Þessi saga um Björn stendur í ýmsum ættartölubókum; kona hans var laundóttir Margrétar, og er þess eigi getið, hvað hún hét, þó kalla nokkrir hana Margræti. Um Margræti Þorvarðardóttur er getið hér að framan l. b. bls. 48: Margrét hefir gefið dóttur sinni til giptingar við Björn húsufbólið Njarðvík; en varla hefir Björn verið af lágum atigum, annars hefði hún eigi gefið honum dóttur sína, þó laungetin væri. Björn var brúðkaupsvottur í Reykjahlíð 1522, er Þorsteinn Finnþegason gipti Páli Grímssyni Margræti Erlendsdóttur (l. b. bls. 52) fyrir hünd bróður heunar Bjarna Erlendssonar; þar kallast hann Björn Skafineson í þeim optirritum, er eg hefi séð af því bræð, og mun það rétt; faðir Björns hefir því líklega heitið Jón skafinn, og má vel vera, að sagan hlýði um hann, en smádur hefir hann (þ: Jón) þá hlotið að vera fyrir en eigi optir pláguna seinni.

dóttur sèra Höskuldar Einarssonar í Eyðólum, þeirra börn: Gæðmundur, Einar, Hallur, Sigurður og Jarðþrúður. Frá þeim eru ættir¹.

2. *Magnús digri* í Njarðvík, lögrættumaður, faðir Sigurðar, er átti Guðrúnu Marteinsdóttur sýslumanns².
3. *Íngibjörg*, móðir Árna Vigfússonar, lögrættumanns á Ormarsstöðum³.
4. *Pjetur*, átti margt afkvæmi. 5. *Kolbeinn*, fór suður. 6. *Sigurður*. 7. *Árni*. 8. *Herborg* kvinna sèra Magnúsar Hávarðssonar á Desjarmýri⁴.

Einar var lögsagnari 1583, útnefndi hann þá dóm að Ási í Fellum um hreppstjórnar þingsókn og 1584 var hann ásamt Þorvarði prófasti Magnússyni í að útnefna helmíngadóms að Egilstöðum á Völlum um lambseldi, er Refstaða kirkja ætti að bændum fyrir sunnan Dalsá. — Einar hefur að eins verið lögsagnari; hann bjó í Njarðvík og var kallaður Einar hinn digri.

Björn Gunnarsson

Faðir: *Gunnar Gíslason* á Vildivöllum í Skagaströi, sjá um hann í Hegranes þingi.

1) Börn Halle Einarssonar teljast í þeim ættartölubókum, er ef hefi séð, nokkuð öðruvísi.

2) Sjá um Martein sýslumann Eögnvaldsson og börn hans hér síðar.

3) Íngibjörgu þessa telja þeir Espólfr og Ólafur Snógdalín dóttur Magnúsar dígra, en eigi systur hans, sem hér er gjört.

4) Einn voru börn Einarar og Íngvöldar, og getur þeirra hér síðar, Þórunn kvinna Þorsteins Eiríkssonar preste Ketlssonar, og Sigurður fyrri maður Ragnbjóðar eldri Eiríksdóttur, systur Þorsteins.

Móðir: *Guðrún*, dóttir sèra Magnúsar Jónssonar biskups Arasonar.

Kvinna: *Ragnhildur Þórðardóttir* Björnssonar frá Bustarfelli, Jónssonar frá Eyvindará, en móðir Ragnhildar hét Guðlaug Aradóttir¹. Þeirra

börn: 1. *Jón á Skriðu*, dó 1657, átti 1616 Margrèti Oddsdóttur Þorkelssonar á Hofi þrímenning sinn², systur Bjarna Oddssonar, þau voru sammæðra við Þorbjörgu, er Pétur Pálsson á Staðarhóli átti³; þeirra börn:

1) Þórður Björnsson bjó á Eyvindará, var kona hans Guðlaug Árnadóttir, en eigi Aradóttir, — er þó stendur í sumum ættartölubókum — og systir Eyríks prestahatara (sjá 1. b. bls. 55), þeirra dóttir var Ragnhildur, kvinna Björns sýslumauns Gunnarssonar.

2) Jón og Margrèt hafa verið þannig þrímenningar, að þau bæði voru komin ísá Þorsteini Finnbogasynt lögmanns; hans megin: Úlfheiður Þorsteinsdóttir, hennar dóttir Guðlaug Árnadóttir, hennar son Jón Björnsson; en Margrètar megin: Vigfús Þorsteinsson bróðir Úlfheiðar, hans dóttir Íngibjörg, hennar dóttir Margrèt kvinna Jóns.

3) Þorbjörg kvinna Péturs á Staðarhóli var Bjarnadóttir; var sá Bjarni prestur á Hofi næst á undan sèra Oddi, hann er venjulega kallaður Högnaðson, en sumir kalla hann þó Finnbogason, og þar á meðal sèra Jón Ólafsson, og er það athugasvert, að hann á einum stað í ættartölubók sinni hefir fyrst skrifað hann Högnaðson, en dregið það út aptur og sett í staðinn Finnbogason; líklegt er að um þær mundir hafi tveir prestar til verið, er heitið hafa Bjarnar og annar þeirra verið Finnbogason en hinu Högnaðson. Móðir sèra Bjarna fæður Þorbjargar hét Íngvaldur, og hennar systir Herdís, er fátækt lék í Húnavatnssýslu var frá komið. Margrèt kvinna Jóns Björnssonar er í ættartölubókum, sem hér, sögð dóttir sèra Odds, en í dómi nokkrum frá 1621, útnefndum eptir beiðni Magnúsar Björnssonar, er seinna varð lögmaður, um það, hverir skyldu taka við sjárhaldi þarna Pétur Pálssonar, er Íngibjörg Vigfúsdóttir sem móður móðir barnanna fyrst nefnd, svo þær systur Ragnheiður og Elín Pálsdætur sem fúð-

- a*, Guðrún, er Ásmundur Jónsson á Ormstöðum átti, þeirra börn mörg.
- b*, sèra Hinrik á Stöð átti Margrèti dóttur sèra Bjarnar Jónssonar og börn.
- c*, Margrèt átti Þorbjörn Marteinsson og börn.
- d*, sèra Einar á Skarði í Meðallandi.
- e*, Sigriður¹.
- Jón Björnsson hélt um tíma Skriðuklaustur.
2. *Páll* lögréttumaður á Eyólfstöðum átti Þuríði Árnadóttur sýslumanns Magnússonar, sjá hér síðar; þeirra börn:
- a*, Árni átti Þóru, dóttur sèra Einars á Valþjófsstað og börn
- b*, Jón átti Hólmfríði Torfadóttur Einarssonar frá Hafursá og börn.
- c*, Íngibjörg átti Lopt Torfason frá Hafursá og börn.
- d*, Guðrún átti Magnús Arngrímsson² úr Njarðvík og börn.
- e*, Arnfríður átti Bjarna Högnason, þeirra dóttir Vilborg átti Eirík Bjarnason.
- f*, Solveig, hennar maður Guðmundur.

ur systur þeirra, og loks Margrèt Bjarnadóttir, sem móður systir þeirra. Það eru þannig allar líkur til, að Margrèt kvinna Jóns Björnssonar hafi verið alæystir þorbjargar, en hálfsystir Bjarna Oddssonar.

1) Fleiri eru talin börn Jóns Björnssonar og þar á meðal Sigurður á Egilsstöðum í Héraði; þeir 3 bræður: sèra Hinrik, sèra Einar og Sigurður, áttu fyrir konur, hver eina systirina, dætur sèra Bjarna Jónssonar, er prestur var á Stöð undan sèra Hinrik.

2) Faðir þessa Arngríms hét Magnús Arngrímsson, og faðir þess Arngríms Þorvarður; var Arngrímur eldri Þorvarðarson, bróðir Magnúsar Þorvarðarsonar fúður Einars Magnússonar í Njarðvík, sjá hér að framan.

- g, Guðrún yngri, hennar maður Þorbjörn, bl.
 3. Þórun giptist 1611 Bjarna sýslumanni Odds-
 syni, er hér getur síðar.

Eg held að Björn hafi fengið Múlasýslu eptir 1580 og 1585 finnst dómur hans um kirkjuskuld og mála konu, 1586 hefir hann látið dóm gánga á Egilsstöðum um peninga Vilborgar nokkurrar Bjarnadóttur. Um þær mundir hefir hann og haft bæði Múla- og Skaptafells-sýslu, sem sjá má af vísitálu sona Gísla biskups um austfirðingafjórðung 1588. En um 1589 hefir hann mist sýsluvöld, sem særa Einar Sigurðsson um kvað. En menn halda, að hann hafi haldið Skriðuklaustur, meðan hann lifði. Björn bjó fyrst á Ásbrandsstöðum í Vopnafirði og síðan á Bustarfelli. Hann var ríkur maður í sinni tíð, því hann tundaði 100 *œ*. Björn sýslumaður Gunnarsson er sagt að verið hafi tvígiptur og hafi fyrri kona hans verið Guðlaug Árnadóttir, og þeirra sonur hafi verið Páll, er um tíma hafi haldið Skriðuklaustur og áður er nefndur. En Björns og Ragnhildar börn hafi verið Jón og Þórunn. Eptir dauða Björns giptist Ragnhildur aptur Snæbirni syni Fjalla-Þórðar. En líflát Björns bar svo til. Hann var á ferð nálægt 1603 og lét flytja sig yfir Jökulsá hjá Kirkjubæ í Útmannasveit, jaki hljóp á flata ferjuna og hvolfsði henni; fannst Björn eigi síðan¹.

1) Ætt sú, sam komin er frá Birni sýslumanni Gunnarssyni nefnist Bustarfelleætt. Að Björn hafi verið tvígiptur, er án efa til-
 hæfulest, Guðlaug Árnadóttir var móðir Ragnhildar konu hans, sem
 fyr segir, en ekki kona hans.

Erlendur Magnússon¹.

Faðir: *Magnús* á Suðurreykjum, Þorvarðarson, er þar bjó og Þórólfssonar, Eyólfssonar frá Hjalla.

Móðir: *Þóra* Sigutóardóttir frá Einarsnesi Jónssonar Magnússonar og Þorlaugar², dóttur sèra Ólafs Kolbeinssonar í Saurbæ.

Kvinna Erlendar segja ættartölur að hafi verið Þórdís dóttir Hanriks Gerkens sýslumanns, (sjá Stranda og Húnavatnssýslu). Þórdís átti barn ógipt, varð vel rík, því hún erfði systkyni sín. Aðrar ættartölur og æliágrip Þormóðar Torfassonar segja að kinna Erlendar hafi verið dóttir Magnúsar og Jarðþrúðar Oddleifsdóttur. En eg held hið fyrra sannara, einkum vegna ættanafna á börnum Erlendar; þau voru:

1. *Hinrik* átti *Ástriði*³ dóttur *Sigurðar* Jónssonar í Ein-

1) Ætt þessa Erlendar sýslumanns Magnússonar getur hér eigi verið rétt rakin upp, því Erlendur sonur Magnúsar Þorvarðssonar hefir valla getað lifað svoa snemma á tímum. Í sumum ættartölubókum stendur og að Erlendur sonur þessa Magnúsar hafi dáið úngur. Hitt mun langtum réttara — ef nokkrir og segja — að Erlendur þessi Magnússon, er sýslu hafði í Múlasýslu og faðir var Torfa súður Þormóðar, hafi verið son Magnúsar á Núpi í Eystrahreppi og Guðrúnar Erlendsdóttur, en móðir Guðrúnar var Guðný dóttir Torfa í Klofa. Fyrri kona þessa Erlendar hét Anna Þorsteinsdóttir launsonar Eyólfs Einarssonar í Dal (sjá 1. b. bls. 53), þeirra börn: Anna, Guðný, Steinunn; en seinni kona Þórdís Hinriksdóttir Gerkens.

2) Þorlaug var kvinna Jóns og móðir Sigurðar, en Jón er í sumum ættartölubókum, sem hér, kallaður Magnússon, en súður Magnúsar eigi getið; hitt mun réttara að Jón hafi verið Guðmundsson Magnússonar, sjá 1. b. bls. 12.

3) Að Hinrik hafi átt Ástriði dóttur Sigurðar Jónssonar í Einarsnesi efar einginn, en þar af leiðir þá — hvað og sèst af fleiru — að Þóra systir Ástriðar, eigi gat verið amma Hinriks, eða hann átt ömmu systur sína, er þá var álltin mesta blóðskömm.

arsnesi og Ragnhildar Ásgeirsdóttur; þeirra börn: Guðrún og Íngibjörg, áttu báðar barn ógiptar; giptist svo Íngibjörg Bjarna en Guðrún Egli Hallottu sonum, varð lítið úr þeim og þeirra niðjum. Hinrik var og óspilunarmaður, brutlaði eignum sínum í hestakæpum; átti barn fram hjá, hét Guðríður, eignaðist Jón Nikulásson (kallaðan) Ásgeirssonar og Guðrúnar Einarasdóttur í Þingnesi. Hinrik seldi móður sinni 10 cr í Svignaskarði, er hann hafði í arf fengið.

2. *Torfi Erlendsson*, sýslumaður, sjá um hann Árneshöf. Þing.
3. *Anna* átti fyr Ásgeir Björguðlfsson Ásgeirssonar og Sesselju Halldórsdóttur¹; þeirra börn: Guðrún, Kristín og Gróa, giptust bændamönnum og áttu börn. Anna giptist aptur Vigfúsi Eiríkssyni í Ási, átti ekki börn með honum. Hennar 3. maður Þorgeir, sonur Jóns Pálmasonar og Sigríðar, áttu ekki börn.
4. *Sigríður* kvinna sèra Einaris Guðmundssonar á Stað á Reykjanesi, þeirra börn: sèra Erlendur í Hjarðarholti, sèra Guðmundur í Skarðsþingum, Hannes og Þorleifur, kvæntust allir og áttu börn.
5. *Guðrún* giptist Þorvaldi Skúlasyni, bróður Þorláks biskups; þeirra börn: Jón, Björn, Íngunn, er giptust og áttu börn. Eftir dauða Guðrúnar kvæntist Þorvaldur aptur².

1) Sesselja var Halldóttir Ólafssonar prests í Saurbæ Kolbeinsonar og seinni konu Halls, Guðrúnar Þorsteinsdóttur úr Hjörsey Torfasonar í Klofa; hafa þau hjónin Ásgeir og Anna því verið fjórmenníngar.

2) Espólín og Ólafur Snógdalín telja enn alsystur Torfa Steinnunni og laundóttur hennar Sigríði Árnadóttur, fyrri konu sèra Sigurðar í Storrastað Árnasonar, er nefndur verður hér síðar.

Eg hygg, að Erlendur hafi tekið Múlaþing, er Björn Gunnarsson slepti, og víst er að Erlendur varð sýslumaður 1593 í Múlaþingi, og 1597 var hann þar enn sýslumaður. Um það leyti komst Erlendur í vandræði útaf aðlekt á enskri duggu og óvarlegri meðferð gózsins, og í því máli sigldi hann og dó í Hamborg. Fræðibækur segja, að hann lítinn tíma hafi og haldið Skriðuklaustur og að klaustrið þá hafi brunnið; þykir mér líkast, að Erlendur hafi því og mist klaustrið. 1595 lét Brostrup Gedde dæma á alþingi, hverjum tilheyrði það enska skip, er laskast hafði í Stöðvarfirði og Erlendur Magnússon hefði til sín tekið. Hafði Hákon Árnason skotið því máli undir lögréttuna. Þórdís giptist aptur Jóni syni Odds og Guðrúnar voru þeirra börn: Úlfhildur, Jarðþrúður og Guðrúnar tvær. Þau Jón og Þórdís bjuggu seinast suður í Reykjavík. Torfi sonur Erlendar og Þórdísar hefir verið borinn 1598 eða 1599, hefir því Erlendur eigi fyrri siglt en 1598, og líklega dáið í Hamborg árið eptir eða seinna. 1691 var Erlendur kirkjubóndi á Stóruvöllum í Rángárþingi, þá hann ásakaði sèra Orm Ófeigsson fyrir að hafa sundurrisið hökul þar í kirkjunni og atyrt sig. Þar um var 1591, 8. dag maímánaðar haldið þing á Skarði á Landi af Oddi biskupi og Eyólfi sýslumanni Halldórssyni með 12 dómsmönnum; varð lítið úr málunum. Síðan gjörðist Erlendur lögsagnari Þórðar lögmanns og dæmdi í Þverárþingi 1593 sama ár og hann tók Múlaþing eða part þess.

Jacob Hildibrandsson Winoch.

Hann halda menn, að verið hafi frá Hamborg. Um ætt hans eða afspreingi veit eg ekki. Hann var orð-

inn sýslumaður 1599, því þá útnefndir hann dóm að Hólmu í Reiðarfirði um flutning ómaga nokkurs þaðan suður á Síðu. Sagt er að hann hafi komið sér illa, og að sèra Einar Magnússon á Valþjófstað hafi gefið honum margar og stórar sakargiptir. Bréf eitt frá Oddi biskupi, útgefið 12. október 1598, sýnir, að hann hafi viljað kaupa af prestum hálfar kirkna og bænhus leigur. Dómur hans finnst og 1601 að Heydölum í Breiðdal um réttaryrði. Fleira veit eg ekki um hann, utan að hann var dæmdur útlægur 1601, er hann stakk Bjarna Jónsson, er lèður var til fylgdar Adam King, enskum manni; voru og Bjarna dæmd 6 cr í rétt sinn, sára-bætur og læknislaun.

Árni Magnússon

Faðir: *Magnús Vigfússon* Þorsteinssonar Finnboga-sonar lögmanns, (sjá Þíngeyjar þíng).

Móðir: *Ólöf Eiríksdóttir*¹ Snjólfssonar á Ási í Fellum.

Kvinna: *Guðrún Jónsdóttir* frá Svarfhóli Ólafssonar prests í Hjarðarholti Guðmundssonar og Guðrúnar laundóttur Árna Gíslasonar á Hlíðar-enda; Jón flutti sig frá Svarfhóli að Galtar-dalstúngu og dó þar 1579.

Börn: 1. *Jón*, átti Guðrúnu Jónsdóttur Einarssonar, en engin börn með henni; gaf fjármuni sína mági sínum sèra Eiríki í Vallanesi og dó hjá honum úr líkþrá 1579.

2. *Sigfús* eða *Vigfús*, prestur á Hofi í Vopna-

1) Það er með öllu rétt, er hér er sagt um mann Ólafar Eiríksdóttur, og ber því að rétta það þessu samkvæmt, sem sagt er um hann 1. b. bls. 52.

firði átti Valgerði Skúladóttur, systur Þorláks biskups; þeirra börn:

a, sèra Sigfús á Dvergasteini, tvígiptur, átti börn.

b, sèra Árni á Hólmum í Reiðarfirði, dó ókvæntur, bl.

c, Björg, kvinna sèra Ólafs á Hofi í Vopnafirði; þau áttu 10 börn.

d, Ingun kvinna Jóns Ásmundssonar Jónssonar, átti börn.

e, Guðrún, kvinna Sigurðar lögrættumanns í Krossavík Þorgrímssonar; átti börn.

f, Þorbjörg, kvinna Péturs Ásmundssonar,¹ áttu börn.

g, Steinun, kvinna Péturs eldra Bjarnasonar Oddssonar, sjá hér síðar.

h, Íngibjörg, kvinna sèra Sigfúsar Sigurðssonar á Refstað.

i, Helga, kvinna sèra Guðbrands².

3. *Guðrún*, kvinna sèra Eiríks Ketilssonar; þeirra börn:

a, Ketill, prestur á Svalbarði í Þistilfirði, átti Kristínu Þorsteinsdóttur³ og börn.

1) Jón Ásmundsson, maður Ingunnar Vlgfúsadóttur, og Pétur Ásmundsson, maður Þorbjargar systur hennar, voru bræður, og var móðir þeirra Guðrún Jónadóttir Björnssonar Gunnarssonar, sjá hér að framan.

2) sèra Guðbrandur þessi var kapellán á Sauðanesi hjá föður sínum sèra Jóni Bessasyni; þau bæði hjónin veiktust, og urðu skammlíf, er barna þeirra eigi getið.

3) Þorsteinn var prestur á Svalbarði, næst undan sèra Ketil.

- b*, Þorleifur átti Þórunni Einarasdóttur lög-
rættumanns Magnússonar¹ og börn.
- c*, Gísli, átti Þórunni Eiríksdóttur, barnlaus.
- d*, Árni, átti Guðrúnu laundóttur Bjarna Ei-
ríkssonar og börn.
- e*, Jón, átti Unu Magnúsdóttur, barnlaus.
- f*, Haldóra, kviðna Jónis Magnússonar, bróð-
ur Unu fyrrefndrar, barnlaus.
- g*, Ragnhildur, tvígipt, átti börn með báðum
mönnum.
- h*, Ragnhildur yngri, kviðna Þorláks Guð-
mundssonar í Kelduhverfi.
- i*, Vilborg, kviðna Erlends Steingrímssonar,
barnlaus.
- k*, Guðrún.
4. *Guðrún yngri Árnadóttir*, kviðna Rögnvald-
ar prests Einarssonar, þeirra börn:
- a*, Marteinn sýslumaður, sjá hér síðar.
- b*, Arndís kviðna Odds Ásmundssonar², þeirra
son Rögnvaldur.
- c*, Árni. *d*, Guðrún. *e*, Ragnhildur.
5. *Puríður Árnadóttir* á Egilsstöðum, kviðna
Páls Bjarnarsonar sýslumanns Gunnarssonar,
6. *Helga Árnadóttir*, kviðna Nikuláasar í Reykja-
hlíð, Einarssonar, Nikulássonar, Þorsteins-
sonar, Finnbogasonar lögmanns; þeirra börn:

1) Einar þessi Magnússon fæðir Þórunnar, kviðna Þorleifs, og Sig-
urðar fyrra manns Ragnhildar eldri, er Einar Magnússon lögrættu-
maður í Njarðvík, er getið er hér að framan, maður Íngveldar Pét-
ursdóttur.

2) Oddur var bróðir Jóns og Péturs Ásmundssonar, er áttu dætur
særa Vigfúsar á Hoffi og getið er hér að framan.

- a, Gísli lögrèttumaður á Rángá, átti Málmsfríði Björnsdóttur¹, og börn
- b, Árni, átti Guðnýu Jónsdóttur prests á Skinnastöðum og börn.
- c, Jón, lögrèttumaður, kvæntist eigi, átti laundóttur, hún dó barnlaus.
- d, Þórðís kvinna Haldórs Björnssonar², áttu börn³.

Árni bjó á Eyðum, sem faðir hans, og var orðinn sýslumaður í Múlaþingi 1601; mun hann þá hafa tekið við af Jacob Winoch; hinnast 1601 til 1616 dómar Árna Hann sór embættis- og hollnustu-eið 1620. Eg held, að hann hafi tekið Bjarna Oddsson fyrir sinn umboðsmann á sínum seinni árum, eða afstaðið við hann nokkru af sýslunni, en sjálfur þó verið sýslumaður til dauða síns, er að bar 1632. — Árni tjáist að hafa verið maður vel að sèr, efnagóður, og hafði alla sýsluna; þó sýnist sem Hákon Árnason Gíslasonar hafi á fyrstu sýslu-

1) Björn faðir Málmsfríðar, var son Hákonar Björnssonar í Nesj við Seltjörn.

2) Björn faðir Haldórs, var Björn Magnússon á Laxamýri.

3) Jón prófastur Haldórsson, telur bróður sèra Vigfúsar á Hoff Árnasonar sèra Sigurð Árnason á Skorrastað, er átti Guðrúnu dóttur sèra Jóns Einarssonar, hálsbróður Odds biskups, og son sèra Sigurðar Eirík, er átti Þórunni dóttur sèra Hannesar í Saurbæ. Jón Magnússon telur og bróður sèra Vigfúsar, Sigurð, er átt hafi Sigríði Árnadóttur; einu segir hann, að Guðrún dóttir sèra Jóns Einarssonar hafi gípt sèra Sigurði Árnasyni á Skorrastað. Espólin og Ólafur Snógdalin segja, að sèra Sigurður á Skorrastað Árnason, hafi átt fyrir fyrri konu, Sigríði laundóttur Árna Sigurðssonar, og Sesselju Erlendsdóttur systur Torfa; en fyrir seinni konu fyrrtæða Guðrúnu Jónsdóttur; lýtur margt að því, að þetta muni rétt vera, en þeir hafa talið báðir sèra Sigurð skakt til ættar.

manns árum Árna haft einhverja meðgjörð með Múlasýslu, því 3. maí 1603 finst dómur eptir Hákon, gengian á Egilsstöðum, og getur verið, að hann þá hafi haft sýsluna með Árna. — 1607 dag 7. maí að Hjaltastöðum, dæmdi Árni með 6 mönnum um reka, og kallast þá konungs valdsmaður í Múlapíngi.

Hákon Árnason.

(Sjá Skaptár- og Árnespíng).

Hér að framan er getið þess, er Hákon 1595 dæmdi undir lögrættuna um aðtektir Erlends Magnússonar á enska skipinu, og dóms hans á Egilsstöðum 3. maí 1603; virðist hann því hafa haft hálfa Múlasýslu um tíma.

Bjarni Oddsson.

Faðir: sèra Oddur¹ á Hofi í Vopnafirði Þorkelsson Hallgrímssonar.

Móðir: *Íngibjörg Vigfúsdóttir* Þorsteinssonar Finnbogasonar lögmanns.

Kvinna: *Þórunn Björnsdóttir* sýslumanns Gunnarssonar sjá hér að framan; þeirra

börn: 1. *Pétur*² á Bustarfelli átti Steinunni Vigfúsdóttur prests á Hofi í Vopnafirði Árnasonar sýslumanns Magnússonar, sjá hér á undan, þeirra börn:

1) Sèra Oddur og Guðbrandur biskup voru bræðrasynir.

2) Pétur eldri Bjarnason var lögrættumaður og bjó á Torfastöðum í Vopnafirði, er sagt hann hafi verið um sextugt, er hann eignaðist Steinunni konu sína, en hún hafi þá verið á 10. ári; hafi hann síðan lifað í 5 ár, og þau átt á þeim 5 árum 3 börn, en Pétur hafi átt 3 lausbörn áður en hann kvæntist.

a, Björn sýslumaður, sjá hér síðar¹.

b, Valgerður kvinna sèra Árna Skaptasonar á Sauðanesi, er dó 1770; þau áttu mörg börn².

c, Vigfús lögrættumaður 1709¹.

2. Þorbjörg Bjarnadóttir, seinni kona Eiríks á Fitjum Oddssonar biskups.

3. Sigríður Bjarnadóttir, kvinna Bjarna sýslumanns Eiríkssonar á Bálendi, sjá Skaptafellssýslu.

4. Pétur Bjarnason yngri, átti Elísabetu Jochumsdóttur Mums, þau bjuggu í Axarfirði. Jochum Mum Jóhansson á Keldunesi var þjóðverskur í báðar ættir; hann átti Ólöfu³ dóttur Jóns Einarssonar á Snartastöðum; hún var dóttur dóttir Finnboga lögmanns.

5. Íngibjörg Bjarnadóttir, kvinna Jochums Mums Jochumssonar, hann druknaði 1661.

6. Sigurður Bjarnason átti Margræti dóttur sèra Jóns á Sauðanesi.

7. Gróu.

Bjarni tjáist að hafa orðið sýslumaður um 1630 eða umboðsmaður Árna sýslumanns Magnússonar, en hafa feingið algjörlega alla Múlasýslu eptir Árna 1632. Bjarni bjó fyrst að Ási í Fellum, náði svo vegna konu sinnar Bustarfelli og flutti sig þangað. Bjarni tjáist að

1) Björn sýslumaður og Vigfús teljast almennir synir Péturs yngra og Elísabetar, og er það án efa réttara, því svo telur Jón Magnússon, er hlaut að vera því kunnugur.

2) Valgerður var tvígipt; hennar fyrri maður sèra Kristján Bessason á Sauðanesi, en seinni maður sèra Árni Skaptason.

3) Móðir Elísabetar er af sumum talin önnur.

hafa verið mesta hraustmenn, sem margir hans afkomendur. Hann var eigi ríkur maður og átti jafnan þraungt í búi; er til þess tekið, að hann eitt sinn hafi tíundað ein 5 *cr*, og eitt sinn, er efnagóður bóndi nokkur í sýslu hans komst í óbótamál, og Bjarni hafði gjört eigur hans upptækar, hafi hann þakkað guði, að hann sendi honum nauðstöddum manni þá björg. — Um fjallferðalag Bjarna til ókunnra manna, geta Árbækur Espólíns; og annálar Björns á Skarðsá geta um bónorðsför Jóns Þorvaldssonar í Auðbrekku til Gróu dóttur Bjarna, hvar af hlautst Auðbrekku draugagangur, kendur Bjarna; því hann var haldinn fjölkýngismaður. Annars tjáist Bjarni að hafa verið höfðingi í lund. — Hann hefir 1648 slept að minsta kosti hálfri sýslunni við Gísla Magnússon, og eptir 1640 hefir hann haft fyrir lögsagnara Hall Einarsson. Bjarni dó 1664, nærri áttæður.

Gísl Magnússon

Faðir: *Magnús lögmður Björnsson á Múnkaþverá.*

Móðir: *Guðrún Gísladóttir Þórðarsonar lögmanns.*

Kvinna: *Prúður Þorleifsdóttir sýslumanns Magnússonar á Hlíðarenda, sjá Árnessýslu. Þeirra*

börn: 1. *Björn Gíslason sýslumaður í Rángárvalla- og Barðastrandarsýslum, sjá um hann þar.*

2. *Guðríður Gísladóttir, kvinna Þórðar biskups Þorlákssonar; brúðkaup þeirra haldið á Hlíðarenda með mikilli rausn 1674. Þeirra börn:*
a, Þorlákur varð skólameistari í Skálholti, dó af átumeini, barnlaus.

b, Brynjólfur sýslumaður á Hlíðarenda (sjá Árnessýslu).

3. *Þorleifur Gíslason*, dó við Kaupmannahafnar háskóla.

Gíslí Magnússon var fæddur að Múnka-Þverá í Eyjafrði 1621; nam fyrst lærdóm hjá sèra Gísla Jónssyni á Hrafnagili, þar eptir hjá Katli Jörundssyni í Skálholti, en 1637 var hann til læringar í Hólaskóla og útskrifaðist það ár, sigldi 1638 til Kaupmannahafnar háskóla, kom hingað út aptur 1640, og var hjá föður sínum um veturinn, sigldi aptur 1641 til Leidens í Hollandi, og lagði sig þar eptir ýmsum vísindum, dvaldi þar á 4. ár, og ferðaðist þar til hinna nafnfrægustu borga þess lands, og gjörði sèr þær kunnugar; þaðan ferðaðist hann til Englands og um þess ríkis nafnfrægustu staði, fór þaðan til Kaupmannahafnar og síðan til Íslands, orðinn, að vitni Jóns biskups Víðalíns, einhver hinn lærðasti og margfróðasti af verðslegum mönnum; hann talaði latínu þjóðversku og hollenzku, sem sitt móðurmál. Hjá foreldrum sínum dvaldi hann síðan á 3. ár; 1648 fékk hann Skriðuklaustur og hálfa Múlasýslu, er hann nokkru seinna fékk alla. Árið eptir eða 1649 gekk hann að eiga Þrúði dóttur Þorleifs sýslumanns Magnússonar; voru þau fyrst á Skriðuklaustri í nokkur ár, en eptir andlát Þorleifs, er að bar 1652, flutti Gíslí að Hlíðarenda og tók Rángárþing 1659 og því hélt hann til dauða síns í 37 ár. Í Múlasýslu hafði hann fyrir lögsagnara 2 seinustu árin, er hann hélt hana, 1658 og 59, mág sinn Þorstein Þorleifsson. — 1658 misti hann konu sína Þrúði; voru þá börn þeirra í æsku, Björn 8 vetra, Guðríður 7 vetra, og Þorleifur nokkra vikna. 1686 flutti Gíslí sig í Skálholt frá Hlíðarenda, til Þórðar biskups dótturmanns síns, og lifði þar í 10 ár, uns hann dó 1696, á 75. aldurs ári. Hann var alment kallaður Gíslí

hinn lærði eða hinn vísi. Hann var og hinn fyrsti — það eg til veit — er á seinni tímum kom upp með akuryrkju, kornrækt og kálrækt. Gísli var mesti lánsmaður og auðnumaður; hann var og kallaður *Gjafa-Gísli* og til hans segja menn, að sèra Hallgrímur Pétursson hafi á alþingi kveðið vísuna: „*Hodda geingur stafetuddur, stírvættur meðal virða — burða var betri forðum — baldur að Gísla tjaldi,*“ o. s. frv.

Þorsteinn Þorleifsson.

Faðir: *Þorleifur Magnússon* sýslumaður á Hlíðarenda (sjá Rángárþing).

Móðir: *Sesselja Björnsdóttir* frá Laxamýri Magnússonar.

Kvinna: *Elín Þorláksdóttir* biskups Skúlasonar, hún dó 1726 86 ára gömul; þeirra

einbirni: *Prúður*, hústrú Björns biskups Þorleifssonar, hún giptist 1681, bjó eftir að hún var orðin ekkja um hrið á Viðivöllum í Skagafirði, en fluttist þaðan að Hlíðarenda, og dó þar 1738, 72 ára gömul, barnlaus.

Þorsteinn sýslumaður fæddist 1635, lærði fyrst vel hér í landi, fór síðan utan 19 vetra, og var við lærðomsíðkanir í Kaupmannahöfn, Amsterdam, Haag og Rotterdam, ferðaðist þaðan til Hamborgar, svo Kaupmannahafnar og kom aftur til Íslands 1658; varð hann þá fyrst lögsagnari Gísla sýslumanns Magnússonar mágs síns, og fékk Múlasýslu 1659, er Gísli slepti henni algjörlega. 1661 kvæntist hann. Hann fékk og Skriðuklaustar; en 1670 eða 1671 skipti hann við mág sinn Jón Þorlásson Múlasýslu — að undanteknum fjórum nyrðstu þinghánum — fyrir Möðruvallaklaustur, með

tillátsssemi fógetans Jóhans Péturssonar Kleins, og fyrir beiðni Gísla biskups. Um þrætu hans við Jón Eggertsson og önnur völd hans, sjá Hegraness sýslumannatal.

Jón Þorláksson.

Faðir: *Þorlákur Skúlason*, biskup á Hólum.

Móðir: *Kristín Gísladóttir* lögmanns í Bræðratúngu Hákonarsonar.

Kvinna: *Sesselja Hallgrímsdóttir* prests í Glaumbæ Jónssonar.

Börn: 1. *Jón* varð lögsagnari föður síns 1702; átti 1699 *Guðriði Einarsdóttur* biskups Þorsteinssonar¹.

2. *Vigfús* og 3. *Þorlákur*, dóu báðir úngir.

4. *Hallgrímur* skólameistari á Hólum, átti barn í lausaleik, og misti við það geistlegheitin.

5. *Björn* prófastur í Görðum á Álptanesi, dætur hans Þóra hústrú Haldórs biskups Brynjólfssonar, og Steiuunn kvinna Skúla landfógeta Magnússonar; Steiuunn var laungetin.

Jón Þorláksson lærði á Hólum, og er hann var útskrifaður, sigldi hann til meiri lærdómsframa, kom svo inn aptur og var um hrið á Hólum, sigldi aptur 1659 og kom þá inn aptur 1664; fór enn utan 1665, komst í þjónustu höfuðmannsins Hinriks Bjelkes og fekk hans veitingu 1666 fyrir Möðruvalla klaustri; ætlaði sama árið inn með dönskum, en skipið var tekið af Skotum, svo hann komst eigi til Íslands fyrri en 1667, og heimtæði hann þá klaustrið.

Jón frá Ökrum í Skagafirði, sonur Eggerts lögrettumanns, er þar hjó, Jónssonar sýslumanns í Haga á

1) Um börn Jóns sýslumanns Jónssonar verður hér síðar talað.

Barðaströnd, Magnússonar sýslumanns í Ögri, var þá frumvaxta, og hafði eptir dauða föður síns, er druknaði í héraðsvötnunum, eignast Sigríði stórráðu, er þá var ekkja og verið hafði seinni kona Benedikts Pálssonar, er haldið hafði Möðruvalla klaustur, og fékk hann af Tómasi Nikulássyni, umboðsmanni höfuðsmannsins, Möðruvallaklaustur 1665 fyrir 500 spesíudala festu; en um þær mundir dó teður Tómas í skipreiða, og líklega vissi höfuðsmaðurinn ekki af þessari veitingu umboðsmanns síns. — Jóni Eggertssyni þótti nú mikið fyrir að standa upp fyrir Jóni Þorlákssyni, og risu af þessu miklar deilur; náði þó Jón Þorláksson klaustrinu 1669, en varð fyrir róstum af Jóni Eggertssyni (sjá hér um meira í Árbókum Espólins og æfi Þorsteins Þorleifssonar í Skagafjarðarsýslu). — Fyrir tilstilli Gísla biskups Þorlákssonar, skipti Jón Þorláksson lénunum við mág sinn Þorstein Þorleifsson, eins og áður er á vikið, en Þorsteinn áskildi sér af Múlasýslu 4 nyrðstu þingstaði sýslunnar, Skeggjastaða-, Ásbrandsstaða-, Brúar- og Ássþinghár; flutti þá Jón Þorláksson sig árið 1670 austur og tók Múlasýslu og Skriðuklaustur, en Þorsteinn flutti sig að Möðruvallaklaustri. Í þeim flutningi, er Þorsteinn var kominn vestur yfir Jökulsá, kom hinn nafnkendi brúarbilur, er braut brúna af ánni, og gjörði þar að auki margan skaða. Var það eignað fjölkíngi Sigríðar stórráðu, því hún hefði ætlað að tovtýna Þorsteini. — 1669 átti Jón Þorláksson barn í lausaleik, er hann meðgekk, en við öðru barni, er honum var kent, vildi hann eigi gangast. Hann kvæntist og um þessar mundir. Hann hélt Múlasýslu, utan fjórar nyrðstu þinghárnar til 1685, þá slepti hann eptir samkomulagi, sjö þinghám sýslunnar við Bessa Guðmundsson, er hann hafði tekið sér

fyrir lögsagnara 1680, og hálfu Skriðuklaustri. 1693 tók hann sær fyrir lögsagnara Höskuld Haldórsson, en hann varð undarlega veikur og dó 1701. Jón tók þá 1700 til lögsagnara Gísla lögréttumann Eiríksson. 1702 slepti Jón Þorláksson við Jón son sinn enn 4 þinghám, og 1711 þeim þremur, er hann þá hafði eptir við Hallgrím son sinn. Jón var sýslumaður í 41 ár, var spakur og góður maður og af öllum vel þokkaður. Í embættisverkum var hann eigi haldinn neinn skörungur, elskaði hann og kyrrlæti og friðsemi. Fyrst bjó hann á Skriðuklaustri, síðan á Víðivöllum í Fljótsdal og dó háaldraður 1712.

Skipti þau, er í Jóns Þorlákssonar tíð komu á Múla-sýslu, voru orsök til þess, að sýslunni þar eptir var skipt í þrjá parta og síðan í tvo jafna parta, er enn viðhelzt. Eg tel því fyrst upp sýslumenn í nyrðsta partinum, og fer síðan suður eptir.

a, sýslumenn í norðasta partinum:

Marteinn Rögnvaldsson:

Faðir: *Rögnvaldur Einarsson* prestur á Hólmum Magnússonar á Reykjum Björnssonar.

Móðir: *Guðrún yngri Árnadóttir* sýslumanns Magnússonar¹.

Kvinna: *Ragnheiður Einarsdóttir* Skúlasonar, bróðurdóttir Þorláks biskups Skúlasonar. Þeirra

börn: 1. *Páll* sýslumaður er hér síðar getur.

2. *Guðrún* eldsta, kvinna Ketils prests Bjarnasjarnasonar, barnlaus.

3. *Guðrún* önnur, kvinna Björns sýslumanns Péturssonar, er hér verður síðar getið.

1) Sjá hér að framan.

4. *Puríður* (aðrir Jarðprúður) kvinna sèra Eiríks í Múla Sölvasonar, þeirra börn: *a*, Sölvi *b*, Sigfús *c*, Steinunn og fleiri.
5. *Einar* átti Guðríði Þórarinsdóttur frá Hrafnagili Jónssonar þeirra börn: *a*, Þorbjörg *b*, Haldór.
6. *Puríður* fyrri kona Vigfúsar Péturssonar¹ frá Bustarfelli þeirra börn: *a*, Pétur lögrættumaður á Hjartarstöðum. *b*, Ragnheiður.
7. *Steinunn*, kvinna Runólfs prests Ketilssonar²; þeirra börn: *a*, Jón. *b*, Steinun. *c*, Guðrún og *d*, Katrín.
8. *Guðrún* yngsta, kvinna Finns sonar Böðvars prests á Valþjófsstað³.

Marteinn lærði fyrst hér á landi, sigldi síðan og stundaði bókmentir í 3 ár við Kaupmannahafnar háskóla, og í Kaupmannahöfn var hann 1659 og 1660. Þorsteinn fékk Marteinn fyrir umboðsmann sinn 1671, í þeim 4 þinghám Múlasýslu, er hann hafði áskilið sér; en 1682 sigldi Marteinn upp á taxtana og fékk þá veitingu fyrir sjálfann sig á tæðum þinghám, enda mun Þorsteinn hafa slept þeim við hann 1678, og eigi mátt halda þeim, eptir að hann var orðinn sýslumaður í Hegrannessýslu. — 1685, er Bessi sýslumaður Guðmundsson fékk sér veitt hálft Skriðuklaustur, en Jón sýslumaður Þorláksson slepti því, með hálfum útjörðum, tók Marteinn sýslu-

1) Sjá hér að framan.

2) Sèra Ketill, faðir sèra Runólfs, var son sèra Eiríks og Guðrúnar Árnadóttur sýslumanns Magnússonar og er hans getið hér að framan.

3) Guðrún 4. er enn talin bær að framan kvinna Sigurðar Magnússonar Einarssonar dygra.

maður það út, af Jóni til Bessa. Marteinn hjó að Helgustöðum í Reiðarfirði, svo á Eyðum og seinast á Hallfreðarstöðum; hann dó á 57. aldursári 1688, en nokkrir skrifa að Marteinn eigi hafi dáið fyrri en 1691. Á sínum seinustu árum held eg, að hann hafi tekið Pál son sinn fyrir umboðsmann sinn. Það er sagt um Martein sýslumann, að hann hafi verið lærður maður og vel viti borinn, stöðuglyndur og mikilmenni að kröptum. Hann var með öðrum stúdentum í Kaupmannahöfn til varnar 1659 og 1660 er Karl Gustav Svía konungur sat um borgina, og er mælt, að hann hafi sýnt karlmannlega vörn.

Páll Marteinnsson

Foreldrar: áðurnefndur *Marteinn* sýslumaður og *Ragnheiður Einarisdóttir*.

Kvinna: *Kristín Eiríksdóttir* prests á Kirkjubæ Ólafssonar prests Einarssonar. Sèra Eiríkur var 41 ár prestur á Kirkjubæ og dó 1690. Kvinna hans var Ólöf Jónsdóttir frá Hafrafellstúngu Einarssonar, Nikulássonar, Þorsteinssonar, Fimbogasonar lögmanns.

Börn: 1. Sèra *Haldór* á Breiðabólstað, dó 1749, átti Sigríði dóttur Ísleifs sýslumanns Einarssonar Þorsteinssonar¹. Þeirra börn:
a, Ísleifar ráðsmaður í Skálholti átti Helgu² Haldórsdóttur.

1) Sjá Skaptafellssýslu.

2) Helga var systir Rósu móður Gísla prests í Norvegi launsonar Jóns sýslumanns Jakobssonar.

ð, Kristín, kvinna Steindórs sýslumanns Finns-
sonar¹, bl.

2. *Eiríkur*. 3. *Gísli*. Hans son Gísli.

Páll var skólagenginn, var svo fyrst til aðstoðar
föður sínum og fékk vonarbréf fyrir sýslupartinum 1688,
og tók hann algjörlega 1689, er faðir hans slepti hon-
um. Páll slepti aptur þessum sýsluparti við Björn sýslu-
mann Pétursson 1695. Páll bjó á Eyðum og var hald-
inn vænn maður.

V.

Kyrkna máldagar, (frambald).

Nes Kyrkia.

Nes J Aðaldal er Ceciliu kyrkia,. Kyrkia á allt
heima land. Þetta á hun Jnnan kyrkiu. iiij. krossa.
Alltaris klæði ij. kantara kapa, gloðar kier, lyka abreyðsl
vont. Olafs lykneski. Jarnstíkur iiij. merki ij. Tiöld
vmm alla kyrkiu, sár vondur, og fontur, kluckur ij. lās,
kaleykur, Glergluggur, Bok ein, ij marka psalltari, tek-
ur prestur heima J leigu iiij. merkur vtann garðs af half
kyrkiu, og ii. bænhusum, iiij. merkur. Liostollur og
heitollur af xiii. Bæjum. Kyrkia á og Jarlstaði, er Hiallti
prestur gaf, með Hrut holmum og tolf feðminge Torfs,
og Brua landj, Jarlstaða holltt, Jarlstaða Teyg J Vala-
brijsum. Þetta J kuikfle. kyr ær iiij.—ij or og vi aurar
voru.

1) Sjá Árneseýslu.

A Stað I Kinn.

Kyrkia að Stað I Kinn¹ Er helguð Mariæ og Nicholao, thil þeirrar kyrkiu liggur allt heimaland, og Ofeigstaðer, Torfunes og Tiarnahuerfe, hið eystra og vestra, halfsundraðs skogur J manafelli. Reki J Vijk vt þriðjungur af Tolftungi alls huals, siðann skal þriðjungur alls huals thil þessarar kyrkiu. Aull trie skemri enn xx feta, Tueijr hluter hins stærra viðar. Þetta J kuikfle. Kyr ij. ær xij. Halfur þriðie tugur veturgamalls far, ij. kuijgur tuæuetrar, Þetta er Jnnann Kyrkiu. iij. messuklæði vond, ii. Alltarisklæði og hin þriðju Góð. ij brijkar klæði, Tiollid vond vmm kyrkiu, Legendu Bók xu manuðj að Dominicum. Skrijn eitt, krossar vi. forn skra. Missale ferio. Guðspioll á selskins Bok. iij kluckur. Glergluggar iij. Alltaris steirn laus, Jarnstikur iij og lampe, kaleykur, elldbere. Sermonum Bók, Dialogus Marju saga. Mork vax. ix merkur lysis. Þar er prests skyllid og diakns, Tekur prestur vtanngarðs halfa iij mork J leygu, heima iij merknr,. Heytollur og lysis-tollur af xi. Bæjum. Tijund tali anno ccc. Þetta hefur gefist thil siðann syra Sturla kom. Kyr iij. asauðar kugilldi. Þetta hefur hann Gefið, Alltaris klæði. Brijkar klæði og Gloðarkier, Torfskurð I Bergstaða land. iij tollfeðmingar Uiðun I Staðar hollt. Fra Ofeygsfelle thil miosyndis, halfur attungur hualreka og viðar, og J flutningu millum Osa, halfar attungur huals og viðar.

Helgastaða Kyrkia

Kyrckia A Helgastodum er helguð uorre Fru sanctæ

- 1) Í B stendur: „Kyrckia A þoroddstodum í Kinn“ og er það óleiðrétt, og eins hefir með fyrstu verið skrifað í A, en þar er það aptur leiðrétt á þann hátt, sem hér stendur, eins og sýnist með sömu hendi, sem bókiu er skrifuð með.

Maríæ, og hinum heilaga Nicholao, Hun á 'heimaland
 halft, En bæði kyrkiu hlute og reiðslu hlute, A selför
 í Haurksdal, og þing Ey hálfa og þingstöð vmm framm,
 Afriett J Nättfaravijk, og er þar Itala frá Mwla stað og
 Grenjaðar stað. — Kyrkia á Hamraland halft, Enn allt
 forsland, og xiii kugilldj. Kyrkia er altiollduð með Bior-
 um ij. og sotript, messufot ij og kaleyk, Glerglöggar ij
 og kluckur iij. Sloppar ij. kantara kapur ij. Marju skrift
 og Nicholas lykneski, og ein Bók, xii. manáða tíðer,
 iiij. alltaris klæði, og varbok, iij Krokstikur, i. mess-
 ingar stika, i. jarnstika mykil, iiij. krossar kyrkiu kola,
 hokull Er Steindor gaf, Lysistollur og heytollur af vi.
 Bæjum. Þar er prest3 skyld og diakn3. Tekur prest-
 ur heima J leygu iij. Merkur, Mörk utann Garð3. Tij-
 und tali Anno. iii. merkur. iij hundruð J flytianda
 eyri |—o—| |—o—|.

Einarstaða Kyrkia

Að Einarstöðum J Reykiadal er Peturs kyrkia. Ligg-
 ur thil kyrkiu land J ²kuigierða dal, og v. kugilldi J
 heimajorðu. ³Þetta J skruða. Alltaris klæði vi., yferslopp-
 ar iij. messu klæðe iiij, að øllu, kaleykar iij, kantara
 kapa, kista læst, Tiollð vond vm kyrkiu, Bækar iij. forn-
 ar og eru á xii manáða tíðer. Aspiciens Bok að ottu
 song vmmframm vmm Jol. Önnur tekur thil epter Jol.

-
- 1) Þessu orði „helma“ er slept í B., en er þar seinna bætt við út
 á rúndinni.
 - 2) Í B hefir staðið: Kuljendadal, en er þar seinna breytt í Kul-
 gierða dal.
 - 3) Í B stendur: „Þetta er Innann kyrkju“ og elus hefir fyrst verið
 skrifað í A, en þar er því breytt þannig, sem hér stendur, en
 óbreytt í B.

l De sanctis, thil paska. legendu Bók vond. Laga songua
 l Bok. Seqventiu Bok. Dominicu Bok ä sumarið I sel-
 skinne, salltare göður, Graðall, Capitularius skriyn, kiet-
 ill, Gloðar kier, Elldbere, lijka abreyðsl, Broddstafur,
 l Marju skrift, Peturs lyknæski, kross forn með v. lykn-
 eskium. - Röðu krossar iij. kistill og J helger domar,
 og vpphaf kross, Jarnstikur liij, og ein mykil messing-
 ar stika, glergluggur 1, merki ij. Kyrkia a ij. kugilldi og
 xvii. aurar, Þar er ij. presta skyld. Taka þeir heima J
 leigu liii merkur. vtanngarðz iii c og xii alner¹, Heytoll-
 ur og lysistollur af xviii. Bæjum. Tijund tali anne, halft
 liij. hundrað og eyre. Epter song syra Eirijks, Er Þor-
 grijmur Böndj skyldi að Giora for kyrkiu ä Einarstöð-
 um, so að hun taki 2|—o—| xx. hundruð, Hest |—o—|.

Lundar Brecku Kyrkia

Að Lundar Brecku a Kyrkia xxx hundraða J heijma
 landi. Þessum Bæjum liggur tijund thil Lundarbrecku.
 Af Jarlstöðum og Rafnstöðum. af Sugurðarstöðum, vr
 Sandvijk, af Biarnastöðum, vr Tungu og annare Tungu,
 af Myre, af Halldorustöðum, af vullum tuennum, liij. eru
 Bænahus. Lambaeldi liggur þangað, og ostollur, skiæða-
 tollur af xii Bæjum. Inann kyrkiu. Tiollid vmm kyrkiu,
 krossar iij, kluckur liij, Alltaris klæði ij, munnlaug,
 merki ij, kyrkiu kola, Elldbere, Gloðar kier |—o—|
 Heytollur og lysis tollur af xiii Bæjum. Hier er prestz
 skyld og tekur hann heima J leigu liii merkur, vtann
 garðz af liii Bæhusum ii merkur. x Bækur, iii salltar-
 ar, viii kugilldi, halft fimta hundrað J flytianda Eyre,

1) Hér hefir verið vísað inn í A og skrifub svo sem tvö orð út á
 rúndina, en sèst nú ekki, þar það er rínd burt.

2) Þessu merki hefir hér verið slept í A, en er þar sett fyrir ofan.

Marju skript er tekur hundrað, af Haurksdalz og Vydi-
kier aller tollar, sem af auðrum Bæjum, eptir því sem
herra Jon Biskup skipaði thil.

Eyardalzar Kyrkia.

Að Eyardal3 á ä kyrkia J heijma landi, xxx hundra-
aða. Jnnann kyrkiu. Tiolld vmm kyrkiu. ij krossar. Marju
skript, lykneski ij. kluckur ij. og klucku brot hið þriðia.
Alltaris klæði iij. Eitt merki. i. messu klæði, munnlaug
vond, dominicu Bok per anni circulum og aunnur Bök
vond, Elldbere. kyrkiu kola, dwkur slitinn, Brodd stafur.

Þar skal vera prestur, og tekur heima J leigu iij. merkur.
Vtanngarðz af einu Bænhwse halfa mork. Af v bæj-
um lysistollur og heytollur. Tijund tali Anno x aurar.
ii. kyr og v. asauðar kugilldi, hross og naut vetur-
gamallt.

Liosavat3 Kyrkia.

Að Lyosa vatne a kyrkia xxx hundraða J heyma
landj. Jnnann kyrkiu. Tiolld vmm alla kyrkiu. Krossar
ij. Marju skript. Nicholas skript. kluckur iij. Alltaris
klæði ij. munnlaug. merki ij. kaleikur. Gloðar kier. elld-
bere. kantara kapa. Hier skal vera prestur og diakn.
Tekur prestur heima J leigu iij merkur, vtanngarðz
iii merkur. af x Bæum hey tollur, og liós tollur af viii
Bæjum, hestur. xii. kugilldj. Stygur Böndi ä að lata giora
forkyrkiu, lyka abreyðsl ii. marka messuklæði, iij Bækur.

Hæls Kirkia.

Að Hælse J Fnioskadal, er Peturs kyrkia. Kyrki-
unne skal fylgia Bunaður allur sä, er hun hefur, það
er skjinn með helgum dömum, krossar iij. yfer häällt-

are, v. alltaris klæði, enn tuennur bunaður utar á huorn alltare. Sylfur kaleykur og annar kaleykur. v. messu klæði. ii sloppar, kanta kapur ii, messingarstikur ij. Jarnstikur ij. litlar, i. mykil Jarnstika, Elldbere, Gloðarkier, Broddur lyka kräkur, i. kista, Borur, og vont klæði meður, messingar kietill, n. lykneski. iiij. kluckur, n. lecktarar, I Bokum, messu Bók i. Aspiciens Bók, ii J spiolldum Enskar, aðrar ij litlar, iiij. lesbækur, Enskur gradall, og annar per usum: sequentiu Bók. Ordo per anni circulum, ij. alltaris steinar, kross hinn fimte, er Gafst thil og lijtil Marju skript. Staðurinn á heimaland allt, Birningsstaði, Kambsstaði, Sandhangaland, er Ysleyfur prestur gaf, lambeldi vmm fnioskadal, og oll torua milli Þuerår og Nioskår, þjngmanna lækiar og Markdælar. Stað fylger Reki á Flíotz Sandj. Sietungur Bæði hualreka og viðreka. fra Flíotz ösi og nær thil miðz Sandz, Siettungur við Liosvetninga J náttfaravijk. Millum Huanddala är, og Suijn är. Teijgur fylger J Kinn norður, vt fra Finnstoðum, og þyfe teijgur Jnnann garða, Afriett a heijði vt, Halsmanna tungur. Þetta á staðurinn J kuikfle, xij kyr, Lxxx asauðar meður Geytum. Hross v. x. veturgamla sauðj. halft iii. hundrað I giellдум nautum. Kista verðlaus, x. aura kieralld, ij Borð Jarnfestur, Þar skulu vera ij. prestar. og diakn. Þangað liggia ij. halfkyrkiur og viij. Bænhns. Sä er ä stað Byr, skal abyrgiast stað og öll staðarfle, hallda hwsom og Gorðum, hafa thil x vætta J skogi, og so tijmbur sem þarf thil hus, eður að Buhlutum að Giora, Eigi skal hann selia vr skogi, nema thil staðar böta sje lagt, eður annað fle sie ella lagt J staðinn. Hann skal hafa tijunder allar, og legkaup óll, En allt það sem meijra er gefið með lykum enn so, enn annars kostar giefið,

þá á staður það, þess kostar að sa skal akueða og lysa fyrir presti eður nabuum er thil gefur, til huors að vill það fle fara lata. Rlett er þuj fle að veria thil Boka eður messu klæða eður annarar kyrkiu prijði. Kyrkia a iii. merkur vax og Reykelsi. Nyu hundruð J virðingar fle, fjortan aurar J voru. ec. hundruð J flytlanda eyre. fimm hundruð J aullum aurum gripa. iij. hundruð fyrir klucku malm. In summa. allt lausa Gotz a Hälse xx. or kuikfle að auk.

Illugastaða kyrkia.

Kyrkia á Illugastodum a iiij. kyr, iij. asauðar kugildi, þetta J skruða: þrenn messuklæði að aullu, iiij. alltaris klæðj, yfer sloppar ij., kantara kapa, lyka abreyðsl. Tiolld vmm alla kyrkiu, kluckur iiij, krossar iij. marju skript, skrija meður helgum domum, þionustu kier af silfre, Jarnstikur iiij, 'og ij goðar. messingar stikur ij, vatnkietill, Gloðar kier, Elldbere, Munnlaug, Merki j, kyrkiu sár kista, Þetta er J Bökum. messubok per anni v circulum. Texti. legendu bækur per anni circulum, Hym- v narium sequentionarium, og ein vond Bök. Þar er v tueggia presta skyllð, Taka þeir heima J leigu iiij. merkur, vtanngarðs half siettu mork. Af ix Bæjum hey- tollur og lysistollur. Nicholäs lijkneski. kross nyann. v Brijk Göð. Nicholas 2saga. Capitularium. Graduale og þo v ei fullt. Jola Bök. ix hundruð J flytianda³. ross iij. v summa xvij.

1) Þessu „og ij goðar“ er slept í B og eins hefir verið í A, en er þar seinna bætt við út á rúndinni.

2) Í B og A stendur lykneski, en þessu hefir seinna í A, verið breytt með sömu hendi í „saga“.

3) Í B hefir staðið „eyre“, en er þar dregið út.

Draflastaða Kyrkia.

Kyrkia á Draflastóðum á xxx. hundraða J heima-landj. Jnnann kyrkiu xi alna Revill, er Brandur gaf. Tiolld 'vond vmm kyrkiu, hialmur, Bokastöll. kyrkiu kiet-ill. iij. alltaris klæði, Ellðbere, Glöðarkier, munnlaug, merki ij. yfirsloppur. ij. messingar stikur, krossar ij. Byskupa lykneski ij. steintialld, i kyr og hross, xxx. rapt viðar. Þar er prestskylld. Tekur hann heima iij. merkur, vtann garðz half fimtu mork, heytollur og lysistollur af xij Bæjum. Reuill sæmiligur, er syra Magnus Gaf. Bækur vi. epter Grijm prest og enn Bækur x. aura verðar, er Are prestur gaf að Magnuse Mariu skript og peturs skript², og hundrað J flytianda Eyri, er Eyri-rikur gaf.

Flatsjár Kyrkia.

Kyrkia J Flatey á tolstung vr allri Eyju, meður aullum Gognum, halfa Brettingstaði, Jokulz ár land, vi hundrað J viðum. Þetta Jnnann kyrkiu, messu klæði iij. alltaris klæði, kaleykur. kantara kápur ij. Tiolld iij. skrijn, krossar ij. Mariu skriptir ij. messingar stikur ij, kluckur iij. og ii. litlar, fostu tialld, abreyðsl, krakur, fontur meður Bunaðj. Ein Jarnstika, Biarnfell, kistill steyndur, Ellðbere, Glöðarkier, messuklæða kista, munnlaug, sequentiu Bok, lesbok per anni circulum að Dominicum, enn thil Columba messu, De sanctis, iij. kyr.

1) Orðið „vond“ bætt inn í A út á rúndlinni, með sömu hendi, en vantar í B.

2) Í B hefir staðið fyrir aptau „skript“ merkið |—o—| og svo verið slept endanum; en þessu hefir þarseinna verið breytt með annari hendi, svo það er nú þar, eins og í A.

af vii Bæjum Liostollur, ¹fiskatollur, tíjund tali anno. iij. merkur. i. Bænhus ij. asauðar kugildi.

Grímsæiar kyrkia.

Þesse er mældage kyrkiennar hins Heilaga Olafz J Grýmsey þa er Jon Byskup vígjði hana. Attungur J Eijani, og viii vøtter af hual huorjum þeim sem á er hundrað vætta, huórt sem Rekur eða er fluttur, halft huort spik og Reingi, viii. merkur vax af Bóndum. kaupa þionustu mann þann er til kyrkiu Bere elld, og moka frá henne snio vñ vetrum, og vinna það allt sem hun þarf nauðsynlega, auð að kiennemenn meigi þar veyta, tyrer þær saker Guðz Embætti, og liggia thil þess starfs xvi fiordungar fiska. Þar er ij. presta skyld, og syngia huorn dag messu, og ij vmm fostu og ymbrudaga. Bændur skulu fæða presta, þeir sem eyrna eiga n. missere, En ef þeir fæða Ey, þa skal lwka presti vi. aura voru. að miðju sumri, af huorjum halfum attungi. Enn ef þa kiemur ei vara framm. þa skal vøtt skreiðar fyrer huorjar xii alner, og vera greiðtt að viij vikum. iii.² hundruð skulu prestar hafa af huorjum manne. þeim sem er halfann manuð J eyjunne, til fangs eður leingur, Enn ij. alner af huorjum manne, er xii manuði er I eyuni. Flora fugla af huorju hundraðj, af þeim fyngliungar monnum, Er Byna leiga, En hiner gjalde huoru-tæggia toll en eigi leiga. tuær alner af fiski. Enn fugla að tale. Af hual huorjum mans hlut J flutningu og fællann skurð, enn ecki af reka hual. Halfar kyrkiu tíjunder skulu prestar hafa. En kyrkia halfar. Þetta á kyrkian J lausa fle. J Tioru cccc. A Moðruvøllum J

1) I. B. hefir hær staðið „og“ fiskatollur, en „og“ er dregið út aptur.

1) Í A hefir verið dregið undir „ii“ og skrifað út á rúndinni „2“.

Horgardal halft florða hundrað. Að Jone a Hlóðum c. Kugilldi að Thorsteijne: Galta, Tioru tunna. cec að Socka Ivarssyne. Að Biorgu a Suertingstöðum c. Þetta I sauðum. Ær og veturgamafl gielldingur, iij. florðungar smíors vax iij. florðungar, og v. merkur meður Reykelsi. Messuklæði 2flgur, ein þvinn af pelle, og þar hokull með. Önnar fle minne. ii. hoklar vmmframm af sykke, Enn annar brijng ofna. Messu stackar ij. Altarisblæjur vij. obunar. Ein buenn með pelle. Corporalis ij. kantara kápur iij. Ein af pelli enn iij. af sæi. Altaris klæði fimm og eru ij af pelli. Tuenn Bakstur Jarð, sloppar iij. fontur og fontklæði, krakar ij. Broðstafar ij. páll, sleggia, Reka, kistar iij. munnlaugar ij. Elldbere. lyka kullt, ij. Brijkar klæði, Altaris steinn laus. kiertistukur ij af messing. Jarnstukur iii. kaleikar u. marjaskripter ij. Olafs lykneske, u smeltter krossar og þriðie obuinn. skrijn ij. kyrkiu sár. tiold vmm alla kyrkiu. og saunghus, u Biorar, Brijkar tiold ii. Biarnfell, aspiciens Bok meður Uymaum, frá Trinitatis wiku, til Aðventum að Dominicum de sanctis allt, og so suffragium. Messu Bök de sanctis allt, og 2ppfrá vppötigningar deigi að Dominicum thil Aðventum. Lagasaungva kær. Seqventiu Bök. psalltare, gradall, Capitularium, messu Bök aunnur og taka Bāðar samann per anni circulum. Aspiciens Bök við hina fyrre per anni circulum, Bāðer sampt, Olafs saga, saung Bok thil paska, og pentuð⁴ lesbok de sanctis, capitularium et Hymnarius a Einnre Bok fornt

1) B „Jouare syne“.

2) B fern. Í A hefur og fyrst verið ritað eitthvað annað en „flgur“ líklega líka „fern“, en er þar leiðrætt í „flgur“.

3) B fra.

4) B bætir inni „pentuð“ og hefur því líklega verið slept í A af ógáti, því það stendur þar eigi.

og saungur proprium de sanctis. frá Jons messu thil Jola festu, thil páska að Dominicum, Aspiciens bok forn. frá páskum til hujta daga, með ollum Hymnum, lesbok frá Jola festu til páska. Homiliur a sumarið, lesbok allt sumarið thil Jolafestu að Dominicum. Kristinn Ríettar. Messu bók vond, sequentiu Bók forn, Artljóða skrá, stolar ij, lektarar ij, Stijgar ij, 'dukar yfir ij. skriptum. Sallt karl, vatzholli, kluckur v. og ein brotinn vromframm. Glergluggar iij. forn Bók J selskiane, J triespiolldum Bok, og saungur a. Messubok forn mykil J selskiane 'rotnu. Artljóðaskra forn.

Paungla Backa Kyrkia.

Sa er maldagi a paungla backa kyrkiu, hun á allt heimaland, og ij hluti J Rekum. Suejtar menn skulu leggja thil Tijand af flötningum og af hualskurð, og ollu þai fangi er þeir kkiota af dauðum huolum milli Siglu-ness vesturs, og austur Tiorness, og allz þar J milli. Bæði a meigianlandi, og J wt Eyum, J Kiefla vijk half tijand af Rekhuai, Enn oll af flötningum. Af rekum Ogmundar Sueynssonar, þeim sem eru milli Reininess og Senvingar vykur, vætt spiks af Tuijtugum hual ³og meira. Af Rekhuolum þorðar yr Laufase. I hinu sama Takmarki, vætt spiks af öllum huolum. Enn ij vætter af reka Orms Ogmundar sonar J ⁴þuisu Takmarki aunnur spiks. Enn aunnur Reingi, Af Hools landi vætt. Af [il]arðar Botz landi vætt. Af Kaðalstaða

1) Dukar yfir ij, standur ekki í B, en hefir með annari hendi selna verib bætt inn í út á rúðinni.

2) í B hefir fyrst staðið: „rotinn“ en er þar breytt í „rotnu“.

3) B hefir haft „öður“ en er breytt í „ög“.

4) í B hefir fyrst verið ritað „þessu“, en síðan breytt til „þuisa“.

landi vætt. Tijund og matgiafer [v]r allri sveyt, fyrir þa menn alla er thil logfostu eru skillder, og [e]ru xii maðuði, Eður frá fardogum til vetrar. Þar skal Giallda [ij] flordunga skreijðar fyrer þria menn, Enn halfann flordung ef maður [e]r a sumarið thil seliu manna messu, Eður frá vetur nottum thil fardaga fyrir frona menn. Gollðner skulu vera fjska tollar að Marteins messv. Ef maður Er leingur Enn thil seliu manna messo, Enn Gollðið æður maður fare burt ellegar. Eindagi á hinn fimta dak vijku, er iiij vikur Eru af sumre, xij. alner fyrer hinn minna fiskatoll, Enn half mork fyrer hinn meyra. Vondul af sex sätum heys huorjum ¹of alla sueyt. Su er af vinna, meður þessum thillogum, að prestur skal vera að heimilis hwise, og syngia allar heimilis tijder, og huorn dag helgann, og fostu tijder að meinalausu, og skal prestur skylldur J allar nauðsyniar, wmm Guðs þionustu. Sa maður er kyrkiu fle varðueijter skal gefa þurfa monnum hinn Tijunda hlut, af hual tijund. Enn ef þetta fle vinst ei thil prestskylldar, þá skal sá viðbæta er land á, so að vinnist thil, og eigi þuerri kyrkiu fle. Kyrkia er helguð meður Guði Petro og Andrea postolum, Oláfe og Magnuse og Nicholao og heyter Oláfz Kyrkia. Ef kyrkia Brennur, eður lestist so að ei ma tijðer J veljta. Þá skal eigi skylld prestvist hin næstu missere og skal aunguo þuerra, kyrckiu fle fyrer oppreist annarar kyrkiu. Hállast skulu thillogur allar, og kyrkiu fle, þott prestur misse kaups. Af Brecku landi og Eyrar landi vætt. Eiulfur

- 1) Í B hefir fyrst verið ritað „vm“, en er þar breytt í „of“. Stafr þeir, sem eru innan mörkjauna [], eru teknir úr B; í A sjást þeir eigi, því þar geingur lappt, sem hefir verið línður með kjöllum yfir þá.

Helgason Gaf thil kyrkiu, hual tjunð af Rekum þeim; er hann a meður Backa landi og kom þeim þa eij J hug, er byskup liet Rita þennann maldaga. Þetta a Kyrkiann J skruða, ij. messu klæði og að auk messu serkur, og ij. höfuðlyn, kaleykur, alltarisklæði iij. krossar iij. Olafz lykneski ij. fontur og fontklæði, messufata kista, munnlaug, Ein Jarnstika, kantara kápa, Broddstafur. I Bokum, messu bok, tekur thil að Jolafosto, og thil Paska að Dominicum. Önnur messu Bok a veturinn. Lesbok að Dominicum per Anni circulum. ix skrár vondar og Olafz saga, Mariu saga, Kyrkiu kola, kluckur ij og ij litlar. iiij merkur vax. I kuikfle, iii. kyr, xviii. ær, cc voru, iii ær. Olafz lykneski. In summa kugilldi kyrkiönnar á Þongla Backa viij. halft annað hundrað J Busgognum, hundrað voru, 'Ecclesia non dedicata.

Grytubacka Kyrkia.

Þesse er kyrkiu Eign á Grytu Backa. Að hún á þriðjung J heimalandi, og þui sém thil liggur J Rekum. Þetta J Skruða, Tíolld vmm kyrkiu. Messuklæði ein. alltaris klæði iiij. Olafz lykneski, Thorlaks lykneski. Elldbere, Gloðarkier, Munnlaug, Messuklæða kista, Marju lykneki, 2og kross sémilegur. vi kyr. xii ær. kugilldi J gielldfie, hross og v. hundrað voru. Jarnstikur ij. litlar, og aðrar tær meyre. Messu Bök per anni circulum, og spalltari og eij að skipuðu, önnur messu bok að Dominicum a sumarið. Þriðia messubok tekur thil að

1) Þessu er sleppt bæði í A og B, en hefir síðan í báðum verið bætt inn í út á rúðiani.

2) „og kross sémilegur“ vantar í B, en er þar bætt inn í út á rúðinni.

Jolaföstu og framann til páska að Dominicum. Capitularium, lesbók, Tekur til páska og til heitadaga. Þriðja lesbók tekur til að Jolaföstu og til Dominicum, og til langaföstu, En síðan allt til þaðann. kantarakapa. Ottasöngs sleppur, kyrkiu kola, merki öft, lyka krákur, lyka abreyðsl, Seqventiu Bók per usum, per usum gradall, kyrkiu kietill, Broddstafur. Langaföstualld. Grallare, kaleykur sámligar, iij. kluckur, lytt klucku, Brykar klæði ij. Altaris Blæjur tær, Stephanus saga, x merkur vax. xv vætta afreiðsla, vt fra Sandz horne til Senningar víkur. Þar er prestz skyld, og tekur heima J leigu iij. merkur. Einn vísanagardz halft annað hundrað. Lysis tollar og heytollur af xvii Bæum. Tíund uno aano, halft annað hundrað, (Tekur vii vetur og xx og in :) x hundrað J forkyrkiu smíði, [Tveymur náttum fyrer Lafrans messu, kyrkiu messu dag]. Þetta luckti Þorsteinn Eyulfsson J Testamentum föður síns og móður, messuklæði sámeleg, og önnur förn, Brijk sámelega. Altaris klæði. Bakstur Jarn. Bók de Sanctis, Matutinale frá Jons messu Baptistæ, og vt yfer Andries messu. ij. kugilldi Búfar Gilla með þeirre Greiðslu, að þar af leigu Burðinum skalu gefast iij. flordungar smíðs árlega, og syngia sálu messu æðinnlega áttíðar dag hans.

Hofða Kyrkia.

Kyrkia J Hofða er Helguð Ambrosio og Nicholao, hún á heimaland. Þessi hialond, Kolsgíerði, Sund-

1) B „að Dominicum“.

[] Þetta vantar í „B“, en hefr þar verið skrifð út á rúndinni seinna með annari hendi.

3) I A stendur út á rúndinni „halft“.

breaða, Tundrastaðir, þærarland, Skógar, fleka halfann
 J Nioskadai, þetta á allt Hofðaland J Bekum. flórðung
 J hualreka, og halfann attang J ollum. Lætra Bieka, og
 flutningar, frá Skriðulæk til forsoar, halfann viðreka. frá
 Solum til Torfdælur lækjar, á valla staður flórðung J
 hualreka, Enn halfi Grundarmenn, og Hofðamenn.
 [Enn við reka J þessu takmarki halfann þvorer Grund-
 armenn og Hofðamenn], frá Rekamarki á Þorgeijars flórð-
 arhofða, á Hofði halfann hualreka thil Kerlingar. frá
 Kierlingu Jnn thil oss á Hofði flórðung J hualreka, enn
 halfann ef fluttur er. J þessu Takmarki við Þóngla-
 backa menn. Jnn til oss á Hofði halfann viðreka, og
 so öll aunnur flórugogn, nema hual reka, þá á Hofði
 halfi, frá Swlum og thil Gallta, á Kyrkiann ein við sig,
 halfann viðreka og hualreka, halfann Reka á Sueris
 velli, En þriðjang á þernu skieri á Kyrkia Eim: Þetta
 á honn Kuikfle. kyr v. iij. asauðar kugilldj, Búðar gilt
 kugilldi, half v. hundrað J lagaurum. J skruða, Messu-
 klæði ij. yfirsleppur, Alltaxis klæði iij. fontur meður
 Banaði, iii handklæði, kaleykur, messingar stífkur ij.
 Jarnstífkur iij. litlar. Tioðd vinn alla kyrkia, krossar
 ij, og lykneski iij vnder, og hið flmta lytið, Maria
 skript. Nicholas lykneski, merki ij. klockur iij. Am-
 brosius lykneski, Munnlaug, Hiðlmur af Jarne, Gloðar-
 kier, Elldbere. J Bokum, Aspiciens, Bækur vendar iij.
 að Dominicum, og meður Suffragium, og de Sanctia.
 Frá Jons messu Baptistæ, og fram vinn Andresmessu,

[] vantar í B, en er þar bætt við út á rúndinni með annarri
 hendi.

2) í B hefir fyrst staðið „viðreka“, en síðar hefir því þar verið
 breytt í „reka“.

„Daviðs psalltari, Sögu Bok forn, og á 'margar sögur,
 „Ärtýða skrá, Sylki þwngur, og þionustu Buðkur, Lyka
 Abreyðsl, Lykahrákur. Kyrkiann á enn þessar Bækur.
 Sanctorum Bók með lesi og sanng, eigi Epter skipun.
 Messu Bók að Dominicum frá Haijtasunnu og thil
 Jolafóstu, iij^a tekur til að nyuvikna föstu og til Páska.
 Eyrer fátt J [iij] mörkam vax. Dedicatio Ecclesiae in
 festo Laurentii. Tekur prestur heyma J leigu cc. Hey-
 tollur og lysistollur af ii Bæjum. Tíjund tali anno xiiij.
 aunar. Hokull Rauður er kom J mót krosse, og v.
 alner hereptz. Guðmundur Bondi Tök siððans vr nese
 iij. ær, iij tuævetra. Gleðdiaga, kújgu vetur gamla, og
 xx alher Liett hafnar voð.

Laufás Kyrkia.

Í Laufásæ er Petur3 kyrkia. Hwn á heimaland allt,
 og Lömatiörn, Þorsteinsstaði, Smálond öll, vpp thil Gæsa
 gilz, og thil 3Grafar ofann [til] Siks hia Neslandi, Land
 á kursueynstöðum. meður Riettum Endemorkum. Sel-
 for á Flätewardal3 heijði, iij. kum, og so margar ær [og]
 Geytur, semr sã vill er a stað Byr, vmm vi vikur og so
 afriett, [er] Laufás hage heyter, þar liggur thil Reki á
 Heallátrum florb[ungur] J flimm hlutum. A Eyrar stuf
 J Hualvat3sröð 4þriðjungur allz hualtrejka, og slutningar.
 J kieflavíyk. x vætta afreiðsla, af tuijtugum h[ual] eður
 meýra. c vætta eður meýra. so mykil afreiðsla er og á
 þ[er]ng]la Bakka. Af þessum Bæjum liggur hijsað tíj-

1) Í B hefir verið ritað fyrst „Margrietar saga, en hoðr seinna verið
 breytt þar í „margar sögur“.

það, er stendur innan merkjanna [], er tekið eptir B; í A sèst elgi
 talan, því bréflappi hefir verið límdur yfir hana.

3) B „Grafar“.

4) B þriðjung.

und til vr Gíelding[a]vískum ij or ¹vi. Fagra Bæ. af
Gneth. af þorsteinsstöðum, af Skug[ga]biorgnm. fra
Skarði. af Grund, af Loma tiorn. Ef Tíjund af þessum
Bæjum er ecki ij. hundruð, þá skal sá er á stað Byr,
Tók[a] af Grytubacka þingum, þar sem hann vill vtann
heyma þar so myk[ið] að ²fullne cc. Þetta ä kyrkjann
í skruða og Innann kyrkiu, Messuklæði vii. að aullu,
kapur ij. aunnur af pelle, altaris klæði v. Tiöld vmm
alla kyrkin, Brijarklæði ij. krossar iij. [og yfir framm
bokall, Altaris klæði, kápa, og Brykar klæði meður
Baldur skinn, tæer storar krok stykur Er Biarne gaf]³,
Marju skript, Petar3 lykneski, kaleykar iij. skjñn, Gler-
gluggar ij. Jarnstýkur v. litlar, og i. mykil, Gloðarkier
ij. Elldbere. sloppar iij. lyka abreyðsl. J Bókum Graðall
sæmelegur, sequentiu Bók, Goðar messu Bækur ij. per
Anni Circulum, meður collectum, og aunnur með saung,
messu Bók tekur thil að Páskum, og thil Jola fustu.
Messu Bok Ensk, tekur thil að Jolum og framm vmm
Páska, þá er Bok tekur thil að Jola fustu að Domini-
cum og thil páska. Lesbækur ij. per Anni Circulum,
hin iij. tekur til að páskum, og framm vmm huijta daga.
Messubok tekur til að Jola festa og framm vmm Geisla-
daga. Aspiciens Bok De Sanctis, tekur til að kross-
messu að haustið og thil Jola að saung og lese, vili
fornar Bækur vöndar. kyrkiu kietill, kyrkfu sár, fontur

1) í B stöndur hér „vr“.

[] það, er hér stöndur milli þessara merkja, er tekið úr B, því það
verður eigi lesið. í A, hvað þar hefir staðið, vegna lappa, er þar
hefir verið límdur með kjúlanum.

2) B fyllu, en þetta hefir verið dregið út, og ritað fyrir ofan „fulne“.

3) [] þetta hefir verið dregið út í B, en á rúndinni er með annari
hendri ritað: „þetta skal standa“.

og fœmt klæði, sögu Bók og á margur heilagra manna
sogur, Bakstar Jarn, krákur, Brœddstafur, Artijðaskrá.
Þetta J kúklíe. kyr xii, vi asauðar kúglídi, ii gymbrar
kúglídi, x sauðer veturgamler. iij nauð veturgemul,
gíeldíar kúglídi, Buðar kúglídi, Ross iij, Jannan veggja,
viii handruð J vírðingar fle, Þar er n̄ presta skyld og
diakns, Lysistollur og heytollur af ix Bæjam. Kluckur
iij. Dedicatio Ecclesie, iii. nettum fyrir Marju messu
syðare. Þetta hefur síjra Eirýkur thil kirkíunnar lagt
Baðdur skínns kápu, og 1 hokul með sama kosti. Duk
sprangaðann, Alltaris Blæjur ij og hofaðlíjn. Alltaris
klæði, og Brijkar klæði meður Baðdurskinn. Tabula og
Brijk með sama kosti, Messijngar stykur ii. krossar iij.
steinspialld.

Sualbarðs Kirkia

Kyrckia að Sualbarði Er helguð Jone postula. Þetta
á hun Jannan kyrkiu. Messu klæði iij, Alltaris klæði ij.
yfirslóppur, kantara kapa, kaleykar ij. Tíold vmm alla
kyrkiu, Abreiðsl, kysta elæst, munnlaug, Gloðarkier,
Elldhere, krossar iij. Jons lykneski, kluckur v. kyrkiu
lās, Jarnstýkur iij, kistill, kyrkiu kola, pionnustu Buðkur
— J Bókum. Messubok per anni circulum að Domini-
cum. lesBók Tekur thil að Jolafostu thil páska; Aspici-
ens Bok frá Jola fostu og framm yfer Jol, Aunnur frá
paskum og thil huijta sunnu, Lesbok De sanctis a sum-
arið, fornar ii. Bækur vondar, merki ij, ij Biarnfell,
glergluggur i. psalltare forn, Artijða skrá, fontur og
vmmbunaður með. Maria skript, Glergluggur Geður,
annar vondur. Þar er prestskyld², Tekur hann heima

1) B hokul.

2) Út á rúndinni í A, er bætt ían í „í landi“.

J leigu iij. merkur, half fimta mork vtann garðs. Af
v. Bæjum heytollur og lysistollur. Tíund halft fiorða
hundrað, v. kugilldi og v. hundruð voru. hokull ecc
með balldur skinn, psalltari Góðar og Jens saga og
fírtan kórbækur, Bríkj, paxspialld og stykur iij. kista
læst, kantara kapa, laga saungva kuer samelegtt.

Kaupanga Kirkia.

Kyrkia J Kaupangi á Messu klæðe ij. yferslopp
Altaris klæði v. Tiöld vinn alla kyrkia, setdriptt og
handklæði, kaleyk i, krossar iij, Marju skript, michials
lykneski, Oláfs lykneski, klockur iij, Munnaug, kyrkiu
kola, Glóðarkier, Elldbere. x. merkur vax og Reykelsis
Gráðall. J kuikfe. kyr i. giellðfiár kugilldi. Þar er prest
skylld J landi, Tekur hann heima J leigu iij. Merkur,
vtann garðs hálfa fiorða Mork. Af xiiij Bæjum, lysis
tollur og heytollur. Tíund tali anno, half fimta Mork.

Móðruvaller J Eyiasfyrðe.

Kyrkia á Móðruvöllum J Eyiasfyrði, Er helguð hin-
um Heilaga Martino, hon á þriðjung J heijmalandi. J
skogum so mykið sem þarf til husa vinnbota. Innann
kyrkiu Messuklæði v. kápur iij. yfersloppar iij. Altaris-
klæði vi, messubækur ij. Lesbækur iij, saungbækur iii.
Gradualia ij. Capitularium, Hymanarius, processional,
Martyrologium. Tiöld vinn alla kyrkiu, krossar v,
Lykneskiur iij. Texti i, Skryne, Tabulæ ij, kaleykar iij.
dalmadykur iij, Glóðarkier ij. Elldbere, kistur ij, stolar
v, stykur v, kluckur vii, Biarnfelle, fontur, Glergluggar
iii, lās, kietill, Bakstur Jarn, propitiatoria ij, Marju
skript, lesbok de Sanctis. Þar skulu vara ii prestar og
diakn. Tekur prestur heijma J leigu iiii merkur, Enn

vtann 'Garðz, half síounda merk. Þar skal syngja
 huorn dag Messu, og huorn friðdag Rumbelgann ii.
 Messur. Burtsaungur thil Guðrunarstaða [og] Finna-
 staða, Kierahols, Eijvindastaða og thil Æsustaða. Groft-
 ur og sálugiafer vr Oxnafele og allt fyrir austann Eyja-
 flarðarä og allt þaðann vpp sem Bygt er. Af xii Bæj-
 um ljostollur og heytollur. Tijund tali anno. þriu
 hundruð er Sigurður Seltiorn gaf 'J Testamentum sitt.
 Eyríkur Bonde lagði með Lopte syne sijnum — ii dukar
 1 Glitaðer, Biarnafell Nytt, Brikkur ij, merki ij. pax spialld.

VI.

Um þriðjüngamót í Rángárþingi o. s. fr. (Framhald).

Margt mælir með því, að milli Ytri-Rángár og Þjórs-
 ár hafi verið særstakt umdæmi. Það er afmárkað svæði,
 er sín áin rennur niður með því hvoru megin frá fjalli
 til fjöru. Innbúarnir hafa lengstum átt litla meira sam-
 an að sælda við nágretta sína fyrir austan Rángá, en
 hina fyrir austan Þjórsá; en í því nánara sambandi hafa
 þeir staðið hver við annan innbyrðis, það leiðir af ásig-
 komulagi héraðsins. Enda hafa flestar landnámsættir á
 þessu svæði verið venslaðir hver við aðra. En þó ekk-

1) B: garð. — [] þetta orð vantar í B.

2) Þær er bætt inn í út á rúndinni í A „og hestur er Þorgils af
 Guðrunarstöðum gaf“. Í B er öll þessi klausa þannig: „Tijund
 tali o. s. frv. — testamentum sitt, og hestur er Þorgils af
 Guðrunarstöðum gaf í Testamentum sitt“; svo hefst aptur verið
 dregið undir í B orðin „í Testamentum sitt“ á fyrra staðnum.

ert væri annað, þá er þíngstaðurinn nógur til að taka af tvímælin. Hann er svo glöggur og svo fornlegur, að slíkum þegjanda votti verður ekki brundið. Eða hvernig getur staðið á honum, ef hann er ekki *haustþíngstaður Rángvellínga*? — svo kölluðust til forna Land- og Holta-menn, eða innbúarnir fyrir utan Ytri-Rángá, til aðgreiningar frá *Rángæingum*, eða innbúunum fyrir austan hana, sem nú kallast *Rángvellíngar*. — Þó þess væri til getið, að vorþingið hafi í fyrstu verið haldið þar, þá er það ólíklegt; bæði var það að þeir, sem voru mestir höfðingjar, settu optast vorþingið í sínu umdæmi, en Hofsverjar og Mörður gýgja voru mestir höfðingjar í Rángarþingi, enda eru búðarústir hjá þingholti of fáar, til þess þar væri vorþingstaður. Þær eru æðimiklu fleiri á Þingskálum, og sjást þó ekki allar nú. Eða þó menn segði að goðinn mundi hafa gjört það þingmönnum sínum til hægðarauka, að halda þingið á tveim stöðum, þá vill svo til, að það er hér um bil *jafnhægt* fyrir innbúana utan Rángár, að öllu samanlögðu, að sækja þing að Þingskálum og að Þingholti, nema hvað áin er á milli, þegar til Þingskála skal ríða, og er hún ekki svo mikið vatn, að menn mundu taka upp tvo þingstaði fyrir þær sakir. Þannig verður niðurstaðan: að vestasti þriðjungur Rángarþings hefir verið milli Ytri-Rángár og Þjórsár, eins og fyrr var gízkað á. Að vísu vita menn ekki fyrir víst, hvar höfuðhof hefir staðið í þessum þriðjungi. Þó eru líkar til að það hafi staðið á Skrokkhól, það er allmikill hóll á heiðinni skammt fyrir vestan Lúnaðsholt gilda bæjarleið í suðaustur frá Þingholti. Kríngum hann vottar fyrir girðingu, og á honum er tópt allmikil, og snýr nálægt frá norðri til suðurs. Það eru munnmæli, að jafnvel til skamms tíma

hafi menn trúað því, að „einhver forneskja“ væri á hólmum, eða fylgdi honum, mun hann hafa verið helgur í fornum sið. (Nafnið „Skrokkhóll“ er sagt að svo sé undir komið, að einn óaldarvetur hafi 18 — heldur en 30 — hrosseskrokkar staðið undir honum gegnfrosnir). Þeir mágar Ketill einhendi og Þorgíls í Lúnansholti munu hafa tekið hér upp goðorð, hefir Ketill verið einna göfgastur landnámsmaður á þessu svæði, og flestar landnámsættir þar hafa teingst við ætt hans. Ekki er hægt að segja hverrar ættar Ketill hefir verið. Þess er tilgetanda, að hann hafi talið ætt sína til Hrafnistumanna, og þess vegna heikt hallað sér þar að, sem Ketill hængur var fyrir, og hann hafi síðan gefið nafna sínum landnám sitt allt fyrir utan Rángá til móts við Herjólf, en þeir Þorgíls síðan skipt því milli sín, því þeir munu hafa komið út undir eins. Hvíllkur maður Ketill einhendi hefir verið, má ráða af því, að ækvæmi hans mægðist við stórmenni. Eilífur son hans fékk Haldóru Steinmóðardóttur af Ólvisætt, sem var meðal ágætustu landnámsætta. Þórdís hin mikla, dótturdóttir Ketils, átti Flosa Þorbjarnarson hersherinn mann, og fleira má telja ef lengra er rakið. Það kemur nú raunar nokkuð undarlega fyrir, að dótturdóttir Ketils skyldi eiga Flosa, sem í fljótu á-liti sýnist vera jafnhliða Íngólfi (Flosi var mágar Orms, mágs Íngólfs), en að sonur hans skyldi eiga bróður-dóttur Aldísar hinnar burreisku, sem valla mun fædd löngu fyrir 890. Þó getur þetta staðizt, og er þá ekki ástæða til að rengja söguna. Ketill einhendi hefir blot-ið að vera tvígiptur, og þarf hann ekki að vera fæddur fyrir 835 til þess Þórunn auðga geti verið fædd fyrir 860, en Þórdís hin mikla nálægt 880, verður hún þá á rek við Þuríði Þorbjarnardóttur, eptir því sem ætlað

er á aldur hennar hér að framan, enda eru jafnmargir líðir niður frá þeim til Sæmundar fróða og Guðrúnar konu hans. Er því Flosi jafneldri Jörundar góða, en ekki fagóttis, mun lítill aldursmunur þeirra Flosa og Þurðar, en Oddný hefir verið miklu eldri og naumast sammæðra, því þó Leptur hafi ekki komið út fyrr en um 900, og þá ekki verið eldri enn 12—14 vetra gamall, þá getur Oddný naumast verið fædd löngu eptir 860. Er líklegt að þeir frændur Leptur og Flosi hafi komið út saman, líklega með Hásteini Atlasyni, eða í flóði hans, þeir voru allir af Gaulum og því án eaf skyldir. Sýnist og svo sem Flosi hafi kvænst áður hann kom út, því ekki er þess getið að foreldrar Þórdísar færi til Íslands. Um landnám Flosa virðast vera mis-sagnir í Landnámu. Þar segir fyrst: „hann nam land fyrir austan Rángá, alla Rángárvöllu ena eystri“. Þó segir að hann byggi „á Skarfanesi“, en það er út við Þjórsá. Aftur segir að Flosi „átti öll lönd milli Þjórsár og Eyngár“. „Eyngá“ er ekki til. En segir að Þorsteinn tjald-stæðingur nam land „með ráði Flosa“. Landnám Þorsteins er nú að mestu leyti horfið undir Hekluhraun, það er fyrir ofan byggð á Rángárvöllum (ennum eystri). Mun því meiningin vera sú: að Flosi nam *Rángárvöllu alla hið efra milli Þjórsár og Eystri-Rángár*. Það er hið elsta af landnámi beggja þeirra Katlanna. Er ei ólíklegt að misritast hafi: *Eyngár* fyrir *Eystri-Rángár*. Hver skal þess getið að Vala-Brandur, sem átti dóttur-dóttur Flosa, mun ekki vera dótturson Ófeigs grettis, því dætur Ófeigs eru fæddar fyrir vestan haf, en Brandur er jafnliða sonur Úlfs örgoða. Áskell son Orms hins aðga, fátaga Ófeigs, hefir átt Aldísi Ófeigsdóttur, og hefir faðir Brands verið þeirra son, en ekki sjálfur

hann. Er og auðsæð á Landnámu (Kmh. 1822. bls. 230. 5. P.) að söguritarinn hefir ekki vitað hvað son Áskels hét, sá er »reysti fyrst bæ á Völlum». En þegar hann ritaði *»móðir Valla Brands»* mundi hann hafa viljað rita: *föður móðir*, en sést yfir það og því hafa seinni afskrifarar bætt nafninu: »Brandur» inn í, á undan »hans son» á áður nefndum stað (sbr. sömu bls. neðanmáls).

Þá er að reyna hvernig tekst að koma þeim saman Eilífi og Haldóru. Það er auðsæð að þeir Ketill einhendi eru einna fyrstir landnámsmenn á Rángárvöllum, eptir Ketil hæng, því aðrir námu síðan land »með ráði Ketils einhenda». Munu þeir mágar hafa komið út kringum 890, hefir Ketill þá verið á sextugs aldri, og fyrir nokkru giptar seinni konu sinni Ásleifu Þorgilsdóttur. Hefir Þorgils þá verið roskinn en Þorsteinn háaldraður (máske kenningarnafn hans bendi til þess að hann yrði ellmóður: lúnan = lúnaður = lúinn? nema »lúnan» sé írskt nafn, og hafi þeir komið vestan um haf, sem vel getur verið). Hafi Þorsteinn þá verið nær áttíu, en Þorgils fimtugur, gæti Ásleif hafa verið á þrítugsaldri. Læti nærri að Eilífur væri fæddur akömmu fyrir 890 kemur það vel heim við aldur Hjalta Skeggjasonar, er var þriðji maður frá Eilíf (Eilífur, Þorgeir, Skeggi, Hjalti), kæmi þá sem næst 26 vetur á lið. Það er nú ekki hægt að giska nákvæmlega á aldur Konáls. Eptir því sem sýnir að er á aldur Ketils einhenda hér að framan, er hann á rek við Ófeig grætti, og kemur það vel heim við hitt að bræðrunga þeirra, Ketill örriði og Óleifur bræður eru jafnliða, upp eptir frá Bjarna spaka, því mætti ætla að Konáll væri á líku reki, þó getur hann verið tölvert yngri; samt er líkara að Aldís sé seinni konu barn

hans, og þá gæti Steinmóður verið fyrri konu barn, og svo miklu eldri, að Haldóra dóttir hans væri á rek við Aldísi föðursystur sína. En þess þarf óumflýanlega við; þau Steinmóður og Aldís geta verið alsystkin, þó hann sé töluvert eldri, og Haldóra þarf ekki að vera fædd fyrr en um 900, hafi hún gípt Eilífi úng, og þeir Þorgeir og Skeggi kvongast rúmlega tvítugir. Hér er því ekki um svo tæpt að tefla.

Hafi nú þeir mágar Ketill og Þorgils reyst hof og tekið upp goðorð, sem víst má telja, þá er ekki annað líkara, en að þeir langfeðgar hafi haft það hvor fram af öðrum, þó það verði nú ekki sannað, því engin er sagan. Hér hefir líklega engin saga gjörst, innbúar hafa verið friðsamir, og höfðingjar kyrrilátir og lítið borið á þeim. Ef það yrði sannað að þeir Mörður gýgja og Hrafn Hængsson hafi nokkurn tíma farið með sitt goðorð hvor á alþingi, þá er það sjálfsagt að Rángvellínga- (ytri Rángárvalla-) goðinn hefir hlotið að leggja saman við annan hvorn þeirra til alþingis. En þó svo hafi verið, sem ekki er vert að fortaka, þá hefir það hlotið að vera einskonar undantekning, og varað að eins um lítið tímabil. Og hvað sem þessu líður, þá má með nokkurnveginn fullri vissu ráða það af Njálu, að Hjalti Skeggjason hafði Rángvellínga goðorð á sinni tíð. Að visu er búð Hjalta á alþingi sýnd meðal norðlendingabúða, og getur nú verið að hann hafi skipað aðra búð en formenn hans, sem án efa hafa skipað Rángvellíngabúð (ekki Rángæingabúð), en það getur eins vel verið missögn, það getur t. a. m. verið Hjaltðelabúð, sem Hjalta er eignuð. Samt er auðséð að menn hafa haft það hugfast að Hjalti hafi haft búð til forráða á alþingi, og þá líka farið með goðorð, enda er hann í Kristni-

sögu talinn með mestu höfðingjum. Hann hefir nú ef til vill fengið með konu sinni hlut í Mosfell-ingagoðorði, þó er það óvíst, en hvort sem var höfðu þeir Gissur hvíti og Geir goði goðorðið í það mund, sem samgoðar. Og þó Hjalti væri af ætt Ölvis barna-karls, þá er óvíst hann hafi átt hlut í goðorði Hreppa- og Skeiða-manna, að minsta kosti má sá hluti hafa verið mjög lítil, því ef mannaforræði ættarinnar hefir annars verið skipt, þá hefir það mátt berast mjög í sundur; og hvort sem var, hefir Ásgrímur Elliðagrímsson hafið goðorð á hendi í þann tíma, og Bjarni spaki að líkindum með honum sem samgoði hans. Ásgrímur er í Kristnisögu talinn með mestu höfðingjum, jafnframt þeim Gissuri hvíta og Hjalta, þeir hafa því án efa hafið sitt goðorð hvor. Þess eru naumast dæmi að samgoðar fleiri en einn, hafi verið taldir mestir höfðingjar undir eins, þannig er sleppt Geir goða, Bjarna spaka og Þorgils orrabeinsfóstra, eins og Hrafn Hængsæyni áður, enda er fremur vantalið en oftalið í höfðingjatölum. Nú hefir Ásgrímur því hafið goðorð þeirra Ölvis afkomenda, frænda sinna, (Hreppa- og Skeiða-goðorð), því Gissur hafði Mosfellíngagoðorð, og það er ljóst að Þór-oddur goði hafði í það mund Ölvismannagoðorð. Það er því nokkurn veginn séð, að ekki er um annað goðorð að gjöra, sem Hjalti geti hafa hafið, en Rángvellínga goðorð. En af því hann bjó þar ekki, hafa menn almennt¹ ekki hugsuð út í þetta, fyrst þess er hvergi getið beinklínis, má þó kalla að þess sé óbeinklínis getið í Njálu, svo ef Hjalti hefði búið fyrir austan Þjórsá, mundi engum hafa dottið annað í hug, en að hann hafi

1) Þetta eru þó jafnvel munnmæli í Rángarvallasýslu. Páll alþingismaður í Árkvörn hefir að minnsta kosti þekkt þessa hugmynd.

verið þar héraðshöfðingi, eptir því sem hann kemur fram í Njálu. Þegar Hjalti kom því til leiðar að Gunnar tók sættum við þá Starkað, eptir víg Hjartar (Njáls. LIV k.), þá tók hann svo til orða: »Ekki hefi ek enn hlutast til málaferla yðvarra« — eins og honum hefði þó staðið það til, en höfðingjar voru þó ekki vanir að »hlutast til« mála með óviðkomandi mönnum óbeðnir ef þingfrið var ekki raskað. Það voru ekki Mosfellingsar, sem máli áttu að skipta við Gunnar í það sinn — enda er líkara að hann hafi ekki gipzt Vilborgu fyrir en eptir þetta — því gat ekki legið í orðum hans: að líklegt mætti þykja hann veitti tengdamönnum sínum. En eðlilegt mátti þykja að hann, sem héraðshöfðingi, »hlutast til« mála með innanhéraðsmönnum þó þeir væri ekki þingmenn hans sjálfs, það gat honum staðið til, óbeinlínis. Hitt er þó sterkari sönnun, að eptir brennuna þótti Kára það ekki nóg, þó Mörður »safnaði liði«, það hefði þó verið sarið, ef Mörður hefði átt allt mannaforráð út að Þjórsá. En Kári »reið í Þjórsárdal, til móts við Hjalta« (Njáls. CXXXII kap.), hann »safnaði liði og kveður upp almenning«, því hefir hann haft vald yfir almenningi. Nú er óhugsandi — þó Hjalti hefði átt svo og svo mikið ríki í Árnessþingi — að hann hafi þá ríðið út um hreppa, því síður lengra, til að safna liði, er svo fljótt þurfti á að halda. Og það því síður sem Krossvað á Þjórsá var við Þjórsárdal sjálfan. Og þó Hjalti hafi kvatt þá nágranna sína, Þjórsdæli, til ferðar með sér, þá var það ekki »almenningur«. Hann hefir því hlotið að »kveðja upp almenning« fyrir austan Þjórsá um leið og hann reið austur um. Það virðist annars vera vera lík hugsun, sem kemur fram í því: »að safna liði og ríða eptir

brennumönnnum», eins og kom fram hjá Borgfirðingum eptir víg Þorsteins Gíslasonar, nl. að það væri sameiginleg nauðsyn allra héraðsmanna, fyrst höfðingja, og svo alls almennings, að láta engum líðast það að ósekju, að heimsækja nokkurn héraðsbúa með ófriði.

Fallist maður á þessa ætfun, að Hjalti Skeggjason hafi haft goðorð og mannaforráð á Rángárvöllum (ytri), þá virðist manni eðlilegt, að Hjalti gæti búist við því, að Gunnar mundi vilja töluvert «gjöra fyrir sín orð og vináttu» (N.s. LXIV kap.). Þá þykir manni það engin furða, þó Gunnari þætti meira undir um hann en marga aðra, að hann «væri ekki á móti honum». Þá getur maður skilið í því, hvers vegna Runólfur goði gjörði sér svo mikið far um að sækja Hjalta til sektar fyrir goðgá hans (Ól. Tr.s. 217 k.). Þess er þó hvergi getið að þeir væri skyldir. Runólfur hefir verið trúmaður mikill í fornum sið, og því ekki þolað að eiga fyrir samþingisgoða slíkan trúarníðing sem honum hefir þótt Hjalti vera. Getur líka verið, að Runólfi hafi þótt nóg um uppgang Hjalta og vinsældir hans í héraðinu — þar sem svo lítið hafði borið á forfedrum hans — og því gjarnan viljað ryðja honum af vegi. Þá fyrst getur maður kallað það viturlega ráðið af Hjalta, að smíða skip heima í Þjórsárdal og fleyta því ofan eptir Rángá. Það hefði verið óviturlegt vogunarspil, ef þingmenn hans hefði ekki verið við hendina, ef á hefði legið. Mörður var raunar teingdur Hjalta, en hann var líka frændi Runólfs, enda jafnan lítið trygð hans að treysta. Að vísu hefir Hjalti hlotið að hafa fjölmenni með sér, því á ýmsum stöðum hefir hann orðið að draga skipið á landi, en nærri má geta, að það hefir ekki verið sá grúi, að Hjalta væri óhætt, þó Runólfur dragi her að

honum, enda mundi hann hafa gjört það, ef hann hefði ekki vitað, að ef Hjalti þurfti nokkurs við, gat hann óðara haft nógan liðsabla, er þíngmenn hans voru rétt við hliðina á honum.

Um bústað Hjalta ber monnum ekki saman, í sögum er hann ekki nefndur öðruvísi, en að Hjalti hafi búið í Þjórsárdal. Munnmæli segja á Skeljastöðum (Skeljungsstöðum?) og mun það satt vera, því þar hefir kirkja verið og sjást töluverð mannabein uppblásin. Gæti verið að föðurmóðir Hjalta hafi átt það land. Aptur segir Jón prestur Egilsson, að Hjalti hafi búið á Núpi, en Núpur er ekki í Þjórsárdal. Þó getur verið að Hjalti hafi átt þar annað bú. Mætti ætla að Steinmóður Konálsson hafi búið undir Núpi, Haldóra síðan erft Núpsland, og það svo fylgt ættinni. Þess hefir raunar verið getið til, að Steinmóður hafi búið á Hofi, og víst má telja að einhver þeirra frænda hafi búið þar og varðveitt hofið, en til þess voru nógir aðrir t. a. m. synir Ófeigs grettis, enda eru þetta allt lausar tilgátur. (En víst er það, að bæði Hof og Núpur hafa byggst snemma. Það sýna þær miklu og fornlegu girðingar á báðum þeim stöðum, einkum eru þær stórgerðar kríngum Minna-Hof og Minna Núp, enda segja munnmæli að þar hafi bæirnir fyrst verið byggðir, enda stendur Minni-Núpur rétt undir núpinum og hjá Minna-Hofi virðist hofið hafa staðið. Skyldi ekki Hof og Núpur hafa verið annar og þriðji vetursetustaður Þorbjarnar laxakarls?)

Nú var tekið upp nýtt goðorð í Rángárþingi. Hinum nýu goðerðum var ekki markað svið í fyrstu, því það var ómögulegt. Hinn nýi goði varð að fá sér þíngmenn, hvar sem bezt gekk. En það flýtur næstum af sjálfu sér, að bráðum hafi það orðið ofan á, að ná

grannasveit hans yrði aðalumdæmi hans. Eptir vinsældum Höskuldar Hvítanesgoða er það næstum vafalaust að hann hafi fengið svo að segja alla Landeyamenn í þing með sér, og Fljótshlíðingar, frændur hans hafa sagt sig úr þingi frá Merði og í þing með Höskuldi. Hvort sem Hvolhreppsmenn hafa metið meira vinsældir Höskuldar, eða hitt að Mörður bjó nær þeim. Víst má fullyrða að *mestur hluti manna* austan frá Markarfljóti út að Fiská og Eystri-Rángá hafi hnigið undir Höskuld. Aðalumdæmi Marðar hefir þá verið Rángárvellir (eystri) svo ekki er að undra þó hann yrði að færa saman búð sína. Haustþingstaður hins nýja goðorðs var á Hvítanesi. Það ornefni er nú ekki til. En á einum stað utarlega með Þverá að sunnan verðu er sagt að sjáist fornvirki nokkur, og halda menn það hafi þar verið.

Á vorþingstað Rángæinga, Þingskálum, er nú bær byggður. Sá maður er Brynjúlfur hét flutti þangað byggðina frá Víkingslæk¹. Er þar nú tún grætt og rústir útslettar. Þó vottar enn fyrir fjölda búðatöpta til og frá um túnið. Gil er víð túnið og stóð »blótsteinn« hjá gílinu, vatn gróf gilsbakkann svo steinninn féll ofan í, það var skömmu áður en bærinn var byggður. Brynjúlfur tók steininn, og færði í bæarvegg, og er hann þar síðan.

Í Árnesþingi er enginn hægðarleikur að sinna þriðjungaskipti. Vilji maður hugsa sér þau eptir landslagi, lægi einna næst að það yrði á þá leið: að hinn austasti hlutinn hafi verið milli Þjórsár og Hvítár (Ölvusár), en að Sogið eða Grafningshálsinn hafi skilið hina vestari. Það sèst nú af Landnámu að Ketilbjörn gamli

1) Það var skömmu eptir aldamótin 1800.

reysti hof að Mosfelli, það var eitt höfuðhof í Árness-þingi. Afkomendur Ketilbjarnar höfðu goðorð og mannaforráð um Grímsnes og Tångur, hver fram af öðrum. Teitur mun hafa tekið við goðorði eptir föður sinn, hvort sem hann var son Ketilbjarnar eða sonarson hans, Gissurarson, *sem léklegra er*. Eptir Teit hefir Geir goði haft það, meðan Gissur hvíti var í æsku, þar eptir báðir þeir í sameiningu til þess er Geir andaðist, en síðan Gissur einn.

Sagt er að í Úthlíð, þar sem Geir goði bjó, sè sýnd hoftópt, og bendir það til þess, að hann hafi haft goðorð út af fyrir sig að meira eða minna leyti. Getur verið að hann hafi fengið sinn hluta úr mannaforráði ættarinnar, afskiptan. En í því tilhiti sem hér er helzt um að gjöra, kemur það fyrir sama, því hvernig sem því hefir verið háttað, hafa þeir Gissur og Geir í rauninni verið samgoðar. Þó má gjöra hér þann athuga: að jafnvel þó það væri bæði löglegt og venjulegt, að eitt hof væri í goðorði hverju, hvort sem það var lögfult eða ekki, þá gátu þau ef til vill verið fleiri. Það var alltítt að fleiri áttu goðorð saman, en ekki bjó vanalega nema einn á því landi sem hosið stóð. Þegar nú sameigendur goðorðsins voru miklir trúmenn í fornum sið, og þarðauk stórmenni, þá má næstum telja víst að þeir hafi haft nokkurskonar heimahof á bæ sínum, á líkan hátt og menn höfðu kirkjur á bæum sínum eptir að kristni var komin. Skyldi nú ekki hof þau sem stað- ið hafa í Úthlíð og Gröf (sjá bls. 42 hér á eptir) vera þannig undir komin, eða »Goðavöllur» í túninu á Sandlæk í Gnúpverjahreppi, í honum er tópt mikil? Þess er vert að geta að Laxárholt er í Sandlækjar landeign.

Búð Gissurar hvíta eða Mosfellíngabúð er sýnd á

Þíngvöllum, en þar er líka önnur búð eignuð Geiri goða, enda mun það hafa verið ýmist, að samgoðar skipuðu eina búð á alþingi, eða sína hvor.

Haukþíngstaður Mosfellínga virðist að hafa verið fyrir austan tún á Mosfelli. Þar eru fornar rústir á dálitlum brekkuhjalla. Í miðjunni er hringmynduð tópt allglögg, líklega lögrétta, en aðrar 4 (eða 5) nokkuð óglöggvari, eru þar um kring, og líkjast þær, að því er sèð verður, fornum búðatóptum. Það er sagt að þetta hafi verið kot og heitið *Borgartún*, en rústirnar eru öldungis ólíkar bæarrústum. Nafnið mun vera dregið af hinni hringmynduðu tópt; hafa menn einhvern tíma ímyndað sèr hún væri af fjárborg, en það mun þó ekki vera, því hún hefði þá verið á all-óhentugum stað. Það er ekki ólíklegt að búðatóptir hafi áður verið þar fleiri. Þær geta verið blásnar af.

Nú er ekki beinlínis getið um fleiri landnámsmenn, sem tekið hafi upp goðorð í Árnessþingi. Þeir eru rannar nefndir »goðar» Þorsteinn og Þóroddur, synir dætra Þormóðar Skapta, en ekki er þess getið hvernig þeir komust að goðorðum, eða hvar þeir áttu mannaforráð, nema hvað þess er getið að Þóroddur goði var »í Ölvusi». Það er samt auðráðið af líkum, að Þormóður Skapti og þeir frændur hafa reyst hof að Hofi í Gnúpverjahreppi, hefir það verið höfuðhof, og fylgt því vorþíngishelgi Árnessínga. Hafa Hrepparnir og Skeiðin hnýgið undir þá frændur, og þetta hefir nú verið goðorð Þorsteins goða. Þess er hvergi getið, hvers son Þorsteinn var, enn víst hefir faðir hans verið göfugmenni, hafa þeir lángfeðgar búið í Gröf og haft þar hof — þar er örnefni, sem heitir »hofin» — þar af má, ef til vill, ráða að Hrunamannahreppur, hafi í fyrstu

verið goðorð út af fyrir sig, og getur það nú verið. En þegar ættirnar sameinuðust, hafa goðorðin gjört það líka, að minsta kosti hafa þau bæði verið einn þriðjungur, þó þau þau hafi verið tvö í rauninni, sem hvort-veggja er til. Ekki er hægt að gizka á, hvernig goðorðið hefir gengið mann fram af manni í ættinni, því hún var fjölmenn og margir til þess bornir; en svo vitrir menn áttu í hlut að víst má telja, að allir hafi jafnan orðið ásáttir um, að þeir hefði goðorðið, sem bezt voru tilfallnir; einna líklegast er, að Elliðagrimur hafi tekið við goðorði eptir Þormóð skapta; en ekki verður séð hvert Þorsteinn goði hefir haft það eptir hann en á undan Ásgrími, eða þeir Grafarfeðgar hafa alla stund verið samgoðar þeirra Elliðagríms og Ásgríms, sem næstum er líklegra. Enda getur verið, að þeir hafi eins fyrir því haft þriðjungsgoðorðið á hendi í sömu röð hver fram af öðrum.

Það sèst af landnámu (5. P. k. 13.) að Þóroddur goði var Eyvindarson, Þorgrímssonar, Grímólfssonar hins gamla af Ögðum og Kormlaðar Kjarvalsdóttur Írakonungs. Þorgrímur erfði Álf hinn egðska, föðurbróður sinn, landnámsmann í Ölfusi, hafa þeir frændur allir verið mestu stórmenni. Ormur hinn gamli, annar landnámsmaður þar, var jarlborinn maður. Er það óhugsandi, að slíkir menn hafi gjörst annara undirmenn. En þeir hafa gjört samband sín á milli, reist hof og tekið upp goðorð í Ölfusinu, hefir mannaforræðið tilheyrt hvor-umtveggja, en goðorðið haldist í Egðaættinni, af því hún hefir verið fremri. Þar mun hafa staðið hið þriðja höfuðhof í Árnessþingi, á «bæ Þórodds goða» og forfeðra, hans. En «bær Þórodds goða» hefir ekki verið á Hjalla þó svo sè almennt talið. Raunar mun hann hafa átt

þar annað bú, en hefir sjálfur haft aðal-aðseturstað sinn á Hrauni. Eru tvær sannanir fyrir því: Bærinn Hraun stendur á jaðri hins gamla hrauns sem liggur í vestan-verðu Ölfusinu, og sem hefir brunnið áður en landið bygðist. Austanvert við bæinn er blautt mýrlendi. Nú má sjá að hið nýja hraun, sem brann 1000, hefir runnið allt ofan að bænum Hrauni og niður með túninu norð-austanvert, eða jafnvel yfir nokkurn hluta þess, og svo allt út í Mýri. Því var ekki furða þó menn heldi, að eldurinn mundi blaupa á bæinn. Hjalli er töluvert austar þaðan með fjallinu, og verður ekki sèð að honum hafi verið sú hætta búin af eldinum, að líklegt mætti þykja hann hlypi þangað. Hin sönnunin er, að á tún-jaðrinum á Hrauni, við hið nýja hraun, er örnefni, sem heitir «Hraun-hof», þar er nú nýlega bygt býli, sem heitir Hof, sögðu ýmsir, að nýbýlismaðurinn hefði kallað það svo «af monti»; en kunnugir menn segja að þetta örnefni hafi allt af verið þar. Nú er tún grætt upp í hið nýja hraunið, svo ekki sèr gjörla fyrir jaðri þess þeim megin, en þó virðist liggja nærri að eldurinn hafi hlaupið á hofið, eða því nær, hafi það staðið þar sem bærinn Hof stendur nú.

En virðist það auðráðið, þó þess sè ekki beinlínis getið, að slíkur höfðingi sem Hásteinn Atlason var, hafi gjörst yfirmaður yfir flestum eða öllum Flóamönnum, og Atli son hans eptir hann. Þegar Atli dó, var Þórður í æsku, en einhver hróðurhollur, líklega Loptur hinn gamli, hefir varðveitt föðurleifð Þórðar til handa honum. Mun hann hafa tekið mannvirðing eptir það hann hefndi föður síns, en enginn þeirra frænda mun hafa verið kallaður «goði», og ekki munu þeir hafa reist hof hér á landi. Munu allir Gaulverjar hafa haldið trygð

við hosið á Gaulum, og látið blóta þar sín vegna. Loftur mundi ekki hafa farið utan til að blóta, ef þeir hefði haft hér hof. Atli hefði líka flutt hosið í Traðarholt, þegar hann flutti þangað bygðina, ef það hefði verið til en þar til sjást engin merki. Haustþing munu þeir lángefðgar hafa haldið við eða í þingdal, hann er nú í túninu á Stokkseyri, því bærinn hefir á seinni tímum verið færður undan sjó eins og aðrir bæir þar strandlengis, og þá einmitt verið settur á þingstaðinn, svo ekki er von að fornvirki sjáist þar, enda hefir þingstaðurinn að líkindum lagst af þegar ríki Flóamanna leið undir lok.

Nú kemur Grímkell goði eins og upp úr miðju kafl. Hann flyzt úr Borgarfirði í Grafning, og byggir þar, reysir hof og tekur upp goðorð, og gjörast höfðingi yfir Grafningsmönnum, og svo er sagt hann hafi átt goðorð um Flóa og Ölvus. En það er alveg óskiljanlegt að svo mikið ríki skyldi liggja laust fyrir einstökum manni, sem kom úr öðru héraði. Og þó Mosfellíngar væri skyldir honum, þá voru þeir þau prúðmenn að ekki mundu þeir hafa styrkt hann til ójafnaðar og yfirgangs, sem það hefði þó verið, ef hann hefði tekið undir sig þau goðorð, sem aðrir voru tilbörnir. Mun Grímkell því ekki hafa átt goðorð nema í Grafningi. En þegar hann reið «út um Ölvus og austur um Flóa», þá hefir hann einmitt verið í liðsbón til höfðingja, en ekkert það hann ætti «goðorð í þeim sveitum öllum» (Harðars. kap.), þó söguritarinn hafi skilið það svo. Merkilegt er að þess er getið, að hann fór «út um Hjalla en austur um Arnarbæli». Þá mun Eyvindur faðir Þórodds hafa búið á Hjalla, en Örn gamli Ormsson í Arnarbæli, og hafa þeir báðir verið höfðín

Ölfusmanna í það mund. Enn kom Grímkell til Oddgeirshóla, þar hafa þá þá án efa búið afkomendur Oddgeirs og átt nokkuð mannaforráð. Ekki er þess getið, að hann riði í Traðarholt, þess þurfti hann ekki, hann átti Mosfellínga vísa til liðveizlu við sig, og þá líka Þorgrím orrabein sem um þær mundir mun hafa verið fyrir Flóamönnum. Annað mál er það, að þó Þorgrímur væri vinur Grímkels, þá er öldungis ólíklegt að hann hafi látið laust við hann mannaforráð það sem hann hafði á hendur fengið. Því þó aldrei hafi hann hyrt að halda því í hendur Þorgils stjúpsyni sínum, þá hefir hann unt þess Hæringi syni sínum eptir sig, enda sjálfum sér, meðan honum entist.

Þegar alþingi var sett, voru þannig fimm aðalhöfðingjar í Árnessþingi, hafi Grímkell þá verið kominn, sem vel má vera, og næstnám er líkara — þá er nú sjálfsagt, að Mosfellingar hafa tekið upp þriðjungs goðorð, og Hreppamenn annað. Og þá er um að gjöra, hvert Flóamenn, Ölfusmenn eða Grímkell hafi tekið hið þriðja upp. Hvað Flóamenn snertir, þá var Þórður dofni í æsku og ríki hans í sárum eptir víg Atla. Má því ætla að Flóamenn hafi gjörst þriðjungsmenn Elliða-gríms, mun það hafa haldist þó Þórður tæki mannvirðing, því hann mun ekki hafa verið neinn atkvæðamaður í héraðsstjórn, og þess vegna mun það hafa verið, að hann var kallaður Þórður «dofni», en ekki af því, hvað seint hann hefndi föður síns, til þess gat hann varla orðið yngri, jafnvel þó menn væri bráðgjörflir í þann tíma. Þegar Þórður fór utan, má ætla hann hafi fengið Lopti gamla héraðsstjórn í hendur; en þegar Þórður var tindur, og Þorgrímur orrabein fékk Þórunnar, þá hefir öll föðurleifð Þorgilsar Þórðarsonar komið

í hendur honum, mannaforráð og annað. Ekki er á-
 ástæða til að ætla, að Þorgrímur hafi skipt um sam-
 goða, mun hann hafa verið þriðjungsmaður Elliðagríms,
 þeir voru tengdir. Þegar Þorgrímur féll, mun Flóinn
 alveg hafa horfið undir yfirráð hreppamanna. Þó getur
 verið og er líklegt, að Þorgils orrabeinsfóstri hafi gjörst
 þar héraðshöfðingi er hann kom út, en ekki hefir hann
 tekið upp goðorð, mun hann hafa hallast að Þorsteinĩ
 goða sem þriðjungsmaður — því hann mun um þess-
 ar mundir hafa haft goðorð þeirra frænda. Þorsteinn
 og Þorgils hafa verið vinir, sem síst af því að Bjarni
 leitaði þangað kvonfánga. Þorsteinn goði hefir dáið
 litlu eptir að Þorgils fór til Grænlands, en Bjarni tekið
 við búi og kvongast þá. Goðorð hafa þeir Ásgrímur
 átt báðir saman, en Ásgrímur verið fyrir þeim. Manna-
 forráð það, er Þorgils hafði átt, hefir þá dregist til Ás-
 gríms, hefir hann haft það þaðan af og ekki látið laust
 þó Þorgils kæmi til, enda verður ekki sèð, að hann
 hafi gjört tilkall til þess. Það er vitaskuld, að Þorgils
 sjálfur hefir aldrei gjörst þingmaður Ásgríms, mun hann
 hafa sagt í þing með Þóroddi goða, og má ætla, að
 fleiri eða færri nágrannar hans hafi fylgt því ráði með
 honum, en slíkt verður að skoða sem undantekning, og
 má ei að síður álíta, að Ásgrímur hafi, yfir höfuð að
 tala, haft allt mannaforráð milli Þjórsár og Hvítár (Öl-
 fusár). Það er sjálfsagt, að Kaldnesingahreppur (sem
 nú heitir Sandvíkurhreppur) hefir allt af haft töluverðar
 samgöngur Ölvusið, því hann liggur vestast í Flóa við
 Ölvusá, og er hún þar alla jafna góð yfirferðar á ferjum
 eða ísum. Þó verður ekkert á því bygt. Þórir hefir
 án efa numið þar land með ráði Hásteins, og gjörst
 hans undirmaður, því hafa niðjar hans ekki heldur nã

mannvirðingu í héraðinu. Þórir á Selfossi (?: Selþórir?) mun hafa dáið í „Þórishóla“, þeir eru milli Selfors og Laugardæla.

Þess er áður getið að haustþingstaður Hreppa- og Skeiða-manna var við Laxárholt og er líklegt að Flóamenn hafi sókt það þangað líka þegar alt var orðið að einu goðorði. Búð Ásgríms Elliðagrímssonar er sýnd á Þíngvöllum, en engin búð er eignuð Flóamönnum né Bjarna spaka, svo menn viti, og má ætla að þessir hafi allir átt búð saman, að fráteknunum undantekningum.

Nú er þá um að gjöra hvort heldur Ölvusmenn eða Grímkell hafi tekið upp hið þriðja þriðjúngsgoðorðið. Hvorirtveggja eru líklegir til þess, því hvorirtveggja voru skörúngmenn. Líklegast er að þeir hafi sameinað sig um þriðjúngsgoðorðið. Það þótti ef til vill liggja nær að Grímkell hafi gjörst samgoði Mosfellínga, vina sinna og frænda, en nærri má geta að Grímkeli hefir þótt gott að komast í samband við Ölvusmenn, því úr því mátti kalla að allir höfðingjar í Arnessþingi væri bandamenn hans, þar sem Elliðagrímur var tengdur Mosfellíngum, er ávalt virðast hafa verið Grímkels önnur hönd. Aftur hefði Grímkell getað búist við því að minna bæri á sér, ef hann gengi í þriðjúng með Mosfellíngum, því þeir mundu þó jafnan hafa farið með goðorðið á alþingi. En Ölvusmenn hafa skipzt um goðorðið við Grímkel, og hvorum verið stírkur að öðrum. Það mun líka hafa þótt vel fallið að Sogið skipti þriðjúngum. Og fyrir satt má hafa: að goðorð Grímkels hafi, eptir dauða hans, lagzt undir Þórodd goða, enda virðist svo sem Þóroddar hafi þá fyrst hafist til sinnar mestu virðingar, er Grímkell var dauður.

Sagt er að fornþingstaður sé fyrir norðan Arnar-

bæli í Ölvusi, og mun það vera haustþingstaður Ölvusmanna. Búð Skapta lögsögumanns er sýnd á Þingvöllum og er það búð þeirra Ölvusmanna. En engin búð er eignuð Grímkeli, og ekki er hægt að vísa á haustþingstað Grafningsmanna, að svo stöddu. Þannig virðast þriðjúngsmótin í Árnessýssþingi hafa verið þau, sem í öndverðu var gízkað á.

Vorþingstaður Árnessinga sèst enn að nokkru leyti. Búðarústirnar eru austur frá Hofsholti skammt frá Búðarforsi, sem nú er almennt kallaður »Búði«, þá rann Þjórsá mest fyrir sunnan Árnesið, sem enn sèr merki til, en lítil kvist rann fyrir norðan það, í henni var Búði, hefir hann þá verið fegri enn nú, er hann var mjórri. Er sagt að heiðnir menn hafi blótað hann, og muna gamlir menn eptir að steinn stóð við ána fyrir neðan fossinn, sem sagt var að væri blótsteinn, en nú er hrunið yfir hann úr berginu sem þar er upp yfir. Búðirnar hafa verið þannig settar, að þær mynduðu hrínga tvo, kríngum tvo slætta heiðardali og hafa dyrnar verið á hliðvegg þeim er að dalnum snýr. Fáeinar búðir hafa þó verið á dreif þar um kríng, sumar eru nú blásnar af, svo ekki sjást nema grjótdreifar, einkum eru það hinar austustu og þar á meðal þær sem staðið hafa á suðausturbrún eystradalsins. Dómhríngurinn stendur suður í Árnesi, næstum bæarleið frá búðunum, undir stuðlabergs hól allstórum sem Þinghóll heitir. Er hann hlaðinn af grjóti úr hólnum, uppdreginn utan, nema norðan til, þar gengur hann í hólninn, hann er krínglóttur, nál. 5 faðmar í þvermál innan, en veggirnir $4\frac{1}{2}$ fet á þykkt að ofan. Dyrnar hafa snúið til suðurs og eru nú að nokkru leyti hrapaðar saman, og dómhríngurinn næstum sléttfullur af foksandi, svo dýpt har

verður ekki séð. Fyrir nokkrum árum hefir verið tekið grjót úr honum, er fjárrétt var hlaðin þar við hólinn, enda mun hann hafa verið hálfhruninn áður. Hofið að Hofi virðist hafa staðið fyrir neðan tún á Minna-Hofi. Þar er ferhyrnd gyrðing, á stærð við lítinn kirkjugarð. Völlurinn innan í henni er búnguvaxinn, eins og þar hafi verið útsléttuð einhver bygging. Er ekki ólíklegt að hofið hafi verið slættað út þegar kristni var kominn, því það er kunnugt að menn gjörðu sér far um að eyða öllum menjum heiðnimar. Á seinni tímum hafa þeir litlir kofar verið bygðir í girðingunni, líklega lambhús, og sjást þar tóptir þeirra, miklu nýlegri en girðingin. Hún snýr frá suðaustri til norðvesturs, og er litlu minni að breidd enn lengd. Heiman frá garði á Minna-Hofi liggur forngarður ofan að Þjórsá og myndar hann suðaustur hliðvegg girðingarinnar. Mörg önnur fornvirki eru kríngum Minna-Hof.

Viðauki.

Milli Rángárþings og Árnessþings hafa frá því fyrsta verið miklar samgöngur yfir Þjórsá. Þegar á landnáms-tíð hafa menn tekið *ferjur* upp og fundið *vöð*. Í Landnámu 5. P. er getið um Sandhólaferju og má nærri geta að þá þegar hefir víðar verið flutt. Enda segja munnmæli að fornmenn hafi rekið hross yfir á Hross-hyl, til að vita hvort þar væri fært, sett þar síðan ferjustað. Fyrir ofan Minna-Núp heita „Ferjuhólar“ við ána, má flytja þar yfir, ef hún er lítil, og virðist hafa verið tíðkað einhvern tíma, það er af örnefninu að ráða.

Og mjög er líklegt að ferjustaður hafi verið við Kolviðarhól í Þjórsárdal, meðan dalurinn var byggður. Það er nálægt Skarfanesi hinu forna, og mundi þaðan hafa verið flutt. Varla má sinna fegri ferjustað enn þar er. Vað var á Þjórsá skammt fyrir framan Hof. Þá rann Þjórsá mestöll fyrir sunnan Árnesið, sèst þar enn breiður farvegur og rennur kvísl í. Sèr gjörla hinn forna veg á vellinum frá þingstaðnum Þingholti út að farveginum. Og í Árnesinu, þar sem það er óblásið, sèst gjörla forntroðinn vegur, uppgróinn, sem liggur vestur eptir. Nú er Árnesið allt blásið að vestanverðu út að ánni þar sem hún er nú, en fyrir vestan hana tekur við Gnúpverjahrepps-vegurinn. Þetta vað hefir heitið Holtavað, og hefir það einmitt verið undir Þingholti sem Flosi «beið Sigfússona og annara sinna manna». Nálægt því sem þetta vað var, er nú á dögum «Eyarvað», nema hvað það er fyrir utan Árnesið. «Hofsvað» heitir skammt fyrir ofan «Búða», að því liggur forn vegur, og hefir það einhvern tíma verið tíðkað, en mun aldrei hafa verið gott, þó er það enn fært, ef áin er lítil, og hefir Guðmundur bóndi Magnússon á Minna-Hofi eitt sinn farið þar yfir. Hið alkunna nautavað er sagt að hafi fundist á dögum Páls byskups, er naut hans struku austur að Skarði, og fóru þar yfir. Fyrir neðan Minna-Núp halda sumir að vað hafi verið, og er það ekki ómögulegt, þar er áin allbreið, og laut, lík fornum vegi liggur þangað austur yfir heiðina frá þjóðveginum. Þó mun þar nú ill- eða ófært yfir sökum stórgrýtis. Fyrir neðan Haga (í Gnúpverjahreppi) er Hagavað, það er nokkuð djúpt, og er nú næstum aflagt, síðan «Krossavað», sem nú heitir Gankshöfðavað fanst aptur. Það

voru gömul munnmæli, að fyrir neðan Gaukshöfða, vestast og fremst í Þjórsárdal, hefði verið vað, og heitið «Krossavað» — því á höfðanum er steinn við veginn, sem kross stóð á í páfadómi. Enn í dag skal hver sá sem í fyrsta sinn fer um veginn, gefa til steinsins hrísluanga, bein eða annað. Sá maður sem Bergsteinn hét, Hreiðarsson, bóndi á Yrjum í Landsveit, fann þetta vað aptur fyrir hér um bil 20—30 árum, og vóð sjálfur fyrst þar yfir í frosti og ísskriði. Það má víst fullyrða að Kári hafi annaðhvort farið yfir á þessu vaði, eða verið fluttur frá Skarfanesi, þegar hann reið í Þjórsárdal til móts við Hjalta, og sömu leið — hina skemmstu — hafa þeir víst farið austur aptur. Ekki er hægt að gizka á, hvers vegna vað þetta hefir lagzt af, þó má vera að áin hafi breytt sér nokkuð. Nú þykir þar gott vað og er mjög tíðkað. Það er nú kallað «Gaukshöfðavað»¹.

1) Svo er sagt að orsökkin til þess að Bergsteinn fór að reyna vaðið væri sú: að tvö haust, hvort eptir annað, sá hann mann fara þar yfir. Sá reið ofan á milli á trèdráttarhesti brúnum. Aldrei spurðist til þessa mauns, og var hald manna að það hefði verið útilægumaður.

Bergsteinn drukknaði síðar í Þjórsá, með Hreiðari bróður sínum, er þeir komu af Eyrarbakka um haust. Þeir fóru yfir á Eyrarvaði og vóð Bergsteinn fyrir sem hann var jafnan vanur, — því báðir höfðu jafnan einn reiðhest. — Það sást frá Minna-Hof að þeir áttu dvöl nokkra þegar þeir komu austur í Árnessið, og höldu menn þeir hefði þá leyst upp, og náð brunnivíni að hressa sig á — en þeir voru báðir hneigðir fyrir það. — Nú gjörði stjók og dimmaði af nótt, höfðu þeir því villzt og lagt út í ána móts við Minna-Hof í stað þess að leggja út í kvíslina, fyrir austan Árnessið. Þar fundust hestar þeirra morguninn eptir.

Brynjúlfur Jónsson.

VII.

Literæ testamenti Thorstani Eiulphi¹

In nomine domini amen. Eg Þorsteinn Eyulfsson heill að likhama og samvitsku, kennandist mig skyldugan að gjöra mínum skapara vorum herra Jestu Kristo makligar þakkir fyrir það lán, sem hann hefir veitt mér óverðigum, því skipar eg þvílíkt testamentum fyrir mér, og minni sál, sem hér fylgir: í fyrstu að eg fel mig og mína sál undir myskunardóm allsvaldanda guðs föðurs í himnaríki og hans sætu móður, jungfrú sanctæ Mariæ, kiosandi mínum likham leg í skrudhúsinu á Hólum fyrir altarinu, hvar sem eg andast á Íslandi, og flytjast uppá erfingja minna góðs, þar til gefandi Hóla kirkju jarðir: Helgustaði í Fljótum, Hamar og Bakka, og tuttugu kúgildi í þriðjungar fè, með þeirri grein og skilmála, að hvern dag, sem guð krefur mig andar, segist í hverri viku sálumessa við altari í skrudhúsinu fyrir minni sál æfínlega, en syngjandi sálumessa á árstíðardag minn

-
- 1) Þorsteinn lögmaður Eyúlfsson var einhver hinn mesti húsðingi hér á landi í sínni tíð, og má lesa um hann í lögmannnaefum Jóns Sigurðssonar; hann var uppi á 14. öld, varð afargamall og dó um aldamótin 1400. Bréf þetta er hér prentað eptir gamalli bréfabók, en stafsetningunni, er þar var, er eigi með öllu fylgt. Stök bréf, sem þetta, virðist mér að í ýmsu lýsi þeim tímum, er þau eru gjörð á.

með sálatíðum, nefna til bæna hvern sinn um dag í ártíðaskrá með öðrum framliðnum mönnum; þeim lærðum manni, er mig syngur til moldar, þrjú kúgilldi, meður olean, prestum þeim öllum, er standa yfir greptri mín-um, gef eg fimmm aura hverjum, og segi þar til sálu messu fyrir minni sál; ítem prestum til sálumessna fimmm hundruð; ítem fátækum mönnum þrjú hundruð í kosti og tvö í vaðmálum innan siðundar; þrjú hundruð til þingeyra, tvö til Reyniness staðar, tvö til Möðruvalla, þrjú til Munkaþverár; kúgilldi Vallna kirkju, Grytubakka kirkju ii ásauðar kúgilldi, ii kyr, og ii naut tvævetur, ii hundruð til Breiðabólstaðar, kúgilldi í Árskóg, tíu aura til Tjarnar og aðra til Upsa, kúgilldi til Kvíabekks, Urða kirkju fimmm kúgilldi, undir þá grein og skilmála, að bondi sá, sem býr á Urðum, skal gefa fyrir minni sál þrjá fjórðunga smjörs og halfvætt skreiðar hvern Andresmessu dag æfinlega og láta segja sálumessu hvern minn ártíðardag, skipar eg og gef hinum heilaga Thorlaki og kirkjunni í Skálholtti fimmm kúgilldi, Ítem skipar eg kristfè í þá beztu jörð, sem eg á norðanlands á Íslandi, í Grund í Svarfaðardal, átta ásauðar kúgilldi og átta kyr; skal þar fæðast á karlgilldur ómaga æfinlega eptir skipan og ráði Hóla kirkju formanns, hinn skyldasti úr minni ætt sá, er framsærslu þarf með. Skal þetta mitt testamentum standa og halldast obrigðiliga, nema eg hittumst annarstaðar gjört hafa. Bið eg alla góða menn fyrir guðs skyllid fyrir láta minni sál þá hluti, sem eg hefi mót þeim gjört með orðum eða verkum. Setur eg þá exequtores testamenti ráðsmann á Hólum og prófast í Eyjafirði. Og til sanninda hér um setta eg mitt innsigli fyrir þetta testamentum, gjört á Hólum þriðjudaginn í Hvítasunnu viku, Anno domini

M.^oCCC.^oLxxx^ovi^o. Og sakir þess að vèr bróðir Jón með guðs náð á Hólum vorum nær, er þetta testamentum gjörðist, fyrir því styrkjum vèr það og staðfestum með voru innsigli.

LEIÐRÉTTÍNGAR

og helztu prentvillur í 1. bindi.

Bls. 17. lín. 1.: *seytjándu*, les *sextándu*

— 24.; gr. 8. kvinna sèra Guðlaugs í Görðum og móðir Sigríðar ömmu Bergs amtmanns, var:

3. *Valgerður Þórðardóttir*, hennar faðir4. *Þórður Gíslason* prestur í meðallandi, dó 1728, hans faðir5. *Gísli Finnbogason* prestur á Sandfelli, hans faðir6. *Finnbogi Gíslason* prestur til Dyrhóla, dó 1669.

En Guðný Erlendsdóttir var móðir sèra Guðlaugs, og er hennar ætt rakin í 8. greininni.

Shab, — 30.: ~~Þar er fyrsta kona Ólafs jústitsráðs í Viðey~~
J. P. ~~nefnd Sigríður, en hún hét Jóhanna Katrín.~~— 58. línu 12: *ör*, les: *ær*— 70. lín 2.: *figur* les: *flogur*— 82. lín 22.: *Hólsmanna*, les: *Holtsmanna*, og þar sem *Hólsmenn* síðan eru nefndir í ritgjörð þeirri, á það að vera *Holtsmenn*.

EPTIRMÁLI.

Ástæðurnar fyrir því, að þetta annað bindi af tíma-riti mínu kemur eigi fyrri út en þetta, eru þær: að fyrst var eg í vafa um, hvort eg ætti að halda ritinu áfram eða eigi, því kaupendurnir voru svo fáir og fjölg-
uðu eigi, en allir sjá, að það er eigi nema vitleysa ein, að vera að láta prenta þær bækur, er enginn vill kaupa
né lesa, því það er að verja tíma sínum og peningum til einskis; og í annan stað komst eg eigi að prent-
smiðjunni, meðan verið var að prenta alþingistíðindin. En með því eg þó eigi enn með öllu er úrkula vonar
um, að rit þetta gangi út með tímanum, hefi eg samt
ráðist í, að láta annað bindið út koma, og hefir það nú
meðferðis:

1. Endann af ritgjörðinni um alþingistollinn.
2. Áframhald af ættum alþingismanna 1867.
3. Nokkur forn bréf, einkum um landamerki jarða.
4. Áframhald af sýslumannaæfunum.
5. Áframhald af kirknamáldögnum,
6. Endann af ritgjörðinni »um þriðjungamót í Ráng-
árvallapíngi og Árnesspíngi» og
7. Testamenti Þorsteins lögmanns Eyólfssonar.

Eg skal geta þess, að kirknamáldagarnir og eins
forn bréfin eru orðrætt prentuð bæði í þessu bindi og
líka hinu fyrra eptir skjölum þeim, er lögð eru til

grundvallar fyrir prentuninni, og nefnd eru, og hinni sömu stafsetningu fylgt hér og þar er. Að vísu eru skjöl þessi og máldagar eigi allstaðar auðskilin, og virðast setningarnar sumstaðar nokkuð ruglingslegar, líka sýnast sum orð þar nokkuð óviðkunnanleg, og eins stafsetningin á nokkrum stöðum; þannig mætti margur halda, að orðin: »spaltari» og »dak» er koma fyrir í þessu bindi væri prentvillur, en þetta er eigi svo, heldur eru bæði þessi orð svona skrifuð í báðum eptirritunum af kirknamáldögnum, bæði A og B, og hafa þau því án alls efa verið rituð þannig í frumritinu sjálfu. En eg hef eigi álitid mér skylt, að breyta nokkur staðar stafsetningunni, nè geta þess, hvar mér þætti tor-skilið, eður hver skilningur þess mér finndist réttastur.

Loksins bið eg alla þá, er eigi hafa enn sent mér borgunina fyrir fyrra bindið, að senda mér hana sem fyrst, eða þá bækurnar aptur, ef þeir hafa þær óseldar; fyrri en eg fæ og nokkuð talsvert af borguninni fyrir þetta annað bindi, get eg eigi heldur látið 3. bindið út koma.

Reykjavík, í aprílmánuði 1870.

Jón Pétursson.

KOSTAR Í KÁPU 46 SK.



TÍMARIT

GEFID ÚT

AF

JÓNI PJETURSSYNI.

3. BINDI.

.

REYKJAVÍK.

PRENTARI: EINAR ÞÓRDASSON.
1871.

Kostar 42 sk.

EFNI.

1. Nokkrar almennar athugasemdir um hin helztu at-
riði fyrir lögmæti samninga og annara skjala, eptir
herra sýslumann Bjarna Magnússon í Vestmanna-
eyum.
 2. Endirinn af ættartölum alþingismanna árið 1867.
 3. Eptirrit af gömlum skjölum og minnismerkjum.
 4. Framhald sýslumanna æfanna.
 5. Framhald kirkna máldaganna í Hóla biskupsdæmi.
 6. Nokkur fleiri eptirrit gamallra skjala.
-

LEIÐRÉTTINGAR.

- Í 2. B. bls. 17 er í ættartölu, Stefáns alþingismanns Eiríkssonar, móðir konu hans nefnd Sigríður, en hún hét Ragnhildur.
- - — bls. 117, línu 2, les »með guðs náð biskup o. s. frv.
- 3. B. bls. 28. Sumar ættartölubækur geta ekki, hvers son Brandur faðir Egils hafi verið, og er ættin frá honum upp hér talin eftir Ólafi Snógdalin; en ef hún er rétt talin, þá hefir Árni faðir Brands verið bróðir Ara Þorvarðssonar, er í þrætum átti út af arfi Teits lögmanns.
-

I.

*Nokkrar almennar athugasemdir um hin helztu at-
riði fyrir lögmati samninga og annara skjala.*

Samningat manna á meðal eru gildir og órjúfan-
legir að lögum, hvort sem þeir eru munnlegir eða skrif-
legir, og þurfa almennt eigi að vera vissum formum
bundnir, einungis verða þeir, er þá gjöra, að vera mynd-
ugir og fullveðja menn, eins og líka það, sem um er
samið, eigi má vera gagnstætt lögum og velsæmi. En
þótt nú þessi lagaregla, að samningar, svo bindandi séu,
eigi þurfi skriflegir að vera, eða vissum formum bundn-
ir yfir höfuð að tala, sé sönn og rétt, þannig að sá,
er lofar, hvort sem hann gjörir það skriflega eða munn-
lega, er skyldugur að efna loford sitt, er það þó rétt-
ara og hagfelldara, að þeir, er samning gjöra sín á milli,
semji hann skriflega, og það af fleirum en einni ástæðu.
Fyrst og fremst er það nauðsynlegt að hafa samninginn
skriflegan, þegar hann er langur og margbrotinn, þar eð að
öðrum kosti, hvorki þeir, er gjöra hann, né þeir vottar,
er við kunna að vera staddir, þegar tímar líða, geta
munað eða borið vitni um það, er samið var, svo að
báðir málspartar af þessari ástæðu geta orðið fyrir miklu
fjártóni. Allir áriðandi samningar verða því að vera í
skriflegu formi, svo að vissa fáist fyrir efni þeirra.
Skriflegir samningar hafa einnig að lögum ýms réttindi
fram yfir munnlega samninga, þannig geta menn með

hægara móti selt og veðsett skriflegar kröfur, sem sé skuldabréf, heldur en hinar munnlegu; munnlegar kröfur geta heldur eigi í málum komizt til skuldajafnaðar gegn skriflegum kröfum, sbr. norskulaga 5—13—4; svo standa og munnlegar kröfur í dánarbúum og þrotabúum á baki fyrir skriflegum kröfum, samkvæmt sömu laga 5—13—36; hinar skriflegu kröfur veitir og hægra að sanna sbr. n. l. 5—1—6.

Þegar skriflegir samningar eru gjörðir, verða hlut- aðelgendum nákvæmlega að gæta þess, að það sem um er samið sé rétt og greinilega tilgreint, svo að enginn efi eða misþilningur geti fyrir komið, eins og líka samningurinn verður að undirskrifast af þeim, er í honum tekur sér skyldur á hendur, því annars getur hann eigi ákæmt að hafa skuldbundið sig; en ekki er það nauðsynlegt, að hann setji undir hann sitt innsigli, þó það ef til vill sé réttara og varúðarverðara, þar eð sá, er ritað hefir nafn sitt, þegar svo er, á hægra með að þekkja undirskript sína en annars, og auk þess er eigi eins hætt við, að samningurinn verði falsaður. Þar eð það er nauðsynlegur skilmáli fyrir gildi hvers samnings, eins og áður er um getið, að hann sé undirskrifður af þeim, er í honum tekur sér skyldur á hendur gegn öðrum manni, verður sá, er vill njóta réttar síns eptir skriflegum samningi, að sanna, að nafn þess manns, sem í honum hefir skuldbundið sig, og undir hann skrif- að, sé af honum ritað, ef sá, er skuld skal greiða, ekki vill kannast við nafn sitt, eða neitar, að hann hafi rit- að það. En geti sá, er skuld á að heimta eptir hinum skriflega samningi, eigi sannað undirskript þess manns, er skuldinn á að lúka, hefir skuldaheimtumaður sam- kvæmt norskulaga 5—1—6 sbr. 1—14—6 þann rétt

gegn skuldunaut sínum, að hann getur krafist, að hann annaðhvort gjaldi það, er skuldabréfið ræðir um, eða fyrir dómi með laganna eiði synji fyrir það, að hann hafi sjálfur ritað nafn sitt undir skuldabréfið, eða leyft öðrum í sínu umboði að gjöra það. Lík regla gildir og, ef skuldunautur kemur fram með þá mótbáru, að skuldabréfið sé falsað að efni til, eða neitar að hann hafi skrifað undir það í því ástandi, sem það er í á þeim tíma, þegar skuldaheimatumaður krefst skuldar sinnar, því í þessu tilfelli verður skuldunautur að fullnægja skuldabréfinu, nema hann staðfesti neitun þessa með eiði. Þetta sem nú er sagt sýnir ljóslega, að samningurinn að nokkru leyti er álitinn að vera réttur, einmitt af því hann er í skriflegu formi. Á hinn bóginn er það og af þessu auðsætt, að þar eð sá, er skuld hefur að krefja, þrátt fyrir hagnað þenna, auðveldlega getur misst réttar síns, ef sá, er skuld á að lúka, staðfestir mót betri vitund neitun sína með eiði, er það réttara og varúðarverðara fyrir þann, er vill vera viss um að ná rétti sínum, að láta tvo votta undirskrifa og vera viðstadda, þegar einhver samningur er gjörður, svo að hann hafi örækan vitnisburð fyrir því, að sá, er ritað hefur nafn sitt undir samninginn, og í honum skuldbundið sig, í raun og veru hafi gjört það.

Þó er engin lagasönnun fengin fyrir því, að nafn þess, sem undir samningnum stendur, sé ritað af réttum hlutaðeiganda, fyrr en þeir vottar, er undir hafa skrifað til vitundar, með eiði fyrir dómi hafa staðfest, að þeir hafi ritað nöfn sín og verið viðstaddir, þegar samningurinn var gjörður milli málsparta, og verða þeir því áður, en þeir rita nöfn sín sem vottar, annaðhvort með eigin augum að hafa séð hlutaðeigendur undirskrifa

hann, eða að minnsta kosti í ábeyrn vottanna kennzt við nöfn þau, er undir samninginum standa.

Peir vottar, sem rita nöfn sín undir skriflegan samning til vitundar, án þess að hafa gætt þessa, geta orðið fyrir fjárútlátum, og ef til vill hegningu; því hver sem sér samninginn verður að álíta að vottar þeir, er standa undir honum, hafi nákvæmlega gefið gætar að því, að hlutaðeigandi annaðhvort í viðurvist þeirra hafi ritað nafn sitt undir hann, eða að öðrum kosti kannast við nafn sitt í ábeyrn þeirra; og kaupir nokkur í trausti til þessa skuldabréf með vottum undirskriftum, sem reyndar kannast við nöfn sín; en eigi geta staðfest vottorð þetta með eiði, eru þeir orsök í því, ef kaupandi verður fyrir fjármissí.

Peir sem rita nöfn sín undir samning sem vottar, verða einnig að hafa vissu fyrir sér í því, að málspartar séu einmitt þeir sömu menn, er þeir segjast vera; svo eiga og bæði vitnin að undirskrifa nöfn sín samstundis, þar eð það að öðrum kosti getur verið efunarmál, hvort full lagasönnun sé fyrir því, að réttar hlutaðeigandi hafi skrifað nafn sitt undir hinn gjörða samning. Einnig mega hlutaðeigandi málspartar eigi nota þá menn sem votta undir samninga, sem að lögum vilhællir eru álitnir annaðhvort vegna skyldugleika eða mægða við þá, eða sem á einhvern hátt eru viðriðnir því mált, sem um er rætt í samningnum; þannig eru eptir norsku laga 1.—13.—17. vilhøll vitni: maður og kona; foreldrar og börn, og systkyni, og jafnátengdir; vinnubjú í málum húsbenda þeirra; eins og líka þeir, sem vegna afbrota svo sem þjófnaðar hafa misst virðingu manna á meðal, ekki eru álitnir áreiðanlegir vottar; sbr. sömu laga 1.—13.—20.

Þar eð full lagasönnun fyrir undirskript hlutaðeig-
 anda fyrst en tengin, þegar vottar þeir, er ritað hafa
 nöfn sín undir hinar gjörða samning, hafa staðfest vott-
 orð sitt með eidi á þann hátt, sem áður er umgelið, og
 vottar þessir þangað til þeir eiðfestin verða, geta dáið
 eða að öðrum kosti misst traust það, er að lögum má
 héra til þeirra, er það hið vissasta og besta, að hlut-
 aðeigandi skrifi nafn sitt undir samninginn eða kannist
 við undirskript sína í viðurvist þessa embættismanns, er
 kallast Notarius publicus, sem sýslumenn og bærsóget-
 ar hér á landi auk annars eru, og láta hann með tveimur
 tilkvöddum vottum rita vottorð sitt á skjál það, sem hlut-
 aðeigandi málpartar í viðurvist hans hafa undirskrifað
 eða kannast við, og að því þánu orðrætt bóka það í em-
 bættisbók sína; því á þenna hátt fæst bæði öræk laga-
 sönnun fyrir undirskript hlutaðeiganda, sem og vissa
 fyrir því, að samningurinn eða skjaldið eigi verði fals-
 a. Öll árféandi skjöl og samningar ættu því af hlut-
 aðeigandi málspörtum að undirskrifað eða viðurkennast
 í viðurvist áðurgreindra embættismanna; með því og
 bestnaðinn eigi er að telja í því efni í samanburði við
 þá réttarvissu, sem þannig ávinnst fyrir hlutaðeigand-
 um. Í stöku tilfellum er það í lögum boðið, að vottar
 skuli viðstaddir vera, þegar samtningar og önnur skjöl
 eru gjörð, og rita nöfn sín undir þau, svo að form þetta
 mætti ákta nauðsynlegt fyrir þeirra lagagildi. Þannig á
 sá, er arfleidsluskrá gjörir, að því fyrir er mælt í til-
 skipan 26. septbr. 1850 23. gr., annaðhvort að hafa
 ritað nafn sitt undir hana, eða kennt við hana ann-
 aðhvort fyrir Notarius publicus eptir því, sem fyrir er
 skipað í opnu bréfi 8. janúar 1823, eða fyrir tveim vitn-
 um, er tilkvödd hafa verið í því skyni, og ritað á ar-

leiðsluskrána vottorð stítt; skulu þau geta unnið eið að því, ef þörf gjörist, að arfleiddandi hafi þá verið með fullu ráði, er hann ritaði í viðurvist þeirra nafn sitt undir arfleiddsluskrána, eða kenndist við hana. Svo er það og boðið eptir norskum laga 5—1—7, að vottar eigi viðstaddir að vera og rita nöfn sín undir til vitundar, þegar samningur er gjörður við þann, er ekki kann að lesa eða skrifa. Skjalið ber í áheyrna vottanna að lesa greinilega fyrir þeim, sem ólæs er og óskrifandi, sem um leið eiga að sjá um, að það sé rétt lesið, svo að hinn óskrifandi á síðan ekki með sönnu geti borið það fyrir sig, að honum hafi verið ókunnugt efni samnings þess er við hann er gjörður. Sjálfur á hann að staðfesta hinn gjörða samning með því að setja innsigli sitt undir hann, eða með því að hönd hans er stýrt, meðan hann ritar nafn sitt, eins og sagt er í tilskipun 15. ágúst 1832. Vitundarvottarnir eiga eptir áðurgreindri lagagrein að kjósast af þeim, er ólæs er og óskrifandi, sem og vírðist eðlilegast, svo að hann eigi verði fyrir svikum og prettum af málsparti sínum.

Formum þessum ber jafnan að fylgja, þegar sá, er samning gjörir, eigi er fær um að skrifa nafn sitt, þar eð þá eru líkindi fyrir því, að sá hinn sami eigi heldur sé lesandi á skript. Jafnvel þótt lagagrein þessi beinlínis eigi við, þegar menn af vankunnáttu, hvorki eru skrifandi eða lesandi, á henni samt einnig að fylgja, þegar samning skal gjöra við þann, er blindur er, því þó hann væri fær um að rita nafn sitt, þá vantar samt það, sem mestu varðar, að honum sé kunnugt efni samnings þess eða skjals, er hann á undir að skrifa. Svo að enginn efi geti verið á því, að vitundarvottarnir hafi í þessu efni gjört skyldu sína, eiga þeir neðan á

ekjali því, er þeir undirskrifa sem vottar, að geta þessa, að ekjalið orðrætt hafi verið lesið í áheyrn þeirra fyrir þeim, er ekki er fær um að skrifa eða lesa, sem og er boðið í tilskipun 25. septbr. 1850 23. gr., þegar sá, er ekki er lesandi á skripti, gjörir arfleiðsluskrá á efnum sínum. Þar eð þeir, sem semja sín á milli, eins og áður er getið, verða að vera myndugir og fullveðja menn, skal hér stuttlega dregið á ákvarðanir laganna í því efni.

Þegar þess í lögum er krafist, að menn æu myndugir og fullveðja, svo að samningar þeir, er af þeim eru gjörðir, hafi lagagildi, er það einungis að skilja um þess konar samninga, er lúta að því að skuldbinda sjálfa þá eða fjármuni þeirra; og þar af leiðir þá, að etgi er nauðsynlegt, að sá, er eftir samningi byggur eða tekur á móti ýmsum munum að gjöf, að myndugur, einungis, að hann hafi náð þeim vitsmunum og aldri, að hann hafi ráðdeild á því að staðfesta eða ganga að samningnum, sem einungis veitir honum gagn og sattuindi, með þyrði sínu.

Í tilhiti til myndugleika manna verður að lögum að greina á milli ómyndugra, myndugra, giptra kvenna, og ekna.

Ómyndugir eru karlar og ógíptar konur, sem ekki hafa náð 18 ára aldri, vitfirringar, og þeir sem af sérstökum ástæðum svo sem sakir eyðslusemi eða fávizku af yfirvaldinu eru gjörðir ómyndugir, sjá D. L. 3—17—1 og opið bréf 4. janúar 1861. Slíkir menn geta eigi að lögum skuldbundið sjálfa sig eða fjármuni sína, og verða því færlrar, fjárhalds menn og yfirfjárráðendur þeirra vegna að gjöra samninga þeim áhrærandi. Þó er það álitíð, að hinn ómyndugi hafi full ráð yfir fjármunum þeim, er hann ávinnur með eigin handaða sínum; hann getur og að lögum

ráðið sig hjó, sè hann fullra 16 ára að aldri og fermdur, eptir vinnuhjúa tilskipun 26. janúar 1866. Gjörri hinn ómyndugi samt sem áður samning við þann, er myndugur er og fullveðja, er sá samningur eigi að fullu ógildur, þar eð hinn myndugi er skyldur til að halda hann, ef sá, er hefir fjárferráð hins ómynduga á hendi, staðfestir hann með jáyrði sínu, en gjörri hann það eigi, er samningurinn að lögum ógildur. Af þessu er það auðsætt, að sá sem gjörir samning við einhvern, verður áður að gæta að því, hvort hlutaðeigandi sè myndugur eða ekki, svo að hann hafi vissu fyrir rétti sínum gegn hinum sama.

Til myndugra manna feljast bæði hinir svo nefndu hálfmyndugu og fullmyndugu. Hálfmyndugir eru karlar og konur ógiptar, sem eru á milli 18 og 25 ára að aldri. Þessir geta gjört að lögum arfleiðsluskrá á eignum sínum eptir tilskipun 25. septembr. 1850: 20. gr., en geta þó eigi, þó heita megi fjár síns ráðandi, eptir eigin vild skuldbundið fjármuni sína, með því að selja þá eða veðsetja, heldur verða í þeim efnum að leita samþykkis tilsjónarmanna sinna, sem eru skyldugir að sjá um, að eigur þeirra ekki eyðist að ófyrirsynju, eins og segir í D. L. 3—17—34. Með tilsjónarmanni (curator) hafa hinir hálfmyndugu ekki að öllu leyti hin sömu ráð sem hinir fullmyndugu; þannig geta þeir eigi að lögum gengið í borgun fyrir skuldum annara, þó tilsjónarmaður gefi til þessa sitt samþykki, með því og þess konar samningar einungis geta orðið hinum hálfmyndugu til skaða, en til einkis gagns. Það sem hinir hálfmyndugu sjálfir ávinna sèr með vinnu sinni, hafa þeir að fullu ráð yfir, þar eð löggjöfin einungis hefir takmarkað ráð þeirra yfir þeim erfðafjármunum, sem

þeim kann að hafa hlotnast. Karlmenn 22 ára að aldri geta eptir tilskipun 21. desember 1831 fengið leyfi til þess að verða fullmyndugir, ef þess konar leyfi má álíta að komi þeim að notum; og eiga þeir þá með bónarbræfi sínu að senda vottorð tilsjónarmanns síns, og hlutaðeigandi sóknarprests um það, að þeir hafi náð þeim sálarþroska, sem nauðsynlegur er hverjum manni, til þess að geta stjórnað efnum sínum. Eins og áður er ávíkið um hina ómyndugu, er samningur sá, er hinn hálfmyndugi gjörir viðvikjandi eignum sínum, gildir að lögum, ef tilsjónarmaður hans staðfestir hann fyrir hönd hins hálfmynduga.

Fullmyndugir verða karlar og konur fullra 25 ára og geta þá gjört alla þá samninga, sem að öðru leyti eru gildir að lögum.

Giptar konur eru að lögum, enda þótt þær áður hafi myndugar verið, undir tilsjón bónda síns, svo að þær á engan hátt í samningum geta skuldbundið sig og félagsbúið, því öll ráð þess heyra einungis manningum til sem konunnar forsprakka. Hún hefir því eigi vald á að selja eða veðsetja búsinns eigur án vilja og vitundar bónda síns, og bóndi hennar getur þannig, ef á móti er brotið, brygðað samninga hennar, og þarf eigi að borga peninga þá, sem kona hans kynni að hafa til láns tekið, sbr. dönsku laga 5—1—13. Þó er það álit- ið, að konan geti á eigin hönd ráðið vinnukonur, og í forföllum bónda síns á löglegan hátt gjört þá samninga, sem eru öldungis nauðsynlegir í búsinns þarfir. Á hinn bóginn verður og maðurinn að fá samþykki konu sinnar til einstakra samninga, t. a. m. ef hann í arfleiðsluskrá vill ráðstafa öllu félagsbúinu; ef hann vill gefa einhverjum prófentu sína, þar eð konan almennt

er eigandi að hálfu búinu, og maðurinn er skyldur til þess að sjá fyrir henni eptir megni, sbr. dönsku laga 5—1—10.

Ekkjur og þærkonur, sem eru að lögum skildar við menn sína, eru án tillits til aldurs almennt að álíta sem fullmyndugar, þannig að þær að eigin vild geta stjórnað fjármunum sínum og skuldbundið sig í samningum við aðra. Í dönsku laga 3—17—41 er þess reyndar getið, að ekkja megí eða eigi að taka sér lögráðanda, sem veiti henni aðstoð sína og ráð í öllu því, er áriðandi má þykja, og sem eigi til vitundar með henni að skrifa undir samninga þá, er hún gjörir; en lagagrein þessi er skilin þannig, að ekkjan megí sjálf ráða því, hvort hún vilji taka sér lögráðanda eða ekki, eins og líka dómstólarnir álíta þá samninga, sem af henni eru gjörðir, góða og gilda, þótt lögráðandi ekki hafi skrifað undir þá með henni. Samt sem áður er það ráðlegast að sá, er samning gjörir við ekkju, sjái svo um, að lögráðandi undirskrifti hann með henni, sem og jafnan á að fylgja, þegar lögráðandi er settur ekkju af yfirvaldinu, en ekki er kjörinn af henni sjálfri, því sè svo má ekkjan hvorki selja eða veðsetja fasteignir sínar, nè ganga í borgun fyrir skuldum, nema því að eins að hennar skipaði lögráðandi skrifti undir slíka áriðandi samninga með henni. Eptir norsku laga 1—21—9 geta ekki ekkjur eða myndugar konur gengið í borgun fyrir sakamenn.

Eins og það er nauðsynlegt fyrir gildi samninga, að þeir sèu gjörðir af myndugum mönnum, svo er það og ekki síður eðlilegt, að þeir sèu gjörðir með frjálsum vilja, og að jáyrði ekki sè fengið með svikum og prettum, eða hafi rót sína í vanþekkingu eða ókunnug-

leika á hinum helztu atriðum fyrir gildi samningsins.

Þannig liggur það í augum uppi, að sá sem með sviksamlegum fortölum er fenginn til að kaupa nokkurn hlut, sem vantar þá eiginlegleika, er kaupandi mátti álíta, að hluturinn hefði eptir söguðögn seljanda, svo sem ef tannbak mót betri vitund væri selt sem gull, hefir fullan rétt á að brygða kaupin og heimta fullar bætur fyrir skaða þann, er hann liðið hefir, því sá sem svikur á jafnan að gjalda svika sinna. Í Jónsbókarlaga kaupabálki 11. kapitula segir og, að það sé falskaup, ef maður selur gull eða brennt silfur, smíðað eða ósmíðað, það er skírt skal vera, og fyrir skírt var selt, því sé það eigi skírt, þá skuli það kaup aptur ganga, og eigi sá, er kaupir, að hafa andvirði sitt aptur frá hinum, er seldi.

Ekki heldur er sá samningur gildur, er gjörður er af þeim, sem með ofbeldi og ógnunum hefir verið knúður til þess; þó er það eigi allskonar nauðung og þvingun, sem gjörir samninginn ógildan að lögum; þannig er það eigi ólögleg kaup og sala, þó einhver notandi sér af neyð annars selji honum einhverja muni dýrara en öðrum, eða taki af sumum hærri leigur af lánudum peningum af sömu ástæðum en öðrum, þar það er undir þeim, er kaupir eða tekur peninga að láni, sjálfum komið, hvort hann vill ganga að þeim kostum, er hlutaðeigandi býður honum, eða ekki. Það er því einungis sá ógnan og hótan, sem ólögleg má álítast, og sem lýtur að því að svipta hlutaðeigandi lífi, frjálsræði og æru, sem hefir áhrif á gildi samningsins, og á þá sá, er þannig leiðist til að gjöra einhvern samning, eptir næstu laga 5.—1.—4. að lýsa því yfir svo fljótt ser

unnt er, og verður honum þá leyft að staðfesta með eiði, að hann á þenna hátt hafi verið fenginn til að gefa jáyrði sitt. Ef hann þá vinnur eiðinn fyrir dómi, og stefnir þeim, er með slíkum ógnunum og ofbeldi hefir neytt hann að gjöra samninginn, til þess að heyra eiðinn unninn, verður sá hinn sami laus við skuldbindingu sína; en lýsi hann því ekki yfir svo skjótt sem unnt er, er það álitid, að samningurinn sé gjörður með frjálsum vilja, nema hann komi með nægar sannanir fyrir áburði sínum, sem allajafnan mun reynast ókljúfanda, þar slíku ofbeldi og ógnunum sjaldan er beitt nema undir fjögur augu eða í þeim kringumstæðum, að hlutaðeigandi ekki getur notið votta.

Það er og einnig skilyrði fyrir lagagildi samnings þess, er gjörður er, að hlutaðeigandi málspartar eigi séu í villu, hvað hlut þeim viðvikur, er um er samið; eða við hverja þeir semja, því hafi málspartar ætlað sér að semja um annan hlut en þann, sem í samningnum er tilgreindur, eða annarhvor málsparta hafa ímyndað sér, að hann semdi við annan en þann, er hann á við, er sá samningur án lagagildis. Hið sama gildir og, sé villan fólgin í því, að annar málspartur þykist hafa selt einhvern hlut, en hinn þegið hann að gjöf. Gjöri hins vegar einhver samning við annan mann af rangri ímyndun um gagn það og ábata, er hann af því kynni að hafa, þá hefir það engin áhrif á lagagildi hans; því slík villa er samningnum sjálfum óviðkomandi, og mundi þar að auki, ef til greina væri tekin, valda óvissu í viðskiptum manna á meðal, sem allajafnan með öllu ókunn málsparti þeim, er við er samið.

Eins og áður er dregið á, eiga samningar að vera greinilega samdir, svo að efni þeirra sé glögg

og ljóslega tekið fram; þó er það eigi nauðsynlegt að allt sé nákvæmlega tilgreint, einungis að í samningum finnist ýms atriði, er bendi á það, er hlutaðeigendur mega álítast að vilja að gilda skuli sín á milli; því hafi hlutaðeigendur ekki nákvæmlega sín á meðal samið um einhver atriði, sem vanalegt er að tilgreina, verður það að álítast, að þeir í því efni hafi viljað halda sér til þess, sem lögin í þeirri grein ákveða að gilda skuli; en séu engin lög til, verður að fara eptir því, sem venjan og skynsemin bendir á að gilda eigi í þeim efnum, sem um er að ræða.

Eins og lögin ekki almennt hafa bundið samninga við vissar formur, þannig er það hlutaðeigendum heimilt að koma sér saman um þá skilmála í samningnum, sem báðum málspörtum þykir best henta, einungis mega þeir, eins og áður er getið, ekki koma sér saman um eða áskilja sér það, er gagnstætt er lögum, opinberri siðsemi eða almennings gagni.

Að samningurinn eigi megi vera lögum gagnstæður, er einungis að skilja um þau lög, sem eigi má víkja frá, og sem banna eitthvað og leggja við hegningu, ef á móti er brotið, en lýtur öldungis ekki að þeim lögum eða lagasetningum, sem eptir verður að fara, þegar hlutaðeigandi málspartar ekki hafa samið um eitthvað það, sem hnigur að réttarsambandi þeirra, og sem því koma fram sem skýrandi og upplýsandi samning þann, sem af málspörtum er gjörður. Þegar því skal ráða úr því, hvort lagasetningin sé bindandi eða skýrandi, þarf nákvæmlega að rannsaka orð og atvik þess lagastaðar, sem um er að ræða í hvert skipti. Þó eru mestu líkur fyrir því, að þau lög jafnan séu skýrandi en eigi bindandi, er lúta að samningum þeim, sem um fjármur

ræða, enda þótt löggjafinn með tilliti til almennings hagnaðar og velsæmis á stundum hafi öðruvísi fyrir skipað; þannig má sá, er lánað hefir peninga gegn veði í fasteign, að því fyrir er mælt í tilskipun 27. maí 1859, eigi heimta hærri leigu á ári en 4 rd. af hundraði hverju; það er og bannað í tilskipun 25. september 1850 14. gr. að selja eða veðsetja arf þann, er maður á í vændum; eigi má heldur gefa slíkan arf. Það má og ætla að löggjöfin af líkum ástæðum hafi gefið ýmsar bindandi ákvarðanir fyrir landsdrottna gegn leiguliðum þeirra, og má í því efni vísa til Jónsbókarlaga landsleigubálks, tilskipunar 21. marz 1705, 22. júlí 1791, m. fl.

Sè samningur sá, sem gjörður er milli hlutaðeigenda, gagnstæður rétti annars manns, svo sem, ef einhver selur þann hlut, er hann ekki átti, er sá samningur eigi að öllu ógildur, því sje það kaupanda ókunnugt, verður seljandi að greiða honum bætur fyrir svik þau, er hann þannig hefir gjört sig sekann í, svo getur og samningur þessi orðið gildur, ef hinn rétti eigandi þar til gefur sitt samþykki. Eftir Jónsbókar kaupabálks 14. kapítula, kallast það kaupfox, ef maður kaupir það, er hinn átti ekki í, er seldi, nema að þess ráði væri selt, er átti. Sè tveimur seldur hinn sami hlutur, skal hin fyrri sala gilda, en eigi hin síðari: þessi lagasetning er og skýlaust tekin fram í Jónsbókar landsleigubálki 6. kapítula, er svo segir: „Ef maður selur eina jörð tveim mönnum að leigja, þá skal sá hafa, er fyrri tók, og svo skal hvervetna, þar sem maður selur 2 mönnum hið sama, að sá skal hafa, er fyrr kaupir eða leigir;“ og kaupabálki 14. kapítula: „Það má eigi haldast, ef maður selur það öðrum, er hann hefir áður

öðrum selt». En sè hinum seinni kaupanda það ókunnugt, að hluturinn sè áður öðrum seldur, er það auðsætt, að hann getur kraflzt skaðabóta af seljanda, og má hann þá eptir áðurgreindri lagagrein í landsleigubálki, samanber norsku laga 5.—3.—42., ef jörð er honum seld, kjósa aðra eins góða jörð, ef seljandi á hana til, en sè seljanda það ómögulegt, ber honum að greiða kaupanda auk peninga þeirra, er hann kynni að hafa greitt af jarðarverðinu, jafnmikið og nemur árs landskuld af jörðunni, sem um var samið. Þegar málspartar hafa gjört samning sín á meðal, má hvorugur þeirra af ásettu ráði eða af óaðgætni brjóta gegn því, er ákveðið var, en sje samt brotið gegn því, verður sá hinn sami jafnan að bæta það að fullu, með því líka samningur sá, er gjörður er, leggur hlutaðeigendum þá skyldu á herðar, að efna loforð sitt, og þar af leiðir þá aptur, að sá er vísvitandi eða af óaðgætni ekki efnar það, er hann lofað hefir, verður, ef sá, er loforðið var gefið, krefst þess, að bæta fyrir misbrotið. Þar eð það kann að vera vafa undirorpið, hvaða aðgætni að hlutaðeigandi á við að hafa í samningnum, er það betra og haganlegra að taka það fram greinilega, einkum ef sérstakrar varkárni og aðgætni á að gæta, því lögin heimta einungis, að sú aðgætni sè við höfð, sem hver reglu-maður á að gæta í þeim efnum, sem um er að ræða í hvert skipti, og sem með sannsýni má af hverjum manni heimta. Eins er það og haganlegra, að málspartar tilgreini, hvað mikið hver á að greiða, ef hann annaðhvort vísvitandi eða af óaðgætni, er honum má tilreiknast, gjörir þeim, er hann hefir mök við, einhvern skaða, svo að hann þurfi ekki að sanna að lögum, hve mikið fjárfjón hann hafi beðið. Þar eð einungis sá skaði á

almennt að bætast, sem gjörður er vísitandi eða af ó-
aðgætni, eins og áður er getið, þurfa hlutaðeigendur
eigi að bæta þann skaða, er fyrir kann að koma af til-
viljun eða hendingu; þannig er það með berum orðum
tilgreint í Jónsbókar kaupabálki 16. kapítula, að sá sem
tekur kýr eða annað búfæ á leigu eigi ekki að ábyrgj-
ast þeim, er til leigu selur, fyrir bráðasótt og lungna-
sótt, kefling eða lambburð, aldri eða lysturreið; þó er í
sama bálki 21. kapítula ábyrgð á lánsfæ undanþegin frá
þessari almennu reglu, því þar segir, að sá skuli lán
ábyrgjast, er lèð var, og komi heilu heim, og verður
því sá, er lánar, að áskilja sèr, að hann sè undanþeginn
reglu þessari, ef hann eigi vill bæta þann hlut, er hann
lánað hefir, þó farist af einhverjum ástæðum, er eigi
getur handvömm kallast.

Að öðru leyti getur það í kaupum og sölum verið
vafa undirorpið, hvort heldur seljandi eða kaupandi
skuli bera þann skaða, sem hluturinn, er seldur er,
kann að verða fyrir, frá því kaupsamningur er um hann
gjörður, og þangað til hann er afhentur kaupanda í
hendur, og er það því bezt, að málspartar í kaupsam-
ningnum ákveði, hvort heldur seljandi eða kaupandi skuli
hafa ábyrgð á honum á tímabili þessu, sem hvað fast-
eignir snertir getur orðið nokkuð langt, með því kaup-
andi fyrst verður eigandi, þegar hann af seljanda fær
löglegt afsalsbréf fyrir fasteigninni, sem seljandi alment
eigi veitir kaupanda, fyr en hann hefir fullnægt söluskil-
málunum. En sè nú eigi í kaupsamningnum tekin á-
kvörðun í þessu efni, hlýtur seljandi sem eigandi að
þola skaða þann, sem fasteignina kann af hendingu fyrir
að hitta, þangað til hann gefur kaupanda afsalsbréf og
þar með eignarrétt fyrir henni, sem og virðist heimilað

Í Jónsbókar landabrigðabálki 7. kapítula, því þar skal seljandi, sem selur land sitt fyrir fardaga eður á miðjum missirum, ábyrgjast land við eldi og skriðum, vötnum og öllum spjöllum til fardaga.

Hver sá, sem selur öðrum manni eignir, kröfur eða önnur réttindi, á að heimila það þeim, er kaupir, svo að hann fái að njóta kaupa sinna. Hafi því sá er seldi af einhverjum ástæðum, svo sem að hann ekki sæ eigandi, að hann áður hafi selt öðrum hinn sama hlut, að annar maður hafi höfum meiri rétt, brostið heimild til þess að selja fjármuni þá eða annað, er hann lét af hendi, og því kaupandi ekki fær að njóta þess, er hann keypti, er það auðsætt, að seljandi ekki hefir fullnægt skylda sinni, og verður, ef andvirðið er galdið, að skila því aptur, og ef það er ógaldið, þegar heimildin bræstur, þarf eigi kaupandi að greiða það, og getur þat að auki jafnan krafist fullra skaðabóta, í hið minnsta hafi seljanda verið kunnugt um óheimild sína á því, er selt var.

Í Jónsbókar kaupabálki 11. kapítula segir og, að selji maður óheimilt, þá skuli það kaup aptur ganga, en hinn er keypti, hafi andvirði sitt. Heimildarskyldan hvílir á öllum þeim, er selja eitthvað til eignar, á leigu, til veðmála, og jafnvel að noskru leytis á þeim, er gefur, að minnsta kosti hafi gefandi gefið eitthvað í sviksamlegum tilgangi, svo sem þjófurinn hið stolna, til þess að losast við það. Það er því haganlegt, að hlutaðeigendur í kaupbréfum, leigubréfum og veðskuldabréfum áskilji sér vissar tilteknar skaðabætur, ef þann, er selur, skyldi bræsta heimild til þess, er hann seldi.

Þar eð það opt getur orðið efunarmál, hvar samningum skal fullnægja, einkum þegar peningar eiga að greiðast, er að láni hafa teknir verið, er það og hyggi-

legast, að staður sá, er féð skal greiðast á, sè ákveðinn í samningnum; en sè það eigi gjört, virðist það eðlilegast, að skuldunautur greiði lánardrottni peninga þá, er hann hjá honum hefir að láni þegið, á heimili hans, því hafi skuldunautur lesað að borga lánardrottni peningana, er hann ekki sjálfur skyldugur að sækja þá eða vilja þeirra á heimili skuldunauts, nema hann, eptir að lánid er veitt, hafi flutt sig búferlum svo langt frá skuldunaut sínum, að honum veiti örðugar en áður að færa lánardrottni lánsféð. En sè þar á móti skuldabréfið þeirrar tegundar, að það eins og vixlarabréf geti gengið mann frá manni, eður sem ávísanir eigi að borgast allajafnan samstundis og krafið verður, þannig að sá, er greiða skal, ekki veit, hvar það er niður komið, virðist það eðlilegt, að skuldaheimtumaður sá, er bréfið hefir í hendi á þeim tíma, er skuldin á að greiðast, krefjist borgunar á heimili þess, er greiða skal. Ef skuldunautur ekki býður borgun á fé því, er hann hefir að láni eða á leigu tekið á þeim stað, er hann eptir samningi á að greiða það, hefir hann ekki efnt skuldbindingu sína, og getur þá af því leitt, að hann verði að greiða hærri leigu, en hann að öðrum kosti hefði orðið að lúka; og hafi hann átt að greiða nokkuð af skuld sinni, en boðið borgunina á óréttum stað, getur það leitt til þess, að hann þess vegna verði að greiða hana alla, ef skuldaheimtumaður hefir áskilið sèr í skuldabréfinu, að svo framarlega, sem nokkuð af skuldinni eigi sè borgað á þann hátt, sem eigi að vera, skuli öll skuldin greiðast þegar í stað, enda þótt hún að öðrum kosti eigi hefði verið fallin til borgunar.

Á stundum er það ákveðið í samningnum, að ef máli rísi út af honum, verði hlutaðeigandi að sæta málssókn,

fyrir öðrum dómstóli eða sættanefnd en þeirri, er hann optir heimili sínu á að mæta fyrir, og er skilmáli þessi lögmætur og heimilaður í norsku laga 1.—2.—17., einnægis að sá réttur, er hlutaðeigendur hafa skuldbundið sig að mæta fyrir, hafi myndugleika til þess að dæma og skera úr málefni því, er þeir samkvæmt samningnum vilja leggja fyrir hann; þannig hefir skiptaréttur elgi myndugleika til þess að dæma búans skuldunauta til að greiða það inn í húsið, er þeir skulda því, heldur verða þeir að sæta málssókn fyrir almennum rétti, og áður kallast fyrir sættanefnd, nema svo standi á, að sókin geti komið fyrir gestarétt.

Eins og staðurinn, þar sem samningurinn á að uppfyllast, á tilgreindur að vera, þannig ber og að tilgreina tímann, þegar samningurinn er gjörður og eins þegar honum á að fullnægja, þar það getur hafi þýðingu í mörgum greinum, þannig getur málssókn fyrst höfðast, þegar borgunarfresturinn er liðinn, án þess að hlutaðeigandi skuldunautar hafi greitt það, er honum ber að gjalda, eins og líka sá skuldunautur, sem ekki borgar skuld sína á réttum (tíma) gjalddaga, er skyldur til upp frá þeim degi, er lánardrottinn leitar réttar síns á löglegan hátt, og þangað til borgun greiðist, að greiða í leigu einum ríkisdal meira af hundraði hverju en hefir verið samið milli hlutaðeigenda, eins og segir í tilskipun 27. maí 1859.

Stundum eiga samningar og önnur skjöl að lesast á þingum, og gildir um það sú aðalregla, að öll þau skjöl eiga að þinglesast, sem annaðhvort svipta einhvern ráðum yfir fjármunum hans yfir höfuð að tala, eða yfir einstöku hlutum, einkum fasteignum, sem og með berum orðum er boðið í tilskipun 24. apríl 1833, sem

hljóðar um þinglestur afsals- og veðsetningarbréfa á Íslandi, og sem hér skal nokkuð um ræða, með því efni þessarar tilskipunar er mjög svo mikilvægt. Enda þótt eignarrétturinn að fasteign gangi yfir á kaupanda, þegar hann af seljanda, eptir að hafa fallnægt honum fyrir andvirði hennar, hefir fengið afsalsbréf fyrir henni, þá er það að skilja svo, að kaupandi með því óðlast einungis eignarrétt gegn seljanda sjálfum og hans erfingjum, en eigi gegn þriðja manni, sem sé öðrum kaupendum eða veðhafendum í hinni sömu fasteign, og hvað Reykjavík snertir, þar sem 4. gr. í tilskipuu 24. apríl 1833 hefir lögleitt ákvarðanir þær, sem í dönskum lögum og þar tilheyrandi tilskipunum gilda um þinglestur á afsals og veðbréfum, jafnvel eigi gegn öðrum skuldaheimtumönnum seljanda, sem að því ráða má af opna bréfi 8. júní 1787 þrátt fyrir það, að afsalsbréf sé gefið kaupanda fyrir fasteigninni, sem eigi er þinglýst, eptir undangengnum dómi eða sætt geta látið gjöra útlegg á fasteigninni, og selt hana til skuldalúkningar, ef aðrar eigur seljanda eigi skylda hrökkva fyrir skuldum. Eptir hinu sama opna bréfi getur og kaupandi eða veðhafandi, sem hefir óþinglýst afsals- eða veðbréf, misst réttar síns, ef bú seljanda eða veðsetjanda annaðhvort að honum dauðum eða að honum lifandi af skiptaréttinum finnst að vera ónógt fyrir skuldum.

Reyndar virðist það að vera mjög ósanngjarnt, að sá sem búinn er að fá afsalsbréf fyrir fasteign nokkurri, búinn að borga hana, og ef til vill hefir fengið hana í eignarhald sitt og umráð, skuli syona að öllum kaupum á henni fullgjörðum, verða að missa hana og láta lausa við persónulega skuldaheimtumenn seljanda, einmitt sakir þess, að hann eigi hefir látið þinglýsa af-

gælabréfi sínu, og þannig verða sviptur eign sinni ein-
angis sakir fornu-yfirjórnar, en þrátt fyrir þetta hefir
lögsetning þessi heimild í hinu áðurgreinda opna bréfi,
sæ það, hvað Reykjavík snertir, að því ætla má, lögleitt
þar með tilskipun 24. apríl 1833.

Til þess að öðlast fullan lagakraft gegn þriðja
manni á því afsals eða veðbréfið, sè fasteign seld eða
veðsett, að lesast á því þingi, þar sem fasteignin heyrir
undir. Veðsetji nokkur lausafé, án þess að skila því
frá sér, og það eigi er að álíta sem fast búfé eður inn-
stæða einhverrar jarðar, og því fylgjandi fasteign, á veð-
setningarskjalið ætíð að lesast á varnarþingi hans. Hið
sama gildir og eptir tilskipun 24. apríl 1833 um þau
skjöl, er takmarka eignarráð nokkura manns yfir fjár-
munum hans yfir höfuð, en slík skjöl eiga líka að les-
ast á þeim þingum, þar sem fasteignir hans heyrir undir,
svo að seinni afhendingar og veðsetningarskjöl eigi geti
haft forrætt fyrir þeim. Skjalsins lagakraptur gegn þriðja
manni reiknast fyrir utan Reykjavík frá þeim degi, að
það er þinglesið, þó skal samkvæmt áður greindri til-
skipun, þegar sá, er útvegað hefir nokkurt heimildar-
eður veðsetningarskjál, sýnir það sýslumanni til fyrir-
farandi bókunar í afsals- og veðbréfabókina, og fær þar
um áteikun hans og vottorð á sjálft skjalið, svo og
síðan lætur lesa það á næstkomandi manntalsþingi,
skjalsins lagakraptur að reiknast frá þeim degi, er það
þannig var sýnt, svo að það á að hafa forgangsrétt fyrir
þeim skjölum, sem undir eins og það fram koma á
þingi, og sem annaðhvort öldungis ekki eður seinna á
þann hátt, er fyr segir, eru sýnd sýslumanni. Af þess-
ari lagagrein flýtur nú beinlínis, að hið yngra afsals- eða
veðsetningarbréf getur haft forgangsrétt fyrir hinu eldra

í sömu fasteign, hafi hið yngra áður verið þinglesið, hafi það áður en hið eldra verið sýnt hlutaðeigandi embættismanni til undanfarandi bókonar í afsals- og veðbréfabókina, sé það lesið á hinu í hönd farandi manntalsþingi, sem og hafi hið yngra verið fyrir fram bók að en eigi hið eldra, þó bæði séu lesin á sama manntalsþingi. Að öðru leyti er þinglesturinn álitinn að ske á sömu tíð, enda þótt eitt skjal lesist nokkru fyrr en hitt, sé það á sama þingdegi eða manntalsþingi, þó þannig, að ekkert skjal, sem eigi afhendist til lesturs fyrr en eftir byrjun þingsins, getur komið til álita gegn því, sem fyrr er af hendi látið.

Í Reykjavík eiga skjöl þau, sem eftir aðalreglu þeirri, er áður er getið, verða að þinglesast, að lesast á þeim reglulegu þingum, er þar haldast á viku hverri, og gilda þar í tilfelli til lesturs slíkra skjala, sem að framan er getið, hinar almennu reglur í dönsku lögum og þar tilheyrandi tilskipunum, þannig að það afsals eða veðsetningarskjal, sem lesið er á hinu fyrsta eða öðru þingi, eftir að það er út gefið, hefir lagakraft gegn þriðja manni frá þeim degi, að það er dagsett; en sé það lesið síðar, það er í ótíma, hefir það lagagildi frá þeim degi að það er lesið á þingi.

Í opnu bréfi frá 28. apríl 1841, sem inniheldur nákvæmari ákvörðun við 4. gr. á tilskipun 24. apríl 1833, er svo fyrir mælt, að þegar einhver á Íslandi afhendir skjal til lesturs á manntalsþingi, sem hann óskar að honum verði strax aptur skilað, eftir hina undanfarandi inntektnun, þá megi slíkt ske með því skilyrði, að hann ank þess að borga þinglýsingarkaup og hálf-procentngjald til konungssjóðs eftir tilskipun 8. febrúar 1810, þegar svo stendur á, að það gjaldast eigi, jafn-

framt og afhendingin skeður, einnig afhendi afrit af skjalinu, sem eptir að vera sannað ókeypis af réttaranum með hans áteiknun getur beðið til þinglesturs, og eigi þá sú þinglýsing að hafa sama lagakraft, og sjálfa frumskjalinu hefði verið lýst á þingi; og ber réttaranum að rita vottorð sitt í þessu efni á frumskjalið, áður því er skilað aptur, sem sömuleiðis á sínum tíma er skyldugur að veita hlutaðeiganda, ef hann þess skyldi óska, ókeypis vottorð sitt um það, að skjalið hafi verið á þingi lesið.

Þegar fullnægja skal samningum ber ýmsra varaðarreglna að gæta, svo að hlutaðeigandi skuldunautur eigi verði fyrir eptirkröfum af hendi rétthafanda. Þannig ber borgunina að greiða réttum hlutaðeiganda, sem sè rétthafanda sjálfum eða hans umboðsmanni. Sè rétthafandi eigi maður myndugur eða fullveðja, verður skuldunautur að greiða skuld sína fjárráðanda þess, er ómyndugur er, en greiði hann skuld sína hinum ómynduga sjálfum eða þeim, er eigi er fjár síns ráðandi, verður hann, ef þess er krafist, að greiða hana að nýju. Sè þú rétthafanda tekið til löglegrar skiptameðferðar vegna skulda, verður skuldunautur, ef svo ástendur, að greiða skiptaráðanda skuld sína, því rétthafandi sem eigi fjár síns ráðandi, meðan á skiptum stendur, getur eigi gefið löglega kvittan fyrir búðsins kröfum. Skuldunautur verður yfir höfuð að gæta þess, svo að hann eigi verði fyrir eptirkröfum, að skuldin sè greidd réttum hlutaðeiganda, sem honum getur gefið löglega kvittan fyrir honni.

Sè þar á móti skuldabréf gefið fyrir skuldinni, er það almennt álitíð, að skuldunautur megi greiða skuld sína þeim, er skuldabréfið hefir í höndum, ef á það í

löglegu formi er ritað vottorð um, að sá hinn sami sé þess eigandi, án þess að það sé í hans ábyrgð, þó vottorð þetta á síðan flinnist að vera falsað, sem og án efa virðist að vera rétt álitid, ef skjalið eins og víxlarabréf eptir eðli þess svo sem peningar er ætlað til þess að ganga manna á milli; en sé skuldabréfið annars eðlis, virðist skuldunautur sár til tryggingar, áður hann borgar, með fullum rétti að geta krafist þess, að sá, sem skuldabréfið hefir í höndum, sanni að hann sé að því löglegur eigandi, sem og eptir almennum sönnunarreglum virðist að vera skylda hans, með því það og heldur ekki leiðir af grundvallar atriðum þeim, sem nefnd eru í tilskipun 9. febrúar 1798, að skuldunautur í þessu tilfelli sé laus við skuldbindingu sína, ef hann greiðir þeim, sem eptir skuldabréfinu er þess eigandi, skyldi vottorðið á því þar að lútandi á síðan reynast að vera falsað. Svo ber og skuldunautum að geta þess, að skuldbindingunni sé fullnægja veitt þannig, að hún sé af hendi greidd í jafnmiklum og góðum aurum og í samningnum er ákveðið, því sé það eigi gjört, hefir skuldunautur eigi efnt skuldbindingu sína. Eins og áður er getið á og skuldunautur, að efna skuldbindingu sína á þeim stað og tíma, sem í samningnum er ákveðið. Lánardrottinn er þannig eigi skyldugur að veita þeirri borgun móttöku, sem boðin er á óréttum stað, sem og eigi áður en skuldin er fallin til borgunar; því eigi, eins og vanalegt er, að greiða vexti af lánsfénu, biður lánardrottinn af því skaða, nema að skuldunautur bjóði honum lánsféð með fullum vöxtum til gjald-daga.

Eins og sá, er réttarkröfu þykist hafa gegn öðrum manni eptir gjörðum samningi, verður að sanna þenna

rætt sinn, svo verður og sá, er fullnægir skuldbindingu þeirri, er á honum liggur, að geta fært næga sönnun fyrir því, að hann hafi henni fullnægju veitt, með því hann að öðrum kosti getur orðið fyrir eptirkröfum. Hvað sönnun þessa snertir, ber einkum þessi tvö at-
 riði að athuga, sem sè, hvaða sönnun geti álitizt nægi-
 leg gegn rétthafanda sjálfum og hans erfingjum, og
 hvers skuldunautur þurfi að gæta, svo að hann verði
 laus fyrir eptirkröfum af þriðja manns hendi.

Gegn rétthafanda og hans erfingjum getur skuldu-
 nautur notað hvers konar sönnun, því í löggjöfinni er
 slík sönnun eigi neinum vissum formum bundin. Greiði
 skuldunautur peningaskuld, ber af lánardrottni að krefja
 skrifleggar kvittunar fyrir greiðslu hennar, og það þótt
 skuldin sè munnleg, því verið getur, að skuldin samt
 sem áður hafi verið vottanleg, en engir vottar sèu við-
 staddir, þegar hann greiðir lánardrottni hana. Reyndar
 er slík skrifleg kvittan eigi áreiðanlegt vottorð fyrir því,
 að skuldin sè greidd, því eins og áður er getið, hvað
 samningum viðvíkur, er undirskript lánardrottins undir
 hina gefnu kvittan því að eins óræk sönnun, að hún sè
 staðfest með vottorði þess embættismanns, sem hefir
 hin svo nefndu »notarial»störf á hendi, því bæði getur
 sönnun sú, er í kvittaninni liggur, orðið að engu, ef
 lánardrottinn með eiði neitar undirskript sinni, og svo
 geta þeir vottar, er við hafa verið staddir og undir hana
 hafa skrifað til vitundar, innan skamms dáið, eða farið
 í fjarska, svo eigi sè hægt í þá að ná. Þar á móti er
 það eigi ætíð nægilegt til þess að verjast eptirkröfum
 gegn þriðja manni, þó skuldunautur hafi fengið skrif-
 lega kvittan fyrir greiðslu skuldarinnar, því sè skulda-
 bréf gefið fyrir skuldinni, gildir hin lausa skriflega

kvittan að því fyrir er mælt í tilskipun 9. febrúar 1798 einungis gegn lánardrottni sjálfum, sem hefir hana gefið, en eigi gegn þriðja manni, sem fyrir veðsetningu, sölu eða annari lagaheimild er orðinn réttur eigandi að skuldabréfinu; heldur verður það, sem í hvert skipti greiðist af skuldinni, þar að auki að ritast á sjálft skuldabréfið, sem eins og í ástæðum þessarar tilskipunar með berum orðum er tekið fram, veitir skuldunautnum sjálfum tryggingu, sem þannig á sjálft skuldabréfinu hefir næga sönnun fyrir því, er hann borgað hefir, þótt hin lausa skriflega kvittan glataðist, sem og veitir þeim, er kann að taka veð í skuldabréfinu eða kaupir það, fulla vissu fyrir því, að það hafi jafnmikið gildi, og það sjálft með sér ber, og þar af leiðir þá aptur, að sá, sem skuldabréfið hefir í höndum, á hægara með að selja það, eða taka fé að láni fyrir því. Á hinn bóginn er nægilegt að taka lausa skriflega kvittan fyrir greiðslu vaxtanna af peningaupphæð þeirri, er skuldabréfið hljóðar um. Sé skuldabréfið að fullu borgað, er það skylda lánardrottins eptir tilskipun 9. febrúar 1798 að selja það skuldunaut í hendur með áritaðri kvittun fyrir greiðslu þess, og í hvert skipti, sem nokkuð greiðist af höfuðstólnum, í viðurvist skuldunauts eða hans umboðsmanns bæði rita það, er greiðist, á sjálft skuldabréfið, sem og gefa sérstaka kvittan fyrir því. Gjöri lánardrottinn það ekki, hefir skuldunautur rétt til þess að halda fé því aptur, er hann í votta viðurvist ætlaði að greiða af skuldinni, og þarf eigi af því, er þannig var boðið, að greiða leigur, þangað til lánardrottinn fullnægir þessari skyldu sinni að lögum.

Af þessu, sem nú var sagt, er það auðsætt, að skuldunautur hvorki þarf, nè heldur á að greiða skuld

sína, nema þessum skilmála sé fullnægt, og ber honum því jafnan áður hann borgar, að sjá um það, að skuldabréfið sé í höndum þess, er við borgun skal taka; en hafi nú skuldaheimtumaður glatað skuldabréfinu, getur hann eigi eptir því krafist borgunar, fyr en hann skuldunaut sínum til tryggingar hefir á því náð ómerkingar eða mortificationsdómi, og til þessa þarf hann áður að fá konunglegt leyfi, sérh heimilar honum með opinberri stefnu að mega innkalla þann eða þá með árs og dags fresti, sem kynnu að hafa slíkt skuldabréf í höndum, til þess innan þessa frests loka að mæta fyrir ákveðnum rétti, og þar sanna heimild sína til þess, og mæti þá enginn með skuldabréfið, verður það af réttinum dæmt ómerkt, og getur þá skuldaheimtumaður fyrst veitt borguninni eptir skuldabréfinu móttöku, og skuldunautur borgað skuld sína, án þess að hann þá lengur þurfi að óttast fyrir því að verða fyrir eptirkröfum. Hafi skuldunautur gefið út skuldabréf með veði í fasteign til tryggingar fyrir skuld sinni, sem á þingi hefir lesið verið, verður hann auk þess, sem áður er fyrir mælt í tilskipun 9. febrúar 1798, að gæta þess, að þess í afsals- og veðbréfabókinni sé getið, og á þingi því, sem hin veðsetta fasteign liggur undir, sé aflýst því, er hann greiðir af skuldabréfinu, sem og þegar hann hefir það að fullu greitt, svo að eign hans leysist úr því hapti, er á hana hefir lagt verið, og hann því heldur á síðan geti selt hana eða veðsett á ný, ef hann þess skyldi óska.

II.

Ættir alþingismanna árið 1867 (endir).

- 11., **EIRÍKUR ÓLAFSSON KÚLD**¹, prestur að Helgafelli; varapingmaður Barðstrendinga; kona hans Þuríður dóttir Drs. Sveinbjarnar skólameistara Egilssonar og frúr Helgu, dóttur Þenidikts yfirdómara Gröndals.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Ólafur Sigurðarson (Sivertsen)* prófastur og prestur í Flatey, dó 1860, hans faðir
2. *Sigurður Sigurðsson*, seinast á Fjarðarhorni við Hrútafjörð, hans faðir
3. *Sigurður Brandsson*, á Núpi í Haukadal, hans faðir
4. *Brandur Egilsson*, hans faðir
5. *Egill Brandsson* í Miðskógi, hans faðir
6. *Brandur Árnason*, bjó í Miðdölum, hans faðir
7. *Árni Þorvarðarson*, dó hér um 1619, hans faðir
8. *Þorvarður Pétursson*, hans faðir
9. *Pétur Oddsson*, lifði 1556, hans faðir
10. *Oddur*, hefir lifað fyrir og eptir 1500. Kona Péturs Oddssonar var dóttir Árna Eiríkssonar frá

1) Alþingismaður Barðstrendinga var Brynjólfur í Flatey Bogason frá Staðarfelli, bróðir rúðameistara Þenidikts í Stykkishólmi, Jens kaupmanns, er var í Kaupmannahöfn, frúr Hildar, ekkja Bjarna amtmanns Vigfússonar Thorarensens, frúr Solveigar, konu Odds apothekara, frúr Ragnheiðar, konu Marteins konsúls Smiths í Reykjavík, frúr Sigríðar, seinni konu Péturs biskups, og frúr Jóhannu Sophíu fyrri konu Jóns yfirdómara Péturssonar; en Brynjólfur mætti eigi á þinginu 1867.

Fagraðal, er var bræðrunga Teits lögmanns Þorleifssonar, og réttur erfingi hans; en hafði vegið þýzkan mann, að nafni Hans Eten, sjá Arb. Espólins.

2. gr.

3. *Pórunn Egileddóttir* hét kona Sigurðar Brandssonar á Núpi og móðir Sigurðar í Fjarðarhorni, hennar faðir
4. *Egill Egilsson* á Vatni í Haukadál, hans faðir
5. *Egill Sturlaugsson* á Höskuldsstöðum, hans faðir
6. *Sturlaugur Sigmundarson*, hans faðir
7. *Sigmundur Jónsson*, hans faðir
8. *Jón Bjarnason*, hans faðir
9. *Bjarni Sumarliðason*, á Fellsenda, hans faðir
10. *Sumarliði Jónsson*, hans faðir
11. *Jón Arnbjörnsson*, hans faðir
12. *Arnbjörn Bjarnason*, hans faðir
13. *Bjarni Sumarliðason*, hans faðir
14. *Sumarliði Eiríksson*, hans faðir
15. *Eiríkur Sumarliðason*, hans faðir
16. *Sumarliði* lifði á 14. öld.

3. gr.

2. *Katrín Þorvaldedóttir*, hét kona Sigurðar á Fjarðarhorni og móðir Ólafs prófesta, hennar faðir
3. *Þorvaldur Jónsson* á Þingvöllum, hans faðir
4. *Jón Bergsson* á Dröngum, hans faðir
5. *Bergur Tómasson* á Akri í Hvammsveit, hans faðir
6. *Tómás Þorsteinsson*, hans faðir

7. *Þorsteinn Oddsson*, prestur í Skarðsþingum, dó 1645, hans faðir
8. *Oddur Þorsteinsson*, prestur í Tröllatungu, hans faðir
9. *Þorsteinn Guðmundsson* leikari, 3. maður Þórunnar Jónsdóttur biskups Arasonar; var síra Oddur laungetinn. Faðir Þorsteins var
10. *Guðmundur Andrèsson* á Felli í Kollafirði, sjá ætt Bergs amtmanns 2. gr. nr. 11, I. B. síðu 21.

4. gr.

3. *Guðný Oddsdóttir* hét kona Þorvaldar á Þingvöllum og móðir Katrínar, hennar faðir
4. *Oddur Arngrímsson* kem að norðan, hans faðir
5. *Arngrímur Tómasson*.

B. Móðurætt.

5. gr.

1. *Jóhanna Eyólfsdóttir* hét kona Ólafs prófasts og móðir síra Eiríks Kúlde; hún var systir Friðriks Eyólfssonar, föður Haldórs skólakennara Friðrikssonar; sjá ætt hans 1. gr. nr. 1, I. B. síðu 28. Það er annars sennilegt, er nokkrir telja, að Kolbeinn faðir Þorsteins föður síra Kolbeins í Miðdal, hafi verið hinn nafnkunni koparsmiður, er steypiti fyrstur kopar í flöskum syðra, steypiti hann koparhjálminn mikla á Hólum fyrir Gísla biskup Þorláksson; tíminn stendur heima, og þeir voru báðir í Borgarfirði Þorsteinn og Kolbeinn þessi, bróðir Kolbeins koparsmiðs hét Eyólfur, en þeirra faðir var Bjarni Eyólfsson bróðir síra Ásmundar gamla Eyólfs-

sonar á Breiðabólstað á Skógarströnd, sjá ætt
Péturs biskups 5. gr. nr. 5, I. B. síðu 16.

12. JÓN SIGURÐSSON, skjalavörður, riddari «Dannebrog»-ordunnar, alþingismaður Ísfróinga; kona hans Ingibjörg Einarsdóttir frá Reykjavík og Ingveldar Japhetsdóttir, eru þau hjón bræðrabörn.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Sigurður Jónsson*, prófastur á Rafnseyri, dó 1855, hans faðir
2. *Jón Sigurðsson*, prestur á Rafnseyri, dó 1821, hans faðir
3. *Sigurður Ásmundsson*, í Ásgarði eystra, fæddur 1708, hans faðir
4. *Ásmundur Sigurðsson*, í Ásgarði, hans faðir
5. *Sigurður Guðnason*, á Snjallsteinshöfða, hans faðir
6. *Guðni Sigurðsson*, hans faðir
7. *Sigurður Guðnason*, hans faðir
8. *Guðni Eyriðsson* í Klofa, hans faðir
9. *Eyriður Torfason* í Klofa, hans faðir
10. *Torfi Jónsson*, sýslumaður í Klofa, hans faðir
11. *Jón Ólafsson* í Klofa, hans faðir
12. *Ólafur Loptsson*, hans faðir
13. *Loptur Guttormsson* ríki, sjá ætt Péturs biskups 8. gr. nr. 12, I. B. síðu 19.

Í ætt þessari er það nokkrum vafa undirorpið, hvort Guðni, faðir Sigurðar, föður Ásmundar í Ásgarði, hafi verið kominn langfeðgum frá Eyriki Torfasyni, sem hér er talið, og er það eptir Espólín, er álitur þetta réttast.

Aðrir þar á móti telja Guðna þenna Jónsson, og segja sumir að hann hafi verið sonarsonur, en aðrir sonur síra Jóns í Kálfholti Stepháns-sonar prests í Odda Gíslasonar biskups Jóns-sonar.

2. gr.

3. *Guðrún Ívarsdóttir* hét kona Sigurðar í Ásgarði, og móðir síra Jóns á Hrafnseyri, hennar faðir
4. *Ívar Bergsteinsson*, hans faðir
5. *Bergsteinn blindi Ólafsson*, hans faðir
6. *Ólafur Björnsson* í Marteinstungu, hans faðir
7. *Björn Þorleifsson* á Keldum, hans faðir
8. *Þorleifur Pálsson*, lögmaður á Skarði, dó 1560, hans faðir
9. *Páll Jónsson* á Skarði, hans faðir
10. *Jón Ásgeirsson* á Kirkjubóli í Langadal, hans faðir
11. *Ásgeir Árnason*, hans faðir
12. *Árni*, virðist að hafa lifað fyrir norðan í Eyjafirði.

3. gr.

2. *Ingibjörg Ólafsdóttir* hét kona síra Jóns á Rafns-eyri og móðir síra Sigurðar, hennar faðir
3. *Ólafur Jónsson*, lögsagnari á Eyri í Seyðisfirði, dó 1762, hans faðir
4. *Jón Sigurðsson* í Vígri, hans faðir
5. *Sigurður Jónsson* á Vestfjörðum, hans faðir
6. *Jón Einarsson*, hans faðir
7. *Einar Gíslason* í Stóruhvestu.

4. gr.

3. *Guðrún Árnadóttir* hét kona Ólafs á Eyri og móðir Ingibjargar, hennar faðir

4. *Árni Jónsson*, prestur í Hvítadal, hana faðir
5. *Jón Loptsson*, prestur í Belgadal, dó 1710, hans faðir
6. *Loptur Árnason* í Sælingsdal, hans faðir
7. *Árni Loptsson* í Sælingsdal, hans faðir
8. *Loptur Pétursson*, prestr í Vesturhópshólum, hans faðir
9. *Pétur Loptsson* á Staðarhóli, sjá ætt Péturs biskups 8. gr. nr. 9. I. B. síðu 19.

B. Móðurætt.

5. gr.

1. *Pórdís Jónsdóttir*, kona síra Sigurðar, hennar faðir
2. *Jón Ásgeirsson*, prófastur á Holti í Öfundarfirði, dó 1810, hans faðir
3. *Ásgeir Bjarnason*, prestur á Mýrum, dó 1772, hans faðir
4. *Bjarni Guðmundsson*, kapellán föður síns, dó 1707, hans faðir
5. *Guðmundur Bjarnason*, prestur í Árnanesi, dó 1706, hans faðir
6. *Bjarni Guðmundsson*, á Kletti í Kollafirði, hans faðir
7. *Guðmundur Jónsson*, prestur á Stað á Reykjanesi, dó 1619, hans faðir
8. *Jón Þorleifsson*, officialis í Gufudal, dó 1580, hans faðir
9. *Þorleifur Guðmundsson* í Þykkvaskógi, dó 1536, hans faðir
10. *Guðmundur Andréason* á Felli í Kollafirði, sjá ætt Bergs amtmanns 2. gr. nr. 11, I. B. síðu 21.

6. gr.

3. *Pórdís Jónsdóttir*, hæt kona síra Ásgeirs Bjarnasonar og móðir síra Jóns, hennar faðir

4. *Jón Sigmundsson* í *Veiðileysu*, hans faðir
5. *Sigmundur Guðmundsson* í *Hvítadal*, hans faðir
6. *Guðmundur Árnason*, hans faðir
7. *Árni Loptsson* í *Sælingsdal*, sjá 4. gr., nr. 7 að framan.

7. gr.

2. *Porkatla Magnúsdóttir* hét kona síra *Jóns Árgeirssonar* og móðir *Pórdísar*; hennar faðir
3. *Magnús Snæbjörnsson*, prófastur á *Söndum* í *Dýrafirði*, dó 1783, hans faðir
4. *Snæbjörn Pálsson* á *Sæbóli* á *Ingjaldessandi* (*Málasnæbjörn*) lögrættumaður, dó 1767, hans faðir
5. *Páll Torfason*, sýslumaður á *Núpi* í *Dýrafirði*, dó 1720, hans faðir
6. *Torfi Snæbjörnsson*, prestur á *Kirkjubóli*, dó 1668, hans faðir
7. *Snæbjörn Torfason*, prófastur á *Kirkjubóli*, hans faðir
8. *Torfi Jónsson*, sýslumaður á *Kirkjubóli* í *Langadal*, hans faðir
9. *Jón Ólafsson*, sýslumaður í *Hjarðardal*, hans faðir
10. *Ólafur Guðmundsson* í *Pernuvík*, hans faðir
11. *Guðmundur Þórðarson* í *Skötufirði*.

8. gr.

3. *Helga Jónsdóttir* hét kona síra *Magnúsar* og móðir *Porkötl*, hennar faðir
4. *Jón Tómasson*, prestur á *Söndum* í *Dýrafirði*, dó 1707, hans faðir
5. *Tómás Bjarnason*, lögrættumaður á *Bakka* í *Svarfaðardal*, hans faðir

6. *Bjarni Ólafsson* á Steinnum í Svartárdal, hans faðir
 7. *Ólafur Tómasson* á Hallgrímsstöðum, dó 1595, hans faðir
 8. *Tómás Eiríksson*, prestur á Mælifelli, Þóra Ólafsdóttir móðir Ólafs á Hafgrímsstöðum var dóttir Helgu Sigurðardóttur, er seinna varð barnamóðir Jóns biskups Arasonar.
13. **TORFI EINARSSON**, breppstjóri á Kleyfum á Selatrönd, alþingismaður Strandasýslu; kona hans Anna Einarisdóttir breppstjóra frá Fagranesi, norðan úr Þingeyrþingi.

Föðurætt.

1. gr.

1. *Einar Jónsson* á Kollafjarðarnesi, dannebrogsmáður, hans faðir
2. *Jón Brynjólfsson* í Miðdalsgröf, hans faðir
3. *Brynjólfur Guðmundsson* á Heydalsá, hans faðir
4. *Guðmundur Snorrason*, hans faðir
5. *Snorri Ásgeirsson*, prestur í Tröllatungu, dó 1717, hans faðir
6. *Ásgeir Einarsson*, prestur í Tröllatungu, dó 1702, aðrir segja 1706, hans faðir
7. *Einar Sigurðsson*, prestur á Stað í Steingrímsfirði, dó 1670, hans faðir
8. *Sigurður Einarsson*, prestur á Breiðabólstað í Fljótshlíð, aðrir segja Odds biskups Einarssonar, dó 1634, hans faðir
9. *Einar Sigurðsson*, prestur í Eydölum, dó 1626, hans faðir

10. *Sigurður Þorsteinsson*, prestur seinast í Grímsey, hans faðir
11. *Þorsteinn Þóreyarson*, en faðir almennt alitinn
12. *Nikulás Þormóðsson*, próf. á Möðruvöllum. Frá síra Einari í Eyðölum er komin Eyðalaætt, og hefir það verið góð ætt.

2. gr.

3. *Hánbjörg Arnstinsdóttir* hét kona Brynjólfs, og móðir Jóns í Miðdalsgröf, hennar faðir
4. *Arnfinnur Teittson*, hans faðir
5. *Teitur Einarsson*, prestur í Bytrúpingum, dó 1695, hann var bróðir síra Ásgeirs Einarssonar í Tröllatungu, sjá hér að framan 1. gr., nr. 6.

3. gr.

2. *Puríður Ólafsdóttir* hét kona Jóns í Miðdalsgröf, og móðir Einars á Kollafjarðarnesi, hennar faðir
3. *Ólafur Bjarnason*. *Puríður* var systir Eggerts, er var lengi í Hergilsey.

4. gr.

3. *Steinn Gunnarsdóttir* hét kona Ólafs og móðir *Puríðar*.

Móðuraætt.

5. gr.

1. *Þórdís Guðmundsdóttir* hét kona Einars og móðir Torfa, hennar faðir
2. *Guðmundur Torfason*, smiður á Seljum, síðar á Ámýrum, hans faðir
3. *Torfi Þorleifsson* á Rauðamel, smiður, hans faðir

4. *Porleifur Þórðarson* á Höfða í Eyjahreppi, hans faðir
5. *Þórður Gíslason* á Höfða í Eyjahreppi, hans faðir
6. *Gísli Þórðarson*, hans faðir
7. *Þórður Porleifsson*, hans faðir
8. *Porleifur Bjarnason*, hans faðir
9. *Bjarni Porleifsson*, hans faðir
10. *Porleifur Guðmundsson* í Þykkvaeskógi, hans faðir
11. *Guðmundur Andræson* á Fellu í Kollaförði, sjá ætt Bergs amtmanns 2. gr. nr. 11, I. B. síða 21.

6. gr.

3. *Þórdís Guðmundsdóttir* hét kona Torfa smíðs og móðir Guðmundar á Ámyrum, hennar faðir
4. *Guðmundur*, var á Raudhamel.

7. gr.

2. *Guðbjörg Jónsdóttir* hét kona Guðmundar smíðs Torfasonar og móðir Þórdísar á Kollafjarðarnesi, hennar faðir
3. *Jón Bergsson* á Dröngum, sjá ætt síra Eiríks Kúlds hér að framan 3. gr. nr. 4.

8. gr.

3. *Guðbjörg Jónsdóttir* hét kona Jóns á Dröngum, og móður móðir Þórdísar á Kollafjarðarnesi, hennar faðir
4. *Jón Jónsson* í Höskuldsey, hans faðir
5. *Jón Haldórsson* í Höskuldsey, hans faðir
6. *Haldór Þórðarson*.

14. JÓN BJARNASON í Ólafsdal, þingmaður Dalamanna, hans kona Anna Magnúsdóttir prests frá Glaumbæ og Sigríðar Haldórsdóttur Víðalíns frá Reynistað.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Bjarni Þorleifsson* á Reynistað, hans faðir
2. *Þorleifur Kársson* á Hvammi í Fljótum, hans faðir
3. *Kár Jónsson*, hans kona var dóttir Gunnars á Á; en faðir Kárs var
4. *Jón Kársson*, hans faðir
5. *Kár Bergþórsson*, hans faðir
6. *Bergþór Sæmundsson*, dó 1647, hans faðir
7. *Sæmundur Kársson*, prestur í Glaumbæ, dó 1638, hans faðir
8. *Kár Sæmundsson*, hans faðir
9. *Sæmundur Símonarson*, lögsagnari í Eyafrði.

2. gr.

2. *Ólöf Jónsdóttir* hét kona Þorleifa og móðir Bjarna, hennar faðir
3. *Jón Jónsson*, hans faðir
4. *Jón Oddason* á Siglunesi, hans faðir
5. *Oddi Jónsson* í Hvammi, hans faðir
6. *Jón Þorleifsson* á Fossi hjá Skeyði, hans faðir
7. *Þorleifur*, prestur á Hnappstöðum.

Jón Þorleifsson er talinn bróðir Péturs, föður Þóru, er Þorsteinn Eiríksson (Kárasonar, því nokkrir telja Eirík þann Kársson) átti, sjá ætt Péturs biskups, 4. gr. nr. 6, I. B. bls. 16.

B. Móðurætt.

3. gr.

1. *Sigríður Þorleifsdóttir*, kona Bjarna, hennar faðir
2. *Þorleifur Jónsson* elzti, á Siglunesi, hans faðir
3. *Jón Oddason*, áður nefndur.

4. gr.

3. *Guðríður Andrésdóttir* hét kona Jóns Oddasonar og móðir Þorleifs, hennar faðir
4. *Andrés á Brúnastöðum*.

5. gr.

2. *Ólaf Ólafsdóttir*, kona Þorleifs Jónssonar og móðir Sigríðar; hennar faðir
3. *Ólafur Pétursson*, hans faðir
4. *Pétur Þorsteinsson* á Stórnubrekku, bróðir Eiríks Þorsteinssonar, sjá ætt Péturs biskups, 4. gr., nr. 4, bls. 16.

6. gr.

3. *Guðrún Jónsdóttir* hét kona Ólafs Péturssonar og móðir Ólafs, hennar faðir
4. *Jón Arnórsson* á Brimnesi í Viðvíkurveit, hans faðir
5. *Arnór Þorsteinsson*, hann var bróðir þeirra Péturs og Eiríks, sem fyr voru nefndir.

15. **PÁLL JÓNSSON VÍDALÍN** á Víðidalstungu, stúdent, alþingismaður Húsvetmínga; kona hans *Elinborg Friðriksdóttir*, systir frúr Sigbrúðar, konu Jóns yfirdómara Péturssonar, sjá 1. B. síðu 28.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Jón Friðriksson Thorarensen*, stúdent í Viðidals-
tungu; hans faðir
2. *Friðrik Þórarinnsson*, prestur á Breiðabólstað í
Vesturhópi, dó 1817, hans faðir
3. *Þórarinn Jónsson*, sýslumaður á Grund í Eyjafirði,
dó 1767, bróðir frúr Málmfríðar, konu Sveins
lögmanns Sölfasonar, sjá ætt Péturs Guðjóns-
sonar 8. gr. nr. 3, 2. B. síðu 31.

Þau systkini Þórarinn og Málmfríður voru langfeðgum komin af síra Sveini á Barði, sem þar segir. Síra Sveinn átti tvo bræður, er báðir hétu Guðmundar; var annar þeirra á Þóróddsstöðum í Ólafsfirði, en hinn á Siglunesi; það mun vera réttara, sem eg smetaðar segir, að síra Ólafur á Hrafnagili, af Ólafs stiptamtmanns, hafi verið sonur Guðmundar á Siglunesi, en hitt, sem sagt er í ætt síra Stefáns í Kálfholti 5. gr. nr. 6, 2. B. síðu 26, að hann hafi verið sonur Guðmundar á Þóróddsstöðum; en sonur Guðmundar á Þóróddsstöðum var þar á móti Sveinn Fljótaráðamaður, faðir Guðrúnar konu Eiríks Þorsteinssonar á Brekku í Fljótum, og þeirra dóttir var Ingiríður Eiríksdóttir, amma Péturs prófests á Víðivöllum, sjá ætt Péturs biskups 4. gr. nr. 4, 2 B. síðu 16. Jón faðir síra Sveins, og faðir Jóns, Guðmundur, er telst að hafa verið Jónsson, eru víða kallaðir prestar og sagt, að þeir hafi verið á Siglunesi, en það er nær mærlað að halda, að hvorigur þeirra hafi prestur verið; Jón bjó fyrst á Lambanesi í Fljót-

um, en flutti sig þaðan að Siglunesi, og eg tel óvíst, að Guðmundur faðir hans hafi nokkurn tíma verið á Siglunesi. Það virðist sem menn á seinni tímum hafi blandað Jóni Guðmundssyni föður síra Sveins, saman við síra Jón Guðmundsson, er prestur varð 1611 á Siglunesi og kallaður var Hettujón, en Guðmundur faðir þess síra Jóns var á Siglunesi; börn þessa síra Jóns Guðmundssonar voru meðal annara síra Björn, er prestur varð á Hvanneyri eptir föður sinn, og Steinunn, er Guðmundur á Lóni í Viðvíkur sveit átti, og þeirra son var Steingrímur, sjá ætt Ólafs prófests Pálssonar, 3. gr. nr. 7, 1. B, síðu 31., er margar góðar ættir eru frá komnar.

Síra Sveinn kvað, þegar hann var kominn á nírfæðisaldur, sálm eptir föður sinn, er byrjar þannig: «Jón Guðmundsson í guði genginn er heimi frá».

2. gr.

3. *Sigríður Stefánsdóttir* var kona Þórarins sýslumanns og móðir síra Friðriks, hún var systir Ólafs stíptamtmanns, sjá ætt síra Stefáns í Kálfbolti, 5. gr. nr. 3, 2. B. síðu 26.

3. gr.

2. *Hólmfríður Jónsdóttir* hét kona síra Friðriks og móðir Jóns í Viðidalstungu, hennar faðir
3. *Jón Ólafsson*, vícilögmaður, bjó seinast í Viðidalstungu, dó 1777; hann var bróðir Ingibjargar, konu síra Jóns á Rafnseyri og móður síra Sig-

urðar, sjá ætt Jóns riddara Sigurðssonar hér að framan 3. gr. nr. 2, og bróðir Solveigar, móður Jarðbrúðar á Staðarfelli, móður Brynjólfs í Flatey og þeirra systkina, sjá neðanmálsgrein hér að framan, bls. 28.

4. gr.

3. *Þorbjörg Bjarnadóttir*, hét kona Jóns lögmanns Ólafssonar og móðir Hólmfríðar, hennar faðir
4. *Bjarni Haldórsson*, sýslumaður á Þingeyrum, hann var bróðir síra Sigvalda á Húsafelli, sjá ætt síra Arnljóts Ólafssonar 5. gr. nr. 3. 2.B, bls. 34.

B. Móðurætt.

5. gr.

1. *Kristín Jónsdóttir*, kona Jóns í Víðidalstungu, hennar faðir
2. *Jón Jónsson*, prestur á Gilsbakka, dó 1796; hann var bróðir Arndísar, konu síra Kolbeins á Miðdal, sjá ætt Haldórs Friðrikssonar, 2. gr. nr. 3, 2 B, bls. 28.

6. gr.

3. *Guðrún Þórðardóttir* hét móðir síra Jóns á Gilsbakka og Arndísar, hennar faðir
4. *Þórður Guðlaugsson* á Hvalgröfum, hans faðir
5. *Guðlaugur Þorgeirsson*, hans faðir
6. *Þorgeir Snorrason* í Bár.

7. gr.

2. *Ragnheiður Jónsdóttir* hét kona síra Jóns á Gilsbakka og móðir Kristínar í Víðidalstungu, hennar faðir

3. *Jón Sigurðson*, prestur á Hvammi í Norðurárdal dó 1780, hans faðir
4. *Sigurður Jónsson*, sýslumaður á Hvítárvöllum, dó 1761, hann var bróðir síra Jóns í Stafholti, föður Jóns sýslumanns á Móeðarhvoli, sjá ætt Hilmars stiptamtmanns 3. gr. nr. 4, 1. B. bls. 12.

8. gr.

3. *Kristín Eggertsdóttir* hét kona síra Jóns í Hvammi, og móðir Ragnheiðar á Gilsbakka, hennar faðir
4. *Eggert Guðmundsson* á Alptanesi á Mýrum, hans faðir
5. *Guðmundur Sigurðsson* í Einarsnesi, dó 1693, hann var bróðir Jóns Sigurðssonar sýslumanns í Mýrasýslu, sjá ætt Hilmars stiptamtmanns 3. gr. nr. 5, 1. B, bls. 12.

Kona Bjarna sýslamanns Haldórssonar var Hólmsfríður dóttir Páls lögmanns Víðalíns, er að langfeðgum var kominn frá Guðbrandi biskupi, en móðurfaðir Guðbrandar biskups var Jón lögmaður Sigmundsson, en móðir Jóns var Solveig dóttir Þorleifs Árnasonar í Auðbrekku; Þorleifur, er lifði um 1400, átti Víðidalstungu, og hefir sú jörð einlægt haldist í ætt hans; sumir telja og, að Þorleifur hafi verið kominn af Gissuri Galla, er fæddist árið eptir að Gissur jarl dó, og bjó í Víðidalstungu og átti hana; var síðan Víðidalstunga í ætt Gissurar, og af afkomendum hans eignaðist Þorleifur hana. Víðidalstunga er sú jörð, sem lengst hefir haldist í ættum, það eg veit, og hefir öll sú greir

af ætt Þorleifs verið merkisfólk, er átt hefir þessa jörð.

16. **ÓLAFUR SIGURÐSSON**, bóndi á Ási í Hegranesi, nú Reynistaðar klausturs haldari, alþingismaður Skagfirðinga. Hans kona Sigurlaug Gunnarsdóttir frá Skíðastöðum.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Sigurður Pétursson*, hreppstjóri á Ási í Hegranesi, hans faðir
2. *Pétur Björnsson* á Ási í Hegranesi, hans faðir
3. *Björn Jónsson* á Ási í Hegranesi, hans faðir
4. *Jón Björnsson* á Ási í Hegranesi, hans faðir
5. *Björn* í Bakkakoti í Skagafljardardölum, dó í stórbólu.

2. gr.

3. *Margrét Sigurðardóttir* hét kona Björns og móðir Péturs í Ási: hún var systir þeirra Erlendar og Bjarna á Syðribrekkum, þeirra faðir
4. *Sigurður Jónsson*, hans faðir
5. *Jón*, á Hofdölum og Ytribrekkum, en eftir því, er sumir segja, á hann að hafa búið í Viðvík, og hans faðir verið
6. *Jón Bjarnason*, hans faðir
7. *Bjarni Hrólfsson*, er faðir hans kallaði góða Bjarna, hann var bróðir Sigurðar Hrólfssonar, sjá ætt Péturs biskups 7. gr. Nr. 6. 1. B. bls. 18.

3. gr.

2. *Ingibjörg Sigurðardóttir* hét kona Péturs og móðir Sigurðar, hennar faðir
3. *Sigurður Gunnarsson* á Sæfarlandi, hans faðir
4. *Gunnar Jónsson* á Hvalsnesi á Skaga;
kona Gunnars og móðir Sigurðar hét Steinunn, hennar móðir Málmfriður dóttir Jóns Bjarnasonar Hrólfssonar; þau hjónin Pétur og Ingibjörg hafa því verið fjórmenningar.

4. gr.

3. *Pórunn Ólafsdóttir* hét kona Sigurðar Gunnarssonar og móðir Ingibjargar, hennar faðir
4. *Ólafur Þorsteinsson* á Efranesi á Skaga.

B. Móðurætt.

5. gr.

1. *Pórunn Ólafsdóttir* kona Sigurðar í Ási, hennar faðir
2. *Ólafur Sigurðsson* á Vindhæli, hann var bróðir Ingibjargar konu Péturs á Ási; voru þau hjónin Sigurður Pétarsson og Pórunn því systkinabörn.

6. gr.

2. *Rannveig Sigurðardóttir* hét kona Ólafs á Vindhæli og móðir Pórunnar, hennar faðir
3. *Sigurður Guðmundsson* á Skeiðsstöðum, hennar faðir
4. *Guðmundur Jónsson*, hans faðir
5. *Jón Sigurðsson* á Bakka í Skagafirði, hans faðir
6. *Sigurður Jónsson*, lögrættumaður á Ási í Hegranesi, dó 1689, hans faðir
7. *Jón Teitsson*, hans faðir

8. *Teitur Björnsson* á Holtastöðum, hann var bróðir Magnúsar Björnssonar á Hofi á Höfðaströnd, sjá ætt Drs. Jóns Hjaltalíns 1. gr. nr. 8, 1. B, bls. 25.

7. gr.

3. *Haldóra Jónsdóttir* hét kona Sigurðar Guðmundssonar og móðir Rannveigar, hennar faðir
 4. *Jón Jónsson* á Veðramóti, hans faðir
 5. *Jón Sigurðsson* á Veðramóti, hans faðir
 6. *Sigurður Haldórsson* á Efranesi á Skaga, hans faðir
 7. *Haldór Benidiktsson* á Efranesi, hans faðir
 8. *Benidikt Einarsson* á Selnesi, hans faðir
 9. *Einar* á Meyarlandi.

17. STEFÁN JÓNSSON á Steinsstöðum í Yxnadal, umboðshaldari, alpingismaður Eyfirðinga. Hans fyrri kona var Sigríður Árnadóttir Árnasonar umboðsmanns og hreppstjóra á Syðrيرهیستارά; hin síðari er Rannveig Hallgrímsdóttir prests Þorsteinssonar, systir Jónasar skálds Hallgrímssonar.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Jón Jónsson*, hreppstjóri í Lögmannshlíð, hans faðir
 2. *Jón Jónsson* á Hlöðum, hans faðir
 3. *Jón Rögnvaldsson*, á Djúpárbakka, hans faðir
 4. *Rögnvaldur Jónsson* á Yxnhóli, hans faðir
 5. *Jón Rögnvaldsson* á Krossum, hans faðir
 6. *Rögnvaldur Jónsson* á Krossum, hans faðir
 7. *Jón Þorgeirsson* á Krossum, hann var bróðir Steins

Þorgeirssonar, sjá ætt síra Arnljóts 3. gr., nr. 8, 2. B, síðu 34, ætt þessi kallast Þorgeirs ætt.

2. gr.

3. *Svanhildur Jónsdóttir* hét kona Jóns Rögnvaldssonar og móðir Jóns á Hlöðum.

3. gr.

2. *Guðrún Jónsdóttir* hét kona Jóns á Hlöðum og móðir Jóns hreppstjóra í Lögmannshlíð, hennar faðir
3. *Jón Sigurðsson*.

B. Móðurætt.

4. gr.

1. *Pórey Stefánsdóttir* kona Jóns í Lögmannshlíð, hennar faðir
2. *Stefán Jónsson* á Guðrúnarstöðum og Litlahóli, hans faðir
3. *Jón Stefánsson* í Staðartungu.

5. gr.

3. *Þorbjörg Ásmundsdóttir* hét kona Jóns Stefánssonar og móðir Stefáns á Guðrúnarstöðum, hennar faðir
4. *Ásmundur Árnasan* í Lögmannshlíð, umboðsmaður Hólastólsjarða, hans faðir
5. *Árni Haldórsson* á Skarði í Laufássókn, hans faðir
6. *Haldór*, bóndi á Hróastöðum í Fnjóskadal. Þorbjörg Ásmundsdóttir er sögð systir Jóns Ásmundssonar, föður Ásmundar á Silfrastöðum, föður Tómasar á Steinstöðum, er var fyrri maður Rannveigar, seinni konu Stefáns alþingism,

6. gr.

2. *Þórunn Jónsdóttir* hét kona *Stefáns* á *Guðrúnarstöðum* og móðir *Þóreyar*, hennar faðir
3. *Jón Jónsson*, hreppstjóri á *Litlahóli*, kona hans og móðir *Þórunnar* hét *Þórey*, hans faðir
4. *Jón Jónsson* á *Steðja*, hann var bróðir *Bessa* forföður *Péturs* organsleikara *Guðjónssonar*, sjá ætt *Péturs* 3. gr. nr. 4, 2. B, bls. 30. Faðir *Jóns* og *Bessa* var
5. *Jón Árnason* í *Hólastekk* í *Eyjasirði*, en svo voru þeir bræður komnir af *Kolbeini* á *Uppsölum*, að móðir þeirra *Þórunn*, og kona *Jóns* þessa *Árnasonar*, var dóttir *Kolbeins*.

-
18. *JÓN SIGURÐSSON* á *Gautlöndum*, dannebrogsmaður, alþingismaður *Vestur-Þingeyinga*; kona hans *Solveig Jónsdóttir* prests frá *Reykjahlið Þorsteinssonar*.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Sigurður Jónsson* á *Gautlöndum*, hans faðir
2. *Jón Jónsson* á *Mýri* í *Bárðardal*, hans faðir
3. *Jón Haldórsson*, hans faðir
4. *Haldór Ingjaldsson* á *Lundarbrekku*, hans faðir
5. *Ingjaldur Jónsson* á *Kálfarströnd*, hans faðir
6. *Jón Einarsson* í *Presthvammi*, hans faðir
7. *Einar Nikulásson*, prestur á *Skinnastöðum*, dó 1699, hans faðir
8. *Nikulás Einarsson* á *Hèðinshöfða*, hans faðir
9. *Einar Nikulásson*, hans faðir
10. *Nikulás Þorsteinsson* á *Hèðinshöfða*, hans faðir

11. *Þorsteinn Finnbogason* í Reykjahlíð, hans faðir
12. *Finnbogi Jónsson*, lögmaður, hans faðir
13. *Jón Pálsson*, officialis á Grenjaðarstöðum, dó 1471.

Nokkrir segja að Jón Einarsson í Presthvammi hafi verið bróðir Jóns höfuðsmanns á Oddstöðum, og telja hann eigi meðal barna síra Einarss; en Jón höfuðsmaður var Jónsson, svo það getur eigi verið rétt. Espólin segir að næsta fólk Jóns í Presthvammi hafi verið mjög stórmannlegt. Það er almennt talið svo, að síra Jón Pálsson á Grenjaðarstöðum hafi verið bróðir Ingibjargar, konu Lopts ríka Guttormssonar, en hún var dóttir Páls á Eyðum Þorvarðarsonar; Páll var hirðstjóra umboðsmaður og dó 1403; en Þorvarður faðir hans hefir annaðhvort verið sonur, sonarson eða dótturson herra Þorvarðar Þórarinssonar, er dó 1296, og kominn var að langfeðgum frá fornkonungum. Af máldaga Eyðakirkju er það ljóst, að búið hafa á Eyðum, hver eptir annan, *Karl Arnórsson*, svo *Þorvarður*, og síðan *Páll*, og hefir þá Karl þessi annaðhvort átt dóttur Þorvarðar Þórarinssonar, og Þorvarður yngri verið son þeirra, eða Karl hefir haft umboð Þorvarðar yngra hafi hann verið son eða sonarson Þorvarðar hins eldra, meðan Þorvarður var í ómegð. Annars kynni það vera nokkuð aðgæzluvert, hvort síra Jón Pálsson og Ingibjörg kona Lopts hafi verið systkini; hafi svo verið, þá hafa þau Sveinn Sumarliðason og kona hans, er var dóttir Finnboga lögmanns, verið þriðja og fjórða, og hefðu þau þá eigi mátt eigast án leyfis.

2. gr.

2. *Herdís Ingjaldsdóttir* hét kona Jóns á Mýri og móðir Sigurðar, hennar faðir
3. *Ingjaldur Jónsson* á Grænavatni, hans faðir
4. *Jón Ingjaldsson* á Grænavatni, hann var bróðir Haldórs á Lundarbrekku, sjá ættina hér að framan.

B. Móðurætt.

3. gr.

1. *Kristjana Aradóttir*, s. k. Sigurðar á Gautlöndum, hennar faðir.
2. *Ari Ólafsson*, trjásmiður á Skútustöðum, hans faðir
3. *Ólafur Þorláksson*, hans faðir
4. *Þorlákur Markússon* á Sjáfarborg, dó 1736, hans faðir
5. *Markús Pálsson* á Völlum í Miðfirði, hans faðir
6. *Páll Jónsson*, hans faðir
7. *Jón Oddsson* á Vatnsskarði.

4. gr.

3. *Jórunn Þorleifsdóttir* hét kona Ólafs Þorlákssonsonar og móðir Ara á Skútustöðum, hennar faðir
4. *Þorleifur Skaptason*, prófastur í Múla, dó 1724, hans faðir
5. *Skapti Jósepson*, lögrættumaður og lögsagnari á Þorleifsstöðum, hans faðir
6. *Jósep Loptsson*, prestur á Ólafsvöllum, dó 1683, hans faðir
7. *Loptur Skaptason*, prestur á Setbergi, dó 1621, hans faðir
8. *Skapti Loptsson*, prestur á Setbergi, dó 1621, hans faðir
9. *Loptur Þorkelsson*, prestur á Húsafelli, dó 1568;

sumir segja þenna Þorkel vera Þorkel Björgúlfsson frá Fitjum Þorkelssonar Vellings, en það mun samt óvíst.

5. gr.

2. *Puríður Árnadóttir* hét kona Ara á Skútustöðum, og móðir Kristjónu, hennar faðir
3. *Árni Gíslason* á Haldórsstöðum, hans faðir
4. *Gísli Eiríksson*, var í Eyjafirði, hans faðir
5. *Eiríkur Jónsson* á Möðruvöllum í Eyjafirði, hans faðir
6. *Jón Finnbogason*, hans faðir
7. *Finnbogi Arnfinnsson*.

6. gr.

3. *Sigríður Sörinsdóttir* var kona Árna Gíslasonar og móðir Puríðar, hennar faðir
4. *Sörin Jónsson*, danskur maður, bjó á Ljósavatni; kona hans og móðir Sigríðar var Guðrún dóttir síra Þorvaldar á Hofi Stefánssonar.

-
19. **SVEINN SKÚLASON**, nú prestur á Staðarbakka í Miðfirði, þingmaður Norður-Þingeyinga, kona hans Guðný Einarsdóttir trjásmiðs í Reykjavík, bróður Árna biskups í Görðum Helgasonar.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Skúli Sveinsson*, hreppstjóri á Ytri-Þverá í Vesturhópi, hann var bróðir Sigríðar, konu Arnórs prófests í Vatnsfirði, þeirra faðir
2. *Sveinn Jónsson* úr Borgarfirði.

2. gr.

2. *Guðný Jónsdóttir* hét kona *Sveins Jónssonar* móðir *Skúla hreppstjóra*, hennar faðir
3. *Sveinn Jónsson* í *Lækjardal* á *Skagaströnd*.

3. gr.

3. *Guðrún Hallgrímsdóttir* hét kona *Sveins* og móðir *Guðnýar*, hennar faðir
4. *Hallgrímur Magnússon* dó 1707, hans faðir
5. *Magnús Hallsson* á *Gílsbakka* í *Eyjafirði*, hans faðir
6. *Hallur Bjarnason* á *Möðrufelli* í *Eyjafirði*, lögjettumaður og lögsagnari, hans faðir
7. *Bjarni Pálsson* á *Skriðu* í *Hörgárdal*, hans faðir
8. *Páll Grímsson*; sýslumaður á *Holtastöðum*, dó 1551, hans faðir.
9. *Grímur Pálsson* á *Möðruvöllum* í *Eyjafirði*, hans faðir
10. *Páll Brandsson* á *Möðruvöllum* í *Eyjafirði*, dó 1495, hans faðir
11. *Brandur Jónsson* lögmaður, hans faðir
12. *Jón Arnfinnson*, hans faðir
13. *Arnfinnur Þorsteinsson*, riddari, hans faðir
14. *Þorsteinn Eyjólfsson* hinn gamli, lögmaður á *Urðum* og *Viðimýri*, er dó 1402, hans faðir
15. *Eyjólfur* virðist að hafa búið á *Grýtubakka*.

Brandur lögmaður *Jónsson*, er almennt talið inn bróðir *Finnboga* lögmanns, en það er mart, er sýnir, að það geti eigi verið rétt. *Árni Magnússon* telur hann svo til ættar, sem hér er gjört; og það er án efa rétt, en *Brandur* hefir samt að öllum líkindum verið tengdur eða skyldur *Finnboga* gamla í *Ási*, bæði er það sagt

og líka hæt bróðir hans Finnbogi, er var í Fljót-
um; en á því hafa þeir án efa villst, er kalla
Brand bróður Finnboga lögmanns.

B. Móðurætt.

4. gr.

Guðrún Björnsdóttir kona Skúla, hennar faðir
Björn Loptsson á Syðri-Þverá, dó 1802, hans faðir
Loptur Pétursson á Brúsastöðum í Vatnsdal, hans
faðir

Pétur Erlendsson á Brúsastöðum, hans faðir
Erlendur Illugason, prestur á Tjörn á Vatnsnesi, dó
1690, hans faðir

Illugi Ingjaldsson, prestur á Tjörn á Vatnsnesi, dó
1661, hans faðir

Ingjaldur Illugason sterki, lögrèttumaður á Reykjum
í Miðfirði, dó 1643, hans faðir

Illugi Guðmundsson gamli, prestur í Múla.

5. gr.

3. *Helga Bessadóttir* hæt kona Lopts og móðir Björns,
hennar faðir

4. *Bessi Sigurðarson*, hann var bróðir Valgerðar Sig-
urðardóttur, móður Sumarliða sýslumanns Kle-
mentssonar.

6. gr.

2. *Ingibjörg Sigurðardóttir* hæt kona Björns Lopts-
sonar, og móðir Guðrúnar, hennar faðir

3. *Sigurður Jónsson* í Klömbur fæddur 1712, dó
1785.

7. gr.

3. *Ragnhildur Bjarnadóttir* hét kona *Sigurðar* og móðir *Ingibjargar*, og var *Sigurður* hennar seinni maður.

—

20. **PÁLL ÓLAFSSON** á *Hallfreðarstöðum*, varapíngmaður *Norðurmúlasýslu*¹. Kona hans, *Þórunn Pálsdóttir* sýslumanns *Guðmundssonar*, frá *Krossavík* og er hann seinni maður hennar.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Ólafur Indriðason*, prestur á *Kolfreyrastað*, dó 1861, hans faðir
2. *Indriði Ásmundsson* á *Borg* í *Skriðdal*, dó 1811, hans faðir
3. *Ásmundur Helgason*, hann var bróðir *Jóns* sýslumanns *Helgasonar*, þeirra faðir
4. *Helgi Ólafsson* á *Svertingsstöðum*, hans faðir
5. *Ólafur Helgason* kom úr *Rangárvallasýslu* í *Eyja-fjörð*.

2. gr.

3. *Anna Þorsteinsdóttir* hét kona *Ásmundar* og móðir *Indriða*.

3. gr.

2. *Kristín Andrèsdóttir* hét kona *Indriða* og móðir *síra Ólafs*; hún er sögð að hafa verið af ætt *síra Ólafs Guðmundssonar*.

1) Aðalþingmaður sýslunnar, Haldór prófastur á *Hofi*, mætti elgi á þingi.

B. Móðurætt.

1. *Pórunn Einarsdóttir*, f. k. síra Ólafs, hennar faðir
2. *Einar*, var bóndi í Skriðdal.

Þessar ættir mætti víst rekja miklu betur,
en hér er gjört.

—

21. **BJÖRN PÉTURSSON** á Gíslastöðum, alþingismaður Suðurmúlasýslu; kona hans Ólívía Ólafsdóttir frá Kolfreyjustað, alsystir Páls alþingismanns Ólafssonar.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Pétur Jónsson*, prestur á Valþjófsstað, hans faðir
2. *Jón Þorsteinsson*, vefari, hans faðir
3. *Þorsteinn Stefánsson*, prestur á Krossi, hans faðir
4. *Stefán Björnsson* á Hörgslandi, spítalahaldari, hans faðir
5. *Björn Ásgrímsson*, hans faðir
6. *Ásgrímur Guðmundsson*, hefir lifað á 17. öld.

2. gr.

3. *Margrèt Hjörleifsdóttir* hét kona síra Þorsteins og móðir Jóns vefara, hennar faðir
4. *Hjörleifur Þórðarson*, prestur á Valþjófsstað, dó 1786, hans faðir
5. *Þórður Þorvarðsson* í Alptafirði.

3. gr.

2. *Þórey Jónsdóttir* frá Hnífsdal hét kona Jóns vefara og móðir síra Péturs.

B. Móðurætt.

4. gr.

1. *Anna Björnsdóttir*, kona síra Péturs, hennar faðir
2. *Björn Vigfússon*, prestur á Eyðum, hans faðir
3. *Vigfús Björnsson*, prestur á Skinnastöðum, dó 1808, hans faðir
4. *Björn Magnússon*, prestur á Grenjaðarstað, dó 1766, hann var bróðir Þorsteins sýslumanns á Móeiðarhvoli, sjá ætt Hilmars stiptamtmanns 4. gr. nr. 4, 1. B. bls. 12.

5. gr.

3. *Guðlaug Andrèsdóttir* hét kona síra Vigfúsar og móðir síra Björns, hennar faðir
4. *Andrès Sigurðsson* á Bústöðum, dó 1766, hans faðir
5. *Sigurður Gíslason* á Flankastöðum, hans faðir
6. *Gísli Eiríksson*, prestur á Krossi, kallaður formaður, dó 1695, hans faðir
7. *Eiríkur Þorsteinsson*, prestur á Krossi, dó 1674, aðrir telja 1681, hans faðir
8. *Þorsteinn Snorrason*, prestur í Miðdal, hans faðir
9. *Snorri* á Þverá í Yxnadal, kona hans var Vigdís, móðursystir Odds biskups Einarssonar, hefir því Snorri lifað á 16. öld.

6. gr.

2. *Þórunn Guðmundsdóttir* hét kona síra Björns og móðir Önnu, hennar faðir
3. *Guðmundur Pétursson* í Krossavík, sýslumaður í Múlaþingi, dó 1810 eða 1811, hans faðir
4. *Pétur Þorsteinsson*, sýslumaður í Múlaþingi, dó 1795, hans faðir

5. *Þorsteinn Sigurðsson*, sýslumaður í Múlasýslu, dó 1765, hans faðir
6. *Sigurður Þorgilsson* á Jörfa, hans faðir
7. *Þorgils Bergþórsson*, hans faðir
8. *Bergþór Bjarnason*, hans faðir
9. *Bjarni Sveinsson*, hans faðir
10. *Sveinn Bjarnason* í Gröf í Sökkólfssdal.

Sumir sleppa Bergþóri út úr, og telja Þorgils Bjarnason; eins geta þeir eigi um, hvaða manna Sveinn, faðir Bjarna hafi verið.

7. gr.

2. *Þórunn Pálsdóttir* hét kona Guðmundar sýslumanns og móðir Þórunnar, konu síra Björns Vigfússonar, hennar faðir
3. *Páll Guðmundsson*, prestur á Kirkjubæ, dó 1782, hans faðir
4. *Guðmundur Pálsson*, prestur á Kolfreyustað, dó 1747, hans faðir
5. *Páll Ámundason*, prófastur á Kolfreyustað, dó 1709, hans faðir
6. *Ámundi Þormóðsson* í Skógum, hans faðir
7. *Þormóður Kortsson* í Kirkjubæ, hans faðir
8. *Kort Lýðsson*, hans faðir
9. *Lýður*, danskur að upprunna.

III.

Eptirrit af gömlum skjölum.

1.

Við undir skrifaðer Valtyr Ofeigsson og Jón Ejóls-son berum sofeldan vitnisburð um landamerki á millum Uppsala og Smirlabjarga, að á eistri síðu eru landamerki á milli sagðra jarða þufan á austan verðum Bás-holum á að bera í þúfuna á Helghamri, sem er firir ofan Uppsali og þaðan rétta sjónhending uppá hæðstu brúnir að framan þar til norður af hallar, en á síðri síðu á milli Hestgerðis og Uppsala, er stór steirn upp-reistur í markhólma, hann er landamerki, og á að bera í austan verðt tjarnarleiti, og so þaðan uppá heiði fyrir ofan Uppsaladali.

Hefi eg Valtyr Ofeigson búið á þessarri jörðu 10 ár enn er nú til aldurs yfir 80 ára, man eg þá glögt til þessarra marka og vissi eg þau aldrey önnur, eður öðruvísi haldin, enn nú er sagt, so og skikkaði mér Bjarni sál. Oddson sýslumaður í austfjörðum, minn húsbóndi, er Uppsali þá hêlt, að halda undir Uppsali, Lambhólum, og öllu undan mörkum til fjalls og fjöru, því máldagin lægje á Skriðuklaustri, er so segði, að Uppsalir ættu óslitið land til fjalls og fjöru. Enn eg Jón Eyólfson bjó á þessarri jörðu strax eftir Valtyr, enn er nú til aldurs 80 ára, og aldrey á öllum þeim aldur tíma heirði nokkur tvímæli hêr á leika, það þessum landamörkum viðvíkur, var þá minn húsbóndi Pétur Bjarnason, sonur Bjarna sál. Oddsonar, hvör þá lög-festi við Kálfafellsstaðar kirkju Uppsali til fjalls og fjöru, og Lambhólma undir þá, hvörjer liggja fyrir miðju

Uppsälalandi og þó heldur við siðri mörkin, þessum okkar sanninda vitnisburði til staðfestu merkis, handsölum við bæði vitnisburðin og vor nöfn hér undirskrifist í erlegra votta viðurvist, og viljum meiri sannindi á gjöra ef þörf gjörist, til sanninda merkis allra okkar nöfn hér undir að Uppsölum þann 11. Júní Að 1690 Valtyr Ofeigsson handsalaði Jón Eyólfsson handsalaði.

Ofanskrafaður vitnisburður var so útgefn af nefndum mönnum, sem hann hlýðir, í okkar viðurvist, til vitnis vor nöfn með eigin handskriftum hér undir í sama stað dag og ár.

Björn Þorleifsson. Ásmundur Pálsson.

Rétt Coperað útaf Copiubók sýslumanns sál. Ísleifs Einarssonar vitna

Jón Ásgrímsson. Kolbeirn Jónsson.

Upplesið fyrir sessioninni við Öxará d. 12. Júlí 1792.

Teste

G. Ketilson.

2.

Á Kolfreyustað í Fáskrúðsfirði er gömul altaristafla vönduð. Á henni er málaður Kristur á Krossinum, og krjúpa tveir menn neðan við krossinn, sinn við hverja hlið, horfandi upp á hann — vinstra megin (þá horft er á málverkið) karlmaður í prestshempu með hvítan prestskraga — hinum megin kona í hempu með hvítan kraga og fald á höfði.

Yfir málverkinu eru þessi orð á latínu:

Effigies Reverendi Viri
Dⁿⁱ Bernardi Ormi Pasto-
ris Ecclæ Faskruðfjörðensis
Vigilantiss: Qvi Beate Obiit
Anno CHR 1649 Ætat. 66.
Die 8. Jan.

Necnon Ipsius Piae et
Castae Conjugis Guðriðae
Eyolfi f. Qvae Etiam Fe-
liciter Obiit Anno Dⁿⁱ
1647 Ætat, vero 65 die
5. Maij.

En undir málverkinu stendur:

Scio enim Qvøð Redemptor Meus Vivit et in novissimo die de Terra Surrecturus Sum, Et Rursum . . rcūda-bor . . p E u . . enE a & in Carne.

Þetta upplýsir um aldur síra Bjarna Ormssonar, sjá hið prentaða prestatal, bls. 17, og um embættisár hans.

Þar sem orðin í næst neðstu línu í latínunni eru ógreinileg, eru nú skemmdir í töflunni¹.

3.

Jeg underskrifaður Kongstilsjónarmaður i Bjarnaness-umboðe, logfeste her i dag, Kongs Jórðena Holta, liggjande i Hornafyrðe og Einholts Kyrkiusókn; með öllum henne tilheirande gagnsemdum til Lands og Vatns;

Logfeste Eg Tun og Eingiar, sem eru Holtasvæður, Lamboddar, Hröfsteigur, Lækialand, Prestsfit. Þiöfaskershólmar, og Grænakielda; sómuleiðes Holt og haga, Votn og Veiðestaðe til ytstu ummerkia, sem nærstliggjande Jarðer að skilia, frá nefndre Kongs Jórð, og eru þesse að sunnanverðu efter Einholts Kirkiu mældógum; Lamb Odda skier, við Hornafiarðarfliot og þufann á bryngunum, fyrir neðann Holta hamra, þaðann siönhending i þufuna uppá hamrana vestur þaðann i þufuna uppá Digurholte; þaðann i vestan verða Hamra á Flata fialle; en að norðan verðu; er þufann á Sinuhióllum, og i Klett a Sorkushöllum, þaðann i Hellirsskier, þaðann i Brimgängenn, þaðann i þufu a tiarnarbraune, þaðann i Tarfshol, þaðann i þufu a Arnarbæle; þaðann i þufu hiä merkekieldu, ä Storhöls svæðubóckum, þaðann i skumskier, i Hornafiarðarfliötum; Einnenn lóg-

1) Þessi skýrsla er eptir síra Sigurð prófast Gunnarsson.

feste Jeg nefndrar Kongs Jarðar Itök, sem eru efter
 Jarðabok af 1708. Skögar Itak a Vindborðsdal; halfur
 Dimon Störe og Litle; hälf Drangstorfa; halfar Mariu-
 tungur; halfur litle Holme, Sandfleter; viðarhalsar; Holta
 torfa, og Holta höfde; allar hier taldar Holta Eigner,
 og Itök, logfeste Eg að orðfullu og Lógmäle Rettu; og
 fyrerbýð i kongs umboðe, hvóriumm manne greinda
 Jórð, að beita, eður bruka nockuð af hennar tieðre
 Eign; under landnäm og Laga sekter; nema Eigande
 eður umboðsmaður að Logum leife;

Bið eg æruverðugann Prestenn Sra Berg Ionsson i
 Einholte að lata þessa Logfestu upplesa Við Einholts-
 kyrkju; og syðann uppáskrifaða til baka senda mier;
 Datum Biarnanese d: 11^{te} Octobris 1788/ Magnus Olafsson
 að ofann skrifuð lógfesta var upplesen við Einholts-
 kirkju þann 22^{an} sunnudag eftir Trinitatis anno 1788
 vitna Gissur Hallsson Þorsteirn Biarnason
 Arne Marteinsson

uppleseð fyrer Yferrettenum við Öxará d. 26. Julii 1792
 testr G. Ketilson.

IV. .

Sýslumanna æfir (framhald).

A. Sýslumenn i Múla sýslu

Björn Pétursson

Faðir: Pétur son Bjarna sýslumanns Oddssonar á
 Bustarfelli

Móðir: Steinunn Vigfúsdóttir frá Hofi¹

Kvinna: Guðrún yngri Marteinsdóttir sýslumanns Rögnvaldssonar²

Börn: 1. Marteinn á Bustarfelli, bartskeri, átti fyrr Margrèti Egilsdóttur prests Guðmundssonar³; þeirra börn meðal annara: *a*, Egill gullsmiður⁴ og *b*, Rannveig, er Hannes Hansson⁵ átti. Marteinn átti síðan Margrèti Ketilsdóttur prests⁶. Hjá Marteini brann bærinn tvisvar.

2. Pétur átti Helgu Þorvaldsdóttur⁷, bl.

3. Þórunn kona Benidikts lögmanns Þorsteinsonar (sjá Norður sýslu)

4. Jón á Eyrarlandi átti Helgu Magnúsdóttur Björnssonar Pálssonar Guðbrandssonar biskups. Þeirra börn

1) sjá 2. B. bls. 63 og bls. 64.

2) sjá 2. B. bls. 70.

3) síra Egill var prestur á Stafafelli í Lóni, var kona hans og móðir Margrètar Rannveig, dóttir síra Stefáns á Vallanesi Ólafssonar.

4) Egill gullsmiður var í Kaupmannahöfn og átti þar dóttur Eegholms hattasmiðs.

5) Hannes, var son Hans Lárussonar Schevings, bróðir Vigfúsar sýslumanns Schevings; hann hafði um tíma Munkaþverárklausur, en varð að sleppa því við Stefán. amtman Þórarinsson. Hannes varð síðan felaus og börn hans úrættust. Upp á hann hljóðar steið í kvæði síra Þorláks á Ósi: „við Hannes værdin lóði“.

6) Þetta á að vera Margrét dóttir Ketils prests á Svalbarði, því sumar ættartölubækur nefna hana seiuni konu Marteina, en geta eigi barna þeirra; munu þau heldur eigi hafa átt börn saman, því sumstaðar stendur um Margrèti, að hún hafi dáið barnlaus, og eigi þess getið að hún hafi gípt.

7) Stefánssonar prests frá Vallanesi Ólafssonar. Pétur dó 1740.

- a, Vigfús sýslumaður í Norður sýslu (sjá Norður sýslu)
- b, Björn apóthekari átti ekki börn¹
- c, síra Magnús prestur í Saurbæ og Miklagarði, bl.²
- d, Brynjólfur, gartner í Kaupmannahöfn, bl.
- e, Elísabet átti síra Jón í Glæsibæ³
- f, Guðrún átti síra Jón Sigurðsson í Ási⁴
- g og h, Ragnheiður og Sigríður, barnlausar, Helga giptist 1731; hún var fyrir þeim hjónum í öllu.
- 5. Ragnheiður, hana átti Björn í Bøðvarsdal, son síra Ólafs Ásmundssonar á Kirkjubæ, þau áttu börn.⁵
- 6. Gróa, tvígipt, átti síðar Höгна Eiríksson frá Búlandi og með honum börn.⁶

1) Kona Björns apóthekara var Guðfinna, dóttir síra Guðlaugs í Gørðum Þorgeirssonar; Björn fékk bezta orð, en ringlaðist í elli sinni, dó 1798.

2) Síra Magnús var þrígiptur, og með miðkonu sinni, Þórunni Björnsdóttur frá Grenjadarstöðum átti hann Elínu, er giptist síra Sigurði Jónssyni í Goðdölum, þeirra einkabarn síra Magnús druknaði barnlaus í Svartá í Skagaflrði.

3) Síra Jón var og prestur að Myrká, faðir hans var síra Jón á Völlum Haldóresson Þorbergssonar af ætt Hrólfs sterka Bjarnasonar; son síra Jóns á Myrká var Haldór faðir síra Jóns í Stórholti, er dó 1866.

4) Síra Jón var faðir síra Sigurðar í Goðdölum, er fyr var nefndur, og Þórdísar móður Þórðar forseta í yfirdóminum Jónaesonar.

5) Þar á meðal Ingibjörgu, móður Kristínar í Garði, móður síra Benidíkts á Hólum.

6) Eigi er þess getið, að Gróa hafi verið nema eingipt; voru þau Högni þrismenningar, þeirra dóttir var Vilborg kona síra Benidíkts á Kvennabrekku Árnasonar frá Krókum nyrðra.

Björn fèkk norðasta part sýslunnar, er Páll mágur hans af stóð honum 1695, en slepti tæðum parti aptur 1721, þá er Þorsteinn Sigurðsson tók hann. Björn dó nálægt 1726; hann bjó á Bustarfelli og var haldinn jötunnmenni að kröptum, eins og margir í þeirri ætt; hann var stór vexti¹ og stórgerður í skapi, rausnarmaður og vel efnaður um hrið, en lítt var niðjum hans fæsæld lagin; eigi þótti hann allshendis jafnaðarmaður; sagt var að hann opt hefði skotið skjóli yfir sakamenn, og er eitt sinn varð skipbrot í sýslu hans, hafi hann hagnýtt sér það og eigi gjört reikning fyrir, eins að hann hafi tekið hollenzka duggu með áhöfn², og látið skipverja starfa þar að, og bygt bæ sinn af þeim viði; hafi timburmaðurinn sagt fyrir, að sá bær mundi brenna. Við útför hans var silfurdalur látinn fylgja máltíð til handa hverjum boðsmanni. Enn voru börn Björns Péturssonar³.

7. Guðrún, hana átti síra Einar á Skinnastöðum Jónsson prests, Einarssonar prests Nikulássonar.

8. Guðrún önnur varð úti á Reykjaheiði.

1) Espólin segir, að orðlagt hafi verið um Björn sýslumann Pétursson, að hann svo stórvaxinn maður hafi stokkið nær hæð sína í lopt og meir en þrjá faðma yfir ár milli hamra; hafi hann í öllu verið stórfengur.

2) Á dögum einokunarverzlunarinnar voru útlend flekiskip hér við land álitin réttlæns.

3) Þess er eigi getið, að Björn hafi átt börn nema með konu sinni Guðrúnu, og eru því þessi hér nefnda börn sammæðra hinum fyrnefndu.

9. Elisabet átti Björn Jónsson¹.

10. Guðrún átti Pétur Jónsson².

Þorsteinn Sigurðsson.

Faðir: Sigurður bóndi á Jörfa Þorgilsson, (Bergþórs-sonar³) Bjarnasonar, Sveinssonar í Gröf Bjarnasonar bónda.

Móðir: Herdis Þorvarðardóttir frá Brennistöðum Runólfs-sonar Sigðrússonar í Einarsnesi⁴.

Kvinna: Björg Pálsdóttir frá Goðdölum Sveinssonar; þau giptust 1712, en Björg dó 1759 á 75. aldursári; síra Páll vígðist 1681 og varð 80 ára, og

1) Elisabet dó barnlaus.

2) Espólín nefnir að eins 2 Guðrúnar, dætur Björns. Guðrúnu, er síra Einar átti, og Guðrúnu, er úti hafi orðið á Reykjaheiði 1748; Ólafur Snógdalín nefnir og 2 Guðrúnar dætur Björns, Guðrúnu konu síra Einars, og Guðrúnu konu Péturs Jónssonar frá Skjöldólfsstöðum, Pétur var faðir Sveins Hólaráðsmanns og Péturs á Skjöldólfsstöðum, son þessa seinna Péturs hét Pétur, er mun hafa verið föður-faðir Jónatans, er keypti Eyða og enn lifir, því bæði er sagt, að forfeður Jónatans þessa Péturssonar hafi búið á Skjöldólfsstöðum, og að hann sé kominn af Birni sýslumanni Péturssyni eða Bjarna Odda-syni. Espólín nefnir samt konu Péturs Jónssonar og móður þeirra Sveins og Péturs Sesselju Einarsdóttur, en getur eigi um hverra manna hún hafi verið, en eg held þetta miður rétt, samt getur Pétur Jónsson hafa verið tvígiptur, en þó mun Guðrún hafa verið móðir þeirra Sveins og Péturs, sem Snógdalín segir; dóttir Sveins hét og Guðrún, líklega eptir móður hans. Sveinn var líka mesta heljar-menni, og hefir hann þá eigi haft langt að sækja það. Það getur og vel verið, að Guðrún kona Péturs Jónssonar sé sú, er Espólín segir, að úti hafi orðið.

3) Sumar ættartölur sleppa þessum Bergþóri, og má vera, að það sé rétt.

4) Runólfur var bróðir Jóns sýslumanns í Einarsnesi, sjá 1. B. bls. 12, nr. 7.

síra Sveinn á Barðifaðir hans varð jubilkennari, hann var son Jóns Guðmundssonar á Siglunesi.

Börn : 1. Sigurður gullsmiður í Kaupmannahöfn fæddur 1714 á Skriðuklaustri, átti Maríu, dóttur Laurusar Ottsens, íslenzks kaupmanns — hún dó 1770, — og börn:

a, Pétur, Dr. Medicinæ á Kongsbergi, tvígiptur, átti börn

b, Lárus, skrifari í Rentukammerinu.

c, Elisabet, hana átti síra Egill Þórhallason, prestur á Bogense á Fjóni

d, Bente Katrine átti Christopher Balk gullsmið

e, Þorsteinn gullsmiður í Kaupmannahöfn, fæddur 1720 á Víðivöllum.

2. Pétur sýslumaður (um hann meira seinna).

3. Margrèt¹, hana átti síra Hjörleifur Þórðarson, og voru þeirra börn:

a, Herdís, b, Guttormur sýslumaður.

4. Jón dó útskrifaður úr skóla 1731, bl.

Þá er þeir Commissarii, assessor Árni Magnússon og Páll Vídalín voru settir til að verðleggja allt jarðagóðz á landinu, fengu þeir Þorstein, er var vel að sèr í mörgu, til að uppskrifa fyrir sig allt jarðagóðzið á Austfjörðum; Þorsteinn var eigi skólagenginn, en gjörðist lögsagnari Björns sýslumanns Péturssonar 1714, og fékk sèr veittan norðasta sýslupartinn 1721, er Björn slepti honum, en slepti honum aptur við son sinn Pétur

1) Margrèt kona síra Hjörleifs var systir Þorsteins sýslumanns, en eigi dóttir hans, sjá hér síðar um Guttorm sýslumann.

1751, þá er hann hafði haft sýsluvöld í 37 ár, en verið virkilegur sýslumaður í 30 ár; Þorsteinn dó 1765, þá 87 ára, aðrir segja 85; hann var álitinn mikilmenni. Árið 1708 gjörðist Þorsteinn fyrst sveinn Páls lögmanns Vídalíns, var hann því kallaður Víðdælingur. Þorsteinn sigldi 1715; hann var vitur maður, góður búhóldur, læknir, gamansamur og hagarður, óbreytinn og hófsmaður. Hann varð auðmaður mikill.

Pétur Þorsteinsson.

Faðir: Þorsteinn sýslumaður, nýnefndur.

Móðir: Björg Pálsdóttir Sveinssonar, nýnefnd.

Kvinna: Þórunn Guðmundsdóttir prests á Kolfreyustað Pálssonar Ámundasonar.

- Börn:
1. Sigurður Sýslumaður í Gullbringu- og Kjósarsýslum, fæddur 1759, dó 1827, ógiptur, barnlaus.
 2. Guðmundur, sýslumaður í Múlasýslu (sjá síðar).
 3. Hólmfríður átti Odd nótaríus á Þingeyrum Stefánsson¹, hún var fædd 1755, giptist 1776 og dó 1834; þeirra börn voru a) Siguríður seinni kona Björns sekretera á Esju-bergi, þeirra son Oddgeir². b) Lárus, gipt-

1) Oddur nótaríus var hálsbróðir Ólafs stiptamtmanne.

2) Hann er nú forerjóri í íslensku deildardeildinni í Kanpmannahöfn og giptur danskri konu.

ist, féll í veikleika, átti börn¹, c) Þórunn dó ógipt 1832².

4. Björg, fædd 1749, átti Guttorm Hjörleifsson (sjá síðar)³, seinni kona Péturs var Sigríður dóttir síra Ólafs Brynjólfssonar á Kirkjubæ, bl.

Pétur var fæddur 1720, stúderaði innan lands og utan, varð síðan fōður sínum til aðstoðar frá 1746, en fékk veiting fyrir Norðurmúlasýslu 1751, þá er faðir hans slepti. Ár 1757 sigldi Pétur aptur til Kaupmannahafnar, og setti meðan fyrir umboðsmann sinn stúdent Björn Tómasson, er síðar varð lögsagnari og sýslumaður í Norðursýslu. Í tíð Péturs var Múlasýslu skipt í tvo jafnari parta en áður eptir kgs.br. 29. marz 1779. Guttormur Hjörleifsson var 1766 settur Péttri til aðstoðar, með von um sýsluna eptir hann, en dó 1771; tók því Pétur son sinn Guðmund sér til aðstoðar 1773, en frá sagði sér sýsluna 1786 til Guðmundar. Pétur dó 1795. Hann var merkilega vel lærður, hefir útlagt Herslefs prædikanir, og gjört fleiri lærdómsverk. Pétur var einhver hinn

1) Kona Lárnear var Sigríður dóttir Þorkels Bergmanns, er var fūðurbróðir Björns á Þingeyrum, son þeirra er Pétur dannebrogsmaður á Ytrahólmi á Akranesi, og á hann þá jūrð.

2) Pétur Ottesen, sýslumaður í Mýrasýslu, var og son Odds notaríusar og Hólmsfríðar, var Pétur 10 árum eldri en Lárus; sjá um hann Mýrasýslu.

3) Guttormur sýslumaður var fyrri maður hennar, en síra Árni Þorsteinsson prófastur á Kirkjubæ hinn síðari.

merkilegasti sýslumaður í seinni tíð fyrir margra hluta sakir; hann varð 75 ára.

Guttormur Hjörleifsson.

Eaðir : Hjörleifur¹ prófastur á Valþjófsstað, er gjörði latínskan háttalykil Þórðarson.

Móðir : Bergljót dóttir síra Jóns á Hólum Guttormssonar prests sama staðar.

Kvinna : Björg Pétursdóttir sýslumanns Þorsteinssonar, hún var fædd 1747, giptist Guttormi 1767; seinni maður hennar Árni prófastur á Kirkjubæ Þorsteinsson.

Börn : 1. Oddný, hana átti Guttormur prófastur á Hofi Þorsteinsson², þeirra börn :

a, Árni³, *b*, Hjörleifur⁴, *c*, Guttormur⁵, *d*, Björg⁶.

2. Þórunn seinni kona Guðmundar sýslumanns (sjá hér síðar).

1) Síra Hjörleifur var þriggurtur, fyrsta kona hans var Margrét, systir Þorsteins sýslumanns, sem fyrr var sagt, og var þeirra dóttir Herdís; en miðkona hans var Bergljót Jónsdóttir, sem hér segir, og þeirra son var Guttormur sýslumaður. Síra Hjörleifur sneri Passíu-sálmum Hallgríms Péturssonar á latínsk ljóð.

2) Síra Guttormur var bróðir Jóns vefara, sjá ætt Björns alþingismanns Péturssonar hér að framan.

3) Hann var kapellán hjá föður sínum og átti Maríu Guðmundsdóttur sýslumauns bl., sjá seinna.

4) Síra Hjörleifur nú prestur á Tjörn í Svarfaðardal á Guðlaugu Björnsdóttur prests frá Eyðum Vigfússonar, hálfsystur Önnu, móður Björns alþingismanns Péturssonar, síra Björn var bróðir síra Benedikts á Hólum í Hjaltadal.

5) Síra Guttormur prestur á Stöð átti Þórunni Guttormsdóttur Guðmundssonar sýslumanns.

6) Björg, nú á Húsavík, ekkja síra Stefáns Pálssonar, sjá síðar, bl.

Guttormur stúderaði innan lands og utan, varð síðan settur Pètri sýslumanni til aðstoðar ár 1766 með von um sýsluna eptir hann og átti áður nefnda Björgu; svo þjónaði Pètri í sýslumannsstörfum um hríð, uns hann á ferð sinni 1771 datt af baki og drógst fastur í ístaði, náðist þó með lífi, en dó litlu síðar þar af.

Guðmundur Pétursson.

Faðir: Pétur sýslumaður Þorsteinsson fyrnefndur.
 Móðir: Þórunn, dóttir síra Guðmundar á Kolfreyustað.
 Kvinna, hin fyrri: Þórunn dóttir síra Páls í Vallanesi sonar síra Guðmundar á Kolfreyustað¹.
 Börn: Páll², Sigurður³, Málmfríður dó ógipt⁴.
 Kvinna, hin seinni: Þórunn Guttormsdóttir sýslumanns⁵
 Börn: Guttormur⁶, Sigriður⁷, Þorsteinn⁸, María⁹, Elisabet¹⁰, Oddur¹¹, Pétur¹².

-
- 1) Guðmundur sýslumaður og Þórunn voru systkinabörn.
 - 2) Páll sýslumaður, sjá hér síðar.
 - 3) Sigurður á Eyólfstúðum, merkisbóndi, átti Ingunni Vigfúsdóttur prests Ormssonar.
 - 4) Þórunn kona síra Björns á Eyðum Vigfússonar var enn fyrri konu barn Guðmundar.
 - 5) Hón var systurdóttir Guðmundar sýslumanns.
 - 6) Guttormur átti Steinvöru Gunnlangsdóttur prests frá Hálsi.
 - 7) Sigriður átti fyrr síra Sigfús Árnason, sjá hér síðar, svo Vigfús Stefánsson bróðurson síra Sigfúsar.
 - 8) Þorsteinn var ákaflega sterkur, átti Guðríði dóttur síra Sigurðar á Hálsi Árnasonar.
 - 9) Kona síra Árna Guttormssonar fyrnefnds.
 - 10) Elser-Birta átti Jón kandidat Þórarinsson á Skriðuklaustri.
 - 11) Kona Odds heitir Ólúf, þau barnlaus.
 - 12) Giptur ekki.

Guðmundur sýslumaður var fæddur 1748, útskrifaðist 1767, fór síðan til Kaupmannahafnar háskóla sama ár, lagði sig þar eptir bókmentum, en tók þó ekki latínskt embættispróf í lögum, varð samt 1772 settur föður sínum til aðstoðar með von um að fá sýsluna eptir hann, sem hann og fékk 1786. Árið 1806 tók hann Pál son sinn sér til aðstoðar í embættinu, og árið eptir sagði hann af sér sýslunni. Guðmundur hafði opt siglt og í 5. sinni fór hann utan 1807, en sökum ófriðar þess, er þá var, fór skipið til Norvegs; árið eptir komst hann til Kaupmannahafnar og 1810 til Edinborgar á Skotlandi; þar dó hann sama ár¹. Ferð þessi varð honum mjög kostnaðarsöm og mæðufull, hann braut fót sinn, og margt annað gekk honum mótdrægt².

Páll Guðmundsson.

Faðir: Guðmundur sýslumaður Pétursson, nýnefndur.

Móðir: Þórunn Pálsdóttir.

Kvinna: Malena Örum³.

1) Aðrir segja 12. ágúst 1811.

2) Guðmundur var ríkismaður mest í bjó í Krossavík.

3) Jens Örum var verzlunarmaður eystra, var kona hans og móðir Malenu, Sigríður, systir Geirs biskups Vídalíns.

Börn : 1. Páll¹, 2. Stefán², 3. Siggeir³, 4. Sigríður giptist 1833 síra Þorsteini í Reykholti Helgasyni⁴, 5. Þórunn⁵.

Páll lærði hjá biskupi Geir Vídalín, sigldi síðan og tók danskt juridiskt examen, kom svo inn og þjónaði föður sínum í sýslumannsembættinu 1806, en tók 1807 algjörlega við því, er faðir hans sigldi, og gegndi því til dauðadags, eigi var hann þó nema settur fyrir sýsluna. Dauða hans bar svo að, að hann á kaupstaðarferð axlaði bagga til að láta á hest; reigðist of mjög aptur á bak, kviðslitnaði og reyndist eitthvað meira, svo að hann dó þar af. Áður en Páll sigldi gjörði hann Malenu þungaða, en átti hana hér um 1805, er hann kom inn aptur. Páll dó seint á árinu 1815.

Sigfús Arnason.

Faðir : Árni prófastur á Hofi í Vopnafirði, nefndur Þorsteinsson, annars haldinn son síra Stefáns með

1) Páll lærði í Odda hjá Steingrími biskupi, fór svo til amtmanns Bjarna Þorsteinssonar, og hefir síðan einlægt verið hjá honum, maður vel að sèr, hefir hvorki giptst nè átt barn.

2) Stefán vígðist kapellán til síra Guttorms á Hofi Þorsteinssonar og átti Björgu dóttur hans, bl.

3) Siggeir, prestur á Skeggjastöðum, hans fyrri kona Anna Ólafsdóttir preste Indriðasonar, en hin seinni Guðlaug Guttormsdóttir Vigfússonar Ormssonar, þau barnlaus.

4) Hennar seinni maður síra Sigrður í Hraungerði Gíslason Þórarinssonar, þau barnlaus.

5) Þórunn, hennar fyrri maður Halldór Sigfússon, sjá síðar; seinni maður Páll alþingismaður Ólafsson, sjá ætt hans hér á undan.

Þórdísi dóttur síra Jóns Þorvaldssonar á Presthólum¹.

Móðir: Björg Pétursdóttir sýslumanns Þorsteinssonar.

Kvinna: Sigríður Guðmundsdóttir sýslumanns Þorsteinssonar og hans seinni konu, bl.²

Launson með Sigríði³ Einarsdóttur, Haldór⁴

Sigfús lærði, var maður flugskeppur og gott skáld, misti gættislegheit, er hann barnið átti; var settur yfir norðurhluta sýslunnar, er Páll dó, og gegndi sýslumanns störfum frá 1815 til 1817, fékk síðan uppreisn, og vígðist til kapelláns að Dvergasteini 1818.

Páll Melstað.

Faðir: Þórður Jónsson, prestur á Völlum í Svarfaðardal.

Móðir: Guðfinna⁵ dóttir síra Jóns Guðmundssonar frá Melstað.

Kvinna: Anna dóttir amtmanns Stefáns Þórarinssonar.

1) Höfundarinn á hér við síra Stefán í Presthólum son síra Þorleifs Skaptasonar, er átti Þórunni dóttur síra Jóns Þorvaldssonar, er þar var prestur á undan síra Stefáni. Síra Árni var óskilgetinn son Þórdísar systur Þórunnar.

2) Sigríði átti síðan Vigfús Stefánsson, sem fyr segir.

3) Hún giptist síðan síra Benidikt á Eyðölum Þórarinssyni, bróður Jóns kandidate Þórarinssonar, er fyrr var nefndur.

4) Haldóri Sigfússyni hafði verið veittur Hoffteigur, en áður en hann yrði vígður, druknaði hann í Lagarfljóti á sama stað og faðir hans áður hafði druknað. Hann var fyrri maður Þórarinnar Pálsdóttur sýslumanns, sjá hér að framan.

5) Síra Þórður var bróðir síra Jóns á Myrká, er að framan hefur verið nefndur; hann var þriggurtur og var Ingibjörg dóttir síra Jóns á Melstað miðkona hans, og þeirra son var Páll; hann kallði sig Melstað af því hann ólst upp hjá afa sínum á Melstað.

Börn: Páll¹, Ragnheiður², Sigurður³, Ingibjörg⁴, Jón⁵,
Margrét⁶, Björg⁷, Guðrún⁸, Stefanía⁹, Jakóbína¹⁰,
Þórdís¹¹, Haldór¹².

Eptir útstaðinn skólaáhróðinn varð Páll skrifari hjá amtmanni Stefáni Þóraríassyni og gjörði Önnu dóttur hans þungaða; síðan sigldi hann með tilstyrk amtmanns, tók emhættispróf í dönskum lögum, kom svo inn og fékk 1815 endur hluta Múla sýslu, er Thoriæius slepti, og eignaðist Önnu. Síðan fékk hann norður hluta Múla sýslu eptir Pál sýslumann Guðmundsson 1817; hann keypti

1) Páll, málaflutningsmaður við yfirráðinn; fyrri kona hans var Jörunn dóttir Ísleifs á Brekku, forseta í yfirráðinum, Einarssonar; en hún seinni er Þóra Grímsdóttir amtmanns Jónssonar.

2) Ragnheiður var kona Vigfúsar sýslumanns á Borðeyri Sigurðssonar Gíslasonar Þóraríassonar.

3) Sigurður, lektor og forstöðumaður prestaskólans á Ástríði Helgadóttur biskups.

4) Ingibjörg kona síra Gísla á Felli bróður Vigfúsar sýslumanns á Borðeyri.

5) Jón prófastur í Klausturhólam á Steinmanni Bjarnadóttur amtmanns Vigfússonar.

6) Margrét ógilt í Reykjavík.

7) Björg er gipt Guðmundi Pálssyni presta frá Borg á Mýrum Guðmundssonar.

8) Guðrún, kona Stefáns prófests í Holti í Önnudarfirði Péturssonar frá Ólafsvöllum Stefánssonar amtmanns á Hvítárvöllum.

9) Stefanía, kona Haldórs skólakennara Guðmundssonar, hún dó barnlans.

10) Jakóbína var kona Péturs háspmanns á Borðeyri Fríðrikssonar frá Akureyrum.

11) Þórdís, hana átti Jónas sjálfur son Jóns landlákis Þorsteinssonar.

12) Haldór, Candídat pálsappis, ókvenstur.

Ketilstaði og bjó þar. 1835 var honum veitt Árness sýsla, keypti hann þá Hjálmholt og settist þar að¹.

Carl Ferdinand Walsøe.

Danskur maður, Candidatus juris og volonteur. Hann fékk veiting fyrir sýslunni 1835².

V.

Kyrkna máldagar (framhald).

Nöpufells Kyrkia.

Kyrkia Hins Heilaga Michaelis í Nupufelle. Á þriðjung J Heijma landi. þriðung J Hrijsalandi. vi. hundruð laus og half mork. Jonan Kyrkiu Messuklæði v. Ein stola laus. Corporalia ij. kaleykar ij. skrijn, kapur ij. yfersloppar ij. Altarisklæði vij. Messubækur iiij. Saungbækur ij. Sequentiu Bök. Psalmtare. Lesbækur vi. Artijða skra. Tiollð vmm alla kyrkiu. Krossar ij. Michials lykneski. Kluckur v. Kiertastikur vij. Glodarkier, Elldbere, kietill kistur ij. Stölar ij. Biarnfell vij kugilldi. Með Geyta kugilldi. Þar

1) Páll sýslumaður varð síðar amtmaður í Vesturumdæminu; seinna kona hans var Ingileif dóttir Jóns prests Hallgrímssonar Bachmanns; þeirra einblirni Hallgrímur.

2) Walsøe varð „Toldforvalter“ í Vebjörgum á Jótlandi. Síðan hafa þessir verið reglulegir sýslumenn í Norðurmúla sýslu, fyrst Pétur Jakobsson Havstein, er seinna varð amtmaður nyrðra, svo þorsteinn Cancelliráð Jónsson, nú sýslumaður í Árness sýslu, síðan Cancelliráð Ott Worm Smith danskur maður, og nú í ár hefur Búving sýslumaður í Borgarfjarðar sýslu fengið sýslu þessa.

skal vera prestur og diákn. Tekur prestur heijma iiij. merkur J leigu. Af einum Bæ liostollur og heytollur. Tyund tali Anno halft annað hundrað. Olokið ij merkur. Item lagðist fyrir legstað Halls bonda ferskepta xij alna long, fyrer cc — I flytianda Eyre. Halfur Ellefte Eyrer. Psalltari fyrer halfann tyunda Eyre. cc J hereptum, Er Michael eingill á. Kross nyr, og ij Lykneski hans vnder, og Mariu lykneski nytt. Hier a fylgia |-o-| Kugildi J kristfie.

Hola kyrkia J Eyiafyrði.

Kyrkia að Hölum J Eyiafyrði á iiij Messuklæði. Alltarisklæði iiij, kaleyk, yferslopp, kantara kapa i, krossar iii, Mariu skript, Alltaris Blæiur ij. kierta stykur ij. af messingu, kluckur iiij. Muðnlaugar ij. Tiolld vmm alla kyrkiu, Merki ij. Ellðbera, glöðarkier, Triekambur, Messubok tekur thil að Jolafóstu, og thil páska, að Dominicum. Ein Lesbök, kista olæst. Þar Er prestskyld. Tekur hann heima J leigu iiij merkur, vtanngarð; half fimtu mörk, af xi Bæjum lysistollur og heytollur. Kyrkia á Eina ku og hest. og c. vaðmala er Gunnar gaf. Tyund tali anno ccc. sex hundruð J vaðmálum. Stulli Geyrsson gaf thil lykneskis kaups. Gröftur og sálugiafer vmm oll þjng.

Saurbæiar kyrkia.

Kyrkia J Saurbæ er helguð Ceceliu meður Guði. Hun á halft Hälz land, Halfann skog J Kallbak. Heima-land meður ollum friðendum. Valla land allt. Og Sandhöla land allt. Innann kyrkiu iii. messuklæði að aullu, iiij alltaris klæði, kaleykar ij. kantara kapur iiij. yfersloppar iiij. abreißl vont, Tiolld vmm alla kyrkiu, v. kluckur, iii krossar. Mariu skript. glöðarkier ij. Ellð-

bere, skriju með helgum dómum. Texti þuin, Sölarsteirn, iij. glergluggar, Jarnstyka mjíkil og ii litlar. Messubækur ij per anni Ciculum. Martirologiúm, passionall. Apostolorum. Ceciliu saga á látinu og norrænu. Salltari forð, þionustu buðkur af sylfre, kietill, merki ij, Munnlaugar ii. Krisma kier, kistu lás, xxx merkur vax. og lijtið reikelsi. Hier skulu vera ij prestar og diakn, sijngia messu heijma huorn dag. Brenna Lios vmm nætur frá Marju messu og thil sumars dagz. Tekur prestur heyma J leigu, vi. merkur, vtanngarðz, half fimtu mork. Af. Ix. Bæjum lysiðstollur og heytollur. Tyund okokinn Ix. merkur. Graduale, processional, Alltaris Bok, seqventiubok Collectarius, legendu bækur per anni circulum, aspiciens Bök, Artijðaskrá. Þetta J kuikfle, viii. kyr, L. asauðar og vj ær, xx. sauðer veturgamler, ii Naut veturgomul og ij. kalfar, ðxi iiii vetra, iiii naut tvævetúr, cccc voru. ii. merkur J virðingarfle. x aurar J Bokum. Land allt á Halse. Ceceliu lykneski og Nicholai. Dedicatio Ecclesiæ. iiii. notturn eptir festum Matthei.

Djupadalz kyrkju máldagi er hjer máður og verður Eij lesinn.

Myklagarðs Kyrkia.

J Myklagarði er postula kyrkia, hun a J heijma landi xxx hundraða, vi alna aura, og hlíðarhaga land. Þetta Jnnann kyrkiu, Messuklæði iij. kaleykur*. ij. alltarisklæði,** kantara kapa 1.*** yferhokull****. Tiolld vmm alla

*) í B stendur kaleikar.

**) J B stendur „V“.

***) Þetta orð vantar í B, en stendur þar út á ründinni með annarri hendinni.

****) bæði í A og B stendur orðið „lás“, en er dregið út áptur í báðum.

kyrkiu, krossar iiij, skrijn, Texte Buenn,* Merki ii. Gloðarkier. Ellðbere Glergluggur, fingurgull og vegur halfann Eyri, Glerkier, kistur ii. kyrkiu kola, Messingar etykur ij. Þjonustu kier af silfre, munnlaug, Alltaris steyrn buenn. Jarnstykur ij. storar. Messubækur ij. per anni circulum. Lesbækur ij. per anni circulum. Hymnarius, Capitularium, aspiciens Bok á veturinn, Laga saungua bok, Artíðaskrá, Aspiciens Bok fornara. nockuð af Hymnum og Sequentium per usum, og forn skrá. Þar skulu **vera prestar ij, og huorn dag Messa og allar tíðer. Taka þeir heima J leigu vi merkur, vtann garðz half fimta mork, með Huassafelli. Af Einum Bæ heytollur og lysistollur, Tyund tali anno cc*** og vii****.

Grundar kyrkia.

A Grund Er Laurentius kyrkia. Hun á land allt a Finnastöðum. J skruða. Messuklæði v. og ij. hoklar vmmframm, kapur ij. yfirsloppur 1. alltarisklæði iiij. kaleykar ij. Corporalia iiij. merki ij. Tiollð vmm alla kyrkiu, krossar iiij. Olafz lykneski og Laurentii, Mariu skript, skrijn, munnlaug, ábreiðsl krakur, Ellðberi, Gloðarker, klukkur vi.***** per anni circulum. aunnur lesbok,

*) Í B er fyrir ofan línuna sett merkið 1-0-1 og vísað hér inn í, er sýnir að hér muni eitthvað vanta inn í.

**) Orðið „vera“ vantar í B. *

***) Í B hefur staðið „ccxvii“, en er leiðrétt þar á þann veg, sem hér er.

****) Í B er bætt við álnir“.

*****) „allt“ hefur vantað í A, en er þar seinna bætt inn í.

*****) Í A er bætt inn út á rúndinni „lesbók“ og eins stendur þetta orð í B.

tekur thil að Jola föstu, og thil páska að Dominicum,
messubækur, Dominicale per anni circulum. Texti ö-
búinn, Texta spíollð ij, af messing smallt, alltaris stölna
sýlfre búinn, kietill, kyrkiu sár meður vmbunaði, iij
hundruð gaf herra Loptur kyrkiúnni, skíollð og Biarnfell.
Hier er ija presta skyld. Taka þeir heyma J leygu vi,
merkur. Vtann garðs half flmtu mörk, ef þangað fígur
Moðrufell. af vñ Bæjum llóstollur og heytollur, Tíjund
tali anno cc, og hálfur nytjandi eyre. ccc. er fru Þrúð-
ur gaf fyrer sál sinne. cc. er Jón Bóndi gaf epter
Þorð Broður sinn, Valgerður gaf cc. Metaskaler Góðar
með metum.

Rafnagils kyrkia

Kyrkia hins heilaga Peturs að Rafnagile a halft
heima land, Raqastaði. ***half iij hundruð J leigu, Botn,
Nylendi, Gil, Klefsá, halfan Bleyksmyrdal, framur fra
Skarðsá: Torfskurð J Sigtuna land. J kuikfle xliii kyr,
vi kúgilldi asaðar meður lœmbum, 1 kúgilldi giefldflar,
ii. hross, J busgognum Vc. J Bökum, Messubækur ij.
Text ij buenn, Reddinga bækur xi, Historia Bök De
Sanctis, Gradualia ij, Sequentiu bækur, Bök de sanctis
Inter páska et pentecosten að aullu, messubok i. Col-
lectarium i. kristinn riettur a norrænu, messuklæði vi,
hoklar i. yfir framur messu serkur, hofuðlyn, kapur iij,
dalmadykur ij, sloppar iij, alltarisklæði vii, kaleikar ij,
corporalia iij, skrijn iij, alltarissteijnar vi, krossar iij.
styrkur vi, vax-vi merkur, kola, fontur, elldbere, glóðar-
kier ij, kietill, kluckur. vij, Biarnarskinn eitt, kistur ij,

*) B flmta

**) B: eyrer

***) B: halft þrúða

abreiðsl ij. Þar er ij. presta skyld og ija diakna. Af xvii bæjum lysistollur og heytollur, Tyund vorðinn halft vii. hundrað.

Kyrckia J Løgmannshlyð.

Kyrkja hins heilaga Olafz J Hlijð á land a Hesiu vollum. Innann kyrkiu. Messuklæði iij að aullu. alltarisdwkur ummframm, v alltaris klæði. i. Brykurklæði, kantara kapur ij, yfirsloppur. Tiollid umm alla kyrkiu, Mariu skriptt, Olafz lykneske, krossar iij, merki ii. kietill, kista, kluckur iiij, messubækur ij, Graduale per usum, Aspiciens bok forn, Eitt kuer og á Olafz les, xx merkur vax og Reikelsis. Leysa eyri hvoria mork. J kuikfle viii kugilldi og þrevett hross. Þar skal prestur vera. Tekur hann heima J leigu iiij merkur, utann garðz half florðu mork. Af xi bæjum liostollur og heytollur, Tyund tali anno, CCC og half mork. V hundruð er herra Guðmundur gaf, glergluggur hundrað er Þorvalldur gaf, xv alna liereft, ix Raptar, iij, merkur vax og Reykelsi.

Glæsebæiar Kyrkia.

Kyrkia hins heilaga Nicholas J Glæsebæ a allt heijmaland. J skruða. Messuklæði ij. Høklar iiij. corstolur ii. etc.

ø Af þessum maldaga er hier Ei meijra skrifað, því vantar blað J Bókina.

ø vantar af þessum maldaga allt hingað thil.

ii. Jons lykneski Baptistæ, kluckur ij, Bokakista, gloðarkier, Elldbere, Jarnstikur ij, merki i. spialld og á Crucifixio, Messubok per anni circulum að Dominicum. Lesbok tekur thil að Jolafostu og thil ix

viknafostu. J kuikfie ii. kyr. Dedicatio Ecclesiæ in crastino Selientium. Þar skal vera prestur og tekur heijma J leigu iiij merkur, En utanngarðs CC og xii alner. Af tolf bæjum lysistollur og heytollur. Tyund tali anno — iij ær. Tuo Daviðspsalltari. Songbok að Dominicum, a sumarið. Lesbok de sanctis, fra Jonsmessu thil Jola, og iiij skrár.

Wallna Kyrkia.

Kyrkia hins heilaga Olafs kongs á Wollum a allt heijmaland, Vppsale, Konungstaði, Hanefstaði, Stafn. Þetta J Rekum. J Þorgeyrsfyrði fyrer vestann ár os. Það er attungur J hual, fra aros thil Torfdælar. Enn flordung vestur þaðann thil Sulna, halfa reka alla og flutning við Birnunes. Þetta Jannann kyrkiu. J bokum og skruða. Aspiciens bækur iij goðar og ij. er Erlingur gaf, lesbækur x vondar, iij messubækur fornar storar. Graduale J tueijmur bokum, Sequentiu Bok og onnur bok vond. Processionall. Capitularium, suffragium, Texti buenn, ii psalltarar goder. Þessar fræðibækur, Dialogus J tueijm Bokum. Homiliæ Gregorii, aunnur Augustini, Sermones. Bækur þriar a norrænu, passionales Apostolorum. ij. Actus Apostolorum, liber sapientiæ. Alqvinus Sermo Eligii og x skrar fornar. handbækur ij. Mariu saga. Olafz saga, postula sogur, laga songua bok, messuklæði vi að ollu, þrenn goð, kapur iiij. yfersloppar vonder iiij. og hinn fimti nyr, Alltarisklæði v. kaleykar ij. og þionustu buðkur af tonn, kistur ij olæstar og 1. læst. Riðstackur. Bärar. Abreyðsl, Kietill, elldbere, kiertastykur ij af messing. Jarnstykur ij. stolar Buðkur steyndur, ii aðrer. hirtir ij af messing, slikiu steyrn, stolar ij. kyrkiu tiolld goð, sotdripter

ij. blamerktar, Krisma kier ij. sacrarium, munnlaug, krákur, broddstafur, merki ij. Kluckur v. og ii. litlar niðri. Talknстыka, fontur meður bunaði, skriðlios ij. J summa, halfur vi tugur boka. Þetta J kvikfle. xxi kyr. xi tyger asaugar, xii giellðingar gamler, og xviii tæuetrer, veturgamalt fle xL og ii. sauðer, ii naut tævetur, graðungur tævetur iii veturgomul, vii hross. hallft seytianda hundrað J metfle. Jnnann veggja. C. J vaðmalum. ij vætter matar, mælehlasse toðu að feðmingur torfj. Lysistollnr og heytollur af xxx bæja. Lambellði vmm allann Suarfaðardal Jnn thil Høga a Strond, þar er ij presta skyld og diakns. Tekur prestur heyma J leigu cc. utann garðj cc. kyrkiu tijund tali anno. ii. kugillði. Gafust fra Þuera með Elldjarne og Halldoru. vax og reykelsi allt samt xv merkur og hundraðj sæng. Sigurður gaf með konu sinni naut tævett og xx alner hafur.

Urða Kyrkia.

Kyrckia að Vrðum, Er helguð með Guði hinne heilogu Mariæ og Andreæ postula. Hun a land a Skroblustodum og annað a Hoole, Kiðia holm. Mariu holm. Innan kyrkiu, Messu klæði iij að öllu. Alltaris klæði iij. Tiollð vmm alla kyrkiu. Merki ij. Kaleykur. Propiciatorium vi aura af silfre. iij krossar. Marju skriptt. Andres lykneski. Olafj lykneski. Kierta stykur ij af Messingu og ij jarnstykur. Krakur. Gloðar hier. Elldbere, kluckur vij að tölu. J Bokum. Messu bok tekur thil að Jolafostu og thil paska. Graduale og önnur vond, orða að Dominicum per anni circulum. Handbok. Lågasauungua Kuer. Pax/spialld. Sloppur. Bryk. Kantara kapa. Salun. Kyrkiu Kietill. Songbok, Andres Saga a Norrænu. Kista olæst. Munnlaug ein. Gler-

gluggur einn. Bakstur jarn. Gjora sð kyrkiu og kluckna huse sem þarf, þar skal prestur vera. Tekur hann heijma J leijgu cc Enn vtann garðs half fimtu mork. Af xv Bæjum lýsistollur og heytollur. Dedicatio Ecclesie ij nottum fyrer Seliumanna Messu. J kvikfle iiij kugilldi cc voru og vi aurar og hundraðs hest. vii hundruð J auðna landi. fustans hæklað ij. er Eiulfur Bonde gaf. Psaltari. ij broddstafer. Asa kona Lopts Þorðarsonar gaf J Testamentum sitt kyrkiunne að Vrðum Tabulas fyrer altare, og eigi enn luckt. Epter Brinulf gafst hundraðs hross. Epter Eiulf hundrað J vaðmalum.

Tiarnar Kyrkia.

Kyrckiann að Tiörn er helguð með Guði Mariæ Michaeli Jone baptistæ. Andriesi postula, Hun a halft heijma land að aullu Inguara Staði alla. iiij merkur. Hólmean orgum leyða. Innan Kyrkiu. Þetta hefur Sueirn prestur lagt thil kyrkin að Tiörn. v hundruð J heijma landi, og er nú kyrekiu Eign halft Land með Christz fle. þui sem þar stendur J.—v hundruð J bokum. Messu klæði ij. og einn liettare. Kaleyk Kyrkiulas, Elldbera, Broddstaf, lyka krakur, kistu að J eru messuklæði. Bok De sanctis vmm alla xii manuðe, vtann að Dominicum. A sumar Sequentia Bok. iiij merkur vax. Kiertastykur ij. Merki ij. Glergluggur, kluckur ij. Krossar iiij Mariuskripter j, Jons lykneski. Tintinnabulum. Fontur með Bunaði. Hallda Bru a læk og að ferju. J kuikfle xi kyr, þar skal prestur vera og syngia hvorn dag helgann thil Grundar, og fylgia maður thil tueggia postula messu. xii messur J Holtt. Tekur hann heijma J leigu iiij merkur vtann garðs half flórðu

mörk. af víj Bæjum lysis tollur og heytollar. Tyund tali anno c.

íj flórðungar tíoru fyrer halfmörk kyrkiutíjund. Anno Domini M^occc^oLxxx^ovij^o. Luckti Raffn Eyulfz son þetta goðz kyrkianne að Tiörn. Er syra Þorlakur tok með. v kyr, asauða kugilldi. v. Gielldíar kugilldi. Þriu hundruð voru vírð fyrer Staðar-spiell, að fratekinne kyrkiunne. íj naut veturgomul, Enn naut fyrer hálft annað hundruð |—o—|.

Upsa Kyrkia.

Að Upsum er Bartholomeus kyrkia. Hun a allt heyma land og Upsa teijg allann. Tíolld vmm alla kyrkiu. Messu klæði þrenn að aullu. Alltaris klæði íij. Brykar klæði so morg, Kapur íj. yfersloppur Einn. Mariu lykneski og Bartholomei. v krossar, íij lesbækur taka xii manuði. Aspiciens Bok thil páska. Aunnur de sanctis, fra Jonsmessu og thil Jolafostu. Messubok per Anni Circulum. Lítil messubok að Messum. Capitularium, annar De sanctis. Öttu saungua bok, de festo Sebastiani, framm vmm Mariu messu J fostu. Saungbok fra páskum og thil Jolafostu að Dominicum, ix merkur vax. víj merkur lysis, Kiertastykur vi. Lampe af Jarne. Kiertaklofe. Gloðarkier, Elldbere, Merke íj. Sar meðurbundaðe síjnum. Krakur, Messufata kista. Lysis kista, Skiola, Stockuill, Kluckur v. Bialla Glergluggar íj. af ví Bæium lysisitollur og heytollar. Þar skal prestur vera. tekur hann heima J.leigu flórar merkur. vtann garðz xij aura. Tyund tali anno. Psalltare. Lykneski Sanctæ Agathæ. Mariu Saga. Bryk. Kiertastyka goð. íj aurar Reykelsi. Hymna Bok. Alltaris Bok. Commune Su-

fragium. Borð *viii alna þilja, naðhus, og luka hundrað.
Tabula. lectare.

Hryseyar Kyrkia.

Kyrkia J Hrysey a messuklæði ein. Kaleykur. j. Messuserck, Kapu altaris klæðe iij Messufata kista. Messingarstyka 1. Jarnstykur iij. Krossar iij. Mariu Skript. Tiold vmm kyrkiu vond, Kyrkiu kola. Munnlang vond. Merki ij. Kluckur iij. Skrijn. Gloðarkier. Elldbere Stoll. Kyrkiu sar meður bunaði. Graduale 1 J kuik.

Hier vantar Blað J Bokina

laug. Kyrkiu kola. Elldbera, Gloðarkier, bärir, Broddstafur v merkur vax. J kuikfle, xii kyr xij ær. c voru, og xii alner. Tekur prestur vtann garðs half flórðu mork af iiij Bæjum og xx. lysistollur og heytollur. Tijund tali anno. Messofot goð og Olaffs saga. Aumpull. Olaffs lykneski. Thorlaks lykneski. Tabula.

Fells Kyrkia.

Kyrckia J Felli a allt heijmaland og Kappastaði. Tiold vmm alla kyrkiu. Altaris klæði iij. Altaris Blæiu, Mariu Skript. Petur3 lykneski. Kluckur iiij. Munnlang. Broddstafur. Gloðarkier. Krossar iij. Kiertastykur iiij. I Bokum Psalltare iiij tyða Bækur vondar. Þar skal prestur vera. Tekur hann heima I leigu iiij Merkur vtanngarðs n3 merkur. Af xx Bæjum heytollur og lysistollur. Kyrkiann a vij kugilldi iiij kyr og xx. Kaleyk er Marteinn prestur gaf og Graduale með Sequentium. Messufot vond, vatn kietill. Glergluggar ij. iij. merkur vax. Kaplar ij.

*) „viii alna“ stendur út á rúðinni í A, en vantar í B.

Malmeyar kyrkia

Sa er kyrckiu maldagi J Malmey. Að Þar skal vera heimilesprestur og kaupa að honum tíðer iiij morkum. Hafa heijma alla tyund, nema Byskups tyund. Skal Þar aungua tolla Burt giallda. hvorki ostoll nie manna eldi. Þo að mællt sie a Landi. Þar skal Brenna lios I kyrkiu hvoria nott. fra Krossmessu a haustið, og thil krossmessen a Vorið. Þetta I kuikfie ij kyr, og ij ær. ccc voru, og xij aurar. Mariu lykneski. Peturs lykneski. Nicholäs lykneski

Hofða Kyrckia a Hofðastond

Kyrkiann a Hofða a xv hundruð J heijma jorð. I kuikfie 1 kugildi. Tiollid vmm alla kyrkiu. merki ij. Alltarisklæði ij. abreyðsl. Alltaris dukar ij. fontur. Gloðarkier. iiij kluckur, munnlaug vond, krossar ij. Mariu skript. Elldbere, Glergluggur. alltarisklæði. Mickials lykneski og Thorlaks. Sæmilegt Steyntialld vmm Saunghus. J Bokum, Messu-Bok vond, Lesbok og saungur með fra paskum, og framm vmm hvijta daga ij Skrar vondar, Bruner ij. kiertastykur litlar. vi merkur vax, af ij Biæum lysistollur, og heytollur. Þar skal prestur vera. Tekur hann heyma I leygu ij merkur vtann garðz af ij Bænhæsum mork.

Hofz Kyrkia a Hoffða Strond

Kyrckia hins heilaga Peturz að Hoffi a Hofðastrond a þetta J skruða og Bokum, messu Bok goða. Gradal fornan, Sequentiu Bok. Lesbok de Adventu og thil IX viknafostu. og aðra framm yfer Trinitatis viku. Þriðia Lesbok. Dominicale a Sumarið. fjorða de Sanctis per Anni circulum. Suffragium Bok forna. Korsauga Bok.

Hymna Bok. Handbok. Capitularium. Saungbækur
 iij per anni Circulum, Kaleykar ij. Messuklæði ij. Pellz
 kapa sæmeleg. Yffersloppur einn forn, alltarisklæði iiij.
 Brykarklæði ij. barer, abreyðsle, Krakur. Broddstaffur.
 Kista læst og ij fornar. Vatz kietill. Munnlaugar i
 vond, Krossar iij. Merki i. Petur3 lykneski, Mariu Skript
 sæmeleg. vij merkur vax. Kluckur iiij. hier fornt. J
 kuikfle ix. kyr. xxx. asauðar, hesta ij. xv hundruð voru,
 þar skal prestur vera. Tekur hann heima J leigu iiij
 Merkur. vtanngarð3 viij merkur. Af viij Bæium og xx
 lysistollur og heytollur.

Mikle Bæiar Kyrkia J Ösland3 Hlyð.

Kyrkia a Myklabæ J Ösland3 hlyð. a þetta J Skruða.
 Tiolld vmm alla kyrkiu. Alltaris klæði. Merki ij. Kross-
 ar iiij. Lykneski i. kirkjukola munnlaug. Eldberi. Gloð-
 arkier. Broddstafur. Krakur abreyðsl. iiij kluckur. Hin
 fimta er brotinn. Glergluggur, pottur CC voru, og xij
 aurar og Eina a. Þar skal vera prestur. og luka hon-
 um iiij Merkur heima J L. vtanngarð3 iij Merkur. Af
 ix Bæium. heytollur og lysistollur. Tyund tali anno.
 Half fiordá mork.

Puerä J Skagafirðe.

Kyrkia að Puerä J Skagafirði a Tiolld vmm kyrkiu.
 Tabulas ij. Alltaris klæði v. Ampull. Paxspialld. Kross-
 ar iij. Mariu Skript. Petur3 lykneski. Margrietar lyk-
 neski. Kluckur iiij. Elldbere. Gloðarkier. Broddstafur.
 Krakur abreyðsl. Munnlaug. Merki ij. Vatnkietill. Kierti-
 stykur ij. fontur. Þar skal prestur vera. Tekur hann
 heijma J leigu iiij merkur. vtanngarð3 af v. Bænhusum
 hundrad, af xiii Bæjum lysistollur og heytollur. Kyrkia
 a J kuikfle. Kyr iiij. Tyund tali anno. CCC. Messubok

og Grallari. Kaleykur og messuföt, er gafust eptir Þorleifu moður Oddnyiar, og halft annað hundrað. In suma a kyrkia halft X^a hundrað. Hokull goður.

Mykla Bæiar Kyrkia J Blonduhlyð.

Kyrkia A Myklabæ J Blonduhlyð a Reka a Skaga, og Afriett J Norðrardal, vi. kyr og vi. ær og uxa. J Skruða. Messuklæði i. Yfersloppur i. fostutialld. Kaleykur i. Alltaris klæði iij. Tiolld vmm alla kyrkiu. J Bokum Graduale. Messubok. Aspiciens Bok forn. Ymnarium. Kantaris kapa vond. Krossar iij. Mariu skript. Olafz lykneski, Skriðlios, Gloðarkier. Kluckur iij. Merki i. Glerglugg. Þar er prestskyld J landi og diaknz, Tekur prestur heyma J leigu iiij Merkur vtanngarðz C. og Mork af vii. Bæum lysistollur og heytollur.

Wijðevalla Kyrckia.

Kyrckia a Wijðevollum a Land J Vyk. Tekur af iiij Merkur. Reka a Skaga a Keflabacka. Halfa Teiga framm J Norðurár ár dal. J Skruða Messuklæði iij. og að auk Messuserkur og hofuðlyn. yfirsloppar ij. Kapa ein. Alltaris klæði iij a ha alltare, en ij á minna altare. Krossar ij. Kluckur vj. Messingarstykur ij. Ein jarnstyka. Mariu Skript. Ellðbere. Gloðarkier. Munnlaugar ij. Messubækur iij per anni Circulum. Peturs lykneske nytt. Legendu bækur ij per anni circulum. v. Bækur vondar. Peturz saga. Skriðlios. Glerglugg, Merki, Krak, bakstur Jarn. Tiolld vmm kyrkiu. Þar er prestz skyld J landi og diakns. Tekur prestur heyma J leigu iiij merkur. af wlfstoðum iiij merkur. Af iiij Bæjum heytollur. vij kyr ij Asauðarkugilldi. ij Hestar. Hundrað og xx voru. iij kugilldt J Kirkiuspiell.

Sylfrastaða Kyrkia.

Kyrckia a Syfrastoðum a Reka a Skaga fra Latra tanga og thil Hamars J*Sandvyk. allt það er tekur, ccc voru, og við nockurn. J skruða. Messuklæði iij að aullu. Kapa af pelli. Yfrsloppur. Alltarisklæði iij. Kaleyka ij. Glerglugg. Skrijn. Tabulam. Kross og lykneski vnder annann Kross. Jons lykneski Baptistæ. Mariu Skript. Biarnfelle Kluckur V. Merki ij. Kyrkiukola. Elldbere. Gloðarkier: Krak. Abreyðsl. Tiöld vm alla kyrkiu. Munnlaug Skriðlios, Vatnkietill. Þar skal prestur vera. Tekur hann heyma J leigu iij merkur. Vtanngarðz xviij aua. Af vi Bæium heytollur og liostollur. Aspi-ciens Bok. Tekur thil J Advent og framm vmm hvijta-sunnu. Graduale, kyrkiutijund tali anno. c og x aurar. Kiertastyka 1 stor, Hestur. Hundraðz Hross. Salon Bok. Missale. de aðventu thil ix vikna fostu.

Flata Tungu Kyrkia.

Kyrckia J Flatatungu a eitt kugilldi, ix aua voru, xx Rapta. Viðreka a Skaga. J Skruða. Alltarisklæði iij. Krossa ij. Mariu skript. kluckur v. Gloðarkier og elld-bera. Tiöld vmm alla kyrkiu. Munnlaugar ij. Þar skal prestur vera. Tekur hann heijma J leigu iij merkur, og halfkirkju ij merkur. af 1 Bæ lysistollur og heytoll-ur. Tijund tali anno. x aurar að Þorvarðe prest. Pet-urs lykneski nytt. Messufot. Kaleykur. Elldberi. Bækur viij. Bakstur Jarn.

Kyrkia a Abæ.

Kyrkia a millum A, sem kallast, Abæ a xx ær og Heat. J Skruða alltaris klæði ij. Buðkar ij. Tiöld vmm alla kyrkiu. Krossar iij. Mariu Skript. Kluckur iij.

*) í B: Sandvík.

Messingarlampe. Munnlaug. Elldhera. Elldkier. Merki
ij. J bokum legendu Bok. Tekur thil in adventu og
framm ömm Jol. Artijðaskra. Þar skal prestur vera,
tekur hann heiyma J leigu iij merkur. vtanngarðs mork.
Af vi Bæjum lysisstollur og heytollur. Kyrkintjund tali
anno iij merkur.

Kyrkia a Hofe,

Kyrkia hinz heilaga Marteins að Hofe a land a
Giliom. Þetta er J Skrudá. Guðvesfjar hokall. Messu-
sérkur og höfuðlijn, og goð loð a. Loð eru og a Hoki-
inam goð og mio. Altarisdukar, veigaður. Sylfurka-
leykur gylltur og vegur xii auro. Roðukröss. Kistil og
Skript. Sylfurkier og koma thil v aurar. Skrin. Sruð-
reflar ij goðir, norrænir, iij fletlir, iij Reflar J saung-
huse. Skammer og goðer dukar vnder biorar ij. Slopp-
ar ij. og skinn vnder öðrum. Kantarakapa búenn með
guðvesf, Messuserkur og höfuðlijn. Handlijn vr Guðvesf.
Altarisklæði ij og guðvesfur í auðru ij altarisklæði vtar
J kyrkiu. Reflar ij. goðer utar J kirkiu. og goðer duk-
ar, vnder Bryrkarklæðo. fylgia aullum alltorum og iij J
saunghuse. Kiertastykur iij. og gott gloðarkier. Eld-
bere og Messubok að aullu, nema að lagasaungum og
salumessum og Commune sanctorum. Plenarius sylfur-
buinn. Og lesbok og hefst að Jons messu baptistæ,
en endast að Thomas messu fyrer Jol. Saugu-Bok a
Latijnu. Hymna Bok. Sequentiu Bok. Kyrkjukola. iij
lectarar. Bokakista. Kluckur vi. Munnlaugar ij nyar.
Heimilisprestur skal vera að Hofe og lærður maður sa
er syngja kunne psaltara og lesa J tijðum. Þessa skyld
a Hofi landi og þessa kyrkiu eign skraði Jon Þorisson
a messubok kyrkjunnar a Hofe, þa er hann atti Hofi

land, Texti obuenn. Jolatijða Bok. sanctorum bok. tekur
thil að Jola föstu. gomul sanctorum Bok að Ottusong-
um. Psalmtare flíljtill. Þetta hefur gefist thil syðan
Jon kom. Kross sæmilegur. Marteyns lykneski Aspi-
oiens Bok. Tekur thil að Jolaföstu og thil páska. að
Dominicum og de sanctis. Gulloð iiij. Tekur prestur heijma
J leigu iiij merkur. iiij merkur. af Biarnastaða hlíð. af
iiij Bæjum lysistollur og heytollur. Tijund tali anno. eo
og ij merkur.

Guðdaler.

Kyrckia hins heilaga Nicholai J Guððolum a allt
heijmaland. Tungu hals land allt thil Bruargjörðar. J
Skrúðu. Messuklæði iiij og ein oslitinn. Hoklar v.
Kantarakapur ij. Yfersloppar iiij vonder. Altarisklæði iiij.
Bækur x hæfar. aðrar x fanytar. Latijna saungvar a
tveijm Bokum. Nikolás saga. Kristinn riettur forn.
Sermones a einni Bok. Davíðs spalltari forn. Kaleykur,
Skriju, og kier bueð. Krossar ij. Nicholas Skript.
Margrietar lykneski. Merki ij Vax iiij merkur. i. Røyk-
elsis. vi merkur lysis. Kistur ij olestar. Kluckur v
Bakstur Jarn. Kiertastykur ij. fontz vmbunaður. Þar
skal vera prestur og messu diakn. Við þessu flíttok
Jon prestur þa er Olafur liet laust. Kyr iiij. Ross ij.
ær ij. Veturgamler sæðer ij. Half fimta mork voru.
viaurar og c J vfriðu. Tekur prestur vtanngarðz leigu.
half fimtu mork af ix Bæum. Lysistollur og heytollur.
Tijund tali anno. Bækur eptir Þorstein prest Torfason
xvij og voru kallaðan c, og var illt. v hundruð J stað-
arspiell af Olafe. vij hundruð af Jone prest og halft
annað J vfryðum.

Mælefell.

Kyrckia hins heilaga Nicolas vnder Mælefelle a allt heymaland, land a Starrastoðum. Settung J Vykarlondum. fjorðung J Rekum a Kiefla Backa. xiii kyr. Land halft a Brunastoðum. Halfur fiorde tugur asandar. Vetnrgamler sauðer xvij. iiij hross. xvij merkur vax. Þriu naut veturgomul. So mykið lagði Þorkiell prestur thil. Kaleyk fyrir cc. J Bokum og J kyrkiu skruða iijc. Tíjða Bækur per anni Circulum. Messubækur ij. Dominicales að aullu vmm xij manuði. Þriðia de sanctis, og þar með alltari Bok. Graduale. Sequentiu Bok. Processional. Aspiciens Bok thil paska fra Jolafostu. Vor Bækur ij að aullu. Les Dominicalis að ollu. Enn de sanctis er eigi fullt. Capitularium. Hymnarius. Messuklæði ij meður iij Hoklum. Kaleykur i. Yfersloppur. Kapa. ij Tiollð vmm alla kyrkiu. Kluckur v. Krössar ij. Lykneski ij vnder auðrum. Mariu skript. Nicholas lykneski. Petur3 lykneski. Glergluggur. Gloðarkier fornt, Kiertastykur ij. Þar er ij presta skyld. Tekur heijma prestur, vtanngarð3 af iij Bænhusum. ij merkur. En annar prestur tekur af Lijtingstoðum iij merkur. Half mork af Hafgrijmstoðum. af ij Bænhusum mork. af vij Bæum lysistollur og heytollur.

Reykia kyrkia.

Kyrkia að Reykium J Tungu a Kuikfle. iij kyr. Asauðarkugilldi ij. Ross ij. Messufot j. Bækur ij. alltarisklæði ij. og kista læst. Tiollð vmm alla kyrkiu. Krossar ij. Kluckur v. abreyðsl. Gloðarkier. Elldbere. Merki ij. Glergluggur. artijðaskra. Michillas lykneski. Þar er prest3 skyld J landi. Tekur hann heima J leigu

iiij merkur. J Dal iiij merkur. af x Bæium tvisistollur og heytollur. Tijund tali anno xi. hundruð.

Kyrkia J Holme. sem nu kallast Glombær.

Kyrkiann a Vollum J Holme a vi hundruð Jan J land. Hundruð virði af Einari Þorðarsyne. Kyrkia a Tiollð vmm alla kyrkiu. Bakstur Jarn. Messingar styka. Sacrarium. Munnlaug. Glergluggur, Elldbere. Altarið klæði ij. dækur j. Krossar iiij. Kluckur iiij heilar enn ij Brötnar. Þar skal preatur vera. Tekur hann heyma J leiga iiij Merkur. iiij merkur af okrum. tvisistollur og heytollur af vi Bæium. Kyrkiu tijund tali anno. Mork að Sueyni.

Vyðemyrar Kyrkia.

Kyrkia a Wyðemyre Er helguð sælli Mariæ, og Petro postola. Hun a land a Holi, og viij kyr, og a-sauðarkugilldi. iiij merkur voru, Kaleyk einn, Messufot iiij, meður iiij Hoklum, Ein liett. corporalia iiij. alttaris-klæði iiij, Eitt af pelli a Ha alltara, Enn iiij a huoru vtar J kyrkiu. Kiertastykur ij af Messingu, Skrijn meður helgum domum. Kross smelltur og ij af Trie, Kluckur iiij og Bjollar ij. Mariu skript. gunfani. Stoll ma varðveyta J messufot. Kista. Messingarkietill. Kirkiu sar, Sloppur j, Kantarakapur ij. Graduale per ordinem. Messubok per anni circulum. Aspiciens Bok fra Jolafostu thil paska. Bæði að song og lese, saung Bok eigi secundum ordinem per anni circulum. Songbok secundum Ordinem fra Hvytasunnu thil Jolafostu de sactis & dominicis. Læsbok de adventu thil paska, songbok fra paskum thil Trinitatis dag3. Sequentiu Bok. alttaris Bok j. og enn Kuaterne. Capitularia ij að ordo,

og Rym meður aðrar handbækur iij. Hymnarium, ein Bok per usum. Bækur ij. annur að lesi, enn annur að saung, fra Jolafostu thil langafostu. Communem sanctorum, að song og lesi otonað, Hualreki og viðreki halfur a Hualnesi, thil motz við Stað, Gloðarkier, Elldbere, fontz vmmbunaður, Tioild vmm kyrkiu. Glergluggur. Kirkjakola. Munnlaug. Triestykur ij steindar. Stolar ij. Sessa ein. Lectarar ij. Broddstafur. Klöcka brotinn. v merkur vax. vi kuer er a ern Sequentiar. Artijðaskra. Þar skal vera prestur og diakn. Tekur prestur heima iij merkur. af iij Bænbusum ij merkur xviij aura af ij niðurbrotnum mork. Af xij Bæjum lysistollur og heytollur. Kyrkiutyund tali anno. Kyrkiu Messudag in festo. Mauricii & sociorum ejus.

Gielldinga Holtt.

Kyrckia J Gielldinga Holtti A Tioild vmm alla kyrckiu. Messufot ij meður Hoklum og messuserk og Stola. Yferslopp j. Alltaris klæði iij og Bryrkarklæði j. Kantara kapu, Bokakistu. Kaleik. Kluckur v. Fontz vmm bunaður. Gloðarkier. Messubækur ij. Ad dominicum per anni circulum. Blamerktur Drökur. Kiertastykur iij. Kyrkiukola. Glergluggur, Krossar iij. Merki ij. Pax Blað. Sacrarium. Munnlaug, Stoll j. Þar skal vera prestur og diakn. Tekur prestur heyma J leigu iij merkur. aðrar iij merkur að Seylu, Lysistollar og heytollar af vij Bæium. Dedicatio Ecclesie in festo Calixti messu, Þar er Peturs *lykneski. tali anno kyrkiu tyund.

Rypur kyrkia.

Kyrckia A Ryp J Hegrane, Er helguð með Guði

*) B: kyrkia.

Andres postula. A i skruða Tiöld vond vmm kyrkiu. Kluckur iij Glærgluggur. Glædarkier, Stoll Andries lykneski, og Jarnstyka ein. J kulkfle kyr ein. vi merkur voru. Þar er prests skyld annur hvor missere. Tekur prestur í leigu iij merkur. Tyund. lysistollur og heytollur halft vi.

Borgar kyrkia.

Kyrckja að Siouar Berga halft Asildar Holtt. Innan kyrkin Andres lykneski. Mariu Skript. Krossa iij perusara. Bækur iij. Graduale. Messubok de adventu thil paska. Sermonum Bok. Lagasongua kuer. Andres saga. Hókull. Alltarisklæði iij. Messingarstyku. aðra af trie. fontz vmmbunað. Glædarkier, og Ellðbera. Messingar kietil, Stoll. Lectara, Kluckur iij. Kuer er sungið er a de Domina. Tiöld vmm kyrkiu ij er. Þar er Andres kyrkja. Þar er prests skyld I landi. Tekur hann heima J leigu iij merkur. vtanngarðs iij merkur. heytollur og lysistollur af vij Bæum. Tyund tali anno. ij Tabulæ, og klæcka lytil Er Kolbeirn Jarle gaf. og lyka krak. Hundradz hross. C. voru og Salun. Siki Hókull randur með Hlandum.

Fagranes kyrkia.

Kyrckia a Fagranese. hin; heilaga Matthei A allt heijmaland oc x kagildi. Hókla ij. Messuserk. Hofuðlyn; Stola. Krossa iij. Mariu skript. Alltaris klæði iij. Messingar stykur iij. Glærgluggur j. Kluckur iij. Psalltare, ævum Matthei. A Bok. suffragium Missale a Bok. Fontz vmmbunað. Kaleyk. Muninlang. Broddstaf. Stol. Lyka kullt vont. Glædarkier. Ellðbere. Merke j, þar skal prestur vera. Tekur hann heima J leigu iij merkur. Lysitollur, heytollur af xiiij Bæium — Tali anno.

Huama kyrkia.

Kyrckia hins heilaga Ólaf3 J Huamme J Laxardal a halft heimaland og alla Atlastaði. Með aullum rekum þeim sem landi hafa fylgt. Kyr vij og asauðar kugildi. Hest i. Tiolld vmm kyrkiu. Kluckur iiij. Lykneski ij. Alltaris klæðe ij. og hokull forn. Krossar ij. Elldbere, Tabla, Bok a saungur per anni Circulum. Biarnfelle. Paxspiald. Þar skal vera prestur. Tekur hann heima J leigu iiij merkur. vtanngarð3 c og xiiij aura. Tyund lysitollur og heytollur af vi Bæjum og xx. Fiskitollur vmm allann Skaga. flórðungur af manne huorjum, er rær thil miðsumar3 vestur thil Manavyka. Lyka abreyðsl tali anno. kyrkiu tyund. Messufot að aullu. Psalltarar ij. Glergluggur nyr. Er Hallur prestur gaf. Skickia forn. og las. Kaleykur er Brandur prestur gaf.

Hof a Skagaströnd.

Kyrckia hins heilaga Ólaf3 að Hofe a Skagaströnd a halfa heimajord. iiij kyr. viij hundruð voru. Eina a. Tiolld vmm kyrkiu. Messufot. i. Yferslopp, Elldbera, Gloðarkier, Merki ij. Krossar ij forner, einn smelltur. Alltarisklæði ij. Brykarklæði ij, Kluckur v. Glergluggur. Half pund vax. Ólaf3 lykneski ij, annað a hesti. Christophorus lykneski, font3 ummbunaður, Messingarstyka. Kross er Þorsteinn prestur gaf. Messingar kietill. Lecture. Munnlaug. lyka abreyðsl, Biarnfell. Tyund heytollur og liostollur af v. Bæium og xx. Fiskatollur af huorium manne. flórðung thil miðsumar3, enn annar eppter miðsumar. Skurður af hual huorium er þar kiemur. Þar skal prestur vera, tekur hann heima iiij merkur, enn vtanngarð3 — ecc að Þorsteine preste vara eður kuikfle, fyrer kyrkiuspiell. Lauk hann þar J kaleyk

Messuklæði og slopp fyrir ecc. og half mork, kyrkiu messudagur iij nottum fyrer Michialz messu.

Spakonufells kyrkia.

Kyrckia su er stendur að Spakonufelle er helguð hinum heilaga krossi og Guðs móður Mariu. Thorlake biskupe. Jone postula. Olafe konge. Kyrkia a heima-land halft og reka halfa. v kyr og hross. x. Gamla sauðe. xiiij aura vax. Skrijn með helgum domum. Lysa skal J kyrkiu að Mariu messu syðare og thil gangdags Eina. Omage skal koma að Thorlaksdeige, vera vndz lyður Jol kuenngilldur Omage, og þeir. er land eigu, þann omaga er þeir vilja thil taka. Enn í öðru sinni að Palmz sunnudeigi. Og vera þar thil er lyður paskaviku, og er þriðia sinn að huijtadogum, og vera undz lyður su vika. Tyund skal þangað giallda af Arbacka, af Vindole, af Vak-urstoðum af Seuinastoðum¹, af Bergstoðum, af esta Bæ Holum. Til Spakonufellz skal þa menn færa alla er þar andast a þeim Bæium. fra Spakonufelli a allar nytjar J ene og J Steyne. Þeir eigu og hrys fyrer utann gotu þa er liggur fra Vindhels garði J Stapa. Teygar þeir er einn gaf Þorarinn Bergson Þorsteyne An² syne, enn ann-ar fylgdi Holalande. þriðia Spakonufelli. Kyrkia a kluck-ur v. Alltarisklæði iij. Krossar iij. Mariu skript, Gloðar-kier og elldbera, fontur með bunaðe. Munnlaug. merki ij. Lysitollur. Heytollur af vij Bæium. Messingar stykur ij. Trie stykur. ij. fornar Skrar ij. Epter Vigdyse Hualfios gafst kugilldi, epter Giafvalld annað. Þordys gaf ku. Þar skal prestur vera. Tekur hann heyma J leygu iiij merkur vtanngarðz. Kyrckiu tijund tali ann oc. og xviiij aurar.

1) = Sæunnarstöðum?

2) Þetta orð er hér sett eptir ágitskun. það er auðeðð, að hvorki A eða B hafa getað lesið hér skinnbókina.

Framhald af tölulíð III, bls. 61.

4.

Copia.

Þat gjerum við Bárður Ormsson og Oddur Ólafsson prestar goðum mönnum kunnugt m̃ þessu ockru opnu bréfi, að þar vorum við í hiá sáum og heyrðum á, at síra Einar Arnason Offical. heilagrar skálholts kirkju skipaði Birni Jonseyri skipstöðu á Fyskabjargi, sem heitir Tofaskáli, en sumir kalla í Runu. Eptir því sem máldaginn í Skálholti og bréf þar um giort m̃ ij manna insiglum útvisar og inniheldur og til sanninda her um settum við fir skrifaðer menn ockar insigle firer þetta vitnisburðar bref, og her eptir meigum við sveria ef þurfa þikir, var þessi skipan gior á Egilsstöðum miðvikudaginn næstan fyrir hvítasunnu árum eptir guðs burð MD: XL og vii.



Það giöre ec Jon Arnason goðum monnum kunnugt með þessu mínu opnu bréfi, at ec heyrði so optlega seigia Þorstein Fiölfinnsson og Geirmund Þorkelson og fleiri dandi menn aðra enu elldri að Niarðvíkur kirkia eigi holma þann sem liggur í Borgarfirði fyrir Hafnar landi, skipstöð á Eyri og Tófa skála, en sumir kalla Runu skála í sama landi. Hefur þetta verit haft og haldit átölulaust, síðan ec man til, og er ec nú sextögur og verit í saumu sveit og her eptir vel ec sveria ef þurfa þikir og til sannenda her um set ec mitt incigle fyrir þetta bref, skrifað a Eyðum J Eyðamanna sveit laugardaginn í hvítadögum þa liðit var fra guðs burð MDXXX og vii ær.



Öllum goðum mönnum þeim sem þetta bref sia
 eða heyra senda Þorkell Gissorarson prestur, Þorvald-
 ur Oddsson og Jón Egilsson leikmenn Qveðiu guðs og
 sína kunnugt giörandi at vær sáum og invirðelega yfir
 lásum maldaga þessara kirkna, Bessastaðer í Fliótsdal
 og Niarðvikur í Borgarfyrði, er liggiandi í Austflorðum,
 svo látandi hvorn þeirra um sig orð frá orði með oll-
 um sínum greinum og articulis, sem hier selgir. Þessi
 er máldagi á Bessastaðum, at þar skal vera heimilis-
 prestur etc. etc. etc. Mariu kirkia í Niarðvík á so mikið
 í heimalandi sem prestskyld heyrir þriú kugildi tólf aura
 innan gátta, holmur fylgir henni sa sem liggur á Borg-
 arfirði og Tofuskáli, og þar með skipvist, fjórðungur
 ur hvalreka á Gripdeild klukkur tvær kaleik messuklæði
 ein og önnur for, utan dukur og corporale er ej, tiold
 duklaus krossa tuo, eldbera Mariuskrift, alltarisklæði
 tuau, sacrarium, munnlaugs duk enn, kiertisstiko eina
 og bokastola, þar skal vera prestur. Item gefnar tvær
 kýr. Portio Ecclesie um nittíán ár halft þriðia hundrað
 meðan síra Tetur bió og Biorn son hans, og til sann-
 inða hier um setto vier fyrnefndir menn vor inn cigli
 fyrir þetta bréf, er giorðt var í Tungo er liggur í Byssk-
 upstungom Mariu messo síðare, Anno Dn M.CD. vi-
 cissimo primo.



Kyrkian í Niarðvík á so mikið í heimalandi, sem
 prest¹ heyrir; en holmur fylgir henni sá, er liggur á
 Borgarfý² og Tofaskáli þar með skipvist, fjórðungur í
 hvalreka á Gripdeild. Item 14 kugildi og eirn hestur.

1) Hér er auðna fyrir 1 orð og vantar víst orðið „skyld“.

2) á víst að vera; „Borgarfyrði“.

V er innan gatta. Item í kirkjunne ein messuklæði, kaleikur lítill og sterkur, kapa sloppur, alltarisklæði, dukur gloðarkier gamallt, messubækur gamlar.

Kyrkian í Niarðvík a so mikið í heimalandi, sem prest skyld heyrir, xii aura innan gátta, einn holmur fylgir henni, sa er liggur a Borgarfyrði og Tofaskali þar með skipvist, flordung í hvalreka á Gripdeild. Item 14 kúgildi, jtem í kyrkjunni ein messuklæði kaleikur lítill og sterkur, kápa, sloppur, altarisklæði, dúkur, gloðarkier gamalt, messubækur gamlar etc.

Þessi her fremanskrisfuð fim bref viðvíkiandi Niarðvíkur kirkiu eign og ítökum orðrætt samhlióða að vera sínum originalum vottum við undirskrifaðir með eigin handskriftum.

Gilsárteigi þann 15. Júní Anno 1707.

Þorvaldur Stephánsson Hjørleifur Björnsson¹
m. e. h. m. e. h.

5.

Þat giörum vær Olafur Indriðason, Jón Eivindsson, Jón Eireksson, Þorarinn Arngeirsson og Jon Arnorsson góðum monnum kunnugt með þessu voru opnu brefi, at það vissum vier fyrir full sannindi at Þorvarður bóndi Bjarnason góðrar minningar hielt og hafði bigði og bældi tíundaði og sína eign haldandi iørðina Niarðvík, er liggur í Borgarfyrði ítululausa miðli fialls og fiðru, nema þat sem heilög Niarðvíkjur kyrkia á í heimalandi og rekum, og alldrej heyrðum vær hér um tvímæli á vera. Fylgia þessir rekar greindri iørðu, norður frá Gripdeild og suður at Belmóð; en landeign so við sem vatnsföll deilast at Niarðvík. Svo og eigi síður heyrðum vær

1) Þetta er frumritað optirrit.

fyrirskrifaðir menn, at sögðu skylvísir dándimenn hinir ellri, at so sögðust þeir heyrt hafa af sínum forverurum at Niarðvíkur kirkia ætti hólma þann, er liggur fyrir Hafnarlandi í Borgarfyrði, og skala, skipstöðu og verst á Fiskablargi þar sem heytir í Runu, en sumir kalla Tofa skála, og hér eptir vilium vèr sveria, ef þurfa þikir. Og til sanninda hier um settum vier áðurnefndir menn vor innsigli fyrir þetta vitnisburðarbréf, er skrifað var í Niarðvíkj föstudaginn næstan eptir annuntiatio st. maríu þá liðit var frá hingaðburð vors herra Jesú Christi M.D.XX og tíu¹ ár.

Þat giðrum vit Eiríkur Kollgrímsson og Ásbiörn Árnason goðum mönnum kunnugt með þessu ockru opnu brefi þá er liðit var frá guðs burð M. D.XXX og ný ár í Niarðvíkj í Borgarfyrði föstudaginn næstan fyrir² marie um veturinn, vorum við hiá, sáum og heyrðum á orð og handabaund, at Eiríkur Moðólfsson seldi Birni Jónssyni Gripdeildar reka, er liggur á milli Selvogsness og Olafssands í Borgarfyrði með öllu tilteknu en aungvu frá skildu, því sem á hann kinni að bera og greindum reka tilheyrir og hann var fremst eigandi at orðinn. Her á móte gaf áður nefndur Biörn iii ær, og at Eiríkur listi fyrir okkur, at hann hefði við tekið. Skildi sá halda kaupi sínu til laga er keipti, en sá svari lagarípting, er seldi. Og til sanninda hér um settum vèr vor innsigli fyrir þetta bref, skrifað í sama stað, deigi og ári sem fyrr seigir³.



1) Þ. e. 1530.

2) Hér er auðn fyrir 1 orð.

3) Þetta bréf er auðsjáanlega skrifað með sömu hendi, og bréðð hér að framan nr. 4, líklega sira Þorvaldar Stefánssonar.

6.

In Nomine Domini Amen. Var þetta kaup þeirra síra Hallsteins Jonssonar af annari hálfu, en Snorra Brandssonar af annare, að áður nefndur Snorri selur honum land allt að Hrafnabjörgum í Hørðudal með öllum þeim gögnum og gæðum, sem fylgt hefir að fornu og nýu og hann varð fremst eigandi að til vmmerkia þeirra, sem aðrir menn eigu til mots við það. Land allt ofanað markgröf og hana halfua og upp að kornamuulagili. Sambeit á háls til mótz við miðdala menn. En land so sem vatnsfoll deila. Laugardal allan báðum meiginn upp í Botn og ofan til mótz við Lauga. fyrir norðan ofan að Einhömrum, allt hólfsjall ofan að Skjalldargili og upp til mótz við Lauga. Mióuadal allan so sem vatnsföll deila vr tiorninne miðre til mótz við hít-dæla báðum megin ofan í sópanda skarð. Tuttugu geldflár kúgillda beit í Langavatnsdal. Hrijskog¹ til stecka a vor j Dunkurskóg, og tróðhrijs til hwsa og undir mata haust sem þarf. Bænhús á skóg allan ípálsholtt. Hier með selur hann honum Lauga iörð alla með sijnum vmmerkium. Hrafnabjörg eigu torfskurð í kollugröf í holsland. Hierí móti gefur síra Hallsteinn sextíu hundraða og sex hundruð með þessum friðleika, halfan þriðia tug kúgillda þrettán asauðar kugildi og tólf kýr. Fimtán haustlags hundruð, halft í sauðfle en halft átta hundrað í nautfle. Tíu hundruð vaðmála, halft vara en halft hvítar hafnar voðir. Þrettán hundruð í gripum. þriu hundruð í hrossum, lúkist ut á tveim árum, en eigi sókn á þriðia. lúkist ut á fyrra ári átta ásauðar kúgilldi og v kýr. tíu hundruð vaðmála, siau haustlags hundrut, þrettán hundrut í gripum, þriú hundrut í hrossum. Á öðru ári það

1) mun eiga að vera „Hriðskóg“.

sem eptir stendur. Skilldi Snorri sier so mikið fè aptur í iarðir sínar, sem honum brysti í iarðinn. Tólf álna leiga skyldi eptir huert hundrað það, er eigi lykist á firsta ári sem í landi liggi, halft friðt en halft ófriðt. Skyldi Snorri alla iörðina að hrafnaþörgum og bænhúsit í ábyrgð sijra Hallsteins upp frá næstum fardögum. Skyldi Snorri ábyrgiast allar lagaríptingar a greindum iörðum, en syra Hallsteinn halda til laga. Skyldi optnefndur Snorri, að syra Hallsteinn skyldi kaupa að honum Geitastecka að öðrum fardögum, ef hann vilde selia fyrir sextán hundrat, vi. kúgilldi x or í haustlag og vaðmálum. En Snorri skyldi selia öðrum fyrir næstu fardaga, ef hann villdi og skyldi Hallsteinn lúka það vt a þriðia ári, en eigi sókn á fjórða. Fór þetta kaup fram í hýtardal pridie kalendas Januarii Anno Dni m.ccc.xc.iiij. voru þesser vottar við, syra Hrafnsvartur Skeggiason, Eyolfur Snorrason. Albeiður flosadóttir², Gestur Jonsson, Snorre Þorarensen, og margir aðrir góðir menn. Og til sanninda hier vm settum vier fyrnefndir menn vor innsigli fyrir þetta bref með optnefndra manna innsiglum syra Hallsteins og Snorra. Gjört í stað deigi og ári sem fyr segir.

Öllum mönnum sem þetta bréf sjá eða heyra senda Pall Clemsson². Egill Jonsson, Gunnlaugur Jonsson, Magnus Björnsson, Jon Jonsson, Asmundur Clemsson³ kveðiu guðs og sijna hunnugt giörandi, á laugardaginn næsta eptir vítus messu þa er liðið var frá hingaðburð vors herra Jesu Christi M.D. og ix ár í Blonduhlíð á

1) líklega = arðinn.

2) Álfheiður Flosadóttir var kona Eyólfs Snorrasonar.

3) = Klementsson; Ásmundur Klementsson kemur og fyrir í öðrum dómum vestra um það leiti.

þingstað riettum vorum vær í dóm nefndir af ærlegum manni Sturla bónda Þórðarsyni, er þá hafði míns herra kongsins vmbod og syslu í millum Gilsfiarðar og Gliúfurár, að skoða og rannsaka og fullnaðardóm á að leggja, hueria makt eða afl hafa skyldi það kaupbréf, sem Þorleifur bóndi Guðmundsson birti þar og frambar fyrir oss, huert er hlýddi vñ landareign hrafnabiarga, vñ kaup og sölu eign og ítök fyrskrifaðrar iarðar hrafnabiarga. Nú sakir þess það var með heilum ósköððum hangandi innsiglum, leist oss það í allan máta myndugt og skiallegt með öllum þeim línum greinum og articulís, sem vær máttum yfir taka að logum þar til að annat skjal kemr það fram að því hrindur. samþykkti þennann vorn dóm vor fyrir nefndursýslumaður og setti sitt innsigle með vorra fyrnefndra dómzmannanna innsiglum fyrir þetta dómsbréf, skrifað í sama stað, deigi síðar en fyrir seigir.

Það meðkennumst vær eptirskrifaðir menn syra Magnús Svartsson, Sigurður Þorsteinsson, Skvæli Jónsson, og Magnús Þorleifsson að vier höfum sieð og yfirlesit svolatandi kaupbréf orð eptir orð fyrir Hrafnabjörgum sem hier fyrir ofan skrifat stendr eigi skafið eða máð í nokkru. So og höfum vier sieð og lesið so hlióðandi dóm þar við festan upp á sama bref orð eptir orð með heilum hangandi innsiglum og hreina skript eij skaft eða máð í nokkru, so sem hier og einninn fyrir ofan skrifaðr er. Og til sanninda hier vñ setium vær vor innsigli fyrir þetta transkriptarbréf, huert skrifað var á Hrafnabjörgum í Hrafnabjörgum í hörðudal þann xxx dag mai manaðar anno M.D.XC. og ix.

TÍMARIT

GEFIÐ ÚT

AF

JÓNI PJETURSSYNI.

4. BINDI.

REYKJAVÍK.

PRENTARI: EINAR ÞÓRÐARSON.

1873.

FORMÁLI.

Efnið í bindi þessu er:

1. Ættartölur nokkurra alþingismanna.
2. Endir Auðunnar biskups máldaga.
3. Nokkur forn skjöl, einkum um landamerki jarða.
4. Endirinn af æfum sýslumanna í Múlaþingi, og
5. Viðbætir við sýslumanna æfirnar og nokkrar leiðréttingar.

Eg hafði og ætlað að taka upp í bindi þetta landsyfirrættardóm einn, en eg hefi þó sleppt því, þarð honum nú er skotið til hæstaréttar. Jafnvel þó eg viti, að einstöku menn óski, að eg haldi áfram tímariti þessu, þá sè eg mér það ekki lengur fært, sökum þess hvað lítið gengur út af því. Nokkrir hafa sagst vilja kaupa sýslumanna æfirnar, ef þær kæmu út sèr, og eins þó nokkrar ættartölur fylgdu þeim, en hafa haft á móti máldögnum og fornbréfunum; aðrir aptur hafa sagst skyldu kaupa máldagana og fornbréfin, en af ættartölunum og sýslumanna æfunum hefðu þeir ekki gaman. Sökum þessa hefir mér komið til hugar, ef eg fengi nógu marga áskrifendur, að gefa sèr út sýslumanna æfirnar og þar með ættartölur nokkrar, og sèr máldagana og fornbréf, einkum um landamerki og réttarvenjur, og þá láta þar með fylgja stundum smáritgjörðir um ýmislegt í lögum vorum.

PRENTVILLUR:

- Í 2. B. bls. 92¹⁶ austan les: vestan bls. 97³ þarf les: þarf ekki
- 3. — — 67²⁷ forarjóri les: forstjóri deildar les: stjórna bls. 70³⁴
Elsr les: Elsa
- 4. — — 29²¹ ver les: verið bls. 33⁶ Gunnþóra les: Gunnþórunn
bls. 36⁴ skinna les: skíða bls. 37²⁰ þorlaugur les: þor-
laugar bls. 44² dedicatis les: dedicatio bls. 44⁶ takur
les: tekur bls. 45¹⁷ sacrasum les: sacerasum bls. 48¹⁶
sótdrifs les: sotdrift bls. 49¹⁹ halfur stutningur les: halfar
stutningar bls. 51¹² hüllaga les: heilaga bls. 51¹⁶ Grreguale
les: Graduale bls. 55¹⁷ Etga les: Eiga bls. 56¹² halfann
les: hálfan bls. 61¹² afnum les: sínum bls. 63²² næsta
les: næsta bls. 65⁸ oekððum les: oekodðum bls. 66¹²
algilli les: algill bls. 68²⁹ þorðijse les: þorðijse bls. 71²
jons les: jons bls. 82²⁸ þesta bréf les: þetta bréf bls.
85²¹ fúðar les: fúður bls. 85²⁸ röttara les: röttara bls.
96²⁹ Snætells les: Snæfells.
-

I.

Ættir alþingismanna árið 1869.

Árið 1869 fóru fram nýar kosningar á alþingismönnum og varð þá nokkur breyting á þeim.

A. Á konungkjörnum þingmönnum varð að eins sú breyting, að í stað Halldórs skólakennara Friðriks-sonar kom

ÞÓRÐUR JÓNASSON, forseti í yfirdóminum, «Com-mandeur af dannebrog», og riddari heiðursfylkingarinnar; hústrú hans er Sophia Rasmusdóttir Lynges, er var á Eyrarlandi og Rannveigar Ólafsdóttur, konu Rasmusar.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Jónas Jónsson*, prestur í Reykholti, dó 1861 hans faðir
2. *Jón Jónsson*, bóndi á Höfða á Höfðaströnd, hans faðir
3. *Jón Jónsson*, smiður á Skúfstöðum, hans faðir
4. *Jón*, bjó í Hjaltadal fyrir 1700.

2. gr.

2. *Margræt Ólafsdóttir* hét kona Jóns á Höfða og móðir Jónasar prests, hennar faðir
3. *Ólafur Jónsson*, briti á Hólum, sjá ætt Stepháns alþingismanns Eiríkssonar, 2. b. 17. bls. 2. gr nr. 4.

3. gr.

3. *Oddný Gísladóttir* hét kona Ólafs brita, og móðir Margrétar, hennar faðir
4. *Gíslí*, hann var bróðir Þorgerðar, konu Jóns sýslumanns Oddssonar Hjaltalíns, sjá 1. b. 25. bls. 1. gr. nr. 3.

B. Móðurrætt:

4. gr.

1. *Pórdís Jónadóttir* hét seinni kona síra Jónasar og móðir Þórðar yfir dómsforseta Jónassonar, hennar faðir
2. *Jón Sigurðsson*, prestur í Garði, dó 1796, hans faðir
3. *Sigurður Benidiktsson*, prestur í Garði, dó 1781, hans faðir
4. *Benidikt Þórðarson* á Laxamýri, dó 1763, hans faðir
5. *Þórður Jónsson* á Einarsstöðum í Reykjadal, hans faðir óskilfenginn
6. *Jón Guðmundsson* í Vlk við Flateyjardal, hans faðir
7. *Guðmundur Jónsson* á Stóruleugum, hans faðir
8. *Jón Hlugason* á Einarsstöðum norður í Reykjadal, hans faðir
9. *Illugi Guðmundsson* prestur í Múla, dó 1590.

Ath. Espólinn og Snógdalinn telja Guðmund afa Þórðar föður Benidikts, son Nikulásar Þorsteinssonar Finnbogasonar lögmanns, en það er án efa skakkt; því 1. verða menn að álíta það sem víst, að Guðmundur, langafi Benidikts, hafi verið *Guðmundur á Laugum*, er átti Sesselju Árnadóttur frá Grýtubakka, því Jón Magnússon, bróðir Árna Magnússonar, telur beinlínis ættina

frá Guðmundi þessum ofan til síra Sigurðar, sem hann segir, að þá, er hann reit ættartölubók sína 1723, sè í skóla — síra Sigurður útskrifaðist 1725 — en ættartölubók Jóns Magnússonar er mjög áreiðanleg, bæði var hann sérlega fróður maður, og kveðst líka hafa vandað hana sem best hann mátti; auk þessa lifði hann nærri þeim tíma, er Guðmundur og son hans Jón í Vík hafa lifað á; og loksins má ætla, að hann hafi verið sérlega kunnur þessari ætt, því Jón í Vík var bróðir Hallgríms prests Guðmundssonar í Mývatnshöfnum, en síra Hallgrímur var afi Þorláks á Sólheimum, dótturmanns Jóns Magnússonar, og sem Jón var hjá, er hann samdi ættartölubók sína, og það er óhugsandi um svo ættfróðan mann, sem Jón Magnússon var, að hann hefði ruglast í systkinum afa nefnds tengdasonar síns eður afkomendum þeirra. — Og 2. er enginn vafi á því, að *Guðmundur á Laugum*, maður Sesselju Árnadóttur frá Grýtnakka og faðir þeirra bræðra síra Hallgríms og Jóns í Vík, hafi verið son Jóns Illugasonar prests Guðmundssonar, bæði segir það síra Jón Ólafsson í Sauðlauksdal, er skrifaði ættartölubók sína 1681, og eins þeir Espólin og Ólafur Snógdalín, þó þessir 2 síðastnefndu eigi reki ætt síra Sigurðar Benediktssonar niður frá honum. Steingrímur biskup nefnir föður Guðmundar Jón, en rekur ekki ættina upp, svo eg hafi getað sèð; og loksins telur Hallgrímur djákni, sjálfsagt eptir Mag: Hálfðáni Einarssyni, í prestatali sínu, síra Hall-

grím son Guðmundar á Laugum sonar Jóns Illugasonar prests Guðmundssonar. Þessu til styrkingar og sönnunar má telja enn fleira, en eg álit þetta nóg.

Um framætt síra Illuga Guðmundssonar í Múla vita menn ekki. Hann dó 1590, sem fyrr segir, en var orðinn prestur 1530, og fékk Múla 1551, hefir því verið fæddur að líkindum skömmu eptir 1500. Að vísu segja nokkrir að hann hafi verið son Guðmundar Einarssonar, bróður Skúla, er átti Steinunni dóttur Guðbrands biskups, en það sjá allir, að þetta fær eigi staðist tímans vegna; en þessi sögn getur, ef til vill, bent til þess, að Guðmundur, faðir síra Illuga, hafi verið vestur í Húnavatnssýslu, eða vesturhluta Skagafjarðarsýslu; það virðist og sem síra Illugi hafi verið af góðum ættum, ella hefði hann og valla fengið Múla, eptir því sem þá við gekst, en á 14. og 15. öld var góð ætt nokkur uppi í Skagafirði, er Illuga og Guðmunda nöfn finnast í, átti hún jarðagóðs einkum út á Skaga, og liggur þá næst að halda, að síra Illugi hafi verið kominn af þessari ætt, ef hann annars hefir verið ættaður þaðan að vestan. Síra Björgólfur Illugason, er prestur var í Hvammi í Laxárdal 1386, og enn á lífi 1413, átti tvo sonu, Guðmund og Illuga; Illugi sá lífði fram á miðja 15. öld eða lengur, og mátti Guðmundur faðir síra Illuga vel tímans vegna vera son hans, en slíkt er með öllu óviss getgáta, og þyrfti að rannsakast betur, til þess að á því mætti byggja.

5. gr.

3. *Pórdís Guðmundsdóttir* hét kona Sigurðar, prests í Garði og móðir Jóns prests Sigurðssonar, hennar faðir
4. *Guðmundur Þorláksson*, prestur á Þönglabakka, dó 1747, hans faðir
5. *Þorlákur Haldórsson*, prestur á Auðkúlu, dó 1690, hans faðir
5. *Haldór Þorsteinsson*, prestur á Þingeyrum, dó 1642, hans faðir
7. *Þorsteinn Tómasson*.

6. gr.

2. *Guðrún Jónsdóttir* hét fyrri kona síra Jóns í Garði og móðir Þórdísar, móður Þórðar yfirdómsforseta, hennar faðir
3. *Jón Björnsson*, á Eyrarlandi, hans faðir
4. *Björn Pétursson*, sýslumaður á Bustarfelli, dó hér um 1726, hans faðir
5. *Pétur Bjarnason*, á Bustarfelli, hans faðir
6. *Bjarni Oddsson*, sýslumaður á Bustarfelli, dó 1664, hans faðir
7. *Oddur Þorkelsson*, prestur á Hofi í Vopnafirði, hans faðir
8. *Þorkell Hallgrímsson*, hann var bróðir Þorláks prests, föður Guðbrandar biskups, sjá ætt Hilmars stiptamanns, 1. b. 12. og 13. bls.

7. gr.

3. *Helga Magnúsdóttir* hét kona Jóns Björnssonar og móðir Guðrúnar, hún var systir Þorsteins sýslu-

manns á Móeiðarhvoli, sjá ætt Hilmars stipt-
amtmanns 1. b. 12. bls. 4. gr. nr. 4.

B. Á Þjóðkjörnum þingmönnum varð þessi breyting :

1. Fyrir *Vestur-Skaptafellssýslu* mætti

PÁLL PÁLSSON, prestur á Prestbakka eystra; kona hans er Guðrún, dóttir Þorsteins lögregluþjóns í Reykjavík Bjarnasonar og Ragnheiðar yfirsetu-konu Ólafsdóttur, konu Þorsteins.

A. Föðurætt :

1. gr.

1. *Páll Pálsson*, prófastur í Hörgsdal, dó 1861, hans faðir
2. *Páll* klausturhaldari á Elliðavatni, sjá ætt Ólafs prófasts Pálssonar, 1. b. bls. 30. 1. gr. nr. 3.

2. gr.

3. *Hallgerður Ólafsdóttir* hét kona Jóns Snjólfssonar og móðir Páls klausturhaldara, hennar faðir
4. *Ólafur gamli Jónsson* á Syðri-Steinsmýri, hans faðir
5. *Jón Jónsson*, hans faðir
6. *Jón gamli Eiríksson* á Syðri-Steinsmýri.

Systir Hallgerðar hét Sigríður, hún var móðir Valgerðar fyrri konu Páls klausturhaldara, hafa því þau hjónin, Páll og Valgerður, verið systra börn.

3. gr.

2. *Ragnheiður Guðmundsdóttir* hét seinni kona Páls klausturhaldara, og móðir Páls prófasts, hennar faðir

3. *Guðmundur Sæmundsson* í Leirvogstungu, hans faðir
4. *Sæmundur Þórðarson* á Hálsi á Skógarströnd og Kjarlaksstöðum, hans faðir
5. *Þórður Jónsson*, prófastur í Hítárdal, dó 1720; hann var bróðir Gísla í Máfahlíð, sjá ætt Hilmars stiptamtmanns 1. b. bls. 10, 2. gr. nr. 4.

4, gr.

3. *Guðrún Þorkellsdóttir* hét kona Guðmundar og móðir Ragnheiðar, hennar faðir
4. *Þorkell Þórðarson*, föðurbróðir Þórðar í Hlíðarhúsum Sighvatssonar; sjá hér síðar ætt kaupmanns Daniels Thorlaciusar.

Ath: Hér er fylgt Steingrími biskupi, en Ólafur Snógdalín segir, að faðir Guðrúnar hafi verið Þorkell Sigurðsson, er fluttist austan að hingað suður, og margt manna hér er komið af; en Steingrímur biskup hefir án efa vitað þetta betur; þó er þar við aðgætandi, að Steingrímur biskup segir, að Þórður faðir Þorkels hafi verið á Laugarvatni, en það er til vitnisburður Elínar, dóttur Þórðar Sighvatssonar, og segir hún þar í, að 5 forfeður sínir, mann fram af manni, hafi búið á hálfendunni Hlíðarhúsum.

B. Móðurætt

5. gr.

1. *Guðríður Jónsdóttir* hét seinni kona Páls prófasts í Hörghsdal og móðir Páls prests á Prestbakka, hennar faðir
2. *Jón Magnússon* bjó á Kirkjubæ, hann var eyflrðskur.

6. gr.

2. *Guðríður Oddsdóttir* hét kona Jóns Magnússonar og móðir Guðríðar konu síra Páls í Hörgsdal, hennar faðir.
3. *Oddur Bjarnason* á Seglbúðum, hans faðir
4. *Bjarni Ólafsson* á Mariubakka, hans faðir
5. *Ólafur Alexandersson*, bróðir Sveins Alexanderssonar í Holti, hans faðir
6. *Alexander* á Uppsölum.

7. gr.

3. *Guðlaug Björnsdóttir*, hét kona Odds og móðir Guðríðar Oddsdóttur, hennar faðir
4. *Björn Jónsson* á Hörgsdal, hans faðir
5. *Jón Ólafsson* á Hörgsdal.

2. Fyrir Rangárþing.

GRÍMUR ÞORGRÍMSSON THOMSEN, doctor í heimspeki, riddari af dannebrog, Commandeur af belgisku leópolds orðunni, riddari af þriðja flokki hannóversku Guelphe orðunnar, officeri af heiðursfylkingunni; hann var legatíónsráð, en hefir afsalað sér þeirri nafnbót. Hústrú hans er Jakobína dóttir Jóns prests í Reykjahlíð Þorsteinssonar og konu síra Jóns, Þuríðar Hallgrímsdóttur frá Ljósavatni.

A. Föðurætti.

1. gr.

1. *Þorgrímur Tómasson*, úrmeistari, gullsmiður og skólaoeconomus á Bessastöðum, dó 1849; hans faðir

2. *Tómas Tómasson*, gullsmiður í Ráðagerði, dó 1805,
hans faðir
3. *Tómas Jónsson* í Sölfanesi, hans faðir
4. *Jón Ólafsson* í Litluhlíð, hans faðir
5. *Ólafur Kársson*, hans faðir
6. *Kár Bergþórsson*, hans faðir
7. *Bergþór Sæmundason* í Geldingaholti lögréttumaður,
hans faðir
8. *Sæmundur prestur Kársson* í Glaumbæ, dó 1638,
hans faðir
9. *Kár Sæmundsson*, hans faðir
10. *Sæmundur Símonarson*, lögsagnari, hans faðir
11. *Símon* bjó í Leyningi í Eyjafrði hefir lifað á 15.
öld; hann er án efa sá Símon Pálsson, er á
15. öld var þar nyrðra, og víða getur i bréf-
um.

Ólafur Kársson átti tvo Jóna fyrir sonu, ann-
an þann, er hér greinir, en hinn var föðurfaðir
Ólafs Ólafssonar, prófessors í Noregi og þeirra
systkina, sjá ætt Jóns alþingismanns Bjarna-
sonar, 3. b, bls. 38, 1. gr.

2. gr.

3. *Aldís Guðmundsdóttir* hét kona Tómasar Jónssonar
og móðir Tómasar gullamiðs í Ráðagerði, henn-
ar faðir
4. *Guðmundur Björnsson* á Ýrafelli, hans faðir
5. *Björn Gíslason* í Krákugerði, hans faðir
6. *Gísli Jónsson*, hans faðir
7. *Jón Ólafsson*, hans faðir
8. *Ólafur Jónsson*, hans faðir
9. *Jón Jónsson* á Sjáfarborg, hans faðir

10. *Jón Grímason á Ökrum*, hans faðir
11. *Grímur lögmaður Jónsson á Ökrum*, hann var lögmaður 1521.

3. gr.

2. *Guðrún Þorgrímsdóttir* hét kona *Tómasar* og móðir *Þorgríms gullsmíðs*, hennar faðir
3. *Þorgrímur Jónsson á Þverá í Yxnadal*, hans faðir
4. *Jón Ketilsson*, prestur á *Myrká*, dó 1753, hans faðir
5. *Ketill Eiríksson*, prestur á *Svalbarði*, dó 1691, hans faðir
6. *Eiríkur Ketilsson*, prestur á *Vallanesi*, dó 1647, hans faðir
7. *Ketill Ólafsson*, prestur á *Kálfafellastað*, dó 1634, hans faðir
8. *Ólafur Guðmundsson*, prestur á *Sauðanesi*, dó 1608, sjá ætt *Ólafs prófests Pálssonar* 1. b. bls. 32, 5. gr. nr. 8

4. gr.

3. *Helga Jónsdóttir* hét seinni kona *Þorgríms á Þverá* og móðir *Guðrúnar*, hennar faðir
4. *Jón Halldórsson*, prestur á *Völlum*, dó 1779, hans faðir
5. *Halldór Þorbergsson*, annálaritari, dó 1711, hans faðir
6. *Þorbergur Hrólffson á Seilu*, dó 1656, hann var bróðir *Sigurðar Hrólffssonar*, sjá ætt *Péturs biskups* 1. b. bls. 18. 7. gr. nr. 6.

B. Móðnrætt.

5. gr.

1. *Ingibjörg Jónsdóttir* hét kona Þorgríms gullsmiðs og móðir Dr. Gríms, hennar faðir
2. *Jón Grímsson*, prestur á Görðum á Akranesi, dó 1797, hans faðir
3. *Grimur Grímsson*, lögsagnari á Stóru-giljá, hans faðir
4. *Grimur Jónsson*, fálkafangari á Dagverðarnesi, hans faðir
5. *Jón Ösurarson*, hans faðir
6. *Ösur* á Framnesi og þverá í Skagafirði [Jónsson].

6. gr.

3. *Malmfríður Jónsdóttir* hét kona Gríms Grímssonar og móðir síra Jóns, hennar faðir
4. *Jón Þorvaldsson*, prestur á Miklabæ, dó 1731, hans faðir
5. *Þorvaldur Jónsson*, prestur á Presthólum, hans faðir
6. *Jón Jónsson*, hans faðir
7. *Jón Þórarinnsson*, hans faðir
8. *Þórarinn Sigmundsson*, prestur á Skinnastöðum, hans faðir án efa
9. *Sigmundur* prestur *Gæðmundason*, er var ríkisprestur í Axarfirði í tíð Gottskálks biskups Nikulás-sonar.

7. gr.

2. *Kristín Eiríksdóttir* hét kona síra Jóns í Görðum og móðir Ingibjargar, móður Dr. Gríms, hennar faðir
3. *Eiríkur Eiríksson* á Helluvaði, kona hans og móðir Kristínar hét Ingibjörg Jónsdóttir. Faðir Eiríks var

4. *Eiríkur Vigfússon* á Móeiðarhvoli, hans faðir
5. *Vigfús Jónsson*, lögrættumaður á Herjólfssstöðum, hans faðir
6. *Jón Stefánsson*, prestur á Kálfholti, dó 1630, hans faðir
7. *Stefán Gíslason*, prestur í Odda, dó 1618, hans faðir
8. *Gísli Jónsson*, biskup í Skálholti, dó 1587, hans faðir
9. *Jón Gíslason*, prestur í Hraungerði, hans faðir
10. *Gísli Arnbjarnarson*, prestur í Gaulverjabæ, hans faðir
11. *Arnbjörn Salómonsson*,

Ath.: Espólin liggur við að efa, að Arnbjörn Salómonsson, er hann segir að almennt sé talinn að hafa verið prestur í Gaulverjabæ, hafi verið faðir síra Gísla, eða að nokkur prestur þar hafi heitið því nafni, kveðst hann og hafa fundið í bræfum Arnbjörn og föður hans Salómon nefnda sem ríkisbændur í Borgarfirði, hvort sem Arnbjörn sá hafi verið faðir síra Gísla eða eigi. Hann segir og að faðir Guðmundar, föður Þórðar lögmanns, sé alment talinn Erlendur son Arnbjörns Salómonssonar, og bróðir síra Gísla; en hann efar og þetta mikillega; segir hann, að það sé víst, að Guðmundur í Deildartungu, er og hafi búið í Þingnesi, hafi verið Gíslason, en það sé eigi nema sögn ein, að nokkur Guðmundur Erlendsson hafi búið í Þingnesi, og verið faðir Þórðar lögmanns; Gísli hafi og heitið sonur Þórðar, en enginn Erlendur; ef Arnbjörn því hafi verið föður föðurfaðir Þórðar, þá hafi

hann átt tvo Gísla fyrir sonu, annan föður föður Þórðar, hinn föður síra Jóns; eptir þessu ætti því að leiðrétta það, sem sagt er í 1. b. bls. 22.

3. Fyrir Vestmannaeyjar.

HELGI HÁLFDÁNARSON, prestur og kennari við prestaskólann; kona hans er Þórhildur, dóttir Tómasar prófests Sæmundssonar og konu síra Tómasar, frúr Sigríðar Þórðardóttur kansellíráðs frá Garði í Aðalreykjadal.

A. Föðurætt.

1. *Hálfðán Einarsson*, prestur á Eyri við Skutulsfjörð, dó 1866, hans faðir
2. *Einar Tómasson*, kapellán í Múla, dó 1801, hans faðir
3. *Tómas Skúlason*, prestur á Grenjaðarstað, dó 1808, hans faðir
4. *Skúli Illugason*, prestur til Möðruvallaklausturs, dó 1744, hans faðir
5. *Illugi Jónsson*, trjásmiður, hans faðir
6. *Jón Illugason* á Urðum, lögréttumaður, hans faðir
7. *Illugi Jónsson*, Hóla ráðsmaður, bjó í Viðvík, hans faðir
8. *Jón Illugason* á Einarsetðum, hans faðir
9. *Illugi gamli Guðmundsson*, prestur í Múla, dó 1590, sjá ætt Etatsráðs Þórðar Jónassonar 4. gr. nr. 9.

2. gr.

3. *Álfheiður Einarasdóttir* hét fyrri kona síra Tómasar

og móðir síra Einar, Álfheiður var systir mag.
Hálfðans skólameistara, þeirra faðir

4. *Einar Hálfðánarson*, prestur á Prestbakka eystra, dó 1753, hans faðir
5. *Hálfðán Jónsson*, lögrættumaður á Reykjum í Ölfusi, hans faðir
6. *Jón Ásmundsson* á Reykjum, hans faðir
7. *Ásmundur Brynjólfsson* á Litluvöllum, hans faðir
8. *Brynjólfur Jónsson* á Skarði á Landi, hans faðir
9. *Jón Eiríksson* á Skarði, hans faðir
10. *Eiríkur Torfason*, hans faðir
11. *Torfi ríki Jónsson* í Klofa, hans faðir
12. *Jón Ólafsson*, sýslumaður á Rangárvöllum, hans faðir
13. *Ólafur Loptsson*, hans faðir óskílfenginn
14. *Loptur ríki Guttormsson* á Möðruvöllum í Eyjafirði, sjá ætt Péturs biskups 1. b. bls. 19. 8. gr. nr. 12.

3. gr.

2. *Guðrún Björnsdóttir* hét kona síra Einar og móðir síra Hálfðans á Eyri, hennar faðir
3. *Björn Tómasson*, sýslumaður í Þingeyjarsýsla, dó 1796, hans faðir
4. *Tómas Flóventsson* á Lundabrekku, hans faðir
5. *Flóvent Björnsson*, hans faðir
6. *Björn Kolbeinsson*, hans faðir
7. *Kolbeinn Eiríksson* á Stóruvöllum, hans faðir
8. *Eiríkur Þorvaldsson* á Lundabrekku, hans faðir
9. *Þorvaldur Tómasson*, hans faðir
10. *Tómas Jónsson*, hans faðir
11. *Jón Ívarsson*, hans faðir

12. *Ívar fundni*, er fannst barn eptir pláguna seinni, eptir sem sagt er.

Guðrún Björnsdóttir var systir Þórðar kanselliráðs Björnssonar í Garði, er var faðir frúr Sigríðar móður Þórhildar, konu síra Helga Hálfðánarsonar; eru því þau hjón, síra Helgi og Þórhildur, þrímenningar.

4. gr.

3. *Steinunn Þórðardóttir* hét fyrri kona Björns sýslumanns Tómassonar og móðir Guðrúnar, hennar faðir

3. *Þórður Gunnlaugsson á Sandi*, hans faðir

5. *Gunnlaugur Eiríksson*.

Seinni konu barn Tómasar sýslumanns Björnssonar var Steinunn, móðir skáldsins Carls Andersens í Kaupmannahöfn.

B. Móðurætt.

5. gr.

1. *Álfheiður Jónsdóttir* hét fyrri kona síra Hálfðáns og móðir síra Helga, hennar faðir
 2. *Jón Jónsson* prestur í Dunhaga, dó 1846, hans faðir
 3. *Jón Jónsson* gamli, prestur í Núpufelli, dó 1795, hans faðir
 4. *Jón Oddsson* lögrættumaður á Bakka, hans faðir
 5. *Oddur Jónsson á Skeiði*, hans faðir
 6. *Jón Oddsson*, sjá ætt Péturs biskups 1. b. bls. 15
3. gr. nr. 5.

6. gr.

3. *Sigríður Bjarnadóttir* hét kona síra Jóns gamla í

Núpufelli og móðir síra Jóns í Dunhaga, hennar faðir

4. *Bjarni Ólafsson* í Arnarnesi.

7. gr.

2. *Helga Tómasdóttir* hét kona síra Jóns í Dunhaga, og móðurmóðir síra Helga, hún var alsystir síra Einars Tómassonar, föður síra Hálfðánar, voru því þau hjón, síra Hálfðán og Álfheiður systkinabörn.

4. Fyrir *Gullbringusýslu*.

PÓRARINN BÖÐVARSSON, prófastur í Görðum á Alptanesi; kona hans er Þórunn dóttir Jóns prófests í Steinnesi Péturssonar og konu síra Jóns, Elfsabetar Björnsdóttur frá Bólstaðahlíð.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Böðvar Þorvaldsson*, prófastur á Melstað, dó 1862; hann var albróðir Kristínar móður Ólafs prófests Pálssonar; sjá ætt síra Ólafs. 1. b. bls. 32. 5. gr. nr. 1.

B. Móðurætt.

2. gr.

1. *Póra Björnsdóttir* hét kona síra Böðvars og móðir síra Þórarins, hennar faðir
 2. *Björn Jónsson*, prestur í Bólstaðahlíð, dó 1825, hans faðir
 3. *Jón Arnason* í Bólstaðahlíð, oekonomus á Hólum; hans faðir

4. *Árni Þorsteinsson* í Bólstaðahlíð, hans faðir
5. *Þorsteinn Benidiktsson*, sýslumaður í Bólstaðahlíð, hans faðir
6. *Benidikt Björnsson* í Bólstaðahlíð, hans faðir
7. *Björn Magnússon*, hans faðir
8. *Magnús Björnsson* á Hofi á Höfðaströnd, hans faðir
9. *Björn Jónsson*, prestur á Melstað, dó 1550, hans faðir
10. *Jón Arason*, biskup á Hólum, sjá ætt landlæknis Jóns Hjaltalíns 1. b. bls. 25. 1. gr. nr. 10. —

Síra Þórarinn og kona hans eru systrabörn, því þær Þóra og Elísabet, mæður þeirra, voru systur, og dætur síra Björns í Bólstaðahlíð.

Björn Magnússon átti 1600 Oddnýu dóttur Jóns í Bólstaðahlíð Einarssonar, og fékk þannig Bólstaðahlíð; en Jón Einarsson var bróðir Skúla föður Þorláks biskups, og höfðu forfedur Jóns Einarssonar átt Bólstaðahlíð og búið þar mann fram af manni síðan 1388, að Dálkur Einarsson fyrstur sinna kynmanna keypti hana af Marteini presti Bessasyni (sjá 1. b. bls. 17), þar eptir hélst jörð þessi einlægt í ætt þeirra Björns og Oddnýar á þann hátt sem fyrr segir, uns hún við dauða síra Björns var seld við opinbert uppboð; en við það komst Bólstaðahlíð út úr ættinni, eptir að hafa verið í henni yfir 400 ár, og höfðu eignarmenn einlægt setið á henni allan þann tíma, og verið allir mikilsvirtir menn og velmegandi.

3. gr.

3. *Margrèt Jónsdóttir* hét kona Jóns Árnasonar og móðir síra Björns, hennar faðir

4. *Jón Björnsson* í Vík á Vatnsnesi, hans faðir óskilfenginn.
5. *Björn Þorsteinsson*, prestur á Staðarbakka, dó 1745, hans faðir
6. *Þorsteinn Jónsson*, prestur á Fagranesi, dó 1676, hans faðir
7. *Jón Finnsson* á Spákonufelli,

4. gr.

2. *Ingibjörg Ólafsdóttir* hét fyrri kona síra Björns í Bólstaðahlíð og móðurmóðir síra Þórarins, hennar faðir
3. *Ólafur Jónsson* á Frostastöðum, hans faðir
4. *Jón Ólafsson* á Framnesi, hann var bróðir Jóns Ólafssonar í Litluhlíð, forföður Dr. Gríms á Bessastöðum, sjá ætt hans hér að framan 1. gr. nr. 4.

5. gr.

3. *Kristín Björnsdóttir* hét kona Ólafs á Frostastöðum og móðir Ingibjargar konu síra Björns í Bólstaðahlíð, hennar faðir
4. *Björn Skúlason*, prestur á Hjaltastöðum, dó 1759, hans faðir
5. *Skúli Ólafsson* á Seilu, lögrættumaður, hans faðir
6. *Ólafur Bergþórsson*, djákn á Reynistað, hann var bróðir Kárs Bergþórssonar, föður Ólafs, föður Jóns, föður Ólafs á Frostastöðum, svo þau hjónin Ólafur og Kristín hafa verið fjórmenningar.

5. Fyrir Reykjavík.

HALLDÓR KR. FRÍÐRIKSSON, skólakennari; ætt hans er áður rakin.

6. Fyrir *Borgarfjarðarsýslu*.

HALLGRÍMUR JÓNSSON í Guðrúnarkoti; kona hans er Margrèt, óskilgetin dóttir Jóns á Hrausum í Húnavatnssýslu Ólafssonar, og Guðbjargar Tómasdóttur frá Marðarnúpi, og er Hallgrímur hennar seinni maður, en fyrri maður Margrètar var Teitur Magnússon Bergmann, og voru þau Teitur og Margrèt bræðrabörn,

A. Föðurætti.

1. gr.

1. *Jón Hallgrímsson* í Ási í Melasveit, dó 1843, hans faðir
2. *Hallgrímur Jónsson* á Skeljabrekku; hans faðir
3. *Jón Steinólfsson* á Hvanneyri, dó 1789, hans faðir
4. *Steinólfur Torfason*.

2. gr.

3. *Hallgríma Jónsdóttir* hét kona Jóns Steinólfssonar og móðir Hallgríms á Skeljabrekku; hún var úr Þingvallasveit og systir Einars, er var í Stúfisdal.

3. gr.

2. *Lúsía Þorsteinsdóttir* hét kona Hallgríms á Skeljabrekku og móðir Jóns í Ási, hennar faðir
3. *Þorsteinn Eyólfsson* á Mófellsstöðum, hans faðir
4. *Eyólfur Þorsteinsson*, hans faðir
5. *Þorsteinn Guðmundsson*, hans faðir
6. *Guðmundur Þorsteinsson*.

B. Móðurætti.

4. gr.

1. *Halldóra Sigurðardóttir* hét kona Jóns í Ási

og móðir Hallgríms alþingismanns, hennar faðir.

2. *Sigurður Björnsson*, hreppstjóri á Yttrahólmi, hans faðir
3. *Björn Jónsson* í Síðumúla.

5. gr.

3. *Guðrún Þorsteinsdóttir* hét kona Björns og móðir Sigurðar hreppstjóra, hennar faðir
4. *Þorsteinn Jónsson*, hans faðir
5. *Jón Jónsson*, prestur á Gørðum á Akranesi, dó 1718, hann var bróðir Steins biskups og Jóns yngra á Óslandi, sjá ætt síra Arnljóts 2. b. bls. 33. 3. gr. nr. 5.

6. gr.

2. *Guðrún Jónsdóttir* hét kona Sigurðar hreppstjóra Björnssonar og móðir Haldóru, hennar faðir
3. *Jón Jónsson* smiður í Bár, svo Innrahólmi, hans faðir
4. *Jón Brynjólfsson*, hans faðir
5. *Brynjólfur Erlendsson*, hans faðir
6. *Erlendur Pétursson*.

7. gr.

3. *Sigríður Böðvarsdóttir* hét kona Jóns í Bár og móðir Guðrúnar, hennar faðir
4. *Böðvar Jónsson*, hans faðir
5. *Jón Jónsson*, hans faðir
6. *Jón Björnsson* á Stakkhamri, hans faðir
7. *Björn Þorvarðarson*, hans faðir
8. *Þorvarður Brandsson*, hans faðir
9. *Brandur Einarsson* á Snorrastöðum, kallaður Molda-

brandur, bróðir Marteins biskups, sjá ætt síra Stefáns í Kálfholti, 2 b. bls. 25 4. gr. nr. 9.

7. Fyrir *Dalavýslu*.

GUÐMUNDUR EINARSSON, prófastur á Breiðabólstað á Skógarströnd; kona hans er Katrín Ólafsdóttir, systir síra Eiríks Ólafssonar Kúlds (sjá ætt síra Eiríks 3. b. bls. 28).

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Einar Ólafsson* í Skáleyjum, hans faðir
2. *Ólafur Ólafsson* í Skáleyjum, hans faðir
3. *Ólafur Oddsson* á Sviðnum, hans faðir
4. *Oddur Jónsson* í Stagley.

2. gr.

3. *Geirprúður Jónsdóttir* hét fyrri kona Ólafs Oddssonar og móðir Ólafs Ólafssonar, hennar faðir
4. *Jón Ögmundsson* á Á á Skarðsströnd, hans faðir
5. *Ögmundur Jónsson* í Arnarbæli, hans faðir
6. *Jón Einarsson*, smiður á Skarðsströnd, hans faðir
7. *Einar Einarsson* í Gautsdal, hans faðir
8. *Einar Teitsson* í Ásgarði, hans faðir
9. *Teitur Eiríksson* í Ásgarði í Hvammsveit, hans faðir
10. *Eiríkur Guðmundsson* í Ásgarði, hans faðir
11. *Guðmundur Andrèsson* á Felli í Kollafirði, sjá ætt Bergs amtmanns 1. b. bls. 21. 2. gr. nr. 11.

3. gr.

2. *Sigríður Styrkársdóttir* hét kona Ólafs Ólafssonar

og móðir Einaris Ólafssonar í Skáleyjum, hennar faðir

3. *Styrkár Snjólfsson* á Hríshóli, hans faðir
4. *Snjólfur Magnússon*, hans faðir
5. *Magnús Einarsson*, prófastur á Stað í Steingrímsfirði, dó 1707, hann var bróðir síra Ásgeirs Einarssonar í Tröllatungu, sjá ætt Torfa alþingismanns, 3. b. bls. 35. 1. gr. nr. 6.

4. gr.

3. *Helga Gunnarsdóttir* hét kona Styrkárs og móðir Sigríðar, hennar faðir
4. *Gunnar Hannesson*, hans faðir
5. *Hannes Ásmundsson* í Hraundal, hans faðir
6. *Ásmundur Árnason* í Hraundal, hans faðir
7. *Árni Guðmundsson* í Hjarðarholti og Hreðavatni, dó um 1634, hans faðir
8. *Guðmundur Þórðarson* í Deildartungu, dó 1601, hann var bróðir Gísla lögmanns Þórðarsonar, sjá 1. b. bls. bls. 12 og athugasemd við ætt Dr. Gríms hér að framan.

Nokkrir telja ætt Helgu Gunnarsdóttur konu Styrkárs öðruvísi.

B. Móðurætt.

5. gr.

1. *Ástríður Guðmundsdóttir* hét kona Einaris í Skáleyjum, hennar faðir
2. *Guðmundur Einarsson*, hans faðir
3. *Einar Björnsson*, hans faðir
4. *Björn Pálsson* á Hamarslandi, hans faðir
5. *Páll Ormsson*, hans faðir

6. *Ormur Þorsteinsson*, hans faðir
7. *Þorsteinn Ormsson*, hans faðir
8. *Ormur Sigurðsson*, hans faðir
9. *Sigurður Narfason*, hans faðir
10. *Narfi Ívarsson* ábóti á Helgafelli (1512).

6. gr.

3. *Ingibjörg Bjarnadóttir* var kona Einars Björnssonar og móðir Guðmundar, hennar faðir
4. *Bjarni Jónsson* á Kollabúðum, hans faðir
5. *Jón Jónsson* á Kollabúðum, hans faðir
6. *Jón Einarsson*.

7. gr.

2. *Guðrún Eggertsdóttir* hét kona Guðmundar Einarssonar og móðir Ástríðar, hennar faðir
3. *Eggert Ólafsson*, í Hergilsey, hans faðir
4. *Ólafur Bjarnason*, sjá ætt Torfa alþingismanns 3. b. bls. 36. b. 3. gr. nr. 4.

8. gr.

3. *Ástríður Jónsdóttir* hét kona Eggerts í Hergilsey og móðir Guðrúnar, hennar faðir
4. *Jón Jónsson* í Flatey, hans faðir
5. *Jón Árnason* í Skáleyum, hans faðir
6. *Árni Jónsson* á Stakkabergi, hans faðir
7. *Jón Guðmundsson* í Rauðseyum.

8. Fyrir Snæfellsnessýslu.

DANIEL ÁRNASON THORLACIUS, kaupmaður í Stykkishólmi, varapingmaður. Kona hans Guðrún dóttir Jóseps cancelliráðs Skaptasonar á Hnausum í Húna-

vatnssýslu og konu hans, frúr Önnu Björnsdóttur frá Þingeyrum.

A. F ö ð u r æ t t.

1. gr.

1. *Árni Ólafsson Thorlacius*, kaupmaður í Stykkishólmi, og umboðsmaður Arnarstapajarða, hans faðir
2. *Ólafur Þórðarson Thorlacius*, kaupmaður á Bildudal, hans faðir
3. *Þórður Sighvatsson* í Hlíðarhúsum hjá Reykjavík, sjá hér að framan athugasemd við 4. grein í ætt Páls prests Pálssonar.

2. gr.

3. *Ingiríður Ólafsdóttir* hét kona Þórðar og móðir Ólafs kaupmanns, hennar faðir
4. *Ólafur Jónsson Thorlacius*, prestur í Mörk undir Eyjafjöllum, dó 1752, hans faðir óskilfenginn
5. *Jón Jónsson Thorlacius*, sýslumaður í nokkrum hluta Múlapings, dó 1707, hann var bróðir síra Björns Thorlaciusar í Gørðum, sjá ætt Péturs biskups 1. b. bls. 17, 6. gr. nr. 4.

3. gr.

2. *Guðrún Oddsdóttir* hét kona Ólafs kaupmanns og móðir Árna Thorlaciusar, hún var systir síra Jóns Oddssonar Hjaltalíns, sjá ætt landlæknis Jóns Hjaltalíns 1. b. bls. 25, 1. gr. nr. 1.

B. M ó ð u r æ t t.

1. *Anna Magdalena* heitir kona Árna Thorlaciusar og móðir Daníels kaupmanns, hennar faðir

2. *Daníel Steinbakk* kaupmaður á Flateyri vestra, hann var ættaður úr Noregi, og kona hans, amma *Daníels Thorlacíusar*, eins útlend.

8., fyrir *Hegranessþing*:

DAVÍÐ GUÐMUNDSSON, prestur á Felli í Slættuhlíð, kona hans *Sigríður Ólafsdóttir Briems* frá Grund í Eyjafrði og konu Ólafs, *Dómhildar Þorsteinsdóttur* frá Stokkahlöðum.

A. Föðurætt:

1. gr.

1. *Guðmundur Ólafsson* á Vindhæli, hann var bróðir *Þórunnar*, móður Ólafs umboðsmanns *Sigurðssonar* í Ási, sjá ætt Ólafs 3. b. bls. 45, 5. gr., nr. 1

B. Móðurætt:

2. gr.

1. *Ingibjörg Árnadóttir* hét kona *Guðmundar* á Vindhæli og móðir síra *Davíðs*; hennar faðir
2. *Árni Illhugason*, prestur á Hofi á Skagaströnd, dó 1825, hans faðir
3. *Illhugi Haldórsson*, prestur á Borg á Mýrum, hann var bróðir síra *Sigvalda* á Húsafelli, sjá ætt síra *Arnþjóts*, 2. b. bls. 34, 5. gr. nr. 3, og *Bjarna sýslumanns* á Þingeyrum, sjá ætt *Páls Vídalíns*, 3. b. bls. 43.

3. gr.

3. *Sigríður Jónsdóttir* hét kona síra *Illhuga* og móðir *Árna* prests, hennar faðir óskilfenginn

4. *Jón Steinsson Bergmann*, dó 1719, hans faðir
5. *Steinn Jónsson*, biskup á Hólum, dó 1739, hann var bróðir Jóns á Óslandi, sjá ætt síra Arnljóts 2. b. bls. 33, 3. gr. nr. 5, og bróðir síra Jóns í Görðum, sjá ætt Hallgríms alþingismanns hér að framan 5. gr. nr. 5.

4. gr.

2. *Sesselja Þórðardóttir*, hét mæðkona síra Árna og móðir Ingibjargar, hennar faðir
3. *Þórður Einarsson*, á Stóruborg, dó 1798, hans faðir
4. *Einar Einarsson* á Súluvöllum, hans faðir
5. *Einar Skúlason* á Súlavöllum, hans faðir
6. *Skúli Guðmundsson* á Viðirnesi, hans faðir
7. *Guðmundur Erlendsson*, prestur á Felli, dó 1670, hans faðir
8. *Erlendur Guðmundsson*, prestur sama staðar,
 Espólin byrjar ætt þessa á Skúla, og segir að hana hafi verið bændi í Viðidal um 1700. en Ólafur Snógdalín rekur ættina upp, sem hér er gjört, og er það án efa með öllu rétt, þannig rakti hana og Sigríður, fyrri kona Jóns Skúlasonar, sem nú er í Grímstungum, en hún var sérlega minnug og ættfróð, var þetta og ættmanns hennar; það er og víst, að síra Guðmundur í Felli átti son, er Skúli hét, og bjó hann í Viðirnesi í Hjaltadal, og getur hann vel seinna hafa flutt sig vestur.

5. gr.

3. *Ingibjörg Hafliðudóttir* hét kona Þórðar og móðir Sesselju, hennar faðir

4. *Hafliði Einarsson* á *Bergstöðum* á *Vatnsnesi*, hann var bróðir *Einars* yngra á *Sáluvöllum*, voru því þau hjónin *Þórður* og *Ingibjörg* bræðra börn.

9. fyrir *Norður-pingeyarsýslu*

TRYGGVI GUNNARSSON á *Hallgilsstöðum*; kona hans *Haldóra Þorsteinsdóttir*, alsystir *Hólmsfríðar* konu síra *Arnþjóts*, sjá 2. b. bls. 33.

A. Föðurætti:

1. gr.

1. *Gunnar Gunnarsson*, prestur í *Laufási*, dó 1853, hans faðir
2. *Gunnar Hallgrímsson*, prestur í *Laufási*, dó 1828, hans faðir
3. *Hallgrímur Jónsson*, smiður, á *Kjarna*, hans faðir
4. *Jón Hallgrímsson* á *Naustum*, hans faðir
5. *Hallgrímur Sigurðsson* á *Naustum*, hans faðir
6. *Sigurður Sæmundsson*, bróðir *Ásmundar* skálds í *Samkomugerði*, þeirra faðir
7. *Sæmundur*, var bóndi á *Eyjaflrði*.

2. gr.

3. *Haldóra Þorláksdóttir* hét kona *Hallgríms* smiðs og móðir síra *Gunnars* eldra í *Laufási*; hennar faðir
4. *Þorlákur Jónsson* á *Ásgeirsbrekku*, hans faðir
5. *Jón Sigurðsson* á *Veðramóti*, hans faðir
6. *Sigurður Halldórsson* á *Efranesi*, hans faðir
7. *Halldór Benidiktsson* á *Efranesi*, hans faðir

8. *Benidikt Ísleifsson* á Keldudal, aðrir segja föður Benidikts Einar á Selnesi

Ætt sú, sem komin er frá Þorláki, nefnist Ásgeirsbrekku ætt.

3. gr.

2. *Þórunn Jónsdóttir* hét kona Gunnars prests Hallgrímssonar og móðir síra Gunnars yngra, hennar faðir
3. *Jón Þorgrímsson* prestur á Hálsi, dó 1798, hans faðir
4. *Þorgrímur Jónsson*, prestur á Hálsi, dó 1739, hans faðir
5. *Jón Þorgrímsson*, prestur á Þóróddstað, dó 1722, hans faðir
6. *Þorgrímur Ólafsson* prestur á Þóróddstað, dó 1679 hans faðir
7. *Ólafur Haldórsson* á Steinstöðum, hans faðir
8. *Haldór Sigurðsson*.

4. gr.

3. *Katrín Hallgrímsdóttir* hét kona síra Jóns Þorgrímssonar á Hálsi og móðir Þórunnar, hennar faðir
4. *Hallgrímur Sigurðsson* á Svalbarði, hans faðir
5. *Sigurður Jónsson* lögrættumaður á Svalbarði, hans faðir
6. *Jón Jónsson* í Héraðsdal, hans faðir
7. *Jón Sigurðsson* lögmaður á Reynistað, hans faðir
8. *Sigurður Jónsson*, sýslumaður á Reynistað, hans faðir
9. *Jón Magnússon* á Svalbarði, hans faðir

10. *Magnús Þorkelsson* sýslumaður í Skriðu, hans faðir
11. *Þorkell Guðbjartsson*, officialis í Laufási, hans faðir
12. *Guðbjartur Ásgrímsson*, prestur á Bægisá, hans faðir
13. *Ásgrímur Guðbjartsson*, prestur á Bægisá, hans faðir
14. *Guðbjartur Vermundsson*, hans faðir
15. *Vermundur Kögur Lóðinsson*, hans faðir
16. *Lóðinn Vermundsson*, hans faðir
17. *Vermundur Steinsson*, hans faðir
18. *Steinn Höskuldsson*, hans faðir
19. *Höskuldur Hauksson*, hans faðir
20. *Haukur*; hann er sagður son Helgu vænu, dóttur Þorsteins á Borg á Mýrum Egilssonar Skallagrímssonar, landnámsmanns Kvöldúlfs-sonar.

Ath.: Ætt sú, sem komin er frá Jóni Magnússyni á Svalbarði, nefnist *Svalbarðsætt hin yngri*; hún er talin upp, sem hér er gjört, þó sleppa sumir út Vermundi hinum eldra. Það er sagt um Guðbjart eldra eða Vermund föður hans, að hann hafi verið kominn af Götuskeggjum í Færeyum eða Guðrúnu systur Þrándur í Götu, og hefir það þá verið í móður ættina, sem hann hefir verið kominn af þeim. Brynjólfur biskop Sveinsson kvað og segja, að svalbarðsættin yngri sé komin af Mýramönnum og frá Færeyum, og er það samkvæmt þessu. Það er mælt, að síra Guðbjartur hafi ver mikill kvennamaður og dansleikari, og er þetta vísustef haft eptir hon-

um, eða þá gjört undir hans nafni: «Væri brandur minn búinn með stál, skyldi eg ekki flýja löndin fyrir þau kvennamál». — Espólín heldur, að frá Guðbjarti, föður síra Ásgríms, og til Helgu vænu muní vanta 3 eða 4 liðu, enda sleppir hann út Vermundi hinum eldra, en þetta virðist með öllu ástæðulaust; að vísu hefir þessi kaflí ættarinnar gengið nokkuð seint fram, en þó enganveginn tiltakanlega, því, ef menn setja, að Haukur, son Helgu, hafi verið fæddur hérumbil 1040, sem ekki sýmist fjærri lagi, og sleppa ekki Vermundi eldra, og setja, að síra Ásgrímur hafi verið fæddur hér um 1320, sem hann og verður að hafa verið, því sonur hans, síra Guðbjartur hefir verið fæddur hér um 1353, sem síðar skal sýnt, — þá hafa að meðaltali ekki liðið nema 40 ár millum fæðingar hvers eins í ættinni frá Hauki, og til síra Ásgríms, en það má sýna, að nokkrar ættir eptir 1500, er menn nákvæmlega þekkja, hafa gengið talsvert seinna fram, og svo hefir líka gjört einmitt þessi ætt frá síra Ásgrími eða syni hans síra Guðbjarti og til sona Jóns Magnússonar. Kaupmálabréf síra Guðbjarts og fylgikonu hans Þorbjargar var skrásett 1383, og hefir hann þá að líkindum eigi verið stórt yngri en 30 ára, er hann þannig festi ráð sitt, og því verið fæddur hér um 1353, sem fyr segir, en nú var Jón lögmaður, son Jóns Magnússonar, fæddur 1536, því hann dó 1606 og var þá sjötugur, svo þá hafa liðið liðuglega 45 ár millum fæðingar hvers eins frá síra Guðbjarti og til Jóns

lögmanns. Það virðist annars sem eigi hafi borið mikið á ætt þessari fram til síra Ásgríms, því í úrskurði Sigurðar lögmanns stendur, að síra Ásgrímur hafi sjálfur allað ær hins mesta af eignum sínum.

B. Móðurrætt.

5. gr.

1. *Jákanna Gunnlaugsdóttir* heitir móðir Tryggva alþingismanns, og var síra Gunnar Gunnarsson fyrri maður hennar, en seinni maður hennar er síra Þorsteinn Pálsson á Hálsi í Svarfaðardal; faðir hennar var
2. *Gunnlaugur Guðbrandsson Briem*, kammerráð og sýslumaður á Grund í Eyjafirði, hann dó 1834, hans faðir
3. *Guðbrandur Sigurðsson*, prestur á Brjámslæk, dó 1779, hans faðir
4. *Sigurður Þórðarson*, prestur samastaðar, dó 1767, hann var bróðir Benedikts á Laxamýri, sjá hér að framan ætt Þórðar yfirdómsforseta Jónassonar 4. gr. nr. 4.

6. gr.

3. *Sigríður Jónsdóttir* hét seinni kona síra Guðbrandar og móðir Gunnlaugs kammerráðs, var síra Guðbrandur fyrri maður hennar. Sigríður var systir síra Jóns á Gilebakka, sjá ætt Páls Vídalíns 3. b. bls. 42, 5. gr. nr. 2 og Arnðísar, er var kona síra Kolbeins í Miðdal og förmóðir Haldórs skólakennara Friðrikssonar.

7. gr.

2. *Valgerður Árnadóttir* hét kona kammerráðs Gunnlaugs Briems og móður móðir Tryggva, hennar faðir
3. *Árni Sigurðsson*, prestur í Holti undir Eyjafjöllum, dó 1805, hans faðir
4. *Sigurður Jónsson*, prófastur í Holti undir Eyjafjöllum, hann var bróðir Steingríms, föður þeirra bræðra, síra Jóns, sjá ætt Ólafs prófests Pálssonar 1. b. bls. 31, 3. gr. nr. 4. og Þorsteins föður Bjarna Conferentsráðs, sjá ætt Árna kansalliráðs 1. b. bls. 34.

8. gr.

3. *Kristín Jakobsdóttir* hét kona síra Árna í Holti og móðir frúr Valgerðar, hennar faðir
4. *Jakob Eiríksson* við Búðir, dó 1763, hans faðir
5. *Eiríkur Steindórsson*, lögrættumaður við Búðir, dó 1730, hans faðir
6. *Steindór Jónsson* lögrættumaður á Selkoti, hans faðir
7. *Jón Ólafsson*, sýslumaður í Snæfellsnessýslu, hans faðir
8. *Ólafur Þórðarson*, hans faðir
9. *Þórður Þórðarson* á Kirkjufelli, hans faðir
10. *Þórður Ásmundsson* á Kirkjufelli, hans faðir
11. *Ásmundur Jónsson* betri, prestur á Eyri í Eyrarsveit, bróðir Stefáns biskups, þeirra faðir
12. *Jón Egilsson*

Ætt sú, er komin er frá Þórði Ásmundssyni, nefnist kyrkjubólsætt; Jón sýslumaður Espólin var langfeðgum kominn af ætt þessari,

Því Jakob við Búðir var faðir Jóns sýslumanns Jakobssonar föður Espólíns sýslumanns.

10. fyrir Nordurmúlasýslu

HALLDÓR JÓNSSON, prófastur á Hofi í Vopnafirði, og riddari dannebrögsorðunnar. Fyrri kona hans var Gunnþóra dóttir Gunnlaugs dómkirkjuprests á Lambastöðum, consistorialassessors, Oddssonar, og konu hans frúr Þórunnar Björnsdóttur frá Bólstaðahlíð; en seinni kona Haldórs prófasts er Valgerður dóttir Ólafs yfirðómara Hannessonar biskups Finssonar (sjá ætt Hilmars stiptamtmanns) og konu Ólafs, frúr Maríu dóttur Óla Möllers, kaupmanns í Reykjavík.

A. Föðurætt

1. gr.

1. *Jón Pétursson*, prófastur í Steinnesi, dó 1842, hans faðir
2. *Pétur Sigurðsson* á Einarstöðum, hans faðir
3. *Sigurður Tumásson* á Vargá lögrættumaður, hans faðir
4. *Tumás Helgason* á Sflalæk.

2. gr.

3. *Sigríður Þorlákisdóttir* hét kona Sigurðar og móðir Péturs, var Sigurður seinni maður hennar; hennar faðir
4. *Þorlákur Benidiktsson* á Grítubakka, hans faðir
5. *Benidikt Pálsson*, klausturhaldari á Möðruvöllum, dó 1664; Benidikt var bróðir Björns sýslu-

manns á Stórhóli, sjá ætt Hilmars stiptamt-
manns 1. b. bls. 12, 4. gr. nr. 6.

3. gr.

2. *Guðrún Jónsdóttir* hét kona Péturs og móðir
síra Jóns; hennar faðir
3. *Jón Jónsson* á Einarssstöðum, lögrættumaður;
hans faðir
4. *Jón Ingjaldsson*, bóndi við Mývatn, hans faðir
5. *Ingjaldur Jónsson* í Vogum, hans faðir
6. *Jón Hallgrímsson*, hans faðir
7. *Hallgrímur skáld* á Grímsstöðum á Fjöllum.

4. gr.

3. *Ingibjörg Erlendsdóttir* hét kona Jóns lögrættu-
manns og móðir Guðrúnar, hennar faðir
4. *Erlendur Haldórsson*, hans faðir
5. *Haldúr Bjarnason* á Þverá, hans faðir
9. *Bjarni Gíslason*, prestur á Garði í Kelduhverfi,
dó 1658; hann var ættaður sunnan af landi.

B. Móðurætt.

ä. gr.

1. *Elísabet Björnsdóttir* hét kona síra Jóns Pét-
urssonar og móðir Halldórs prófests, hún var
systir Þóru Björnsdóttur, móður síra Þórarins
í Görðum (sjá ætt hans hér að framan 2. gr.
nr. 1), og frúr Þórunnar móður Gunnþóru fyrri
konu síra Halldórs; þau hjónin, síra Halldór og
Gunnþóra voru því systrabörn.

11. Fyrir *Suðurmúlasýslu*.

SIGURÐUR GUNNARSSON, prófastur á Hallormsstað; kona hans er Bergljót dóttir Guttorms prófasts í Vallanesi Pálssonar, og konu síra Guttorms Margrætar Vigfúsdóttur.

A. Föðurætt.

1. gr.

1. *Gunnar Gunnarsson*, á Hallgilsstöðum, hans faðir
2. *Gunnar Þorsteinsson* á Ærlæk, alment nefndur *Skíða-Gunnar*, hans faðir
3. *Þorsteinn Jónsson*, prestur á Skinnastöðum, dó 1812, hann var bróðir Guðrúnar, konu Péturs á Einarstöðum, sjá ætt Haldórs prófasts hér að framan, 3. gr. nr. 2.

2. gr.

3. *Ingibjörg Gunnarsdóttir* hét kona síra Þorsteins og móðir *Skíða-Gunnars*, hennar faðir
4. *Gunnar Þorláksson*, hann var bróðir Halldóru móður síra Gunnars Hallgrímssonar í Laufási, sjá ætt Tryggva Gunnarssonar hér að framan 2. gr. nr. 3.

3. gr.

2. *Vilborg Þorvarðardóttir*, hét kona *Skíða-Gunnars* og móðir Gunnars á Hallgilsstöðum, hennar faðir
3. *Þorvarður Þórðarson* á Sandi á Tjörnesi; hann var bróðir Steinunnar, fyrri konu Björns sýslumanns Tómassonar, sjá ætt síra Helga Hálfðanarsonar, 4. gr. nr. 3.

4. gr.

3. *Ása Jónsdóttir* hét kona Þorvarðar og móðir Vilborgar, hún var systir síra Þorsteins á Skinnastöðum. Skinna-Gunnar og Vilborg kona hans voru þannig systkynabörn.

B. Móðurætt.

5. gr.

1. *Elisabet Sigurðardóttir* hét kona Gunnars á Hallgilsstöðum og móðir Sigurðar prófasts, hennar faðir
2. *Sigurður Þorgrímsson* á Skógum í Axarfirði, hans faðir
3. *Þorgrímur Jóakímsson* á Skógum, hans faðir
4. *Jóakim Jóhannsson* á Skógum, hans faðir
5. *Jóhann Jochumsson*, hans faðir
6. *Jochum Jóhannsson*, hans faðir
7. *Jóhann Mum* frá Hollandi.

Í Norðanfara er ætt þessi skakt rakin.

6. gr.

3. *Þórun Haldórsdóttir*, hét kona Þorgríms og móðir Sigurðar, var Þorgrímur seinni maður hennar.

II.

Framhald af málðagabók Auðuns biskups.

Höskullastaða kyrkia.

Kyrckia að¹ Höskulldstöðum, er helguð heilagre Guðs Móður Mariæ og hinum heilagra² Petro. Þar er ij presta skyld. Syngia³ hvern dag helgann j Tungu. Tömr merkur kaups. thil Eyiar slijkt hið sama. v messur og xx. a Backa, og mork kaups. Slijkt hið sama j Vatnahvorfe. Slykt sama á Hafurstöðum. xvj. messur á Kyrkiu Bæ. og slijkt sama kaup. xii. messur thil Mana Skála, half mork. kyrkia á allt heijma land. Häljland allt. Þuerä halfa. Sliettardal fra kalda læk, og thil marks við Nialstaða menn. kyr xvij. Asauður þremur fatt i Lx. Ross ij. halft⁴ Spákonu arfur er fra vór hinne fornu, og vestur thil deilldar Hamarj. Þar næst: Mille Laxár og forjár. Þá er fra Rauða Skiða thil Hraunz ár. þa frá Hellis víjk, til marks við sinnstaðl. Fyrir sinnstöðum er fimmdaillt, og buerfa ij hluter thil Spakonuarfs, Enn ij thil sinnstaða. Fyrir Ärbæka er Spakonuarfur að aullom hlutum⁵, Enn ecki milli singstaða og Ärbacka. Þá næst Innfrä Þorlangur Dyss j miðia Selvíjk. I Spákonu arfi á Staðurinn á Hoskulldstöðum fimmtungi minna enn helmijog. Þetta Er Innann kyrkiu messuklæði ij. kaleijkur Einn, altarisklæði ij. Brijkarklæði i og tabla. Bækur per anni circulum vondar. Tiollv vmm

1) B hefr: „a“.

2) B heilaga.

3) út á ründinni stendur í A með sömu hendi bætt hér inn í „anpan“, í B stendur: „anpan hvorn“.

4) Hér er eyða í A og B, svo sem fyrir 8. eða 9 stað.

5) Á, „hluta“, það sýnist og sem orðina „hlutum“ að í A breytit í „hluta“.

kyrkiu, krossar iij. Mariu skript. Petur3 lijkneski. Kāpur iij. fornar. Yfirsloppar iij. Elldbere. Elldkier. font3 vmm-bunaður. vatnkietill. Sacrarium. Munnlaug. Messingarstíjkur ij. Jarnstíjkur iiij. Biarnfell. Bārir. Kistur ij. Broddstafur. Pionustuhus af sylfri. skrijn og kistill. Glergluggar. Vax og Reykelsi vij. merkur¹ Merki ij. Tíjund. Lysistollur og heytollur af vi Bæjum og xx. greijða fátækum mönnum cc. Dedicatio Ecclesie proxima die post festum Francisci. Þetta hefur syra Þorsteirn lagt thil kyrkiunnar. Klucku i. Refil. Bók. slopp. Petur3 Sögu. Suffragium bok². Dominicu Bok. Þetta lagði syra Einar thil kyrkiu. Glerglugga iij. Alltari ij. með Skruða. Brijkarklæði ij. ka-lelj. Alltaris dök nyann og baldðkins stolu. Glitaðann Dök. Brun. kiértistijka. kyrkiuläs. Slopp. Kross. Elldbere nyr. Bakstur Jarn sæmeleg.

Holltastaða Kyrkia.

Kyrckia hins Heilaga Nicholäs ä Holltastóðum ä
ccc
Land J Hvamme. Kyrkiuskarð. hamra land. Hól
halfann. Hun ä Tíöld vmm kyrkin. kross meður ij.
lijkneskium. fornann kross. Mariu Skript. Nicholäs
Lijkneski. Messuklæði i. meður peß3 Hokli. Stoppur,
kapur iij. font3 vmm-bunaður. alltari klæði iiij. Gloðar-
kier ij. Elldbera. alltari klæði ij. meður alltari dökum
framm í Kyrkiu. Munnlaugar ij. hin þriðia Brotinn.
Messingar Stíjkur iiij. Jarnstijka 1 Stor. Brijkarklæði ij.
bārir og lijka abreijðsl. kluckur iiij. Alltaris Blæia Blä-
merkt. Stolar ij. Glergluggar iij. Kyrkiukola. psalltari.

1) Í B hefir verið sleppt þessum orðum. „vax — merkur“, en er bætt þar inn í út á rúndinni.

2) Í B vantar þetta orð „bok“, og í A er því selana bætt inn fyrir ofan línuna.

Nicholás Saga. Legendu Bækur. ij. per anni circulum. Messubók forn, Kaleijk, Messuserk. Þar er ija presta Skyld, Takast heijma iiij. merkur J leigu. að Skarði iiij. merkur, að ij. halfkyrkium iiij. merkur, af ij Bænhasum merk. I Summa xij. merkur. Liggur þangað tíjund og lysistollur af vij. Bæjum, heytollur af xij Bæium. Dedicatio Ecclesiæ in festo Marci Papæ. Kyrckiu tíjund tali anno thil sagðrar kyrkiu mork. Þellz Hokull. og messu serkur. Vatz kietill. Tiold vmm alla kyrkiu. vj merkur vax. Beun og dukur með Baldurskins Hokul og serkur með¹ Vóru hundrað eitt.

Bolstaðar Hlyð.

Kyrckia að² Bolstaðar Hlyð. á prestskyld upp j Land og giallda presti iiij merkur j Leigu. Og hun á Bottastaði alla. Tiold vmm kirkju. Södrift. Steijntiöld ij, messuklæði tuenn að aulla. Hokull, Stola; Handtijn, Dwkar ij. Corporalia ij. Sloppur i. Alltarisklæði ij. Brijkarklæði. Kyrkiukola. Gloðarkier. Elldkier. Kiarta-klofi. Messingarstykur ij. Merki ij. Kluckur iij. og hin þriðja brotinn³. Krossar ij forner, einn gylldur, Michials lijkneski. Mariu Skript. Läs. vatzkietill ljtill. Dedicatio Ecclesiæ in festo Demetrii Martyris. tíjund. Heytollur af xi. Bæjum. Lysistollur af xii Bæium. Halfar Tíjunder af viij Bæjum vr Bergstaða Þjngum. Þar sem meyre er enn Eyristíjund. Tali anno kyrkintíjund nær cc. vij kyr. Hross i. ij ær. halft ix. hundrað voru⁴.

1) Bæði í A og B er hér auðn svo sem fyrir einu orði.

2) B: a.

3) í B hefir fyrst verið ritað „1 brotinu“, en því hefir seinna verið þar breytt út á röndinni og sett, sem hér stendur: „og hin þriðja brotinu“, og svo er það í A.

4) Þessum orðum: „halft — voru“ er seinna bætt við í B með annari hendi.

Bergstaða kyrkia.

Kyrkia a Bergstoðum á Þriðjung j heijmajorðu. ásauðarkugildi iij. kyr iij og hest. Syra Bjorn gaf til kyrkiu. Marju Skript. Messu klæði með fustans hokli og kaleijk. Altarisklæði iij. Brijkarklæði i. Alltarisdukar ij. Krossar ij. Marju spjalld. Oláfs líkneski og Thorláks líkneski. Gloðarkier, Messingarstíjur ij. Sacrarium. Munnlaug. Pax-bláð. Kluckur iiij. Og lítil ein. font; vmbunaður. Munnlaug. Þar a Prestur að vera og taka I leiðu sína halfa tíund af viij Bæjum og þú meira sem verður, Eyrer kyrkiutíund og minne enn halfar liggja ofann thil Bolstaðahlíðar. Sa er Byr a Bergstoðum tekur alla kyrkiutíund heijma. Og af Leyfstoðum. Prestur tekur af v. Bænhusum og halfkirkiu xij allnum fatt j tveijmur CC. Hann skal og taka halfa mork vr Holapijngum. Tíund Heytollur af x Bæium. Enn lysistollur af¹ Ecclesia nova & non dedicata, x aurar gefner. Herra Laurentius hefur bygt kyrkiugarð, og lofað Groft.

Blöndudals Hóla Kyrckia.

Kirckia J Hólum á allt heijmaland. iiij ær. Hokul. Alltaris-klæði ij. Alltarisdækar iij. Ellðbera. Kluckur ij. Tiolld vmm kor ij. Tialldatotrar J framm kyrkiu. krossar iij. Font; vmbunadur. Jons líkneski baptistæ. Þar skal prestur vera. tekur hann heima J leigu iiij merk-ur, vtanngarð; half iiij mork. Kierta klofi. Tíund. Heytollur. lysistollur af vi Bæjum. Kyrkiutíund tali anno c. og ix alnar. Vax. kietill. Pax Bláð. Altarisklæði. meður tessing. Bækur. Graduale per usum og messubok. Tekur til að Jolafostu thil Päska. Kyr. Hundrað;

1) Hér er lítil eyða bæði í A og B.

hest. Mariu lijkneski og kiertiştyka. Kross yfir alltari. Alltaristeinn Buinn. Dwkur Blamerktur. yfir Jons lijkneski Baptistæ. Hundrað vorn. Mork Vax. og Glergluggur lijtill. Hundrað J Hafnarvoðum, er syra Einar liet laust¹. Ecclesia non dedicata.

Kyrkia ä. Auðkwolu.

Kyrkia hins heilaga Johannis baptistæ a Auðkwlostoðum a Land J Slietta dal. Messuklæði iij. Sloppur Kantarakapur iij². Alltariaklæði iiij. Dwkar ij. Blamerktir. Kaleijk. Tiold vmm alla kyrkiu. Ferskieptu tiold iij. Kross meður iij. lijkneskium. forn Kross einn. Lijkneski Sacariæ. annað Elizabeth. þriðia Andres lijkneski. Mariu Skript. Jons lijkneski baptistæ. Gloðarkier. Kluckur v. Glergluggar viij. fontz vmmbunaður. Jarnstykur ij. Biarnfell ij. Sylfurhyrðsla lijtill. Er geymt J corpus Christi; messubækur ij fornar. Otto Saungua Bækur iiij fornar per anni circulum. nema Commune Suffragium. Allann Reka ä Háfa mel. Tijund heytollur og lysistollur af viij Bæjum. Dedicatio Ecclesiæ ij nottum eptir Dyonisius messo. Tali anno kyrkiutijund meður heijmatijund v. hundruð. uno anno cccc. Tabula sæmilegt, er Benedikt gaf. Raudt Sylki merki. vatşkietill. Sylfur kross með helgum domum. Ompull. tvo fotaklæði. lijka kross.

Sviñnavatş kyrckia.

Kyrckia hins heilaga Peturş postula að Sviñnavatne ä messuklæði i. Altarisklæði ij og eitt af Balldurşkinni. Mariu Skript. Peturs lijkneske. Krossa iij. Gloðarkier. Ellðbera. Munnlang. Messingarstykur ij. Jarnstykur ij,

1) „er síra — laust“ er selona bætt inn í B.

2) í B stendur: ij.

Triestykur ij. Fontz vmbunaður. Messingarkietill nyr. Lijka abreijðsl. Kluckur v. Merki i. Tiolld vmm kyrkiu. Stolar ij. Lectara. Þar er prestskyld upp J land. Tekur hann heijma j leijgu iij merkur. vtanngarðz iij merkur og xij alnar. Tijund heytollar og lysistollar af xij Bæjum. Dedicatio Ecclesiæ in festo Firmini Martyris. Tali anno. Kyrkiutijund e og xv. aurar in uno anno. Nyr Hokull með Baldurskinn x aurar.

Hiallta Baccka Kyrkia.

Að Backa er Greptrarkyrkia. Hun ä allt heijma-land. allt að Kliftum, oll Riut ey. Selfor J Sauðadal, øll ðski að Helmingi J Laxá, alla Selveijðe J Hwnavatðs, wpp thil Brandaness. Allan reka fra Blönduðsi til motz við Giliármenn. Alla þá halfa veiðði J Blönduðse er liggur thil¹ Klifa. Burtsongur thil Torfalæks og thil Meðalheims J Holtt og J Kalda kinn. Kyrkia a vi Hundruð J viðum og Bwsgognum og veijðigognum. kw i. Asauða kugilldi. iij veturgamla Sauði. Innann kyrkiu. iij messuklæði. Hokla iij. Kaleijk i. Corporalia iij. Alltarisklæði iij. Brijkarklæði ij. Dwkar iij. Tiolld vmm kyrkiu. Krossar iij. Marju Skripter ij. Níkolás líkjneski. Skrijn ij. Messingarstykur ij. Kistill. Ellðberi. Glöðarkier. Messufatakista. Munnlau. Fontz vmbunaður. Lijka abreijðsl. Kyrkiukola. Glerglugg. Sloppar ij. Cantoris kapa. Kluckur iij. Merki ij. Pax blað. Legendo Bækur ij fornar. Psaltara tottrar ij per usum. Bækur iij. Hymnarium. Tijund. Heytollar og lysistollar af xii Bæjum. Dedicatio Ecclesiæ ij nottnm epter Michialz messu. Þar skal prestur vera og djákn. Tekur hann heijma J

1) í B stendur: „og á“ og svo hefur fyrst verið skrifað í A, en svo hefur því verið breytt í: „til“.

leijgu iiij merkur vtanngarðz. — iiij merkur. Tali anno kyrkintijund. iiij merkur¹.

Märestaða Kyrkia.

A Märztöðum er Christz kyrkia. Hun ä halfa allt-veijði a Hwnavatne, til motz við Þyngeyre. ä Tiörn a Vatnesi flordung i Hualreka og viðreka. J Spakonu arfe hinn sextandi hlutur. Innan kyrkiu. Krossar iiij. Alltarisklæði iiij. dækar ij. Brykarklæði ij. Skryn. Messingarstykur ij. Kluckur ij. Glóðarkier. Kola. Merki ij. Glergluggur. Gler yfir alltare. Fontz vmmbunaður. Stoll j. Tiolld vmm alla kyrkiu. Sotdrift, Suffragium Bok forn. Tijund, Heytollur og lysistollur af vj. Bæjum. Kyrkia ä eitt kugilldi. Þar er prestz skyld vpp J land, Tekur hann heijma iiij merkur, Enn vtanngarðz mork. Dedicatio Ecclesie proxima die post festum Francisci. Eioinn er hier groftur. Tali anno. Kirkiutijund. Ræfill xvij alna. Kantara kapa. slopp og alltarisklæði. Kross sæmelegur og alltarisdækur. Messu Bok er Besse prestur gaf.

Hvammz Kyrkia J Watsdal.

Kyrkia hinnar heilögu Marju J Hvamme J Vatzdal ä þria hlute J heimajorðu. halfann hualreka, enn flordung J viðreka ä þyngEyra Sandi, halfa Brecku fyrir xv. hundruð. Flaugu fyrer xxx hundraða, Harðberta Holmur fyrer x hundruð, v hundruð J Rekum ä Vatnesi. Innan kyrkiu. Messuklæði ij. Kaleyk. Tiolld vond vm alla kyrkiu. Marju Skript. Katrijnar lykneski. Alltarisklæði iiij ä vtalltorum. ij. Brykarklæði ij. Messingarstykur ij. Ellðbera. Gloðar Jarn. Kola. Fontz vmmbunað

1) Í B vantar: iiij merkur.

Krossa iij. Artijðaskrá. Skrijn. Kluck¹. Glerglugg. Messu-Bok forna. Paxblað. Merki-ij. Kiertaklofa. Dedicatis Ecclesie in festo Maritii, Tijund, Heytollur og lysistollur af ij. Bæjum. Hier er prestz skyld. Tskur prestur heijma J leigu iiij Merkur. af Hofe iiij Merkur. Tali anno Kirkiutijund. ij Merkur. c. voru er Þorður gaf. Balldurskins Hokul. Stolu og Handlyn. Enn af Balldurskinne er syra Guðni² lauk. Refill sæmelegur nyr og alltarisdwkr glitaður, og Bunaður a Höfuðlyn. Með Balldurskinn. Alltarisklæði nytt. með Balldurskinn. Messu serkur nyr. Vatz kietill.

Kyrkia J Gryms Tungum.

Kyrckia J Grymstungum. er helguð meður Guði hinum heilaga Nicholas. Hun á heijmaland allt og Torfastaði og Sunhlið með til merki dælar. Grafarland. Saurteiig J Saurbæjar landi. xij kyr. xxxiiij ær. cccc voru. veyðar allar og afriett að helmijngi við Þorhallz staði. Sá er á Stað byr J Griymstungum skal vejita af-rjett, ef hann vill, enn eij sa er Þorhallz staði á. Innann kyrkiu er þetta. Messuklæði iiij og Hokull vmm-framm. Tiolld vmm alla kyrkiu. Lesbok. Graduale. Messubækur ij processionale. Kaleykur. Alltarisklæði i. Sloppur i vondur. Kapa i. Skrijn, Glergluggur. Krossar iiij. Lykneskiur ij. Elldbere, Elldkier, Kietill. fontur. Kola. Paxspialld. Corporalia iij. Bakstur Jarn ij. Messingarstyka i. Merki ij. Munnlaug. Kyrkia a iij hundruð

1) hér er eyða fyrir varla einu orði.

2) Þessi orð „sira Guðni“ er í A dregið út, og í þess stað stendur út á rúndinni „u Guðrún“, er sjálfsagt á að vera „húsfú Guðrún“, því fyrsta stafrnir af fyrra orðinu eru fallnir burtu af súa. Í B er þetta óbreytt.

laus. Kista i. Þar er ij presta skyllð. Ef Marðarnups kyrkia liggur vnder. En ella prestz og diakns. Þar liggur tijund thil. lysistollur og heytollur af Þorbalsstöðum og Torfastöðum. Haukagile. Saurbæ. Brecku. Tungu J Bardals Tungu. Ef hier eru ij Prestar Tekur huor halfa sioundu mork. En ef einn er, Tekur sa ix merkur. Kyrkiu Messudagur. Dyonisius Messu. Tali anno. Kyrkiu tyund.

Undennfellz kyrkia.

cccc

Kyrkia að Vndinfelli á allt heymaland Snæristaði¹. Kyr v. iij ær, Viðreki að halfu við Huamms kyrkiu, Halfur hvalreki að Geytafelli og Rekar neckrer. Innann kyrkiu. Messu klæði ij, Alltarsklæði iij. Kaleykur i. Skrijn i. Krossar iij. Messubækur iij. Lesbok. fontur. Maria Skript. Nickolas lykneski. Kluckur v. Elldkier. Messingarkietill. Tiolld vmm alla kyrkiu. Kista i. Kola. Merki ij. Kiertastykur. i Sacraium. Munnlau. Mork vax. Borð. hier J Jorðu. Half tijunda hundrað Voru. Salun. Kyrkiu messudagur iij. nottum fyrir Mickials messu. Tijund. Heytollur og lysistollur af vi Bæjum. Þar er prestz skyllð og djakns. Hier thil liggia iiij Bænhus. Half Mork af hvorju. Þar á omage að vera. Kyrkiutyund tali anno xiiij aurar. Slopp og Kantara kapu. C j Viði iij Kieraulld j Jorðu.

Breyðabolstaðar kyrkia J Vatzdal.

Kyrkia á Breiðabolsstað J Vatzdal á halft heima-land, og hjaland að Háfa holli. Þar er prestz skyllð og diakns. En eingi Groftur. Kantara kapu Rauða, Gler-

1) Þessu: cccc Snæristaði: hefir seinna verið bætt inni í B.

glugg. Kyrkja ä Tiöld vmm kyrkiu. Bior, og söt dript. Alltarisklæði iij. Krossa v. Alltarisdwkar ij. Gloðarkier. Kluckur ij. Fontar. Glergluggur Önguú nytur. Kyrkiu kola. Jarnstyka lytil. Tijund. Heytollur og lysistollur af xij Bæjum. tali anno. Kyrckitijund c. Marju lysneski og Andries lykneski. Kyr og Ein ær. Ecclesia non dedicata.

Vyðedalz Tungu Kyrkia.

Kyrkia j Tungu a Þriðjung j heijmalandi, kyr iij og iij asaðarkugilldi, og Þriðjung I veyðe I kierum, siððann af er fjorðungur, og alla veyði að Þriðjungi fyrer Tungulandi. fjorðung j Fytja ä ofann fra Kerum. Innann kyrkiu. Kaleyk. Messuklæði. forner krossar iij og ij lykneski vnder einum. alltarisklæði iij. Gloðarkier. Ellðbera. Kluckur ij og lytil i. Fontz vmm bnaður. Messubok forr per anni circulum. Aspiciens Bok forr per usum. Merke i. Þar er prestskylld. Tekur hann heijma j leigu iij merkur, vtanngarðz c. Tijund. Heytollur og lysistollur af x Bæjum. Tali anno. Kyrkiutijund cc. ij merkur¹. — Jons lykneski Baptistræ. Georgius hefur veytta Marju skript til kyrkiu med sæmelegum koste. Ecclesia non dedicata.

Asgeyrsär kyrkia.

Kyrkia að Äsgeyrs ä ä xv hundruð J heijmalandi. Kyr v. Hross ij. fjorðung veyða J Kierum. Halfa äna upp fra við Auðunarstaða menn. Reka a Gystoðum. Halfann viðreka, og vi vættir af tvíjtugum hual eður meyra. Afrietta Arnarvatz heijðe: Alftveijður og fiskveijður millum Viðedalz är og Auxn är. Petta Innann

1) Hér er lítil auðn, einkum í B svo sem fyrir einu orði (vax?)

kyrkia. Alltarisklæði iij. Sloppur j. Stola j. messingar-
 stykur ij. Skryn. Krossar iij og vnder einum. ij Lyk-
 neski. Marja skript. Tiöld vmm alla Kyrkiu. Kluckur
 iij. Merki i. Kyrkiukola. Glöðarkier. Elldbere. Fontur.
 Kista i. Dwkar ij. Bækur v fornar. Þar er prestskyld,
 Tekur prestur heima j leigu iij merkur, vtangarðs iij
 merkur. Tíjund, Heytollur og lysistollur af v Bøjum.
 Tali anno kyrkiutíjund c. cc voru.

Kyrkia ä Breiðabolstað j Vestur Ope a heyma
 vij^c p. cc, p. ecc, p. iij merkur p. iij merkur p.
 land allt Fors, Grund, Syða, Hurðarbak, Almenning,
 Þögrímsstaðer allar. Kyr xxiij. Lx asauðar og i ær, x
 vetergæmler sauðer. Þrin kugilldi gielldra nauta. Hestar
 iij oc Merhross i. v hundruð. innann veggja, og steði
 vmm fram. vij manna messuklæði með þeim er syra
 Haðði gaf. Þetta j Bokum. Aspiciens Bok fra Jolum
 til Paska að aullu. Graduale meður Sequentium per
 anni circulum. Messubok að aullu, cum collectis Epi-
 stolis & Evangeliiis. iij Ordo Bækur per anni circulum.
 Lesbækur per annum. Graduale. Sequentia Bok. Capi-
 tularum. Hymnarius. Altaris Bok, Texti i. Saungbæk-
 ur iij. Kluckur vij. Glergluggar v. Tiöld vmm alla kyrkiu.
 fontur, merki ij. Elldkier oc Elldberi. Kiertastyka i.
 Skryn. Krossar v, lykneski ij. Kola i. Paxspialld. Kiert-
 klofe. Corporalia v. Sloppar iij. Alltarisklæði iij. vi smá.
 Sudarium. Kaleykar iij. Þar skulu vera prestar ij. djakn
 og Subdiakn. Þar skal vera hvorn dag messa og ottu-
 saungur. Syngia salumessu iij daga j viku, Er Rum-
 heylagt er. ij messur huern dag vmm Langafostu. Hier
 til liggja bænhus ij. og half kyrkia i. og kyrkja er

hvorn dag helgann er sungið thil. Tijund. heytollar og lysistollar af xliij Bæjum. Ecclesia non dedicata. Alltaris steyn goðann. Alltarisklæði steynt og Brykarklæði. ij. Glerglugga. Herra Eigill byskup gaf x hundruð thil Breijðabolstaðar j Vesturhopi með þui skilirði. að þar skyldi af lunkast árlega artyðardag han; fatækum monnum vætt smior; og half aunnur vætt skreyðar.

Hola kyrkia J Vesturhope.

Kyrckia J Holum J Westurhope Er helguð með Guði Jonæ Baptistæ, Hun á allt heymaland með aullum giæðum þeim sem thil liggia. Hun a Hamdys vyk halfa, með aullum giæðum þeim sem þar kunnu tilfalla Itolulausa. Kyrkia a Messufot. Tiollð vmm alla kyrkiu. alltarisklæði iiij. Kluckur vi. Brykarklæði ij. Gloðarkier, Ellðbera. Kyrkiukola. Munnslang iiij. Roðukrossar. Bokastol, ij Biorar og Soldrifs. Jons lykneski og tialld yfer. Kyrkiuläs, Triestykur ij. Biarnfell i. Glergluggur i. Font; vmmbunaður. Merki i. Kyr iiij ær ij merkur voru Dedicatio Ecclesiæ proxima die post festum Francisci. Þar er ij presta skyld, tekur saung prestur heijma J leijgu iiij merkur, Enn vtanngarðs aðrar iiij, Enn olmusu prestur skal taka xx alner Hafnar voðar a hvorju ære. watkietill pionustuhus með silfur. Oltu saungs sloppur Paxspialld. Messingarstyka tytil. Bokar skrar xij. Psalltare. Lyka abreyðsl. J Reckiu ktæðum i Hægindi.

Tiorn a Watns nese.

Kyrkia hinnar heilogu Mariæ á Tiorn á Watnsnese á allt heymaland alla Tungu og á Kolli allt og að Geytagile. Kyr iiij. ær vij, vi hundruð voru. Tiollð

væm kyrkiu. Messuklæði j. Kluckur iiij. Yfirslopp. Marju lykneski ij. Kross. ij Gloðarkier. Messubækur allar nema Gradall. Handbok. Sanctorum Bok. Aspiciens allar og Capitularium. Sequentiu Bok. Alltarisklæði ij. Su er skyld að Tiorn, að þar skal vera prestur. Hafa iiij merkur heima J leigu. Lysa J kyrkiu nött hvoria milli Krossmessna. Þar skal syngia hvorn dag helgann messu. Nema vmm Alþijngi. Þa er eij skylt að syngia. og ij. daga J vijku rwmhelgu, en syngia jafnan Er messa er thil gjör, huorn dag vmm Jolafostu, Og so vmm Langafostu. Syngia salutijðer vmm Jolafostu og langafostu¹, Er lijk standa vppi. Tijunder liggia þang- að af Bergstoðum og vr Vijk og af þeim Bæjum er þar eru J millum nema a Jllaugastoðum. Prestur skal syngia xij. messur til Sauðadalsár. Annan hvorn dag helgann a Illugastaði xxiiij J SaurBæ. xij messur til Valldalækjar. Bondi sa er þar er, skal ala lijkmennt og þa er með Born fara thil skyrnar. Þar fylger Reki heijmalandi. halfur flutnijngur. En flordungur J ef Rekur, Halfann² viðreka nema þriðjung J flordunginum auðrum. Halfan hualreka J Arvijk með Tungulandi, og so flutningar. Enn allan viðreka. A Illugastoðum hin x^a huor vætt j þriðjunginum. A Flatnefstoðum J ollum landshluta hin tijunda huor vætt, ef flutt er, En J iij blutum ef rekur. J Vyk tijunda huor vætt³ J flordunginum huort sem flutt er⁴ eður rekur. Lysistollur og heytollur af xj

1) B bætir hér inn í: „og“.

2) Í B hefur fyrst verið skrifað: „flordungur“ en hefur síðan verið dregið út, og skrifað með annari hendi fyrir ofan, „hálfan“.

3) Orðin: „ef flutt er, en J iij blutum — hvör vætt“ hafa ekki fyrst staðið í B, en þeim er bætt þar inn í seinna með annari hendi út á rúndinni.

4) B stendur: „fluttur“ fyrir, „flutt er“.

Bæium. Tali anno kyrkiutíjund ílj merkur. Glergluggur.

Huamms kyrkja J Miðfirði.

Kyrkja hins heilaga Thomæ erchibiskups J Huamme J Miðfirði á kyr ílj. ær ílj. eeo voru og xviij aurar. Innann kyrkiu. krossa ílj. Alltarisklæði ílj. Tíolld vmm kyrckia. Fontz vmmbunað. Eldðbera. Merki ílj. Tannbuðk Triestykur ílj íttlar. Sacrarium. Munnanlaug j. og íj vöndar. Kluckur ílj. Lesbok de Aðventu framm yfer Jol. Sáungbok de Sanctis a Sumarið. ex em¹, Lijkneski Thomæ Erchibiskups. Kyrkiuläs. Þar skal vera heimilis prestur. Þesse liggja Bænahus vnder. á Anastoðum og Karastoðum. Enn til Oss hefur ymist verið sungið af Mel eður Huamme. Dedicatio Ecclesiæ in festo praxedis Virginis. Tíjund Heijstollur og lysistollar af víj Bæum tali anno Kyrkiutíjund hundrað, og halfur xvij eyrit. Alltarisdukar ílj. er Snorre hefur thilfeingið, Hestur er Einar gaf. x aurar J viði Er Jorandr gaf.

Melstaðar kyrkja.

Kyrckia hins heilaga Stefani á Mel J Miðfirði. Á Heijmaland allt. Eyar á Rutafyrði. land að Kolbrizá² og Sauðadal. Bretalækur³. land J Reijnsholam allt. Messuklæði ílj. Hoklar ílj yferframm. Bækur per anni Circulum að song og lesi og messum. Kaleijkar ílj. Krossar ílj. Lijkneski ílj. Alltarisklæði ílj, Eldðbera, Eldkier, fontur, Alltaris Bok. Merki ílj. Skrijn. Text. Paxspialld. Kofa. Glergluggar ílj. Tíolld vmm framkyrkju.

1) Er þannig bæði í A og B.

2) Í B hefur fyrst verið skrifað „Kolbrizá“, en síðan hefur „t“ verið strikað þar út.

3) orðið „Bretalækur“ er í B með annari hendi þótt inni á rándioni.

Tabulæ. Mariu lykneski. Kluckur iiij. Jarnstijka i. stor, æunnur lijtíl Vax og Reykelsi half iiij a mork. Þetta j mat. ix vætter smiors, iij vætter miols. Vætt huals. iiij vætter skreijðar. Þetta J kulkfle. lx asauðar. Kyr xvij. j Hross. xxx veturgamall; flar. xvi e voru. Tijund hey-tollur og lysistollur af xx. Bæium. Dedicatio Ecclesiæ in festo Firmini C. Þar skulu vera ij prestar. Ella prestar og diakn. Tali anno Kyrkiutijund cccc. Anno Subsequenti. Suo mijkil. Skog J Norðrardal. Bakstur Jarn, C er gafst með Steyngrijme.

Staðar Backa Kyrkia.

Kyrckia hins hiilaga Jons Baptistæ a Backa J Mið-firði ä allt heimaland. Krokstaði alla. Skarfs Hol. xv kyr. Hestar v og Ross ij. Asauðarkugilldi iiij. messuklæði v. Brestur þar j. Messuserkur. j. Hokul vmm framm¹. Kaleijkar ij. Grrguale. Sequentiu Bok. Lesbækur per anni Circulum. og Messubækur. Alltarisklæði iiij. Kross-ar iiij. Marju skript. Jons lijkneski Baptistæ. Srijn, Plenarium, Kapur iij. Sloppar ij². Messufata kista. Elldbere. Elldkiær ij. Fontur. Tiolld vmm alla kyrkiu, Mannlaug Glergluggar iij. Kluckur iiij. Messingarstykur iij. Jarnstyka j. stor. onnur lijtíl. Kross meður lijknesk-ium. Tijund. Heytollur og lysistollur af xliij Bæjum. þar skulu vera prestar ij. Ella prestur og diakn. Burtsaung-ur tðil halfkyrkiu og kyrkiu er hvorn dag helgann er sungið. ij Bænahús. x. hundrað. Ecclesia non dedicata. Songbok fra Jons messu Baptistæ og til Dionisius messu. Halft iij Hundrað J Bokum epter Eiulf prest. Syra Eyrikur Officialis skrifaði a því are, sem herra

1) „vm fram“ stendur út á rúndinni í B, en með sömu bendi.

2) „Sloppar tveir“, stendur út á rúndinni í B, með annari bendi,

Beiner biskup kom vt og suo var þa er Herra Jon biskup liet reykna halfa mork f. j. v. hundrað.

Gnwps kyrkia

Að Gnwpe J Miðfyrði skal vera heijmílisprestur. Enn þessi eru þangað Bænahús. Á Adalhole. Kolluforse og Barkastoðum og Rosu. Kyrkia á Tiolld vmm kyrkin. Alltarisklæði ij. Brijkarklæði eitt. Kluckur iiij. Krossa iiij Marju skript, lijkneski Thomæ. Messuklæði Goð. Stykur ij af Messing. Jarnstykur ij. Lampar ij. Fontz vmm bunaður. Glergluggur. Elldbere, elldkier. Merki j. Kiertaklofi. Pax-bláð. Skriðlios. Skons. Tijund. Heytollur og lysistollur. af xiiij Bæum. Tali anno. Kyrkin tijund xvij aurar. Kantarakapa með Salun. Kyrkia á og viij kivr og ccc voru. Ær og veturgamall Sauður.

Staður J Hrwtafyrðe.

Að Stað J Hrwtafyrði er kyrkia helguð meður Guðe frv Sanctæ Mariæ. Kyrkia á allt heijmaland. Þangað liggja til ij Bænhús a Þoroddstoðum og Tannstoðum. Hvn á kivr vij. ær vij og xx. Ross ij. Vara vij Hundruð og Mork. Þesser eru Rekar þangað til flórðungur fyrer Geijtahole J ollum Reka. flórðungur allz Reka á Þoroddstoðum. Halfann reka a Bakka. flórðungur J Hualreka J Salltviyk. Kyrkia a Tiolld vmmhverfis kyrkin. Bier og Sotdrift og himintiolld iiij. Glerglugg goðann. Skrija og kistil. Merki ij. Kluckur iiij. Legendobok goða frá Paskum thil Jolafostu og hvortueggia a Dominicale og de Sanctis per usum. Graduale. Alltarisklæði iiij og j a wtalltare. Hokull Sacrarium Munnaug. Kirkiukola. Elldberi Kiertastykur ij. Mariuskript. Roðukrossar iiij. fontur með vmm bunaði. Stolar ij. yfersloppur. Tijund hey-

tollur og lysistollur af xliij. Bæjum. Dedicatio Ecclesie proxima die post festum Jacobi Apostoli. Tali Anno Kyrkiu tijund. cc. og xliij aurar. Anno subsequenti. Kyrkiu tijund. cc. og xvij aurar. Scriptum Anno Domini M^oCCC.xvj. Hundrað er syra Einar Hafliðason gaf thil vppgiörðar kyrkiu.

Þesse eru Landamerki a millum Staðar og Balkastaða. Sionhending milli Arnstapa tueggia, og ríett-syni J vorðu þa er stendur hjá tíðagotu þeirra Balkastaða manna. og so vpp J stóra steyna, Er standa J halz brun og so austur a Hals, til viður aðra menn. Griot á Ræður fyrer norðann, Enn Hrwtafiarðar á fyrir vestann. — Sturla Sigurðsson giorði skipan millum Orms Starkaðarsonar, Er hann Bjo a stað, og Ara Geirasonar, að Fiarðarhorn skyllði eiga þria holma vestann af Fitjum og sionhending vr miðiu arfare, vt J Laugastapa. Skipti J millum Staðar og Brandagils. vje voru nefnd¹ J Rekum ollum. flórðungur J hualreka a Geijtahole. flórðungur J ollum Reka a Fallandastoðum. flórðungur J Hualreka a Þoroddstoðum. Hinn xvj hlutur J Oskíptum. fyrer Bessastoðum flórðung J hualreka. flórðungur J Salltvijk. Ræðt heyrða eg að hinn tolfte hlutur væri J hualreka að fiarðarhorne. Ei eru síjður Renningar thil þessa nefndar og með huorju moti er land² kiemur. — Þorun hwsfreija Eyulfsdotter gaf Heilagri Mariæ Guðs móðer landið halft að Stað J Rvtafyrði. Skiliandi það með gíofinni, að sa sem að Stað Bygge, skyllde fæða árlega á Paskadag. á Joladag. alkra Heilegra messu og iij Mariu messur. iij fatæka menn, huorn þessara æfnnlega. Syngiast skilde og Salu messur vij fyrer

1) „vje voru nefnd“ er ritað í B út á rúndinni með annari hendi.

2) þannig og í B,

sál hennar árlega halfann átta tug ára fra andlate hennar. Er eeki skylda til standa leingur salu messum að hallda.

Gunnsteinsstaða Kyrkia.

A Gunsteinsstöðum er Olafz kyrkia. Hun a þetta Innann kyrkiu. Olafz lykneski. Marju lykneski. Kross. Skryn fornt. Paxspialld. Kaleik. Merki ij. Alltarisklæði ij. Dwkar ij. Kluckur iij og er j obrotinn. Kantarakapa Messingarstykur ij. Munnlaug og kola. Fontz vmmbunaður. Gloðarkier. Tiolld vmm kyrkiu. Lectari. Kyrkiustoll. Baksturj Jarn. Reka halfann Hualz og viðar a depli. |—o—| x aura voru. Þar er prestskyld. Tekur hann heyma iij merkur. Enn af ij Halfkyrkium florar merkur. Tijund, Heytollur og lysisstollur af Einum Bø. Ecclesia non dedicata. v kyr.

Mwkapverär klaustur.

Klaustur hins heilaga Benedicti að Þuserä J Eyia-
 årði á heijmaland allt meður öllum gognum og gisö-
 um leigu landz banz. Holl syðre cec. ij vætter smiorz.
 — Kothamar c. frijðt. ij vætter smiors og half mork.
 Reskielsstaðer cc. frijð. og ij vætter smiors og Vetr-
 ungseldi. Laugaland eð syðra. Christafle cc. ij vætter
 smiors. Vetrungseldi. Gripta c frijðt. ij vætter smiorz,
 vetrungseldi. Sigtuner c frijðt. ij vætter smiors. Vetr-
 ungseldi². Laugaland eð ytra. cc frijð. Vætt smiorz.
 Tiarnar cc frijð. vætt smiors. Half Mork. Hweshætur.

1) B: leiguland.

2) Í B: eru Jarðirnar taldar upp í þessari röð: fyrst Kothamar, svo Rísklestaðir, síðan Gríta, þá Sigtuner, og þar optir Laugaland eð syðra, o.s.frv.

Tiarner ltræ cc. ij vætter smiors. Vetrungs eldi. Helga á c frijót. Stalpagierði c frijót og vetrungseldi. J Fivilzgierði c leigu. Saurla Staðir. Geijtabu. J Hrijsey Isti Bær og Mið Bær. Leiga af xxx vætter skreiðar. v vætter salltz. Grijmsey að Basum. Sandvijk. Grenavijk. xl, vætta skreyða. Guðmundarstaðer j Kinn. Half v. mork frijð. — A Melracka sliettu. Blikalon. Rif. Asmundarstaðer. Hoskuldðnes. Þesse Eggver a Þverárklostur meður Hoskuldðnese a Sliettu. J Lonshofn half Eggver. J Hrijsey. Eggver. Þessa Reka á Þverárklostur. Halfann annann attung hvalreka vmm Sveynungsvijk fra Fyliudals á thil Svlnahafnar. En J Hofninni halfum attung minna enn halfann Hual.

J Ormas¹ Løne halfann Reka. Bæði huala og viðar. Og siottung og tuo hluti attungs J øðru lage, er att hafðe Þorliotur prestur og skiptti að slyku sem þeir Etga J Hval, slykt að øllu vmm Holz Reka thil Deildar ár. Og flordung hualgagna J øðru lage. J Ormars Lone, og á Hole, fylger landinu alnar kiefli J Raufarhofn thil Giegnislækjar halfa flutning. A Hoskuldarnesi halfa reka og flutningar, og land fyrer ofann með ollum gognum. J Orsfyris Ey er flæmdeyla a Hual ef rekur eiga Mwkar iij hluti. Giallda af flordunginn ef fluttur er. Eiper Hlæsshual, og skipan og allan viðreka og grasnautn og varðveita skotmanns hlut. Land á Asmundarstöðum vmm Harðbak. Øll iija alna trie og smærri. Rætur allar og sæliutrie. ij hlute hinna stærri víða. Landi fylgia alnar kiefli. A hestanesi halfann hualreka Og flutningar og skipan, eptir því sem þeir eiga J. Og giallda af vj vætter Ef xx eru eður meyra. iij ef minna er enn x vætter. J Skinnalone allann hualreka

1) Þannig bæði í A og B.

og Reijða af fyrsta hual, ef xx er eður meýri. xvij
vættir. Halfa flutning og afreyðsla til Klifþaga slyk
sem á Hestnese. A Rifi allann hualreka, og so flut-
ning og afreyðsla slyk sem a Hestanesi. vmm Hualtiarn-
ar allann Reka og flutningar og Eingi afreyðsla. J Blika-
lone austann fra Griotvorðu og vestur thil forna Oss
Halfann Hualreka. Allann viðreka. Flutning allann tñ
nya Oss. Enn Halfa flutning milli Osanna og ein¹ skip-
an. J Skammheðing nese skal Reiða xij vættir af
landmannahlut. skipta sijðann J staði². Skal j hluti
fara a Skinnastaði, En syðan a Þveräretaður siottung.
A Griotnesi fra Hualgia J Rauðagnupe halfann Hual-
reka og flutningar Inn thil Grjotgarðz. Enn ef Hvalur
kemur a millum Hualgiar og Hofðaskala. Þa skal glallda
af vj vættir. A Griotnesi a nu Staðurinn. Halfann við-
reka oskierðann nema alnar kiefli eður smærre, Inn fra
Gia J Leyrhafnargnupe thil Klappár oss. Attungi minna
enn halfann hualreka. Enn millum Miendisdalz³ og Mela
enda flmtungur vr halfum Landz hluta. J øðru lage
halfann viðreka fra Ose vt J Griot á að Manaä á Tiorn-
nesi. Halfann Reka og fjorðung wr helmijngi, viðreka
og flutningi allt thil Kalfzgotu. Kiefli og Salltbrennu
vmm allann Mana är Reka. Að Sandholum fjorðung
Bæði hualreka og flutningar. Þann Reka liet Broðer
Ivar koma thil Staðarins að Þuerä. Annann fjorðung J
Sandhola Reka atti Biorn prestur og lagðist sã thil
Staðarins með lyki hans. Þuerärstaður á fjorðung J
Uxastaða Reka á Sandi. Garðmanna Reka halfann Bæði

1) B „einir“.

2) B „fjora staði“. Í A hefir talan verið skrifuð með rómversk-
um tölustöfum, sem nú eru orðnir ólesandi.

3) B „Mígendisdalz“.

Hualreka og Viðreka og flutninga. so að aullu vmm
 Liosvitninga Reka. vmm alla Nattfaravyk fra Ofeigs
 Helle thil Svijnär. Þriðungur Hualreka og Viðreka
 Þeirra trie er meyri eru enn x alna. Fra Ofeigshelle
 thil Miosindes iij áttunga Bæði J Hualreka og Viðreka
 og flutningar¹. Slykt hið sama J hualreka og flutningu
 fra Austannverðum Eyarhofða allt thil Naustäross fyrir
 austann Geyrleyfj Hofða. En vestur fra Osinum thil
 |—o—| |—o—|

Þessa Maldaga Bok kyrcknanna J Holastifte. hofum
 við vnderskrifaðer með kostgæfne samannlesið við sialfa
 Kalfskinj skræðu Bokena, hvor eð liggur a Biskups-
 stolnum. En þar sem við hofum ecki gietað lesið nie
 vrraðið, hofum við sett þetta merke |—o—| Og þetta
 hofum við giort epter oak þess Eruverðuga Herra bisk-
 upsins H. Thorlaks Skulasonar Superintendentis Hóla-
 biskupsdæmis. Og Thil staðfestingar skrifum við ock-
 ar nofn Hier vnder með Eiginn Hondum. Á Holum J
 Hialltadal. Anno M.DC.XLV. Þann 25. Junii

Runolfur Jonsson. Skolameistare
 að Holaskola með Eigen hende.

Sveirn Jonsson. kirkjuprestur sama
 staðar með Eiginn hende.

1) þessi orð: „iij áttunga — og flutningar“ standa í B út á rúndinni,
 skrifað með annari hendi.

III.

Eptirrit af gömlum skjölum.

1.

Ollum þeim göðum monnum, sem þetta bref sia eður heyra sendum vier sira Thumas Þorsteinsson Thomas Olafsson Sygurdur Markússon Stulhi grijmsen Jón Hallsson Illugi biarnarson: Giðrum göðum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefi: arum eptir guðs burð: m. vic. ij ar þann xij dag Nouember man-aðar a Reykium j tungusueit worum vier þar hia, saum og heyrðum a orð og handsol þessara manna af einre alfu husfreyunnar Guðrunar gottskalksdottur/ En af annari alfu Jóns Bonda Egilssonar at svo fyrirskildu, at Guðrun gottskalksdottir selldi Joni Egilssyni xlc j Reykium j tungusueit liggjandi j sialfrar sinnar kirkju soka með ollum þeim gognum og giæðum eignum og jtokum sem greindum xlc^o fylgir og fylgt hefur at fornu og nyu og hun var frekast eigandi at orðinn vndansier og sijnum erfingium enn vndir Jon eigilsson og hans erfingia: suo og sagði Guðrun til at kirkian ætti reka vndir kleif so sem bref þar vm hliðar/ Hier j mot gaf Jon Egilsson syrgreindri guðruno lœ: j Ryfbygðri fasta eign sem at er jorðin half harastadir xxœ at dyrleika liggjandi á skagastrond j hofs kirkju sokn, oc halfan Mioadal liggjandi a lagsærdal j hljðar kirkju sokn/ oc Sijðu j Refar sueit liggjandi j hoskoldstaða kirkju soka m3 ollum þeim gognum og giæðum sem greiudum halfum jorðum fylgir og fylgt hefur at fornu og nyu og Jon varð fremst eigandi at orðinn vndan sier og sijnum erfingum en vndir Guðruno og hennar erfingia: oc þar til iijc j þeim peningum sem þeim sjálfum semur/ oc

þar til skilddi hun hafa vt vöndan ömm kugilddi/ iij a-
 saudar kugilddi og ij kyr. og losaði Jon Eigilsson haga
 og heimrekstur a þeim kugilddum önn bitalings/ og iij
 hus skilddi hun hafa meðan hun mspyrfti/ Enn aðra
 kuna skilddi hann soðra a vetrinum Jol bæra en hun
 skilddi hafa kalf og nyt/ Svo og skilddi guðrun til, at
 Jon Eigilsson skilddi vera sier til styrks og atstöðu og
 hennar peningum. Enn Jon Eigilsson skilddi öngva a-
 byrgð a þessum fyrskrifudum v kugilddum hafa/ Skilddi
 Jon Eigilsson fyrskrifudum xlv hallda til laga/ Enn
 kynni þrattskrifut xlv með logum af Joni Eigilssyni
 eður hans eptir komendum af at ganga þá skilddi hann
 eður hans eptirkomendur an doms og laga ganga at
 sljnu anduirði sem er þau lör sem koma fyrir xlv J
 reykiðum og iijlv sem J milli koma/ Enn kynni nokkut
 af þessum lör með logum af at ganga/ þá skilddi Guð-
 run eða hennar erfingiar eiga atgang at annari fæta
 eign jafn góðri og Ryfbygðri hiá Joni Eigilssyni eður
 hans erfingium/ Svo og skilddi Jon Eigilsson til at jörðinn
 skilddi at öngum husum Ruinn vera/ Samþykkt þetta
 aður sagt kaup hennar dottur mægur olafur halldors-
 son og svo hennar dætur Kristin og Sigrijður hueriar
 þá voru yfir tuttugs alldur m3 handsolum vit Guðruno
 gottskalksdottur og Jon Eigilsson/ Og til sanninda hier
 wmm setium wrier fyrskrifadir menn wör juncigli fyrir
 þetta jarða kaups bref huert skrifat wör j hierað3dal j
 tungu sveit deigi sijðar en fyr seigir¹.

1) Þetta bjóð er prentað orðrætt eptir pergaments bræfi, og hafa verið
 sex ísigli fyrir því, en tvö ísiglin eru eptir, vel læsileg, Tómasar
 Ólafssonar og Jóns Halldóssonar, af hinum 4 eru að eins þvængirnir
 eptir. Guðrún Gottskálksdóttir og Jón Eigilsson voru bræðra börn,
 hún dóttir sína Gottskálks í Glaumbæ, en hann sonur Egils sjálf-

2.

Þeim goðum monnum, sem þetta bref sea eðr heyra senda þorvarðr arason prestir steindor ormsson knutr sinnbogason oðr ionsson haraldr auðunarson helgi arason sueinn tamsson¹ þorðr brandsson ok markuss² leikmenn kveðiu guðs ok sína. kunnigt gerandi at vær vorum j hia ok sàm ok heyrðum à at suinavatni ia conceptione sancte marie at benidikt bryniolfsson keypti at jvari nikolæsssyni iorð nautabu j tungu sveit meðr handa bandi til fullrar eignar meðr þeim vmmerkium at mælifells à ræðr firir sunnan ok sa grandi sem geingr firir svnnan beitines, er ain hefir geingit at fornu. garðr firir ofan en lækr firir vtan ok meðr þeirri itölu at mælifells æ ætti tveggja manaða rekstr j nefnda iorð annan a vetr en annan a svmar ok hallda a svmar suðr með æ j þokum at skadlausu toðum ok eingium. En nautabu ætti her j mot upp j mælifells ár jorð tveggja manaða rekstr ok beit bæði dægr a sumar ollu buse eðr selfaur ef það vill hellðr framm i mælifells ar iorð suo leingi sem aðr segir, ok elldivið sem selinu þarfar.

mana á Geitisekarði, en síra Gottskalk og Egill voru synir Jóns sýslumanns Einarssonar á Geitisekarði og Krstínar dóttur Gottskálks biskups grímma. Maður Guðrúnar var Gottskalk Magnússon á Reykjum í Tungusveit, son Magnúsar Björnssonar, er þar bjó, og Sigríðar dóttur Gríms lögmanns Jónssonar. Síra Thumás Þorsteinson var prestur á Mælifelli; Thómas Ólafsson er án efa Tomas, sonur Ólafs á Hafgrímestöðum, er var dóttur son Helgu, fylgikonu Jóns biskups Arasonar. Sigurður Markússon var son Markúsar sýslumanns í Hðræðadal Ólafssonar.

1) þetta orð virðist helst vera tamsson (=tomasson?) þó kynni mega lesa það camsson.

2) móti því nð lesa þetta Markússon og álíta að gleymst hafi að rita fúðurnafnið, er það og, að son er bundið í öllum hinum nöfnunum. Markús hefir án efa verið Brandsson sem Þórður, og þetta er því = Þórður og Markúss Brandssynir.

Her j. mot gaf benedikt nefndum iuari iorð hamar firir vestan blondu. með; ollum þeim vm merkium sem hann varð fremzt eigandi at eptir bryniolf foður sinn, með; þeim itolum at moberg ætti upp í nefnda iorð torfskurð ok hrossa beit ok torfskurð fra strugi sua mikit í hverri gu sem með; logum profaðiz/ Jtem skilldi benedikt ecki í abyrgiaz þott sauðfiar beit profaðiz fra mobergi j hamars iorð. Her með selldi benedikt iuari iarðir vfagil ok vestaskarð með; ollum þeim vmmerkium gognum ok gæðum sem hann varð fremst eigandi at epti bryniolf foður sinn : Skilldi hvarr nefndra manna svara lagariptingum firir þeim iorðum sem sellt hefði, en hallda huarr ainum iorðum til laga. ok til sannenda her vm settum vær fyrnefndir menn var innssigli firir þetta bref gort j vik j sæmundarblið a matthias messu póstula. þá er liðit var fra hegat burð vars herra iesu christi þusund þriuhundrath niovtigir ok eitt ar¹.

3.

In nomine domini Amen var so felldr kaupmalegiðr og staðfestur j mille Jons Einarssonar og margretar biorns dottur, at so fyrir skilðv at einar þorleifsson faðer greindz Jons gaf syne sinvm thil quonvmundar thil mothz við að; greinda margrethv biorns dottur xl, hundruth og hundradt hundrada j jorðum og kugilldvm. j friðvm peningvm og ofriðum. at tilgreindum þessum jorðum er so heita, fyrst melgrafs eyre með rekaparttenum þar fyrir norðan æ hecctilisstaðe og kothit oðkavt-lustaðe, er² staðan er j fyrir fiðrethige hundrut. Skialld-

1) Þetta er prentað orðrætt eptir kálfsakiens bréfi sem hafa verið tfu innsgili fyrir, en insiglin eru nú öll dottin frá nema eitt, og að eins þvengirnir af sjú insiglonum eptir.

2) útá rúndinni stendur orðið „æol“ en því er hvargi víseð inn,

faunn seytían hundruðum er liggja á langadals stravnð
 j jsafirði j kirkiubols kirkiv sokn og þar thil jorðena
 stað: j aðalvik fyrir fiorvmæ og xx. m3 aullam þeim
 gognvm og gæðum sem greindum jorðvm fylger og
 fylgt hefir at fornu og nyiv og grendr einar varð
 fremst eigande ath. Hier j mothe gaf biorn þorleifsson
 og Ingibiorgh pils dotter quinna hans dottur sinne mar-
 grethu. Lxxx hundruð. j jorðvm og silfre. þessum jorð-
 vm tilgreindum hlið er liggj þorskafrði j staðar kirkiv
 sokn fyrir iilj hundruðum og xx. kufstaðer og kvittia-
 staðer tvær seytan hundrata jarder er og liggja j þorska-
 frðe j reykia hola kirkiv sokn og þar thil seyttan hund-
 rata jorð er eyre heiter j Kella frðe og gusudals kirkiv
 sokn m3 aullam þeim gaugnvm og gæðum er greindum
 jorðum fylger og fylgt hefur at fornu og nyia og greinð
 hion biorn og Ingibiorgh vrðv fremst eigande ath og
 þar thil atta hundrat j silfre er þetta þæ all3 attha thige
 hundruð. En af þeim peningum sem einar hafðe gefit
 syne sinum Jone thil moth3 við margrethu og fyr seiger
 þæ gaf optnesuðr Jon með fullu jayrðe samþycke og
 handa bande savðurs síns einars margrethu biorns dotter
 xl. hundruð j sina fiordungs giof og voru þessir pening-
 ar þar j greindir. fyrst stað j aðalvik fyrir fiorum hund-
 ruðum og xx. og þar thil j kugillövm og auðrum fríð-
 vm peningum. Være það og so at þesse jorð staðr
 genge af þeim feðgum m3 rettu legmale þæ skylle
 hun eða hennar erfingiar eiga aðra jorð jafngöða af
 þeirra peningum j staðenn. Kiðre biorn dottur sina
 margvethu mala konu j garð Jons einars sonar, telst
 hennar peningar og mæle vera at hæð og tiltaulu hundrat

en það virðist helst eiga hér inn í fyrir framan orðið „staðan“ og
 því eiga að vera „er selstaðan er í“.

hundraða m3 flórðungs gíofvne þá j hane garðe. Ítem var þat og thilskilit j sama gíorninge. at hvert þeira hiona Jons og Margrethar er leingur líði skylle eignast kior-grip ur annars eigu, voru þesser ærlegir menn við staddir er so heita Olafur Magnusson Jon Jonsson og Halldor Gunnlaugsson prestar olafur Guðmundsson Jon steinsson og Jon Þorðarson leikmenn og morgvm avör-um hía uerendum j stavfune æ reykarholum æ reykiar nese svnnvdaginn næstan fyrir mihaels messv um havst-eð þá þesse gíorninge og lavglegh festingh for fram fyrgreindra manna æ mille Jóns einarssonar og marg-rethar biðrnsdottir og thil meire vitnis og sanninda hier vma settvm vier fyrnefndir menn vor insigli fyrir þetta kaupmala bref er skrifað var æ reykiarholum æ reykia nese fimtta daginn næstan eptir lucas messv þá líðit var fra guðz burð þvessand fimmm hundrat xx og níjv ær¹.

4.

Þeim goðum monnum sem þetta bref sia eð: heyra senda. Jllughe halldorsson. Arne einarsson. guðmund; hrafsson. briann halldorsson. Jngemund; Olafsson. ok sigurð; Jonsson. kveðiu guðz ok sina kunnigth giorandi Þaa líðit var fra hingatburð vors herra jesu christi þus-und flogur hundrut sio tiger ok þru ar. a lijtinghstand-um j tungu suelt. Þriðjudagenn næuta eptir eptir Jo-hannes ante portam latinam. vorum vær i hia eam ok héyðum æ orð ok handaband þessara manna af einne halfu magnus benedictssonar. en af annare olafs grims-

1) Þetta er prentað orðrött eptir kálfakinnssbræð, er sex innsigli hafa verið fyrir, að eins eru allir þvengirnir eptir, en innsigliu eru döttin frá. Björn sáðir Margrétar var sonarson Björns hirðstjóra og riddara Þorleifssonar.

sonar. skilldizst þat unðir þeira handband. ath aðr nefnd: magnus selldi fyrnefndum olafue til fullrar eignar jorðina nauta bw er liggur j tungu sueit j mælifellz þingum m3 aullum þeim gognum ok gæðum sem greindri jorðu fylgir ok fylgt hefir ath fornu ok nyjo ok hann varð fremst eigande ath m3 þessum vmmerkium. ath mælifellzα Ræð: fyrir sunnan ok sa grande sem geingur fyrir sunnan beite nes. er æen hefir geingit ath fornu ok garð: fyrir ofan. enn lækr fyrir vtan ok með: þeiri jtolu ath mælifellzα ætti tueggia manaða rekstur annat dægur j nefnda jorð. annan α uetur enn annan α sumar ok hallda α sumar suður m3 α j þokum ath skaðlausum taudum ok eingium. enn nautabw ætte hier j moti vppj mælifellzαr jorð tueggia manaða rekstur ok beit bæði dægur a sumar aulla bwfie eður selfor ef það vill held: fram j mælifellzαr jorð svo leingi sem aðr seiger. ok elldivið sem selinu þarfuar. Hier j mot gaf olafur m3 samþycki konu sinnar salbiargar gunnarsdottir. nefndum magnusi jorðina hafra-læk er liggur j aðaldæl j nes kirkju sokn m3 . . .¹ skyllð ok aullum þeim gognum ok gæðum sem greindri jorðu fylgir ok fylgt hefir ath forno ok nyiu ok jorðina halfa ærskog: er liggur j ærskogs kirkju sókn m3 sama skilmala ok þar til fim hundrut ok gaf að: nefnd: magnus þau kuit j sama handabandi. kyne ok af ath ganga jorðin ærskogur m3 laugum. þa skyllði aptur gialldazat fimtan hundrut j annare jorðu. skyllde huorr nefndra manna suara lagha riptingum fyrir þeim jorðum sem sellt hafði enn hallda huorr sinum jorðum til lagha.

1) Hér er bleikið á nokkrum stöfum svo sem 6 eða 7 orðið svo máð að þeir verða eigi lesnir, að eins einn af þeim k, [= djakna ískyld?] sêst gjörli.

Ok til sanninda her vm settum ver fyrnefndir menn vor incigli fyrir þetta bref scrifat j sama stað æ lytingstöðum faustudagen næsta fyrir huitasunnu æ sama æri sem fyr seiger¹.

5.

Þat giorum vier jon arason petur palsson prestar. jon jonsson Rafn brandsson leikmenn goðum monnum kunnigt m3 þessu vorv opnv brefe. at vier hofum sieð ok yfirlesit dandi presta dom m3 heilum ok oskððum hangandi innciglum svo latandi orð eptir orð sem hier seigir: Þat giorum vier broðir helgi hauskolld3son jon jonsson petur palsson gilsbrickt jonsson. guðmundur Jonsson. Jon sinbogason j laufasi elgill hall3son. hallvarður biarnason. þorleifur Jonsson. steinn markusson. hallur asgrimsson. ok gisle guðmundsson. prestar hola biskupsdæmis goðum monnum viturligt með þessv vorv opnu brefue at þa liðit var fra hingatburð vore herra jesu christi Mð ok xix ár æ þriðiu daginn næstann fyrir barnabe apostoli æ viðivollum j blaunduhlíð j skagafrði æ almenniligri prestastefnv vorum vier j dom nefndir af vorum virðilegum herra ok andaligum soður gottskalk með guð3 nað biskup æ holum at dæma um þa akærv sem biskupinn kærði til Jons Sæmund3sonar ath hann hefði osvarliga farit með kirkjunnar goð3 æ reykiom j tungusveit j skagafrði ok hans umboðsmenn fast ok laust ok undir sig dregit æn biskupsins vilia ok

1) Þetta er prentað orðrætt eptir kálfskinnsbræð, er sex innsigli hafa verið fyrir, en nú er að eins eitt eptir af þeim, þvengirnir eru og burtu á einum stað. Magnús var son Benedikts Brynjólfssonar, er nefndur er í bræðnu nr. 2 hér að framan; þeir Magnús og Ólafur voru báðir ríkismenn.

leyfi enn kirkian at anllu litt halldin. Nu sakir þess at maldagarnir visa suo til at kirkiunni hafa verit golldin j fornan reikning er at auk instæða. vi kyr ok iiii asauðar kugilldi ok fim hross ok cc j voru. er nu eptir oreiknat uppæ cc ára ok ix ár. visa ok svo maldagar til at alldri haði minne tíund fallð. enn c á hveriu áre. Því at guð; nað til kalladri. dæmdum vier þessa fir greinda peninga fallna upp j iorðina a reyker eptir því sem hun er dyr til. enn þartil aðra peninga sem hennar dyrleiki vinzt ecki til kirkiunne til eignar firer fornan ok nyiann reikningskap. ok biskupinn mega frialslega at sler taka greinda iorð nu strax kirkiunnar vegna á reykium ok avli hennar goð; avnnur faust ok laus frið ok ufrið hafa ok hallda greinda iorð reykir, þar til þeir leysa sem með logum eiga aptr at leysa. Samþykkti þenna vorn dom vor andaligur faðir goðskall m; guð; nað biskup æ holum ok setti sitt secretum m; uorum inciglum firir þetta dom;þref er skrifat var a holum i hialtadal a sunnudaginn næstan firir jonsmessu baptiste á sama are sem fir seigir.

Og til sannenda hier um setlum vier firskrifaðir prestar ok leikmenn vor innsigli firir þetta transkriptar þref er skrifat var æ holum j hialltadal æ sialfoa thomas messu postula um veturian ar eptir guð; þurð Md ok xx¹.

6.

Það giorum vier syra Salamon Guðmundsson Ein- ar Gijslason Guðmundur Hallsson og Þorsteinn Magn- usson goðum monnum kunnigt m; þessu voru opnu bresi, að árum eptir guð þurð M.D.Lxx eitt ar; þann xvi dag Maij undir Mulanum fyrir ofan Suartagil sem

1) Þetta er prentað orðrætt eptir kálfskinnebræfi, er 4 innsigli hafa verið fyrir, en nú eru að eins 2 eptir, Jóns biskups og síra Pétars.

kaulluð eru Torf skaurð worum wier j hja saum og heyrðum æ: að Stulle Jonsson afhenti Þorði Guðmunds syni m; handsaolum jorðina alla Suartagil er liggur j Norðurur Dal j huamms kirkiu sök jnnan Suofelldra takmarka og eurnefna sem hier seigir: Fyrir vtan fram. Vr torfskorðum og j watnshollt; tiorn og suo sionhend- ing ofan j suartaklett er riettin er vndir. og suo j ana: Enn j millum glysstaða: Suo sem landamerkjia lög ræð- ur, og j kielldu þa er rennur vr fiskiwatni og j skala- fells watn. Saumuleiðis gaf aðurskrifaður Stulle fyrr nefndan Þorð Guðmundsson j Sama handabandi aukd- ungis kuittan og aktæruleisan fyrir sier og aullum Sijn- um erfingjum og eptirkomendum vm werð þessarar greindrar jarðar Suartagils. og m; kendigt að hann hefði fulla og alla peninga upphorið sem Sier wel líjk- aði og ánægði fyrir hana. Og til Sanninda hier vm Settnum wier greindir menn wor jnnseigli fyrir þetta witnisburðar bref er skrifað war j hjarðar holti: Deigi sijðar enn fyr seigir¹.

7.

In nomine domini amen. Lystist og staðfestist suo felld; kaupmale og skilmale a millum þessara ærligra manna: j fyrstu Magnusar Bonda Blornssonar og hanna kunnnu halldoru eiríksdottur/ að þau höfðu gipt dottur sijna Þordysu Þorualldi Jonssyne og höfðu giefið henni LLxcr til riettra erfða skipta við sijn syskin/ og hun atte sialf x.c j so felldum peningum: jorðina Ytre lauga j reykia dal fyrir Lxcr/ xx malnytu kugillde m; þeim iir kugilldum sem hun sialf atte, xxcr j silfre/ og xxcr

1) Þetta er prentað orðrätt eptir kálfskinsbræð, er 4 innsigil hafa verið fyrir, en sem öll eru nú frá fallin.

j ófríðum peningum mǫ þeim víjör sem hun atte j sílfre
 og óðrum peningum. Hier a mote gaf Jon Bondi Eig-
 ilsson og hans heiðs kúinna Guðni Einarsdóttir síjn-
 um syne Þorualde 1ör hundraða/ víjör og íllir agillde/
 mǫ þui sem hann losaði að borga vpp í Neslanda verð
 j suo felldum peningum jorðina Reyke j tungusueit
 fyrer lxxör/ liggjande j skagafirðe/ xxii kugillde/ jorðina
 hálfa harastaðe a skagatrond xxör/ og xiiör j fríðum
 peningum/ og xiiör og íllir agillde j ofríðum peningum.
 Hier að auke a kirkian a Reykium ví kugilldi og það
 fleira sem hun a mǫ logum/ og þesser aller fyrrsagðer
 peningar skyllde lukast Þorualde að næstum fardögum:
 Hier til gaf bondinn Jon Einarsson síjnum systur syne
 Þorualdi xvör og íllir ærgillde j þríðunga peningum
 og skyllde lukast a íj arum/ Item atte Þorualdr sjalfur
 jorðina Neslond við Myvatn xxör að dyrleika og lausa
 aura þar til/ suo hann atte allz 1ör hundraða og lxxör/
 og vr þessum ollum fyrsögðum peningum gaf Þorualdr
 Jonsson Þordijsu Magnúsdóttur lxxör j tilgíof j suo felld-
 um peningum/ hálfa Reyki j tungusueit fyrer xxxör/ x
 malnytu kugillde/ xör j fríðum peningum og xör j
 ofríðum peningum/ og su gíof skylldi falla til þeira
 barna sem þau ætte síjn a millum/ ef þeim yrði þeira
 auðil/ og þessa gíof samþykktu hans foreldrar Jon og
 Guðny/ og hans bræður Eigill og Jon/ og sua sam-
 þykktu hans bræðr þa gíof sem þeira foreldrar gafu
 Þorualde/ j sama mata samþykktu bræðr Þordijsar Syra
 Jon/ Biörn og Eiríkur þa gíof sem þeira foreldrar gafu
 Þordijse/ til skildi Magnúsbóndi Biörnsson dóttur síjna
 Þordijse malakonu j garð Þorualdz Jonssonar/ hueriu
 hann varð samþykktur/ for þesse allur skilmale fjekaup
 og gíorningur framm millum allra fyrgreindra manna

m3 fullnaðar handsolum a hofe a hofðastrond a sunn-
daginn næstann fyrir Michaelis messu/ þa liðit var fra
Guð3 burð 1609/ og að fyrirfarande iij lijsingum j hei-
lagre kirkiu þa feste Þorvalldr Jonsson nefnda Þordisju
Magnusdottur sier til loglegrar eiginkonu rjett epter
landsins logum/ Þar epter voru þau saman vlijð j kristi-
legre kirkiu a þeira brudkaupsdeige/ var sijra Ellend3
Guðmundsson forsagnar vottur að ollum þessum áðr
skrifuðum giorninge/ og þesser festingar vottar/ Isleif-
ur bondi Þorbergsson og Bjarne Stulla son suarnir log-
riettumenn/ halldor Guðmundsson Þorkiell Biarnason og
Bjarne Guðmundsson/ og til sannenda hier vmm/ seti-
um vier fyrr skrifaðer menn vor jónsigle fyrir þetta
kaupmala bref er giort var j sama stað og ár deige
sijðar enn fyrr seigir.

8.

Þat giorum vær ion prestr ok ellendr diakne brodda-
son Olafur magnusson ok magnuss eireksson leikmenn
goðum monnum uiturligt m3 þesso voru brefi ath þa
er liðit var fra hingathburð vors herra jesu kristi þus-
und flogur hundruth sex tiger ok atta ær í skrudhuseno
æ muncka þveræ svnnvdaginn næsta fyrer octavo dag
assumpcionis sancte marie vorum vær i hia saum ok
heyrðum æ ath ion asmund3son handfesti herra einare
abota svo felldan vitnisburð ath greindr ion visse ei
annath sannara en sigriðarstaðir i hosavazskarðe ætte
alla iorð mille merkia anna ok svo visse hann hafa verith
haft og halldit. Svo ei siður sagði3 fyrr nefndr ion

1) Þetta er prentað orðrätt eptir kálfskinnsbræfi, er sex innsigli
hafa verið fyrir, en nu eru tvö frá döttin, en fjögur eptir vel
læsileg.

asmundsson hafa verið hia þá er gamli bonde marteins-
son selde magnuse Odda syne orðina(l) vestri tiarnir er
liggur í llofavaðskarði ok reiknaði hennar iarbæreign ok
aungvar aðrar itaulur yfir lækenn í hliðena tilheyra iorb-
unne vestrum tiornum. Handabandaðe opt nefndur ion
at sveria hier ath fullan bokareidð nærr sem þurfa þætte.
Ok til sannenda hier vmm settum vær fyrr skrifaðir
menn vor innsigle fyrir þetta bref skrifath í sama stað
ok ære deige síðar en fyrr seiger.

9.

Þath gervm vier hallsteinn Þorsteinsson Þorualldr
Jonsson jllugi helgasen ok augmundr eyjolfsson goðum
monnum viturligt m3 þessu voru brefi, at þa er liðit.
var fra hingathurð vors herra jesu Kristi þusundrot fjög-
ur hundrot sextigir ok átta ær j tungu j fliotum miðku-
dagin næsta eptir huita sunnu vorum vier j hia savm
ok heyrðum æ orð ok handaband þessara manna vig-
fus Þorsteinssonar ok hakonar Jonssonar at sua til-
skildu at vigfus selldi hakoni Jonssyni jorðina vaxenda
er liggur j olafsfirði j kuiabeckiar þingum m3 ollum
þeim gogaum ok gæðum sem henni hefir fylgt at fornv
ok nyiu ok hann varð fremzt eigandi at ok jtolu lausa
at aullu jorðina. Sagði fyrgreindr vigfus þesse landa-
merke m3 vaxenda at garðr reðe fyrer vtan. En fyrir
sunnan lauga garðr upp j flall ok ofan j siki ok rett-
syni or garðinum yfir j ana. Hier j mot gaf líttnefndr
hakon ionsson þriatígi hundraða sua grenda(l) peninga.
xx. málmytu kugillde ok flogur giellðfiar kugillde. ok
tuo hundrot j hrossvm ok flogur hundrot j friðuirðum
peningum. m3kendist3 optnefndr vigfus bondi at hann
hefði fulla ok alla peninga upp borit svo honum vel

anægir fyrir aðr greinda iorð vatjenda. Skyldi hakon jonsson halda til laga jorðunni en vigfus suara laga riptingum. Sampyckti hallbera jous dottir kuinna vigfus bonda j sama handabandi þetta jarðarkaup ok hier m3 gaf hakon fusa bonda hest vm fram ok luktí hann þegar þeir keyptu.

Ok til sanninda hier vm settu vier fyr nefadir menn vor insigli fyrir þetta bref skrifat j holiti j fliotum laugardagin fyrstan j nyiu vikna fustu æri síðar en fyr segir.

10.

Þat giorum vjer Finnabogi prestur Einarsson, Hallr Ásgrímsson ok Jon Þorsteinsson goðum monnum viturligt með þessu voru brefi þa liðit var fra hingatburð vors herra Jesú Kristi þusund fimmm hundrut ok vji ar a Munkapvera i Eyjafirði þriðjudaginn næstan eptir Hallvarðsmessu um vorit, vorum vjer hja saum ok heyrðum a orð ok handaband heiðrsamligs herra abota Einars a Munkapvera af einni halfu en Elínar Magnúsdóttir Einars Sigurðssonar ok Jons Sigurðssonar af annari, at svo fyriskildu, at Elen, Einar ok Jon fengu gafu ok upplögðu Jungfru Marie ok klaustrinu á Munkapvera þann part ur jorðunni Illugastöðum, sem hvert þeirra hafði eignast matt ok hljota at rjettri erfð eptir Stig heitinn Einarsson til æfnligrar ok obrigðiligrar eignar, til frjáls forræðis, afbendingar ok aðtektar, en þaramóti gaf fyr nefndur aboti Einar sagða menn Elene, Einar ok Jon kvítt ok akæralaus fyrri sjer ok sínum eptirkomendum um þa akæru ok peninga sem Stigur heitinn Einarsson mátti skyldugr verða klaustrinu á Munkapvera, ok þeim bar at svara, ef þau skyldi erfðina tekit hafa eftir nefndan Stig heitinn ok til sanninda hjer um tengd-

um vjer fyrr nefndir menn vor innsigli fyrir þetta bref, skrifað i sama stað degi ok ari, sem fyrr segir.

11.

Ollum monnum sem þetta bref sea eðhr heyra sendha guðhmunðr þorlaksson Magnus Einarsson prestar Eyiólfr Arnfinnsson brand: jonsson biorn jonsson og Magnus Guðbrandzson leikmenn qvedin guðz oc sina kunnict giorande að sub anno gratie millesimo cccc^o xxx^o nono in purificatione sancte marie gloriose virginis aa holum j hialtadal worum vær j hiaa saghum ok heyrðum aa firir kirkiu dyrom j sogðum staðh ath þeir heldu allir þrir a æinne bok sigurðhr prestur jonsson ok jon olafsson faðir greindz sira sigurðhar ok jon son greindz sira sigurðhar ath nefndr sira sigurðhr jons-son ættleidd greindan jon son sinn meðh svo felldum orðum sëm hier segir. Ek sigurðhr prestur jons-son ættleiddhe þænna mann Jon sigurðharson son minn thil fear þess er ek gef honum tiu kugilldhæ til gjaldh ok gíafuar/ til sess ok til sætis ok til allz þess Rettar er logh bok skjirer ok ættleiddingh aa ath hafna ath loghum ath vitnæ allra þeira manna sem orðh min mægha heyra. Samþykte þessa ættlæiddingh ok gíofaðr-sagðha Jon Olafsson fyrnefndr faðhær nefndz sira sigurðhar jonssonar meðhr fullu handabandæ oss fyrnefndum monnum aaheyrandom ok seanðum þænna fyr-sagðan þeirra gerning. Ok til sannenda hær wm sætte ek optnefndr jon Olafsson mitt insigle meðhr þessara fyr nefndra goðra manna jnsiglum firir þetta bref er skrifað var j sama staðh a firsogðu aræ degi siðar æn fyr sæghir.

Ath.: Við þetta bréf er áfast úrskurðarbréf Brands

lögmanns með hangandi insigli, fyrir hinu eru.
6 hangandi insigh.

12.

Aullum monnum sem þetta bref sía eður heyra sendhir Brandur Jonsson laugmann fyrir norðan ok vestan a Íslandi Qveðiu guðs ok sína kunnigth giorande ath þa ath liðith war fræ hingath burðh vors herra jesu kristi þogur hundruth flimmtigir ok fim ar ju festo sancte skolastice virginis j neðre launguhliðh j haugardal a þingstaðh ríettum a almenneligu þingi er ek hafði þar setth. kom fyrir mik Jon Olafsson ok tieðe fyrir mier ættleiðings bref síra sigurðar Jónssonar sonar síns. Er þa war þriaur a mauðruuallum. ath hann hafðe ættleiðh Jon Sigurðarson son sinn. j hverju ath birthiðh ath Jon Olafsson faðir ok laugarfi fyrr nefndz síra sigurðar Jonssonar hefði uppjataðh arfe þeim sem hann stoðh eptir son sinn síra sigurðh mður nefndan. Ok svo eigi síðr ath ættleiðingin fyr saugðh for framm eptir aullum bókarinar orðhum þeim sem í ættleiðhingum eiga ath vera epter laughum. Ok þráttnefndur Jon Olafsson hafðe samþyckt þessa ættleiðhingh ok gíauf meðh handabande sem j ærtleiðingar brefe stendur// Ok sáker þess ath Jon Olafsson tiðh nefndur heidde ok krafðe migh lagha urskurðar hier uppa hvorth þesse ættleiðhingh være laugligh eður eigi. Ok því ath tilkaulluðum þeim hinum beztum monnum er hia mier voru ok mier samþyckiaundum// sagða ek i guðhs nafne Amen// meðh fullum lagha urskurðe greinda ættleiðhing standuga ok laugliga. Ok suo ættleiðingsbréfit staðugth ok ebrigðuliga haldaðt eiga með aullum sínum greinum ok articulís// huert eth hier er meðhfest þessu

minu brefi. Ok Jon Sigurðarson niðhande eiga ath vera allþ þess rjettar sem laugin lofa fremst ath ættleiðhingur a at hafa ath laugum. Ok til sannindha hier vm// settha egh mitth junsigli fyrir þetta vrskurðarbref sem skrifat var j sama staðh dag ok are sem fyrr seghir//

13.

Þat gjore ok Arni Guttormsson goðum monnum kunnigt með þessu minu brjefi at ek meðkennumet, at ek hefir selt Bjarna presti Sigurðssyni jorðina Kvigindisfell i Talknaðfirði, sem liggur i Laugardale kirkju sokn með ollum þeim gognum ok gæðum, sem grendri jorðu hefir fylgt at fornu ok nyju ok ek hefir fremst eigandi at orðit með þessum landamerkjum: at kvigindisfell a allan Fagradal baðum megin ar framan at Hagagarði ok at Lambgili fyrir utan Staglodal. En aðr grendr Bjarni prestr gaf fyrir xli. hundrut ok xx. með þessum friðleika: xv kugildi balæg. viii hundrut i brossum, v hundrut i vaðmalum. ii hundrut i smjori, ij hundrut i slatr-um. skyldi ok fyrrnefndr svara lagaríptingum a aðrnefndri jorðu, en optnefndr sira Bjarni halda til laga. Ok til sanninda hierum setta ek mitt innsigli fyrir þetta kaupbrjef, sem gjort var i Selardal i Arnarfirði tveim nattum eptir Seljománnu messu anno domini M.^oCD.^oXXX^oIX^o.

14.

Þat gorum vit Hoskualdr Runolfsson ok Filippus Ormsson goðum monnum viturlegt með þessu okkru opnu brefi, at vit vorum i hia saum ok heyrðum a a Bægisa i Horgardal in festo sancti Antenii. at Þorkell

Blægsson handfesti Einari ábóta frá Munkapvera svo felldan vitnisburð um jarðareignina á Meirahamri ok aldri visse hann nie heyrðe getit oðruvísit haldit hafa verit, en Hamarr ætti alla jorð suðr á Sandhol, er liggir fyrir utan vollinn á Bringu ok þaðan rielttsyni upp á Hals, svo langt sem sjer or tunna á Grund ok þaðan þá rielttsyni suðr á Öxnæfell, ok eigi Hamarr alla jorð fyrir austan þá sionhending í mots við staðinn á Munkapvera. Ok hier vildi greiðr Þorkell sveriz eptir hvenær sem þessa þætti. Ok til sanninda hier um settum við okkr inneigli fyrir þetta bref, skrifat á Munkapvera í Eyjafrði laugardaginn næsta fyrir krossmessu á varit, anno domini M^o.CD^o.XXX.IX^o.

Ath. Þessi öll bréf frá 8—14 eru hér prentuð eptir eptirritum, sem kandidat Eiríkur Jónsson hefir tekið af frumritunum, er geymd eru í Árna Magnússonar safni á Kaupmannahöfn. — Af bréfunum 10, 11 og 12 Má sjá, að faðir Sigurður priors á Möðruvöllum, hefir heitið Jón Ólafsson, (eins og getið er í 1. bindinu í ætt jústítaráða Dr. Jóns Hjaltalíns) þó menn hafi eigi fyrr gefið þessa gætur, en Sigurður priors var faðir Ara söður Jóns biskups. — Stýgur Einarsson var frændi (sonur?) Einars ábóta Ísleifssonar, en systir Einars ábóta var Þóra, er var móðir Elínar Magnúsdóttur móður Jóns biskups Arasonar; Einar ábóti hafði fengið frænda sínum Stýgi Illugastaði undan Munkapverárklaustri, en undir Einari ábóta Benidiktssyni gengu kaupin aptur; af bréfinu 10 sést að Ari hefir verið dáiinn 1507 og að Elín þá hefir verið orðin ekkja. Menn geta nú eigi rakið ættir frá Ein-

ari og Jóni bræðrum Ara, hafi þeir eigi dáið barnlaussir. Vitnisburður Þorkels Blægssonar í bréfinu 14 var seinna eldfestur af honum.

15.

Testamentum Halldórs prests Loptssonar.

Öllum mönnum þeim, sem þetta bréf sjá eða heyra, senda Leptur Guttormsson, Magnús Jónsson, Sigurður Jónsson, Þorvarður Einarsson, kveðju guðs og sína kunnigt gjörandi á Grund í Eyjaströði sáum vær og yfirlásuð testamenþum(!) bréf Halldórs prests Loptssonar svolátanda orð eptir orð, sem hér segir:

In nomine domini Amen. Eg Halldór prestur Loptson, heill að samvitsku, þó krankur í líkama; undirgef eg mig miskunar dóm drottins míns herra Jesu Kristi, það kennandist, að eg er honum skyldugur fyrir marga velgjörninga, er hann hefir mér veitt óverðugum í þessum heimi, hversu eg hef eigi neytt eptir því hófi og stillingu, sem vera ætti, nú sakir þess að grimmur dauði er viss grípanði mannan optlega með skjótum atburði, svo að hann getur eigi sína tilheyrilega skipan gjört, verandi allt eins óviss, nær er hann kemur, því að drottins míns náð tilkallaðri, gerir eg þvílíkt testamentum fyrir mér og minni sál, sem hér fylgir: Í fyrstu að eg undirgef mig miskunardóm drottins míns herra Jesu Kristi með réttri trú og sannri von til hans hjálpar, verndar og varðveitslu heilagrar guðs móður Marie og hins blessaða Olafs konungs, Lárentíi, Nicolai, Cecilíe og allra guðs heilagra manna, kjósandi mínum líkama leg í kirkjogarðinum á Hólum í Hjalltadal þar helst, sem kirkjunnar formann vill tilskipað hafa, gefandi þar til kirkjunni jarðir er svo heita, Slætta í

Fljótum og Brekka í Ólafsfirði fyrir sextigir hundraða. xL. kúgillda. xx. hundrað í hafnarvoðum, koma aðrir sextigir hundraða af þessum í mitt testamentum, en aðrir í það, ef eg hefir nokkurar oftekjur haft í staðarins góðsi leint eður ljóst; klaustrinu á Þingeyrum compendium theologie dexteram partem og sinistram partem; klaustrinu að stað þrjú kúgilldi; klaustri á Möðravöllum tvítugan refil og mörk brenda; klaustri á þverá tvítugan refil og bækur, summa viciorum, hugecionem og brittone; klaustri í Viðey þrjú hundruð í smjöri og uxa gamlan; klaustri á Helgafelli þrjú hundruð vaðmáta; kirkju á Völlum í Svarfaðardal jörðina á Selá og svo mikinn borðvið og langbönd og sperrur sem nægir fyrir norðan fram á miðja kirkjuna; kirkju í Saurbæ jörð á Krúnastöðum og þvillika bót, sem eg hefir á staðnum og svo mikið í tíðabókum vel færum, sem kirkjan hefir ei áður, tólfmánaða tíðir á þann máta, að árlega syngist þar ártíðardag minn sálutíðir með commendacione og messu og gefist vætt matar og tíu aurar í vaðmálum og skæðum fátækum mönnum; kirkju á Grund í Eyjafirði Lx. yxna rekstur í bleiksmýrardal og reka þá alla, er eg á á Tjörnesi, hvala og víðar með flutningum og haldi á skyttu blót eftir því sem sú gömul skrá vottar, sem þar er um gjör, utan þá, sem fylgir Hæðinshöfða; kirkju í Hlíð það er henni brestur á tólf mánaða tíðir og þar til hálfa Garðmanna reka með flutningum; kirkju á þaunglabekka jörð á Fjarðarhotni með þeim kúgilldum sem þar standa með; jörðina á Sandanesi skipar eg aptur undir kirkjuna eftir því, sem hún var áður, er eg keypti hana, gefur eg henni þar til þvillikt sem eg á í Hlíðar rekum; þessum kirkjum kúgilldi sérhverri, Hollts kirkju í Fljótum, Hnappstaða kirkju, Kvílabekkjar

kirkju, Tjarnar kirkju, Upsa kirkju, Árskógs kirkju, Flateyar kirkju, Nes kirkju í Aðaldal, Garðs kirkju í Kelduhverfi, Hóla kirkju, Svalbarðs kirkju í Þistilsfirði, Reykjarhlíðar kirkju, Eyjardalsár kirkju, Dröflastaðar kirkju; Hrafnagils kirkju baksturjárn; kirkju á Illuga-
stöðum kúgilldi; presti þeim, er mig óleir og syngur til moldar tvö kúgilldi, en hinum hverjum, er yfir stender, tólf ára; djáknum þeim, er yfir standa sex ára; fátækum mönnum innan sjöundar fimmm hundræða í kosti vaðmálum og fimmm hundræða í slátram á næsta hausti; landsetum mínum öllum fyrir of-
tekjur kúgilldi, og hverjum syskennum mínum laun-
getnum, Þórði og Björgu tju hundræð hverju, hálft hvert kúgilldi og fytjanda eyri; bræðrum Lepts arf-
inn allan, ef mér hefir fallið eptir hann, en ellogar tju hundræð hverju þeirra; föðursystur mínum Sunnifu og Tófu, Olafi Brandssyni, Aune¹ Bóðvarssyni, Ingibjörgu Ingimundardóttur, Bergdóti Halldórssyni æfinlegt börð sérhverju og klæði, Þórði Garp Loptssyni Jóni And-
ressyni mat og klæði þau er þeir meiga bjarga sér; og þar með Þóru Þorgils dóttur, Þorgerði Páladóttur tvö kúgilldi; börnum Kristophóri og börnum Vilbjálms ara-sonum og öðrum dætrum Sunnifu tju ára hverju; öreiga skuldir allar gefur eg og upp hverjum þeim manni, sem mér á að láka hundræð eður mína, utan landsetar hafi því líkt, sem fyr segir, Eiríki litla syni Þorsteins Bergssonar börð og klæði þar til sem hann er af ómaga aldri, nema arfar mínir vilji heldur láka út tólf kúgilldi. Elnu v kúgilldi af þeim fjórum tig-
um hundræða, sem eg erfða eptir Kolfinnu systur mína en hálfur fjórði tugur hundræða stapdi til skolda þeim

1) = Övandi?

mönnum, sem eg oftekjur viðhaft (hefi) eður þær skuldir heimtist síðar, sem eg minnumst ei, en það er afgeingur leggiat til fátækra búmanna Arnar sona og annara frænda mína; Helga Andrésyni kúgildi og hest; Hafgrimi hest. kúgildi í Árakógi, er Bjarni prestur gaf mér; Húskaldi frænda mínum Hallesyni tvö naut tvevatur eður áauðar kúgildi í Auðbrekku er Björn Halleson gaf mér; Þórði Kálfsyni 3 hundruð; örfum Þorsteina Einarssonar 3 hundruð; Þorgísl Skygn 3 hundruð, allt saman hálft hvert fríðt eður ófríðt; Gunnsteini Marteinsyni kúgildi; þaraf því, er Gyða geingur með Salómons dóttir og kemur það lífe í ljós og fær skýrn gefur eg jörðina undir Hvassafelli og hálfan Hleðrargarð. Lx. kúgildi og xxx hundruða í vöru virðu góðsi Ingiríði dóttur minni jörðina. Móðrufell að auk hennar reikningskapar, silfur bolla og tré bolla annann búinn, er síra Steinmóður gaf mér í testamentum sítt, sextígi hundruða skipa eg í ávöxt hverri dóttur minni Helgu, Cecilíu og þar til gefur eg Helgu djáan og spennsi en Cecilíu silfur kross minn, og þeim báðum saman þrjá gullbanga; Gyðu Salómons dóttur það sem eg á meira í brendu silfri, tvítogan refil þann, er hún kýsa, og þrjá hesta þá, er eg á hesta; hér með staðfestir eg í þessu mínu testamento allar þær gjafir, sem eg hefi áður gefið af mínu góðsi, einkanlega dætrum mínum; Ingiríði, Helgu, Cecilíu; skipar eg þá executores míns testamenti síra Jörund Eiríksson gefandi honum þar til vas stakk fótisíðan með skinnnum, er Bjarni bróðir minn hefir átt og skipar eg Gyðu að afhenda honum hann; annan Eirík Þorleifsson, þriðja Þorstein Svart, gefandi þar til sinn pantsara hverjum þeirra; Brynjólfi frænda mínum

pantsara, járnhatt og stálhandska, ermastakk hálfiltan; sveinum mínum öllum borð til krossmessu og hundrað hverjum þar með; skal þetta mitt testamentum og eigi síður þær gjafir og minningar, sem eg hefir gert, óbrigðulega halda og lögin losa fremst kristnum manni fyrir sér að gjöra á síðustum dögum; biður eg auðmjúklega alla þá menn, sem eg hefir nokkura hluti ímóti gert forðum eða gerðum, sem eg kennumst að bæði er mart og stórt, að þeir geri nú fyrir guðs skyld og fyrirgefni mér, virðandi þar meir lausnara vorn og skapara og sjálfs síns góðfýsi enn minn harðtogan tilgerning; sérlega biður eg alla góða menn þá sem mitt andlát frétta eður yfirstandið mínum greptri, að þeir biði til guðs fyrir sál minni, að hún mætti meiri náð fá, en eg veit mig sjálfann verðskyldað hafa, takandi þar fyrir aumban af alls valdanda guði þeim, sem alla góða hluti lýkur margfallðlegast aptur. Og til sanninda hérum og sannrar styrkingar um þetta mitt testamentum setta eg mitt innsigli fyrir þetta bréf, gjört á Möðruvöllum í Hörgárdal in conceptione Mariæ virgínis Anno domini M^o.CD^o. tercio. Og til meiri sanninda hér um settum vær fynefndir vor innsigli fyrir þetta transkriptarbréf, gert á Grund í Eyjafrði föstudaginn næsta eptir matthíasmessu anno domini. M^o.CD^o. septo (= septimo?) decimo.

Ath.: Sira Halldór var mesti maktarprestur í sinni tíð, var officialis og hafði ferðast til Rómaborgar. Hans getur víða bæði í annálum og árbókunum og bréfum; hann var ömmubróðir Lepts ríka Guttormssonar; en frá sjálfum honum mun nú valla verða ætt rakin, má og vera, að afkomendur hans hafi dáið út í plágunni fyrr.

Það gjörum við Guðmundur prestur Skíðason og Teitur Magnússon góðum mönnum kunnigt með þessu okkru opnu brefi, að við vorum þar í hjá á Grund í Eyjafrói fimtudaginn í páskaviku þá liðið var frá guðs burði MDL og IX ár, sáum og heyrðum á orð og handaband, að heiðurlig kvinna Helga Sigurðardóttir gaf með handsöllum til fullrar eignar hústrú Þórunni Jónsdóttur, dóttur sinni, og til æfinslegs framsæris og prófentu hjá henni xlör, virt í tilskildum peningum, xv málmytu kúgildum, xxör í geldum nautum og sauðum og var í köplum, með þeim skilmála, að ef greind Þórunn lifði greindri Helgu lengur, þá skyldu allir þessir fyrgreindir peningar vera æfinsleg eign nefndrar Þórunnar. hvert sem greind Helga lifði lengur eða skemur; en ef greind Helga lifði greindri Þórunni lengur, þá skyldu áður nefndir peningar aptur ganga undir greinda Helgu, en erfingjum nefndrar Þórunnar svo mikið af þessum peningum, sem skynsömum mönnum virtist þeir vel haldnir fyrir allan þann kostnað og ómak, sem greind Þórunn hefði fyrir henni haft, og svo fyrir þá peninga, sem hún hafði henni fengið. En í mót greindri gjöf og prófentu skildi áðurnefnd Helga sér heiðurligt hald, að hafa öl, nær hún vildi, og þar með þrjá rætti til borðs daglega og þjónustakonu undir öllum kostnaði greindrar Þórunnar með ærlegri þjónustu og íj húsum ráðandi þeim, hún vildi, þar með þeim sínum vinum og frændum sæmilega viðtöku veitandi, sem hana vildu til fundar heima hitta. Svo og lýsti fyr nefnd Helga, að greind Þórunn, hennar dóttir, hefði minsta peninga upphorið af sér til af öllum sínum börnum, en sér þó mestan styrk og manndóm veitt, síðan hún með þurfti um næstu

ix ár fyrir, og sár peninga fengið, en þeir peningar greiðrar Helgu, sem afgangs yrðu sagðrar gjafar og prófentu, skyldu vera undir sjálfar hennar valdi og ábyrgð með ágangi; en hér með skyldi greið Þórunn umsjá veita með hennar ráði og vilja, hjón ráða og öllum nauðsynlegum kaupum kaupa undir réttan reikningakap við Helgu, en hvað eptir kynni að verða hennar dag, og hún gjörði eigi ráð fyrir, skyldi optnefnd Þórunn eignast fyrir sína umsjá, kostnað og ómak, sem hún fyrir greindum peningum haft hefir. Fór allur þessi gjörningur fram með fullu jáyrði og samþykki heiðurliga manns Þorsteins bónda Guðmandssonar með handsölum við sagðar kvinnur, Helgu og Þórunni. Og til sanninda hér um setjum við okkar innsigli fyrir þetta gjörnings bréf, hvert skrifað var í Miklagarði. í Eyjafríði degi síðar, en fyr segir¹.

17.

Gerontologia Krymogæke.

Dó		Ára
1645.	Halldóra Einarsdóttir, á Sn	92.

1) Af þessu bréfi, er tekið er úr gamalli bók, er það andsett, að það er miður rétt, er stendur í árbókunum, að Helga Sigurðardóttir, barnamóðir Jóns biskups Arasonar, hafi skúmmu eptir afboka þeirra fæða, ferlið til Gunnars á Ökrum, er átti sonardóttur hennar, og verði síðan hjá honum, meðan hún lifði. Þórunn var hún mesti kvennækurungur, og hefir það verið mælt, að hún muni hafa gengist fyrir því, að þeirra fæða var hefnt; það er og mælt, að Jón biskup Arason hafi í Skálholti rétt áður en hann var tekinn af, beðið einhvern norðarmann, að skila kveðju sinni til dóttur sinnar. Sigurðar og sonar síns Þórunnar. Þetta bréf er á autnu öðru túlli og eigi ámerkilegt, því það lýsir títungum, er þá voru hér á landi, og heimilisháttum þá heldri manna.

Dó	Ára
1647. Magnús Guðmundarson, á Sn	94.
1648. Guðrún Jónsdóttir, á Sn	94.
1652. Hrauna Asta, fjótversk	100.
1654. Ingibjörg eldsta Þorsteinsdóttir, fjótversk (hjerum)	100.
1655. Una Snorradóttir, fjótversk	95.
1657. Þorriður Erlendsdóttir á Guðrúnarstöðum (hjerum)	91.
1665. Guðrún Ólafsdóttir, fjótversk	99.
1667. Ingibjörg yngri Þorsteinsdóttir, fjótversk	99.
1674. Claus Eyólfsson at Hólum	90.
Steinvör Hallkelsdóttir at Hólmi í Sn.repp	98.
1675. Ormur Vigfússon at Eyum	98.
1676. Þorbjörg Leptsdóttir at Tungutoti í Miðnesi	100.
1681. Margræt Ingimundardóttir, fjótversk	101.
1682. Jón prestur Rasmólfsson at Völlum	102.
1687. Hallbera Jónsdóttir at Gerðum	96.
1688. Hávarður Leptsson, at á á Stöu	103.
1690. Jón af at syðstu Mörk við Eyafjöll	99.
Þorvaldur Þorleifsson, veitslokarí í Viðey	98.
Jón Þórarinnson Meðallendingur	105.
Arnbjörg Hildibrandsdóttir í Sk.hverfi	94.
1691. Snorri Eyreksson at Þormóðsdal	94.
1694. Jón Andrésson Seltjarningur	94.
1696. Helgi Jónsson, fjótverskur	91.
NB. Höskuldur Björnsson Broðlingur á Þór- eyarnápi	106.
1698. Sigurður Jónsson Hvalsnesingur	98.
Jón Eyreksson Próventumaður á Þingeyrum	93.
1701. Ögmundur Fabíansson sveitarkarl á Stöu	92.
1703. Árni Daðason at Kálfsfelli	99.
Þorvaldur Gunnlaugsson at Fagraskógi	99.

Dó

ára

Eyrekur Jónsson í Holti á Síðo 94.

Þorgerður Sveinsdóttir sveitarkerling þar . 94.

Valgerður Gísladóttir at Skarði.

1704. Ragnhildur Steindórsdóttir at Múla í Kollafirði 96.

Ero nú lífs á þessum aldri 1704:

1. Árni Gíslason at Framnesi hjá Velleifsholti í Holtamannarepp þar sveitlægur er hjá syni sínum með minni og rænu hefur legið í kór 1. ár¹ 113.
2. Árni Björnsson at Haga í Reykjadalarepp í Þingeyrarþingi sló hey 1703 og sést eigi á honum hæra 100.
3. Magnús prestur Jónsson á Breiðabólstað í Fljótshlíð, bílaður á fótum 98.
4. Guðfinna Jónsdóttir sveitarkerling á Án. til veru í Kholti 100.
5. Ólöf Jónsdóttir í Landakoti á Án. 92.
6. Þorbjörg at heynesi á Akranesi 95.
7. Hrólfur Sigurðsson at Dal í Hvþingi 92.
8. Ingveldur Sæmundardóttir at Hranni ytra í Landbroti hjá dóttur sinni 95.
9. Guðr(ður) Ormsdóttir Sigfússonar at Eyum . 90.
10. Þóra í Straumfirði hjá syni sínum Högna . 90.

Ath. Þetta er prentað úr bók, er ýmislegt er á, en eigi veit eg, hver hefir ritað hana. Ýmsir af mönnum þeim, er hér eru nefndir, eru kunnir. Við Valgerði Gísladóttur stendur ekki, hvað hún hafi orðið gömul; að

1) svo sagði mér 8. júlí á alþingi lögrættmaður úr Rangárþingi Bjarni Gíslason og Sigríður Magnúsdóttir.

2) svo sagði á alþingi Halldór E. S., sýslumaður í þ. þingi og skrifaði upp óptis honum Brandur Bjarnhólmsson og fékk mér svo.

vísu hefir fyrst verið skrifaður aldurinn, en síðan aptur tala sú skafin út, og gleymst að skrifa hið rétta í staðinn.

IV.

Sýslumanna æfir (framhald).

A. Sýslumenn í Málasyzlu.

b, í miðpartinum.

Bessi Guðmundsson.

Faðir: Guðmundur Bessason¹ á Melrakkanesi.

Móðir: Kristín Brynjólfsdóttir frá Höskuldssstöðum.

Móðir Brynjólfs var Ingibjörg, dóttir Markúsar á Viðivöllum í Fjötsdal og Þóru Þorsteinsdóttur frá Hafrafellstunga Finnþogasonar Nægmanns.

Fyrri kona: Hólmfríður Nikulásdóttir klausturhaldara í Skriðu Þormóðssonar; hún dó 1700.

Seinni kona: Jörunn Péturedóttir ekkja síra Guðmundar Ormssonar á Stafafelli í Lóni, barnlaus.

Launbörn: 1. Árni², hans synir:

a, Erlendur og

b, Bessi, faðir síra Gríms Bessasonar.

2. Helga, tvígipt.

1) Bæti Steingrímur biskup og Jón Espólin nefna og Guðmund, fúðar Bessa sýslumanns, Bessason, og víta svo elgi meira um þenna eldri Bessa; en Ólafur Snógdalín, segir, að Guðmundur faðir Bessa sýslumanns hafi verið son síra Jóns Bessasonar á Sandanesi, þó er Guðmundur elgi nefndur meðal barna síra Jóns í prestatali Hallgríms djákna.

2) Sýslumaður Espólin nefnir elgi, að Bæsi sýslumaður hafi átt nokkur launbörn, og telur Árna; afi síra Gríms Bessasonar, öðruvísi til ættar, og mun það réttars, en það, sem hér stendur.

- a, *Guttormur* í *Sunnudal* átti *Guðrúnu* dóttur síra *Einars* á *Skinnastöðum* og mörg börn.
- b, *Pétur* á *Brú* á *Jökuldal*, tveiptur, átti börn.
- c, *Helga*, kona síra *Erlendar* á *Hofsteigi*.
- d, *Þóra* barnlaus.
- e, *Elisabet*.
5. *Níels*.
6. *Jens*.
7. *Gíslí*.
8. *Guðmundur*.

Um uppvöxt og ungdóm *Jens Vílms* veit eg ekki; hann var fyrst undirkaupmaður á *Reyðarfirði*; 1716 varð hann aðjungeraður sýslumaður *Bessa*, og fékk konunglegt vonarbréf fyrir sýslunni eftir hann; hann fékk þá og hálf *Skriðuklaustur*, og gaf 300 rd. fyrir lénitíð¹. Við dauða *Bessa* tók hann algjörlega við sýslunni 1723. Árið 1740 bar svo við að *Jens Vílm* var fluttur sjóveg með sveini sínum *Jóni Þorleifssyni* frá *Reykholti* og elndi konu, 5 voru aðrir á skipinu; það skip fannst seinna og þeir 5 menn í því dauðir; voru stíngir tveir á förmanninum hjá viðbeininu, sem verð mundi eftir kórða; voru gátur, að þeim og sýslumanni mundi hafa búið til, er þeir voru nokkuð elvaðir, og sýslumaður mundi hafa unnið á þeim með *Jóni Þorleifssyni* og hrundið hásetunum útbýrðis, því hvorki fannst sýslumaður *Vílm*, *Jón* eða konan þar eftir, og vita menn þar ekki fremur sam.

1) Sjá hér seinna viðbætur við ættstögu ágríp Þorsteins sýslumanns *Sigurðssonar*.

*Hans Jensson Wíum.**Faðir: Jens sýslumaður fyrrefodur.**Móðir: Ingibjörg Jónsdóttir fyrrefnd.**Fyrri kona: Unu Guðmundsdóttir Árnasonar prests
Jónesonar í Viðvík¹.**Börn: Evert Wíum í Húsavík.**Seinni kona: Una Guðmundsdóttir frá Nesi; hún átti
síðan Guðmund Pálsson klausturhaldara í Skriðu.**Börn: 1. Jens.**2. Gíslí.*

Hans Wíum sigldi 1737, var settur sýslumaður í Vestmannaeyum 1738, og í Málasýslu 1740, þá er faðir hans Jens sýslumaður hvarf, og fékk veitingu fyrir miðpartinum 1741. Þar voru systkini tvö, Jón og Sunnefa, er hann tók við sýslunni, höfðu þau átt barn saman, en Hans Wíum ritaði til konungs bóvarbréf fyrir þau um líf og landsvist, varð því langur dráttur á veru þeirra hjá honum. Svo bar til, meðan Sunnefa var í fangelsinu, oða átti að vera hjá Wíum, að hún ól barn og lýsti sýslumann Hans Wíum föður að því, en þó seinna bróður sinn Jón. Hér um varð mikið stapp og dróst málið lengi með ýmsu móti, og var Wíum eptir konungs bréfi afsettur um tíma 1752—56. Sveinn lögmaður hélt lox að Ljósavatni 1756 extralögþing og dæmdi Sunnefu synjunareid um

1] Þetta er víst ekki rétt; fyrri kona Hans sýslumanna Wíums hét Guðrún dóttir Árna á Arneiðarstöðum Þórðarsonar, er í karlegg var kominn af Jóni lögmanni Sigurðssyni á Reynistað; Evert son þeirra var í Húsavík, og son hans var síra Gíslí Wíum; með seinni konu slani átti Hans Wíum ekkert barn.

samræði við bróður sinn. Wíum mótmælti þeim eiði, en Sunnefa dó skömmu síðar og sór eigi eiðinn, en Wíum sór þá eið fyrir hana, og fékk þá aftur embætti sitt. 1756 eptir hæstaréttardómi. — 1769 varð Jón Arnórsson, er seinna varð sýslumaður í Snæfellanesssýslu, lögsagnari Wíums, með von um sýsluna eptir hann. Hans Wíum sagði af sér sýslunni 1778. Þá er Wíum sagði af sér var Málasýsla eptir konungsbréfi 1779 skipt í tvo jafnari parta. Hans Wíum dó 1788 nær 83 ára gamall. Hann var mikilmenni að burðum og stór vexti¹. Wíum fékk og 3 syðstu þingstaði sýslunnar eptir Hallgrím Thorlacius.

Jón Sigurðarson.

Faðir: *Sigurður Einarsson* lögréttumaður Þorsteins-sonar sýslumanns í Þykkvabæ Magnússonar.

Móðir: *Helga Þórðardóttir* prests á Kálfafelli Guðmundssonar².

Kona: *Kristín Eivindardóttir* klausturhaldara á Kirkjubæ.

Börn: 1. *Jón átti Guðrúnu Jónsdóttur* Eyólfssonar frá Dal í Fljótshverfi, svo Guðrúnu Þorsteinsdóttur og börn³.

1) Sýslumaður. Espólin lýsir svo Hans sýslumanni Wíum, að hann hafi verið hvatur og óvílsamur og allra manna orðfærastur.

2) Helga var fyrri kona Sigurðar Einarssonar, en hún seinni hét Þorður Jónsdóttir lögréttumanns Eiríkssonar, og hún var móðir Jóns Sigurðssonar.

3) Jón þessi bjó á Hlíðabrekku og átti hana, son hans og seinni konu hans Guðrúnar Þorsteinsdóttur frá Fluga, var Jón smíður á

2. *Þorbjörg* átti Guðmund Loptsson í Holli og börn.

3. *Elísabet* átti Hallvarð á Svartanúpi og börn.

4. *Einar*.

5. *Dávíð*.

6. *Ingibjörg*.

8. *Purður*.

8. *Valgerður*.

9. *Páll*.

Þegar Jón Ísleifsson var af amtmanni. Furmann afsettur 1726, og Jón klausturhaldari Þorsteins-son hafði þjónað, sem lögsagnari í Skaptafells-sýslu til 1731, var Jón Sigurðsson þar settur 1731—34, og þá, er Wíum var í Sunnefu mál-inu, var Jón settur sýslumaður í Múlasýslu 1752—56. Á alþingi var Jón Sigurðsson opt hafður til málassókna, og í þeim störfum var hann þar síðast 1767. Jón dó 1770; hann bjó lengst í Holli í Mýrdal.

Jón Arnórsson eldri.

Hann varð Wíums lögsagnari 1769, sem áður er greint, með von um sýsluna eftir hann (sjá meira um hann í Snæfellsnessýslu).

c, í suðurpartinum.

Höskuldur Halldórsson.

Eg hefi áður getið þessa, að Jón sýslumaður Þorláksson tók sér til aðstoðar 1693 Höskuld Halldórsson, og var Höskuldi gefin von um

Ennðavatni, er fyrr átti Ragnheiði ekkju Páls klausturhaldara og síðar Guðrúnu dóttur síra Jóns í Árnarhelli Matíassonar.

sýsluna eftir Jón. Ekki veit eg, hverra manna þessi Höskuldur hefir verið. Hann varð undarlega veikur, og dó af þeim veikleika hærumbil 1701. Um hann veit eg ekkert markvert að skrifa.

Jón Jónsson Thorlacíus.

Faðir: Jón Þorláksson Thorlacíus sýslumaður.

Móðir: Sesselja Hallgrímsdóttir frá Glaumbæ.

Kona: Guðríður Einarasdóttir biskups þorsteinssonar.

Börn: 1. Þorlákur.

2. Einar.

3. Kristín.

4. Bóel.

5. Ólafur laungetinn, móðir hans var Valgerður dóttir Odds á Fikjum Eiríkssonar; Ólafur Thorlacíus var prestur í Stóradal, og átti Þrúði Erlendsdóttur Gíslasonar prests Bárðarsonar, og voru þeirra börn:

a, Ingiríður, kona Þórdar Sighvatssonar í Hlíðarhúsum, þeirra börn: Ólafur kaupmaður Thorlacíus, síra Einar í Otrardal, Magnús, Elín, Þrúður.

b, Bjarni sigldi, kom elgi aptur til Íslands.

c, Erlendur.

d, Guðríður.

e, Þórdís.

Jón lærði á Íslandi, sigldi svo til meiri lærdomsframa, kom inn og giptist á Hólum 21. okt. 1699 Guðríði Einarasdóttur biskups, gjörðist lögsagnari föður síns, þegar Höskuldur dó, og var hann orðinn það 1702, fékk vonarbréf

fyrir sýslupartinum 1704, en dó 1707, og var hann haldinn vœnn maður í mörgu. Jón faðir hans afstóð til hans 4 þingstöðum sýslunnar 1703; þá fékk Bessi sýslumaður 1708 eptir dauða Jóns yngra.

Gísli Eiríksson.

Faðir: *Eiríkur Jónsson Ketilssonar Ólafssonar prests á Sauðanesi.*

Móðir: *Guðrún Jónsdóttir prests Bergssonar.*

Fyrsta kona: *Puríður Sigurðardóttir¹ lögrættumanns í Hörgárdal Jónssonar Teitssonar, börn: Gísli prestur á Desjarmýri átti Ragnheiði Árnadóttur prests Álfssonar.*

Miðkona²: *Kristín Ísleifsdóttir, þeirra börn dóu.*

Þriðja kona: *Oddný Sigfúsdóttir³, þeirra börn:*

1. *Sigfús, prestur á Klifstað og Skorrastað.*

2. *Brynjólfur, hans son með Guðrúnu Aradóttur frá Sokku var Brynjólfur lögsagnari í Vestmanneyjum. Guðrúnu Aradóttur átti síðar Vigfús Ólafsson, er kallaður var Svarti Fúsi.*

1) Sigurður Jónsson Teitssonar Björnssonar prófests Jónssonar biskups Arasonar, bjó á Ási í Hegranesi og víðar þar, en ekki á Ási í Hörgárdal, sem sumir segja; synir Gísla og Puríðar voru: Gísli prestur á Desjarmýri, að þeirra Hafnarbræðra Jóns og Hjörleifs og Brynjólfs, faðir Brynjólfs lögsagnara.

2) Miðkona Gísla hét Gunnhildur Stefánsdóttir Ormssonar úr Öræfum eystra, þ. b. Eyríkur á Hofi í Öræfum, Stefán á Borgarhúsn, Hannes og 2 Guðrúnar.

3) Sigfús faðir Oddnýar var Egilsson, skólameistari á Hólum og síðan dómskirkjuprestur þar, synir Gísla og Oddnýar voru Jón og síra Sigfús á Klifstað.

Þröðju konu sinni giptist Gísli á Hólum hjá Birni biskupi 1700; hann varð um tíma, þegar Höskuldur varð veikur, umboðsmaður Jóns Þorlákssonar 1700—1701, til þess Jón sonur sýslumanns tók við; og aftur frá 1707—1711, þó veit eg það eigi með vissu, því sumir segja, að hann hafi verið umboðsmaður Bessa 1709—1711. Gísli var annars lögrættismaður.

Hallgrímur Jónsson Thorlacíus.

Faðir: Jón Þorláksson Thorlacíus sýslamaður.

Móðir: Sesselja Hallgrímsdóttir frá Glaumbæ.

Kona: Gróa Árnadóttir prests í Byðlum Álfssonar.

Börn: 1. Jón á Berunesi átti Hólu Eiríksdóttur frá Berunesi.

2. Sesselja, kona Bjarna lögrættumanns Einarssonar prests á Kaldaðarnesi, þeirra son síra Einar Thorlacíus á Grenjaðarstöðum.

3. Elín, kona Einars¹ prests Jónssonar frá Bránnesi Ketilssonar frá Eyðum² Bjarnarsonar, hann var bróðir síra Ketils á Húsavík³.

Hallgrímur stúderaði utanlands og innanlands, sigldi 1707, kom inn 1708 og gjörðist skólameistari á Hólum, átti þá 1711 barn með stúlku, svo heitmey hans sagði honum upp. Kvæð þá

1) Sonur Einars prests og fyrri konu hans Málmfríðar var fyrnefndur Bjarni, maður Sesselju Hallgrímsdóttur, en síra Hallgrímur í Miklagarði, faðir þeirra síra Einars í Saurbæ og síra Hallgríms á Hrafnagili, var son síra Einars Jónssonar og selami konu hans Elínar, systur Sesselju

2) Sumir nefna föður Ketils Teit.

3) Síra Ketill í Húsavík var faðir Magnúsar sýslumanns Ketilssonar.

Hallgrímur vísa þessa: „*Virtu það eigi mér til meins, menn eruð vör sem hrösun, þér kann verða annað eins, áður en lýkur nösun*“.
Hallgrímur fór þar eptir anstur í Múlasýslu, gíptist þar og tók 1711 þrjá syðstu þingstaði sýslunnar, er faðir hans afstóð við hann, og hélt hann þessum sýsluparti til þess er hann dó 1736, og þóttimætur maður. Eptir hann sameinadist miðhlutinn og syðsti hlutinn af sýslunni.

Þorlákur Magnússon ísfjörð.

Faðir: *Magnús í Meirihlíð Sigmundarson, Sæmundarsonar lögrettumanns Magnússonar, Sæmundarsonar sýslumanns Arnasonar á Hlíðarenda.*

1) Espólin eignar þessa vísu, sem hér er gjört, Hallgrími skólameistara Thorlací, og segir sama aðdraganda að honni, sem hér er sagður, en getur þess þó jafnframt, að sumir eignu vísu þessa öðrum, og eg man, að faðir minn, Pétur prófastur á Víðivöllum, eignaði hana Jóni skólameistara á Hólum Einarssyni, er dó í stóru bólu 1707, og mátti faðir hans, síra Pétur Björnsson, er kom í Hólasúla 30 til 40 árum seinna, vel hafa haft það eptir mönnum, er þá voru á Hólum, er vísan var gjörð, en faðir minn sagði þannig frá, að eitt kvöld hefði Jón skólameistari Einarsson eltt hvað rasað öða döttið og meitt sig á neðnu, svo það hefði mjög bólgnað upp; um morguninn eptir mætti Jón einhverjum kunningja sínum (eg man nú eigi hverjum, þó faðir minn nafngreindi hann) þegar þessi kunningi skólameistarans sár hann með neðð stökkbólgð, ávarpar hann hann í gamni með þessari vísu: „Illt er að fá í andlit tjón, sem er þó friðast geð; hefirðu barist við hrúta? Jón! hvernig er á þér neðð?“ Jón, sem var skáld gott, svaraði þegar í stað með áminstri vísu: „*Virtu það eigi mér til meins*“ o. s. frv. Þessum báðum vísum sneri faðir minn að gamni sínu á latínu, en eg man að eins hina síðari, og hún er þannig:

„*Ne vitio veritas, homines sumus, eccel caduci,
forte tibi ante necem tale quid eveniet*“.

Móðir: *Elín Jónsdóttir* Egilssonar á Hóli í Bólungarvík.

Kona: *Sofía Erlendsdóttir* sýslumanns Ólafssonar prests Jónssonar.

Börn: 1. *Kjartan Ísfiörð*, sigldi ungur, varð kramardrengur, svo kramarasveinn, og síðan stórkaupmaður í Kaupmannahöfn, og hafði mikla verslun hér við land, giptist þar danskri konu og átti með henni börn. Við peningabreytinguna í Danmörku varð hann gjaldþrota, og eigur hans seldar við opinbert uppboð. Systir Ísfiörðs keypti einn hans verslunarstað og kaupskip, og gaf það bróðurbörnum sínum; til þessa verslunarstaðar á austurlandinu flúði Ísfiörð, fékk sér litla jörð, sem hann með kostnaði kom í gott lag, þjónaði þó við verslun barna sinna, en kona hans var eptir í Kaupmannahöfn, og studdist af fé barna sinna.

2. *Charlotte* átti fyrr kaupmann *Hinrik Henkel*, en hann dó hér um 1815 barnlaus, síðan *Michael* giptist hún dönskum general *Matthiassen*, og voru þau í Kaupmannahöfn, og áttu ekki börn¹.

Þorlákur útskrifaðist úr skálholts skóla 1770, sigldi síðan og kom inn 1773, og dvaldi um sumarið í Ísaffiðarsýslu hjá frændum sínum og Ólafi sýslumanni Erlendssyni, en gjörði systur hans *Sophiu* þungaða, síðan sigldi hann um haustið aptur og tók embættispróf í lögum (3: romano-juridicum), kom svo inn aptur og varð 1776 aðjungeraður sýslumaður í Snætellssýslu Jóni sýslumanni Árnasyni, og átti þá um haustið

1) Þessi seloni maður hennar átti 3 dætur með fyrri konu sinni, eina af þeim átti presturinn Hall, bróðir ráðherra Halle.

Sophíu, og var þá Kjartan son þeirra 3 vetra. Jón sýslumaður Árnason dó 1777, og var þá Snæfellsnessýsla 1778 veitt Jóni Arnórssyni, en meðan hún var laus, gegndi Þorlákur þar sýslumannsstörfum; 1778 fékk hann veitingu fyrir suðurparti Múlasýslu, og flutti sig þá þangað, en dó 2. apríl 1781. Þorlákur var maður fljót-skarpur og fjörugur; sumir kölluðu hann brellinn. Hann dó ómæddur á blómstranda aldri. Þá er Þorlákur tók við Múlasýslu, var henni eptir konungs boði skipt í tvo jafnari parta, sem hefir síðan haldist; hélt Pétur nyrðra partinn.

Jón Sveinsson.

Faðir: Sveinn lögmaður Sölvason á Múkaþverá.

Móðir: Málmfriður Jónsdóttir sýslumanns frá Grenivík.

Kona: Sophía Erlendsdóttir, ekkja Þorláks Ísfjörðs.

Börn: 1. Friðrik (kallaði sig Svendsen) var í verslunarsfélagi með þeim bræðrum Níels Steinback og Kristjáni Steinback, versluðu þeir á Patrexfirði, Öfundarfirði og Dýrafirði; hann fékk agents nafnbót; giptist danskri konu að nafni Lovísu Köbke, og átti með henni 6 börn, varð gjaldþrota og ringlaðist, og sigldi með konu og börn til Danmerkur¹.

1) Af þessum börnum er eitt Friðrik Svendsen prestur á Færeyjum, sem á dóttur Jóns Effersúes (Jón var bróðir Péturs í Engey Guðmundssonar og þeirra systkina), annað var Henkel, er fyr áttí systur kaupmanns Níelsar Havsteins, var þeirra faðir Dúi Havsteinn, fúðurbróðir amtmanna Péturs Havsteins, en seinni kona hans var Ágústa Snorradóttir presta Sæmundssonar.

2. *Málmfríður* átti fyrr Guðmund Ögmundsson, þeirra son Jón¹; síðan giftist hún fyrnefndum Niels Steinbäck, barnlaus.

Jón Sveinsson lærði hér á landi og síðan í Kaupmannahöfn, stundaði lög og varð candidatus juris, og sýslumaður í suðurparti Múlasýslu (þ. í Suðurmúlasýslu) 1781. Jón var vel lærður maður, lét prenta Tyro jaris föður síns, með viðbæti, og hann sjálfur samdi; hann lét og prenta Gissurar rímar. Jón hélt sýsluvöldum til dauða síns 1799, og þótti ágætur maður. Systkini hans voru 1. Jón Sveinsson landlæknir, 2. Mad^{me} Ingigerður á Hólum, 3. Mad^{me} Karítas á Munkapverá og 4. Mad^{me} Ingibjörg á Hrafnagili.

Pórður Skúlason Thorlactus.

Faðir: Skúli Thorlactus rector við Fréarskóla í Kaupmannahöfn, sonur Þórðar í Þykkvabæ Brynjólfs-sonar sýslmanns á Hlíðarendi Þórðarsonar biskups Þorlákssonar.

Móðir: Agatha dóttir síra Hans Kristjáns Risbrigts.

Kona: Gytha, dönsk frá Amager.

Börn: 1. Skúli².

Þórður var borinn í Kaupmannahöfn, og lærði

1] Jón Ögmundsson varð læknir á Ísafirði, fékk síðan læknisembætti í Danmörku, átti danska konu og börn. Dóttir Málmfríðar og Guðmundar var Birgitta, sem giftist LambertNielsen Lambertson, verzlunarmanni á Eyraþakka, þeirra son og kaupmaður Guðmundur Lambertson í Reykjavík.

2] Börn Theódóra Thorlactusar voru fleiri, og voru þau öll í Danmörku.

þar, stundaði lög, og varð Candidatus juris, með einkunn haud itaudabilis. Hann fékk 1800 Suðurmúlasýslu eftir Jón sýslumann Sveinsson, var þar um hríð, en sigldi svo, og hólt hér högsagnara¹. Þegar sýslumaður Steindór Finn-
sen frá sagði sér Ágnessýslu 1813, fékk Þórður hana 1814. Síðan 1818 var honum veitt bjar- og héraðsskrifaraembætti á Jótlandi og gjörður að kammer-assessor. Meðan hann dvaldi í Múlasýslu, bjó hann á Helgastöðum, er hann kallaði eftir konu sinni Gyttensborg, nálægt Eskjufirði.

Páll Melsted.

Sjá um hann við Norðurmúlasýslu. Þegar Þórður Skúlason slepti Suðurmúlasýslu, var Melsted settur þar sýslumaður, og fékk sýsluna 1815, en þá er Páll sýslumaður Guðmundsson féll frá, fékk hann 1817 þá sýslu (3: Norðurmúlasýslu)².

1) Jón Vídalín, bróðir Geira biskups, var högsagnari Theódórs.

2) Síðan hafa verið virklegir sýslumenn í Suðurmúlasýslu þessir fyrsti kammer-ráð Tvede, svo Jústítiráð Volgt, þá Cancelliráð Þorsteinn Jónsson, síðan Jónas Jónsson Thorsteinsen, þar eftir Olvarius, og nú í ár 1872 fékk sýslu þessa Jón Ásmundsson frá Odda.

Viðbætur.

Leiðrættling við 74. bls. í 3. bindi¹

Það sem hér er skýrt frá aðdraganda til dauðdaga föður míns sál., er að nokkru leyti missagt, en að því leyti rétt hermt, sem slys það, er honum vildi til, megi álstast meðfram að hafa orðið honum að dauðameini, þó ekki, — eins og ráða sýnist mega af skýrslunni — strax í stað. Eg var með í ferðinni, að sönnu úngur en þó kominn nokkuð til vits og ára, og ætti mér því að vera með þeim kunnugri um, hvernig slisið atvik- aðist. En það var á þessa leið:

Faðir minn sál. ræðst öndverðlega á sumrinu 1815 til *þínga* — (ekki kaupstaðar — ferðar niður um fjörðu, Borgar- Loðmundar- og Seyðisfjörð. Í þeim fjörðum var í þá daga enginn kaupstaður), lauk þingunum af, og hélt síðan heim í leið. Og á þeirri heimleið var það, sem hann staddur á Höfn í Borgarfærði, gjörði út fiskalest sína, sem líka var á ferðinni, og lét upp annars vegar móti öðrum manni hinum megin, með því hann var óbágur á, að rétta hönd, einkum á ferðum til hvers sem vera skyldi, og studdi að farargreiða. Vildi þá svo til, að hesturinn sem klyfjast átti, stóð í halla nokkrum, eða vékst við, og faðir minn sál. neðan við hann, og þá var það, að hann — eins og að framan segir — reigðist um of, til þess bagginn festist á klakknum. Fanst honum samstundis, sem hann

1) Þó þessi ritgjörð um atvikin að dauða Páls sýslumanna, sé nokkuð löng, einkum í samauðurði við það, hvað sýslumanna æfirnar yfir höfuð eru stuttar, þá hefi eg ekki viljað neita viðtöku ritgjörð þessari í tímaritið, einkum þaræð hún gefur lýsingu af Páli sýslumanni, er eg ekki veit, að menn hafi annarstaðar.

kostaðist eitthvað innvortis, einkum; að hann hélt, um brjóstið, sem hann alltaf var veikur fyrir. Hann fann samt ekki til mikilla verkja um sinn, og gat því haldið samdægrið, að áliðnum degi, yfir Njarðvíkur skriður, til síns ætlaða næturstaðar að Njarðvík. En þegar þangað var komið, elnaði verkurinn þegar um næstu nótt svo mjög, að hann treystist ekki til fótaferðar, auk heldur heimreiðar, daginn eftir, en sendi mig heim, (að Hallfreðarstöðum) til að segja móður minni og ömmu tíðindin. Sú fyrteða brá þegar við, og reið niður í Njarðvík með mér sem fylgdar- og leiðsögumanni. Dvaldi hún þar nokkra daga, uns faðir minn hrestist svo við, að hann treystist til heimreiðar, með okkur mæðginunum. Þegar heim var komið, rætti hann við smátt og smátt, til þess er hann gat gengið að flestu sínu heima við. En svo bar til að á úthallandi þessu sama sumri, átti móðir mín sál, eftir hennar síðasta barnburð, að leiðast í kirkju. Daginn, sem til þess var ákveðinn, ræðst faðir minn sál: til kirkjuferðar, þó leiðin væri löng nokkuð, og veður fremur höstugt, en þó úrkomulaust. Fann hann sér lítið verða um ferðina til kirkjunnar, og hlýddi á messuna all-lánga, eins og þá tíðkaðist, einkum hjá hinum eldri prestunum. En eftir messu fann hann til meiri óstyrks á sjer, en fyrir, og sögðu sumir, að um það mundi hafa nokkuð gjört, að hann hefði reynt of mikið á sig í messunni með söng, sem hann var mjög laginn og gefinn fyrir. Bar öllum, sem heyrðu á, saman um, að hann ekki í annan tíma hefði sungið jafn hátt og vel. Um kvöldið komst hann samt nauðalítið heim, en hnignaði síðan, og lagðist í brjóstbólgu

með blóðuppgangi, uns hann, eftir 10 daga legu hart-
kallaðist. Reykjavík, 20. d. Júlímán. 1871.

Páll Pálsson.

Viðbætir við æfliágrip Þorsteins sýslu-
manns Sigurðssonar.

Í æfisdögu Þorsteins sýslumanns Sigurðssonar (sjá 3. B. bls. 65). er prentað er í Kaupmannahöfn 1795 að forlagi sona hans, Sigurðar og Peturs, er ýmislegs getið, er Bogi hefur slept að minnast á, en sem mér þó virðist, að átt hefði við að segja frá í sýslumanna æfunum. Þar er meðal annars sagt, að árið 1712, þegar Þorsteinn ferðaðist yfir Múlasýslu, og skrifaði þar jarðabókina, hafði hann gjört þann samning við Bessa sýslumanna Guðmundsson, er þá var hálgin á efra aldri, en hélt miðpart sýslunnar, 11 þinghár, hálft Skriðuklaustar og allan heimagarðinn, að hann skyldi gegna öllum embættisverkum fyrir Bessa, en hafa í staðinn hálftar tekjurnar af lönnum hans bæði af sýslupartinum og hálftu umbodinu, og allan heimagarðinn. Samningur þessi var um verið eftir (1713) samþykktur af vísitögmanni Oddi Sigurðssyni og landfógeta Páli Beyer, gáfu þeir honum þá og festibréf upp á lífstíð fyrir helmingi Skriðuklausturs, er Jón sýslumaður Þorláksson hafði haft en sem þá var nýdinn; flutti þá Þorsteinn sig 1713 að vestan og fór að búa á Skriðuklaustri, en 1718 varð hann að rýma þaðan, því sýslumaður Bessi varð þá eftir skipun Rentukammersins að taka Jens Pétursson Wium sér fyrir lögsagnara eða adjungeraðan sýslumann upp á sömu kjör, og hann áður hafði tekið Þorstein, þó hætti Þorsteinn eigi að vera lögsagnari Bessa fyrri enn árið eftir, eða 1719. Þegar Þorsteinn fór burtu frá Skriðuklaustri, flutti hann

síg að Vðivöllum ytri í Fljótsdal, þar sem Jón sýslumaður Þorláksson hafði búið. Jens Wíum, er var öllu ókunnugur hér á landi og nýlega var orðinn nundirkaupmaður á Reyðarfjarðarhöfn, sá sér með öllu ófært að hafa lögsögnina á hendi, og gjörði því þann samning við Þorstein, að hann skyldi hafa allan helming af tekjum sínum bæði af sýslunni og klaustrinn móti því, að hann árlega skyldi ríða með honum í sýsluna, og gegna öllum sýslumanns verkum með sér, eptir því sem hann óskaði, og einnig hafa lögsögnina á hendi með sér, og þenna samning fengu þeir staðfestan. Tveim árum síðar eða 1721 var Þorsteini veittur norður partur sýslunnar, er Björn sýslumaður Pétursson þá uppgaf við hana, en tekjunum af þessum parti skipti hann millum sín og Wíums. 1732 var hann af konungi útnefndur ásamt 3 öðrum sýslumönnum lögmönnum Benedikt Þorsteinsyni og Magnúsi Gíslasyni til aðstoðar í að semja nýja lögbók fyrir Ísland, en út af því verki kom ekkert. 1738 hættu þeir Þorsteinn og Wíum félagsskap sínum í mestu vinsemd. 1746 tók Þorsteinn son sinn Pétur fyrir lögsagnara í nyrðsta parti sýslunnar, er hann var sýslumaður í, og gaf hann gjörsamlega upp við hann 1751. Árið 1759 misti hann konu sína, og brá hann þá búi árið eptir og fór að Ketilstöðum til Péturs sýslumanns og lifði hjá honum til þess hann dó 13. marz 1765 á 87. aldurs ári. — Ábúðarjörð sína prýddi hann og betraði mjög. Árin, frá því hann kom til Múlasýslu 1713 og til 1751, því 1752 byrjuðu þar harðindi, voru hin mestu veltiár bæði til sjós og lands í Múlasýslu, voru þá opt hlutir í Reyðarfirði og öðrum fjörðum þar eystra 9 og stundum 12 hundraða hlutir á seinni vertíðinni, eða frá Mikæls-

messu til jóla. Á þessum árum hélt Þorsteinn sýslumaður 7 og stundum 8 vinnumenn, og tíundaði þá opt yfir stórt hundrað hundraða í lausafé, er sýnir, hvíllkur búhöldur hann hefur verið.

Leiðrættingar:

1. Eg hefði getið þess, að Jón, sem Einarsnesættin er komin frá, kallist í ættartölubókum ýmist Magnússon, eða Guðmundsson Magnússonar, en eg hefði fundið í bræfum, að faðir hans hefir heitið Magnús.
2. Hefði eg getið þess, að sumir teldu Þorgils, aka Þorsteins sýslumanns Sigurðssonar, Bergþórsson Bjarnasonar, en aðrir sleptu Bergþóri út úr, og kölluðu Þorgils Bjarnason; en í áminstri æfisögu Þorsteins sýslumanns, er Þorgils talinn Bergþórsson, sem því án efa er hið rétta; þeir langfeðgar Þorsteins sýslumanns, Bergþór, Þorgils og Sigurður bjuggu allir á Jörfa í Haukadal.

Kostar innheft 42 sk.

CR

UL

AUG 9 - 1934

